

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Iulie, August, Septembrie 2018 (Anul X) Nr. 113,114,115

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef online: Mihail Gălățanu
Redactor șef: Cristian Biru
Redactori: Constantin Oancă, Paul Sân-Petru, Dionisie Duma, A. G. Secară, Denisa Lepădatu, Tănase Dănilă, Victor Marola, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Tănase Carașca (Tulcea), Luca Cipolla (Italia), George Filip (Canada), Petru Jipa (Germania), Lidia Grosu (R. Moldova), Melania Cuc (Bistrița)

Revista BOEM@ poate fi citită și pe site-ul www.boema.inforapart.ro
actualizat permanent de: InfoRapArt
Email: boema@inforapart.ro,
Telefon: **0726 337376, 0336 800313**
ADRESA: Str. Regimentul 11 Siret, Nr. 17, Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați - 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro,
tel: +40 (0)726 337376

- o Materialele trimise la redacție trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF etc.) și să conțină diacritice.
- o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional articole apărute anterior în alte publicații (inclusiv pe internet).
- o În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

**Literatură
și
Artă**

DIN CUPRINS

Poezie: Daniel Corbu (p.6), Stejărel Ionescu (p.16), Sebastian Golomoz (p.26), Maria Filipoiu (p.27), Mircea Marcel Petcu (p.31), Cătălin Dumitrescu (p.32), Camelia Florescu (p.34), Veronica Bumbu (Rep.Moldova) (p.35), Sabina Cojocaru (Rep.Moldova) (p.36), Mónica Tóth (p.39), Aurel Scarlat (p.40), Noni Emil Iordache (p.41), George Filip - Canada (p.46), Melania Cuc (p.54), Ignatie Grecu (p.57), Claudia Bota (p.60), Dorian Marcoci (p.61), Nicolae Rădulescu (p.62), Mihai Merticaru (p.65), Georgeta Ghenea (p.72), Marian Hotca (p.73), Irina Lucia Mihalca (p.79), Valentin Lazăr (p.80), Lidia Grosu (p.85), Ionuț Caragea (p.89), Lucian Adulmeanu-Izadra (p.94), Marin Moscu (p.95), Lilia Manole (p.99), Cristina Olteanu (p.103), Constanța Abălașei-Donosă (p.110), Stamate Constantin (p.111)

Proză: Aurel Brumă: Cei șase (p.3), Denisa Lepădatu: Vise la microscop (p.9), Titi Damian: Sanctuarul Dacilor (p.13), Tănase Carașca: Din jurnalul unei soții de marinier (p.44), Claudia Cociug: Țintuită-n agonie (p.76), Florin Logreșteanu: Panopticum (p.100), Elena Netcu: Ospățul de la sfârșitul lumii (p.104)

Cronică de carte: Cezarina Adamescu: Poeme în zbor spre acel acolo partea a II-a (p.7), Ioan Romeo Roșianu: Mariana Petrache și confesiunea cuvântului în poem (p.17) / Petronela Apopei Ignat și substanța cuvântului în poemul de dragoste (p.18) / Daniel Luca și adevărata reclusiune a tăcerii / Loreta Toader și poezia gândurilor ascunse (p.55) / Copilăria ca un medalion și cartea ca rol educativ (p.83), Lidia Grosu (Rep.Moldova): Poetul Dumitru Brăneanu: O melodie a sufletului intonată în limbajul metaforei (p.19), Dumitru Anghel: Dincolo de patul armei, de Vergil Matei (p.21) / Văzul m-a somat de Marin Cioranu (p.59) / Viața și personalitatea lui Tudor Vianu de Vasile Lungu (p.108), Melania Cuc: Cornel Cotoșu, o Istorie Literară, mai altminteri decât cea cu care am fost obișnuiți (p.58) / Jenița Naidin - "Lucian Blaga la Bistrița (1938-1940) (p.84), Constantin Marin: Ulmeni Maramureș. Studiu monografic (p.77) / Îndreptar de terapie divină - breviar sufletesc (p.96), Constantin Cubleşan: Poezia ca formă a existenței (p.88), Constantin Stancu: Spovedania ca evadare din istorie (p.90)

Note de lectură: Lucia Pătrașcu: Vitrina cărților - 2 - Emilian Marcu (p.25) / Eram studenții care..., George Apostoiu, Dumitru Anghel (p.63) / Așezământul de Gheorghe Andrei Neagu (p.106), Constantin Bejenaru: Marilena Velicu - poeta cuvântului dor... (p.30), Mihai Vintilă: Cecilia - viața la feminin (p.33) / Sub semnul vinului. Monografia Nicoreștilor (p.71) / Ecou la Cotul Donului (p.98), Elisabeta Drăghici: Cărți și oameni în vreme de război... (p.37), Gheorghe Bucur: Braconierii, de Ned Orson - roman al istoriei recente românești (p.42), Alexander Aldyn: Nenumăratele chipuri ale lui Dumnezeu (p.51), Emilian Marcu: Lecia de a respira doruri (p.107)

Eseu: Maria Mădălina Balu: Ipostaze feminine în romanul interbelic (p.47), Diana Maria Călinescu: Generalul Eremia Grigorescu - gălățeanul devenit erou național (p.75), Ioan Necula: Ștefan Petică - un poet al arealului tecucean (p.92)

Teatru: Eugenia Mihaela Miulescu: Nopti cu pene arse (p.23)

Debut: Mihaela Avram: Poezie (p.74)

Interviu: Victor Marola: De vorbă cu Monica Boauru (p.28) / În dialog cu Marina Dumitrescu-Baconsky (p.66)

Meridiane: Luca Cipolla (Italia): Versuri IT-RO (în limba română în traducerea autorului) (p.69)

Aforisme: Constantin Oancă: Aforisme (p.86)

Istorie: Dr. V.H. Baumann: Bazilici paleocreștine din secolul al IV-lea d.H. în mediul rural de la Gurile Dunării (p.11)

Pictură: Alexander Aldyn (p.115)

Eveniment: Redacția: Premianții la Concursul de creație "Scriitori de ieri, de azi și de mâine", ed. a X-a, Galați, 2018 (p.5) / Festivalul Poeților Uitați "Dor de Coșbuc", Călărași, R. Moldova, 9 august 2018 (p.81)

Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.112)

Grafică:

Coperta I: Igor Morski - Society

Coperta IV: Chad Knight - Awesome Visual Art@

Interior: desene de Elena-Liliana Fluture, Constanța Abălașei-Donosă

Aurel BRUMĂ

Cei șase

1. Da, acolo, în cimitir, pe fotografia de pe marmura de Rușchița, privirea lui Mano, tristă, obosită parcă, stătea lipită de clanța porții. Cine s-o mai deschidă?

În dreapta lui Mano, a crucii, Maiorul. Ține o mână înclăștată pe muchia rotunjită a marmurei, aparatură de supraviețuire, capătul nevibrat al colivei, semnul absurd al propriei existențe, comă prelungită, *cu boală pre moarte călcând*. Maiorule, mușca din aer Mano, Maiorule, pe tine boala te ține în viață. Ceilalți mor devreme dar sănătoși, tu ai să expiri inutil, deja ești un mort în viu. Te ții de clanța vieții.

Și în ochii Maiorului apăru brusc desenul clanței cotineței din Șchei.

Moștenise un hleab de coșmelie, păducherniță cu pălărie de șindrilă înverzită de umed, de mușchi și, ici-colo, câte un fir de iarbă. O odaie, aia de curat, holul tivit cu suieș de scară și, pe stânga, odaia de suflet. Sufletul lui obosit. Ușa deschisă în zid și ligheanul te arunca cu tot cu zoaie direct pe caldarâmul trotuarului. Dincolo de scară, de acoperiș, olane, ziduri, ferestre un labirint indescifrabil de viețuiri, clanțe și uși, deschideri frecvente, rare, rugină. Biografii. Cine și de ce le-ar ține catalogul? Sub plită câteva brichete de rumeguș, ardere mocnită, ibricul, iar pe prichici, sticlulele de moarte amânată, mereu amânată de catărul Mano. Cobai, mama ei de boală. Din peretar polițe: ierburi în mănunchi, argile, probe de apă.

- Luna asta, Maiorule, merge untul pământului. O iei dintre jnepeni, din *Spartul Morților*. De la *Cei Șase*.

Pe *Cei Șase* îi găsise Zego. Șase. Se odihneau în oase, cu hârcile între picioare. Șase hârci - șase găuri occipitale. Ai noștri? Ai lor? Dumnezeu știe. Că li se topise stofa mantalelor, izmenele, cizmele. Oase. Atât. Identități șterse. Sigur c-au fost legați strâns, gât și picioare, surplusul de teamă al lichidatorilor, frica de a li se uita în ochi, în fântânile de anafor care te pot absorbi, îneca mărunț, coșmar de coșmar și nopți de nopți, pluta aia de deasupra apei, aia din vis, supraplinul pescuitului inutil, frecvent, îndobitocitor.

- Tu cum stai cu partea asta, Maiorule? Duci vreun mort în cârcă?

- Nu.

- Nu, că n-ai apucat, ai venit cu alt val, dar morții alor tăi, gradații și ceilalți, ăștia nu te bântuie?

- De ce ar fi așa? Că ăștia de bagă cuțitul în jugulara porcului, de-i beau sângele îs mai îngeri? Crima este încuibată în individ. Și nu neapărat crima de dicționar ci crima de tot soiul și de necuprinse feluri: trădare, delațiune, umilire, nepăsare, tricare de sentiment, falsul,

ranchiuna. Îl știi pe Daxy, ăla cu ochii albaștri, omul bazarului. I-a pus Dumnezeu surplus de lumină în privire, o cortină după care aproape este imposibil să-l descoperi pe adevăratul sau, știu eu, fostul Daxy, nume de câine. O singură dată, atât, a ieșit din spatele propriei existențe împins de băutură, de coșmaruri sau cine știe ce naiba l-a apucat. Și l-am văzut, l-am închipuit pe coama dealului ăla, *La Arțari*, plesnind, explodând ceafă de ceafă grupul de amestecătură, ăia încă trecuți sau bifați la Tribunalul Poporului, în '48. Băi Daxy, vorbești de-a șuia. Chiar ai făcut tu asta? "Jur pe copiii mei". Că înfiase trei copii și cu ai lui, ăia veniți la îndreptat de cumpănă, șase. Tot șase. "Aveam fața ca de vărsat de vânt că le suflam din spate și pistolul cât mai aproape, că n-avea precizie. Plesnitoare. Îmi intrau stropii de sânge, de creieri, în ochi, în gură, obraji". Și nu te cutremuri? "Nu. De ce așa ceva? Dacă nu-i împușcam eu aveau să moară în cine știe ce hrubă, chinuți, îndobitociți, arși pe bucățele, desființați". Ai avut ordin pentru așa ceva? "Ordin? Să zicem. Că spusese ăla, mahărul, că niciunul din grup nu valora mai mult de un fund de polonic cu terci. Atunci, exact atunci, nu știu ce mi-a venit că am făcut o cruce mare, eu jidovul cel de toate zilele, și i-am ajutat să moară ca oameni. Cât încă erau purtători de suflet. Să poată povesti, în veci de veci, nenorocirea lor".

Gramele acelea invizibile, haloul acela stelar, fiecare dintre ei o galaxie contopind memorii, date, reflexe.

2. Discursul Maiorului s-a frânt sub prăbușirea buzei de mal, de prăpastie. *Cei Șase* erau înghițiți, contopiți în aluatul amestecat de pământ, piatră și crengi, în povestea care îi absorbea cum toate tainele părelnice ale lumii. Iar deasupra, cu o palmă despicând meridianul clipei, *Iracie*: Veșnica lor hodină!

Și s-a lăsat să alunece spre cei de jos.

Iracie, dincolo de barba bogat inspicată, părea un bărbat încă tânăr, sub pragul a șazececi de ani. Sutană cenușie și pe cap, în locul obișnuitului comănac, o strămătură, un fel de țesătură deslănată cu însemn de cruce, distorsionat desenată deasupra tâmpiei drepte. Nu scund, nu înalt, suplu, cu degete prelungi, mereu în mișcare, în nerugină. Mulțumescu-ți Ție, Doamne, pentru liniștea răposăților. Mucenici la uraniu, asta era, continuă gândul nerisipit deasupra capetelor celor vii. Cred că i-au împușcat rușii. Așa făceau cu toți cei care fugeau din pântecul subteranei. Nu putrezeau acolo, putrezeau afară, în puțină libertate pe care și-o găseau până îi săruta glonțul. Aceștia șase sunt câtimea câtimii.

Mureau iradiați, întreabă Maiorul. Nu, dragule, nu cred. Li ucidea nemâncarea, umezeala, lucrul peste puțină, răutatea gardienilor. Dorul de acasă. Străinătatea din propria țară. Asta se îndură cel mai greu. Dar să ne întoarcem spre Lainici, că acolo sunt icoanele și răspunsurile. Că-mi zicea un oarecare frate, știut de mine, neștiut de voi, zicea despre *Pomul Vieții*, un măr. Același, exact același ca să-

(continuare în pag. 4)

mână și rădăcină de părinte al mărului, se despoaie de culoare, de arome, de calendarul existenței la doar câteva alergături de cal de pământul dintâi. Imn împărătesc în tâmpla casei părintești, lingoare dincolo, la casa cea nouă, abia scoasă la roșu cu muncă și cheltuială. Cine pe cine trădează? Neștiutul, prelungea vorba Iracli, psalmodiind cuvintele parcă, un fel de priveghi la cei șase, aștepta de la mine deslegarea întâmplării, deschiderea Molitvenicului la descântecul de apă rouroasă și la celelalte minunate poeme ale firii așezate în ferecătura înțelepților părinți. Nu, i-am zis, mărul e măr și-i dar de la Dumnezeu în mijlocul Grădinii Raiului. Răspunsul trebuie căutat în pământ. Pământul e miezul parabolei. Pământul de aici și cel din mintea noastră. Poate și apa care îi ține adâncul, izvoarele și toată călătoria lor. Uite, scoate dumneata din răstoaca amintirilor alergarea de câini. Zăvodul bătrân dar și cățelandrii, când au durere, de durere merg în locuri doar de ei mirosite și ling lutul, pământul. Și apoi nu beau apă un timp. Și revin în alergare și în sănătate. Așa că i-am dat fratelui schimnic să guste pământ. Și am trecut și dincolo și am gustat. Același dar mereu altul. Gustul. Și să credeți, dragilor, că ăia de-au făcut casa veche știau lucrurile de așezare a începutului. Au adulmecat mișcarea aerului, au gustat lutul și mai apoi, după măsura femeii, au hotărât și înălțimile de pridvor și de odăi, verzimea ierbii și așezarea grinzilor de viu ale merilor și nukului, a porții și a semnelui binecuvântat de calapăr, Măna Maicii Domnului. Cât despre femeie, tocmai în această ființă în care se aruncă cu pietre, cum citim din primele scrieri cunoscute, s-a topit și piatra unghiulară, piatra de susținere a vieții și armoniei existenței prin prelungitori. Femeia, dragilor, este lutul cel bun despre care Evanghelistul laudă în parabola semănătorului. Așa trebuie citit și înțeles și nicicum altminteri.

Și cuvintele se subțiară într-o nouă metanie întru pomenirea Celor Șase.

Între ei cădea apusul. Oblicitate de ardere și arsură pe mâinile lui Manolo, pe somnul lui Zego și ceva mai tulburat în ochii Maiorului. Și Iraclie i-a dat deslegare de vorbă.

– Încerc și eu, cuvioase, să înnod cele nedeslegate. Să înțeleg felurile de cătină după felurile de pământ, că asta nu a vrut să-mi spună Mano, și mai înțeleg că aici, în surpătura asta, rădăcinile sunt prelungite până spre rocile alea care iradiază, toarnă energia lor filtrată, nevătămătoare în viul plantei și al fructului. Umblu tehui prin lume iar adevărul e mereu în urma mea, exact la zece metri.

Și lăsă restul de cuvinte și întâmplarea să se macine în interior, în tăcere, pentru a nu supăra lumina aceea specială de deasupra lor.

3. Fusese scos din treburile zilnice și, sub acoperire, devenise șofer și hamal și bun la toate, proaspăt angajat la Institutul de Fizică și Geodezie. Pleci, i s-a spus, cu echipa aceea de radio-steziști sau ce mama naibii mai fac ei. Și te cheamă Ion, nume de slugă, și ca sluga te și miști. Fără orgolii, damfuri, cai verzi pe pereți. Lasă-i să-ți dea șuturi, scatoalce, tu, gura cusută și să iasă doar prostie din tine și nimic altceva.

Și a ajuns la Cumpăna, cătun sprijinit în patru-cinci case și doar în una au găsit locul de perini. Dis-de-dimineată, încărcăți cu tot ce era de cărat, mai ales acumulatorii aceia de rupt oasele. Intrau în galerii, ăia scoteau aparatele și pe scalele lor, uraniul își trimitea prezența pulsatorie în

resturile care mai rămăseseră după "exploatarea" vegheată de Volodia și Ivan și care rusnaci mai fuseseră pe acolo. Maiorul măsoara în pași, din zece în zece, segmentele de întuneric, așeza pe carnet desenul sinusoidelor, plusul și minusul, vectorii, adevărul care să adeverească și adevărul specialiștilor: fizicieni, ingineri, oameni înstrăinați de clasa muncitoare din fabrici și de pe ogoare. Că intelectualii, tovule, apăsa cuvintele șeful de birou ridicat din genunchi, de la cășăria târlei, intelectualii ăștia sunt tentați să ne vândă străinătății. Care străinătate, șefu? Rușilor? Nu, că ăia au două continente sub cur. La americani, engleji, la nemți. Iar ăia, când o fi situația de așa ceva, pac, direct la aur, la uraniu, la plumb și la ce mai colcăie prin afunduri. Ne lasă cu aia goală. Dar rușii, șefu? Ce-i cu rușii? Pe ăștia mai lasă-i în aia mă-sii ca și cum n-ar fi, că-s peste tot.

Și sare unul, mustață subțire, din cotul unei galerii: ce tot scrii acolo, loane? Păi ce să scriu dom' șef? Poezii. Că am apărut și-ntr-o carte cu rapsozi populari. Uite: *Sub pământ, în galerie/ dorul apăsător se scrie/de ai tăi și de acasă/de copii și de nevastă*. Adică așa ar gândi tovarășu miner care, fiind analfabetizat, ar compune o scrisoare în versuri. Aha. Și ți le publică? Nu neapărat. Eu scriu pentru nepoți. Când or să găsească gioarsa asta de carnețel, nepoții or să se bucure că n-au avut un bunic martalog. Aha. Nu ești chiar tâmpit. Da, așa or să zică și nepoții.

Chestia cu radiolocatorii sau ce-or fi fost ei, a durat mai bine de o lună. Odihnă, aer curat, baterii peste baterii și baterii de șprîț în salonul căsoaiei aceleia de două nunți. Ce-ați făcut-o așa de mare? Să fie loc pentru ăi de-or veni. Că acu o sută de ani și mai bine aici a fost o pereche și am ajuns la patru. Peste altă sută or să fie de patru ori patru și tot așa până s-o adevări Apocalipsa. Și dacă n-ar fi fost așa de mare voi ați fi dormit în paie, ca porcii, nu? Cam așa.

În ultima seară, cea a împachetării de drum, pe masă, alături de petromax, o glajă: rachiul-rachiurilor, zamă de pere cum doar în rai s-ar mai găsi. Era o palincă parfumată, densă, de băut picătură cu picătură, fiecare un nou răsărit de soare. Ne uitam unii la alții într-o prosteală generalizată. Că, așa se întâmplă cu minunile. Și ne zâmbeam cum nu ne mai zâmbisem iar deasupra lămpii fluturi ciudați dansau topindu-se în flacără. Măine, înnodă

(continuare în pag. 5)

vorba gazda, mâine om merge fiecare pe calea lui: noi la coasă, că ne așteaptă fânața, voi la trebile voastre din capitală. Dar rămâne un rest de întrebare la care nu am știut să răspund copchiilor ăștia. Cum de scoateți voi bani din aparatele astea, cum lucrează ele fără gram de electricitate și ce fac adică? Asta doar așa, dacă nu e cu supărare. Și nu a fost supărare. S-au deschis lădițele, s-au mișcat comutatoarele, lumina ecranelor și brusc, într-o vârtelniță a ielelor, alertele de supraindensitate au început să urle, să împingă la maximum coaja timpanelor. Înghețase parcă pâlincă pe limbă iar zidurile salonului, indiferent care, explodau sonor, piatră cu piatră, în oscilografe, în sunet, în fiecare cută a tinichelei. La fel de brusc, oprire automată, și în liniștea nefirească o singură întrebare s-a scurs subțire din gura șefului: Voi cum de mai trăiți? Iar răspunsul veni firesc, normal, însăși povestea a patru generații, vârste matusalemice, oricum cu viețuire de peste optzeci de ani, copii dolofani, boli puține, muncă cât încape. Asta mi-i sfânta cruce.

4. Și o nouă metanie tulbură aerul din jurul călugărului apoi, ca și cum ar fi ascultat povestea tăcută a Maiorului ca o spovadă: vezi, frate omule, dumneata te gândești la piatra aceea și i-ai și pus eticheta: ucigătoare, malefică. Ai însă și dreptul să judeci lucrarea Domnului? Piatra aia e din viul adâncului, ea însăși vie, mereu în lucrare cum și omul. Totul este armonizat cum apa repede plimbă păstrăv și nu crap, cum râul purtător de măltură refuză păstrăvul. Piatra de acolo nu și-a refuzat omul.

- Bine, cucernice, așa o fi, ca sens biblic, dar noi mai știm de fisiune și de fusiune și de Hiroșima și de centralele atomice, plus statisticele cu nenorocirii din zonele de iradiere.

- Iar toate astea nu stau tot sub mâna Celui de Sus? Astea ce-s? Sunt păcate, gânduri nemărturisite până la capăt și întoarse de om în contra omului. Găurile negre, devoratoare, găurile noncreației. Privește și învață.

Urmă gestul frânt al lui Manolo, sinusoida degetelor și în vârful lor o Amanita aureola: *cu moarte pre viață călcând*. Un sărut, al morții. Camorra. Rotund ucigător, ostie absurdă, damnată, dinții lui Manolo sclipind în terciul morții.

Nu, nu ploua. Auzeam propria transpirație, frica, nepuțința amplificată de zâmbetul tâmp, elaborat eroic al lui Mano. Bluf. Cacialma.

- Mereu alături, Maiorule: copiii-îngeri, ciupercile prunci. Răutatea se amplifică prin cultivare, prin educație sau lipsă de așa ceva, mama ei de civilizație. Tu însuși și cei ca tine cultivă otrava. Voi ați ucis bucuria Crăciunului fiindcă ai ucis pruncul din tine.

Iar în fața noastră, parcă asumându-și copilăria întreruptă a celor șase, Iraclie binecuvânta verdele și cerul și pe noi înșine, zale ciudate din lanțul neîntrerupt al sorții, al vieții și al morții.

Premianții la Concursul de creație "Scriitori de ieri, de azi și de mâine", ed. a X-a, Galați 2018

Categoria I, 8 – 14 ani

Premiul Revistei "Axis Libri" - **Marina Irina Suvac**, Colegiul Național "Vasile Alecsandri", Galați
 Premiul Revistei "Boema" - **Crina Munteanu**, Colegiul Național "Vasile Alecsandri", Galați
 Premiul special "Armonia" - **Alexandru Bolea**, Școala nr. 16, Galați
 Premiul pentru stil - **Loredana Agapi**, Colegiul Național "Vasile Alecsandri", Galați
 Premiul pentru originalitate - **Martha Petcu**, Școala nr. 16, Galați
 Mențiuni: **Ivona Teodora Drăguț**, Colegiul Național "Vasile Alecsandri" și **Roxana Bașchir**, Școala nr. 16, Galați

Categoria a II-a, 15-21 ani

Marele Premiu - **Marcela Măță**, Colegiul Național "Vasile Alecsandri", Galați

Premiul special "România - Centenar":

- **Andreea Lidia Bucur**, Colegiul Economic "Virgil Madgearu", Galați
- **Denisa Anton**, Colegiul Național "Mihail Kogălniceanu", Galați
- **Diana-Maria Călinescu** - Colegiul Național "Vasile Alecsandri", Galați
- **Ioana-Teodora Todorescu**, Colegiul Național "B.P. Hașdeu", Buzău

Premiul special "RetRomania - Galați" -

- Marcela Măță**, Colegiul Național "Vasile Alecsandri", Galați
- Premiul special "Armonia" - **Andreea Finichiu**, Colegiul Național "Mihail Kogălniceanu", Galați

Premiul pentru stil - **Oana Elena Mocanu**, Colegiul Economic "Virgil Madgearu", Galați

Premiu pentru originalitate - **Eugenia Mihaela Miulescu**, Colegiul Tehnic "Gral Gh. Magheru", Târgu Jiu

Premiul Revistei "Axis Libri" - **Diana Alexandra Hamza**, Liceul Teoretic "Emil Racoviță", Galați

Premiul Revistei "Boema" - **Eugenia Mihaela Miulescu**, Colegiul Tehnic "Gral Gh. Magheru", Târgu Jiu

Mențiuni:

1. **Ionela Cosmina Coman**, Liceul Teoretic "Emil Racoviță", Galați
2. **Claudia Cociug**, Liceul Teoretic "Dunărea", Galați
3. **Daniel-Vasile Măcișanu**, Colegiul Național "Spiru-Haret", Tecuci

Daniel CORBU

Ferestre oarbe

Oricând un vers amar va-ntârzia în mine.
Trec orb și surd prin
toamna cu fantomatice suspine
pe-aceleași străzi călcate de sclavi
și de-mpărați.

Mulți zice-vor:

Uite-l pe Daniel Corbu
poetul blestemat ce scrie despre ființă
univers despre necunoscutele gloriei și istorii
ale sinelui

despre agonii cetăți oboșite și alte aiureli
metafizice și este dușmanul de moarte
al poeziei roz!

Iată-l pe cel jefuit de îngeri și nopți
pe cel ce poartă în vers holograma ruinii!
Se spune c-ar admira potopii de haruri
hohotul cruciadei divine
că ar purta în fiecare rană un sacerdot
al sardalnapalnicei vorbiri.

Dar eu sunt trecătorul posac
pe-aceleași străzi printre aceleași zădărnicii
sunt cel ce șterge cu grijă
ferestrele oarbe ale desăvârșirii.
ORICÂND UN VERS AMAR VA-NTÂRZIA ÎN
MINE.

Statuia

În parcul cu mireasmă de tei
pe banca solitară
stă ațipit cerșetorul cel orb
cu muzicuța și pălăria alături.
Și în timp ce câini vagabonzi îi ling tălpile
și-l păzesc de trecătorii cei răi
precum regii perși sau azteci de demult
el visează treceri pe lungi coridoare
urmat de pitoreasca-i camarilă
de dame servitori și măscărici
spre îmbelșugatele mese din
salonul palatului.
Pe-o bancă în grădina cu mireasmă
de tei

în plin decolteul verii
stă adormit cerșetorul cel orb
cu muzicuța și pălăria alături
cu câini credincioși apărându-l de
trecătorii cei răi
și nu știu de ce întârziind cu privirile
mi se pare o veche statuie
cu totul și cu totul din aur.

Scrisoare domnului Dante

La candida-ți întrebare care-a străbătut
secole
găsindu-mă
voi răspunde repede fără temeri și fără
poticniri.

Prin urmare, iubite Poet, Serenissime
Dante Alighieri
ca și în vremea Domniilor Voastre
în acest eon postmodern
se moare pe dinlăuntru
ca un pământ mușcat de șarpele
viziunii mărunte
ca un microb duios izbit de iceberguri
ca o fântoșă orbecăind precum
brownienele mișcări ale norilor
ca o pasăre tocită de zbor
ca floarea sfărâmată-ntr-o platforme
și ca îmbolnăvirea unei noi forme
ale nesuferitei vorbiri

Se moare frumos, se moare concav
ca suferința suferindă de apatia rugului stins
ca atletul interzis alergării
ca speranța neurmărită până la capăt
sau ca duhul strămoșilor ne-mai-întors
în sufletul muritorilor de rând.

Se moare frumos, se moare concav
se moare pe dinlăuntru
ca aerul nepotrivit pe respirație
ca asra turmă de secunde din marele arsenal
al pierdutelor ore
în timp ce Purgatoriul răspunde
cu același ecou.

Se moare frumos, se moare concav
Se moare fără de știința morții
și fără strălucirea și fără amestecul
în treburile interne ale iubirii de sine.

(din volumul "Ferestre oarbe", Editura Princeps
Multimedia, Iași, 2018)

Cezarina ADAMESCU

POEME ÎN ZBOR SPRE ACEL ACOLO

Maria Ieva, **Foșnetul umbrei**, poezii. Cu o prefață de Melania Cuc, Editura Absolut, București, 2017
(continuare din numărul anterior)

În viziunea Mariei Ieva, până și păcatul este curat, precum crinii: *"În ochii plini de patimi îngenunchează crinul, / Ca focul sfânt să ardă în valea dintre sâni"*(**Scama de pe haină**). Și oricât ar fi iubirea de intensă, de arzătoare, ea rămâne pură fiindcă e de la Dumnezeu: *"Întinse sunt spre tine ca aripile-n cer, / Aceste mâini bolnave de patimi și de ger; / Orfan rămâne visul închis între spirale, / Ca mugurii ce-așteaptă dulceața gurii tale. // Pe-ncheietura mâinii alunecă o șoptă, / Ca sămburul luminii pe zmeura cea coaptă / Și în ocean, potopul, trecutul vrea să-l ducă, / Dar e-ncuiat în mine ca sămburele-n nucă. // L-ai încuiat în vene, l-ai încuiat în atrii / L-a încuiat vocala în ochii verzi de aștri, / E încuiat în crucea făcută din cuvinte, / În aripa de flutur ce crește din morminte...// În ochiul orb din piept mi-ai încuiat trecutul / Și mâna ta de mirt rescrie începutul."* (**Amnezic**). Un foarte frumos sonet de iubire.

Poeta nu uită nici **crucea** de care cu toții suntem legați cu fire invizibile: *"De pe spinarea dunei, un înger ne privește, / Îmbrățișați cu vântul, cum stăm pe sfânta cruce. // Nu-i cruce de stejar, e cruce de lumină, / Noi am răscumpărat trecutul pe vecie / Și vinul de pe buze l-am împărțit la cină, / Cât îmi scriai în suflet eterna poezie..."* (**Scama de pe haină**).

Maria Ieva este o autoare care pune mare preț pe suflet. Ea spune: *"fiecare suflet așteaptă un alt tren"* (**În gara zugrăvită în galben**).

Sunt prezente și unele animale fabuloase precum **inorogul**: *"Când inorogi duc vise ascunse în secunde, / Să mă aștepti ca mire, să mă dezbraci de vini!"* (**Prin ochiul inimii**). Și elemente de basm, ex. naiade ador-mite.

Pentru Maria Ieva **iubirea** este o ardere intensă, până la mistuire: *"N-am știut să poți să mori de atâta iubire, / să rămână din tine doar primul zâmbet de copil, / să simți atâta duiosie și atâta nevoie de celălalt / încât să-ți părăsești trupul din dorința de a-l îmbrățișa"* (**N-am știut**). De altfel, tot ce face poeta este ardere, contopire, mistuire pe altarul existenței: *"N-am știut că se poate muri într-un vers / și nici că poți învia dintr-un cuvânt. / N-am știut ce înseamnă iubirea / până când nu m-ai învățat să iubesc. / Și acum, dacă te iubesc, dacă te iubesc, / Eu nu mai sunt eu, / sunt parte din tine, din frunze din flori, / sunt muguri fragezi și toamnă-n culori, / sunt fumul ce trece prin hornul pustiu / și visul ce vine acasă târziu, / sunt miezul luminii ce umblă desculță / și umbra desprinsă în zori de ființă, / sunt murmurul rece ce-l simți ca pe-o boare / și mâna ce-ar vrea să ia ce te doare, /*

Foșnetul umbrei

Maria Ieva

Editura Absolut

sunt ce am fost și tot ce voi fi, / o singură noapte făcută din zi / și pentru tine-s așa cum am fost, / când nu-mi cerea clipa să-i aflu un rost."(**N-am știut**). Tot despre ardere este vorba și-n poezia **"Pe mori de vânt"**: *"Pe rug să arzi și rug să ardă-n tine. / De-ai cunoscut o clipă de-nălțare, / Nu poți să negi că focul curs prin vine / E nimbul sfinților din catedrale".* Iubirea, în viziunea Mariei Ieva, învinge și moartea: *"Din crucea de rubine în pumni adun lumină / Și te privesc uimită, ca un copil te chem, / Să împărțim cuvântul și mărunul copt la cină - / De când îți simt iubirea, de moarte nu mă tem"* (**Alt rai**).

Pentru autoare, mirele e înger, ea asociază aceste două atribute firesc și crede în cele afirmate. Mai mult, iubirea ei îl transformă pe mire, în înger: *"Că te aștept cu soarele-n privire, / Ai știut de când te-am cunoscut; / Pe cămașa ta de înger-mire, / Florile iubirii le-am cusut"*(**Dincolo de cele nouă ceruri**). Altăoară, poeta dorește: *"Și-n curcubeul prins de nor, / Să-mi fii un mire de lumină"*(**În ie, ia-mă**). Cei doi iubiți nu sunt altceva decât *"două lumini într-o lumină"* (**Iluzie optică**).

Câteva poezii sunt dedicate **mâinilor**, atât ale sale cât și ale iubitului, pe care autoarea le personifică: *"De câte ori nu le-am certat / Când și-au dorit să te sărute, / Au lăcrimat și au oftat, / Dar m-au privit în noapte mute. // Gemeau în vise uneori, / Cum geme umbra când o doare, / Pe zidul unei închisori, / Scriau cu*

(continuare în pag. 8)

razele de soare. // Și se trezeau din vis plângând, / Ținând o carte între ele, / Ardeau cuvintele pe rând, / Cum arde focul sfânt în stele. // Și, iar certate, au tăcut, / Cum tace fluturul în carte, / Dar din privire mi-au cerut / Să-ți spun că dorul n-are moarte" (**Măinile**). Altă poezie se numește: "**Măinile mele din mâinile tale**": "Măinile mele în mâinile tale - / O rugăciune de fluture orb, / Roua stelară căzută-n sepale, / Lumina din aripi albe de corb. // Măinile tale în mâinile mele - Săgeată din iris trimisă spre El, / Agheasma din buze venită să spele / Trecutul pe care îl port în inel. // Măinile tale din mâinile tale - O zi de zidit de-ai ști că mai ai, / Cu strigătul nopții ascuns în vocale / Ți-ar spune atât: iubite, mai stai! // Măinile mele din mâinile mele - / Segmente de drepte cioplite în lut, / Cu fulgere albe ascunse sub piele, / E viața în care doar eu m-am durut." Altădată mâinile sunt aidoma unor petale ce flutură-n vânt: "Ca două petale ce flutură-n vânt, / Stau mâinile azi spre ceruri întinse / Și-un înger coboară aici, pe pământ, / Cu două comete pe umeri aprinse. // Prin ceață îi vezi nimbul pe frunte, / Din palme îi curge lumina dintâi; / Când clipa începe în tine să cânte, / Ai vrea doar să pleci și totuși, rămâi. // Aluneci în tine, prin șapte oglinzi, / Le numeri o dată, le ștergi surâzând, / Dar giulgiul atârnă ca umbra din grinzi, / Pășești mai departe, nu știi până când. // În urmele tale, pe-altare, aprinzi / Acele trăiri ce par nesfârșite / Și viața din umeri încet o desprinzi, / Lăsând în icoane dureri adormite." (**Șapte oglinzi**). Iar odată, autoarea spune: "Plâng, mâinile mele, plâng, / dar plâng cu lacrima dimineților tale" (**Alt vis**).

Despre poeți, Maria leva spune: "Poeții au un alt fel de a fi, / ei trăiesc răstigniți pe crucea aproapelui" (**Un alt fel de a fi**). Atât de proprie, melancolia este pentru poeți, un fel de status din care, arareori ies: „Te-ai furișat în mine ani de-a rândul / Și-am învățat de tine dor să-mi fie, / Am împletit cu mâna mea rotundul / Și te-am găsit și-n vis, melancolie!" (**Melancolie**).

Cât despre rostul poeziei în viața sa, poeta spune: "Când casa mi-a rămas pustie / Și rost în rost n-am mai găsit, / Te-am regăsit târziu, poezie, / Și ți-am făcut în mine schit." (**Schit**).

Dovada unui anume fel de **romantism**, stă poezia "**Văpaia iubirii**": "Hai să facem o casă din stele, / Să-i punem perdele din raze de lună / Și porți să-i zidim din două inele, / Prin care să trecem visând împreună. // Să punem un pin la poarta din față, / Prin vidul din conuri lumina să curgă, / Privirea să treacă prin turnul de gheață, / Amurgul în vise să nu mai ajungă. // La poarta din spate să punem doi crini, / Când dorul de verde acasă ne cheamă, / Văpaia iubirii să curgă prin mâini / Cum mirul țâșnește din sânul de mamă. // Hai să ne facem o casă din ape / Și porți să-i zidim din raze de soare, / Când cerul în palme nu ne încapă, / Să strângem lumina, să-o facem izvoare".

Nu o dată, autoarea susține că îi cresc din umeri aripi: "Căci aripa ce mi-a fost dată, / A fost un dar de despărțire", "Și aripile le-am donat, / Căci altele aveau să crească; / Pe calea ce s-a luminat, / Leșim ca îngerii din frescă." (**Lumina iubirii**). Aripi de pasăre, aripi de înger? "Aripa unui înger câmpiile-o sărută / Și stelele se scaldă în cupele de crini, / Copacii sunt albaștri și mâna-mi este mută, / De-atâta frumusețe ce-ți cere să te-nchini" (**Alt**

vârstei, aripile vântului, aripile poeziei, aripile muzicii, stele cu aripi, aripi de lumină, și celelalte: "Din brațe îmi cresc aripi, în palme port spirale, / Să pot veni la tine cu inima curată" (**Steaua dintre pleoape**).

Din totdeauna fascinată de metamorfoza fluture-lui o făptură care, fragilă și puternică în aceeași măsură, din omidă ajunge o zburătoare îndrăgită de flori, autoarea, se visează aidoma unui fluture, cu aripi colorate, mărturisind chiar, că odinioară a fost chiar fluture. Ea realizează astfel, o corespondență între viața sa și cea a fluturelui: "Am avut un fluture, / l-am prins în căușul palmei pe când eram copil, / i-am mângâiat aripile / și visurile i s-au lipit pe degetele mele. / M-a privit când l-am așezat pe o floare, / dar nu i-am înțeles privirea / până când nu am fost și eu un fluture. / Nu zborul a fost minunat, / ci căușul palmei care m-a primit de fiecare dată / când degetele nu se potriveau aripilor. / Am avut un fluture, / avea aripi albe și visuri colorate. / Am fost un fluture, / am avut aripi colorate / și inimă albă" (**Am avut un fluture**).

Aceasta ar fi dorința poetei de metamorfozare, de schimbare, de zbor. În același timp, Credința e cea care animă sufletul: "Nu sunt minuni mai mari ca ochii ce se pleacă / Și Duhul Sfânt coboară pe creștet ca pe-altar, / Când știi că veșnicia nu va putea să-ntoarcă / Îmbrățișarea care e darul cel mai rar. // (...) // Că m-a durut o viață, nu-i nimeni vinovat, / Primit-am îndoiala să pot avea credință, / Să știu că drumul trece oricum prin Ararat / Și soarele se naște chiar dintr-o suferință" (**Nu-i nimeni vinovat**).

În alt poem autoarea evocă suferința și patima Celui care, prin această suferință, ne-a mântuit: "În haina umilinței s-a îmbrăcat un rege / Și pietrele-l loveau ca pe Maria fiică; / Știind că suferința e cea mai veche lege, / Din brațele durerii el ochii și-i ridică. // Nu cere pentru sine nici pâine și nici apă, / Nu cere-ngăduință ca rostul să nu-l strice, / Dar fulgerul luminii coboară peste pleoapă, - / S-adune depărtarea ca grăul strâns în spice. // Promise-n altă vreme iubirea drept sentință / Și pietrele nu dor cum îndoiala doare, / Lăstarul de pe cruce e urma de voință, / E zâmbetul ce naște în suflet sărbătoare. // Tu să privești mirarea din ochii ce zâmbesc, / Smerenia din mâna ce semnu' crucii-l face, / Lumina care crește din pieptul îngeresc / Și vântul ce se joacă prin colbul care tace!" (**Sentință**).

Îndrăgostită de azur, poeta spune: "Ca un dans de umbre într-o zi cețoasă, / Fluturii luminii-ți vor intra în casă / Și când rana ta, geana o ascunde, / Eu voi fi albastru risipit în unde" (**Lacrima albastră**).

Dincolo de mesajul lor, cifrat sau lesne de înțeles, poemele Mariei leva au acel ceva inefabil, plâpând, înaripat și sacru, au o muzicalitate a lor, dincolo de rimă și de structura lor clasică ori modernă. Frumusețea și sonoritatea în ele însele, care le face căutate, citite și reținute. Maria leva este o conștiință artistică și o voce distinctă în poezia de azi și așa va rămâne în Istoria Literaturii Române, indiferent ce scrie. Ea știe să surprindă frumosul în starea lui naturală, fără să-i adauge artificii. Cu fiecare nou volum, poeta mai urcă o treaptă spre consacrarea definitivă.

Denisa LEPAȚU

Vise la microscop

Sunt o persoană nonconformistă... ador să întorc lumea pe dos, să cutreier prin buzunarele ei și să scot de acolo cele mai profunde și sofisticate sentimente. Le studiez la microscop și adaug, acolo unde e cazul, și mai multă culoare. Am întâlnit, de exemplu, mai deunăzi, un oftat care zăcea dezamăgit lângă o casă mai veche decât povestea pe care bunica o ștergea de praf în minimuzeul din podul casei. L-am luat în palmă și l-am simțit cum caută adăpost, temător de privirea mea indiscretă. Cu o pensetă, am dat la o parte pielea lui sfărâncioasă și cu stupoare am descoperit o inimă mică, mică, aproape deloc observabilă. Rămase mai inocent ca nicicând: doar cu privirea pură îndreptată spre pielea ce atârna neputincioasă și cu inima micuță, imaculată inimă ce tremura ușor. Pe lângă aceasta, i se vedeau câteva vene care, în loc să pulseze sânge, pulsau sentimente, care, desigur, aveau la rândul lor privire, inimă și vene ce pulsau sentimente din ce în ce mai profunde și mai sofisticate. Un fel de păpuși Matrioșka ale sentimentelor. Sentimente cu privire, inimă și vene. Matrioșka cu privire, inimă și vene ce pulsează sentimente.

Dar, vai! a venit iarna. Pielea sentimentelor atârna înfrigurată și privirile lor dărdăiau de frig. Păreau ca niște cifre zgribulite de vremea posomorâtă. A trebuit să pun la loc, ca la început, fiecare venă, fiecare inimă, fiecare buciță de piele și fiecare privire pentru ca nu cumva să degere vreuna. Am hotărât ca până la primăvară să le las acolo, în sertar, ca pe niște obiecte pe care le depozitezi temporar, niște obiecte cu inimă, vene și privire. Însă ați mai văzut vreun copil să stea așa de mult timp (din iarnă până-n primăvară!) fără hobby-ul său preferat?!

Am încercat să dau la o parte cu aceeași pensetă pielea cerului. Dar ce dezamăgire! Niciun sentiment! Prin inimă curgeau nori, iar prin vene cutreierau stele albe, stele roșii, stele mici și stele mari. Dar niciun sentiment, niciun pic de emoție, nicio privire care să fie urmată de altă privire care, la rândul ei, să fie urmată de o altă privire! Nicio Matrioșka a privirilor, nicio venă în care să găsești alte și alte priviri care să te urmărească drept spectatori timizi și neputincioși.

Aceași dezamăgire am avut după ce am dat la o parte pielea unei frunze, inima ierbii și venele unei vrăbiuțe. Dar nu am renunțat!

Am călătorit departe, departe, atât de departe, încât nicio hartă nu mă putea dumiri unde mă aflam. Eram doar eu și penseta pe care o țineam ascunsă în buzunarul rochiței cu buline. Pășeam cu grijă printre anotimpuri, numai senzația de rece sau cald și parfumul

ce se simțea în aer mă ajutau să pot face diferența. Deasupra mea, în clopote de diferite culori, pluteau gândurile oamenilor. Doar câteva care stăteau neclintite, ținându-și palmele pe pereții de sticlă, cu obrajii umezi, priveau către surâsurile ce răsăreau printre copacii prinși cu rădăcinile de cer și crengile pe huma transpirată, numărând rotațiile pământului. Pe crengi se aflau înfășurate cu grijă o mulțime de destine. Din interiorul lor se auzea ticăitul orologiilor ce se jucau, suprapunând perioadele de timp pierdute fără niciun rost. Firavele secunde desenau cu creta forme geometrice, pornind dinspre interior către exterior. Rareori deschideau ușa timpului pentru a-și arunca o privire către o altă dimensiune a vieții.

În dreapta mea răsărise printre ierburi un șotron conturat cu raze de lumină. M-am îndreptat către el timidă, ținându-mi respirația pentru a nu deranja pe cineva care în acel moment ar fi putut să se joace acolo. Dar surpriză! Eram singură, așa că am îndrăznit să pășesc printre căsuțele în care cifrele romane se roteau după soare. Privindu-le, mi-am amintit de cifrele fosforescente, primite în dar de la tatăl meu ca urmare a rezultatelor frumoase pe care le-am obținut la olimpiada de matematică. Ori de câte ori deschid ochii în timpul nopții, le zăresc pe pereții camerei și mereu sunt invitată să pornim împreună în vreo călătorie...

Curioasă, am luat în palmă cifra unu și deodată am simțit-o cum toarce, asemenea unei pisici alintate. Celelalte cifre mă priveau cuminți, studiindu-mi fiecare mișcare. Cifra șase își tot închidea și deschidea bucla, încercând să se rostogolească. M-am aplecat și, cu un deget, am împins-o ușor. Printre hohote de râs mi-a mulțumit, îndemnându-mă să fac și eu același lucru. La început am refuzat, dar văzând cât de dezamăgită era, mi-am luat inima în dăin și m-am rostogolit în iarbă, având grijă să nu strivesc din greșeală vreo creatură ivită de nicăieri. Nici nu am apucat să mă ridic, că am și auzit aplauze.

Cel mai mult și mai mult m-am bucurat văzând că cifrele mă considerau deja prietena lor și se bucurau că le-am acceptat jocul. Într-o clipă aveam brațele pline de cifre catifelate ce așteptau să le alint, așezându-și capul pe umerii și brațele mele. Le simțeam cum respiră și nu am rezistat rugămintilor. Așezându-mă pe șoapta vântului care tocmai încerca să se strecoare printre noi, am pornit în călătorie. Am hotărât să coborâm abia când am ajuns pe linia orizontului, locul unde visele neîmplinite erau depozitate temporar, până când cineva se încumeta să le creioneze un final fericit. Piciorușele celor mai

(continuare în pag. 10)

neastâmpărate dintre ele ieșeau din sertarele întredeschise. Le priveam neputincioasă, imaginându-mi că într-o zi, acolo nu va mai fi decât ecoul râsetelor de bucurie.

Deodată, zăresc printre ele o luminiță aurie ce se mișca atât de repede, încât cu greu reușeam să observ unde se află în următoarea clipă. Simțeam că sunt urmărită și nu înțelegeam de cine și de ce.

- Hei! Cine ești și ce vrei? întreb eu cu vocea strivită de emoție.

În tot acest timp cifrele s-au înghesuit în buzunarele mele și le simțeam tremurând atât de tare, încât am fost nevoită să îmi așez palmele deasupra lor pentru a le proteja.

Un foșnet ce se auzi în spatele meu mă făcu să întorc capul. Am apucat să văd o umbră care a dispărut într-o fracțiune de secundă. Nu știam ce să cred: mi s-a părut doar, sau într-adevăr fusese ceva? M-am hotărât să plec de acolo cât mai repede, așa că am făcut doi pași înapoi și m-am pregătit să fug din acel loc.

- Au! M-ai călcat! aud strigând de undeva, de jos, o voce subțire.

Am rămas nemișcată și am privit foarte, foarte atent. Lângă piciorul meu, am zărit un omuleț străveziu care, atunci când gesticula, împrăstia în jurul său o lumină strălucitoare. Mă privea cu ochii în lacrimi și în acea clipă am gândit că am făcut cea mai urâtă faptă din viața mea.

- Iartă-mă! Nu am vrut să-ți fac niciun rău! Îmi poți spune cine ești și ce cauți aici?

Văzându-i trupul fragil, mi-am dat seama că nu eram în pericol. M-am aplecat și, întinzând brațul, l-am lăsat să urce în palma mea. Piciorușele lui mă gâdilau și am început, fără să vreau, să râd foarte tare. Privindu-mă, începu și el să râdă. În clipa aceea nu mai exista între noi nicio urmă de frică. Cifrele începură să scoată încetișor capul, să ne privească foarte curioase, neînțelegând de ce suntem atât de veseli.

- Sunt un vis rătăcit, spuse omulețul. Într-o iarnă, înainte de Ajunul Crăciunului, o fetiță m-a ținut alături de ea zi și noapte, timp de o săptămână...

În acea clipă, omulețul se uită trist la mine și se opri din povestit.

- Și? îl întreb eu curioasă. Ce s-a întâmplat mai departe?

- Of! Când a trebuit să scrie ce dorește să-i aducă Moș Crăciun, a renunțat la mine, alungându-mă. Când ne adunam noi, toate visele copiilor, la un loc, aduceam multă fericire pe chipurile oamenilor. Dar acum rătăcesc, așteptând ca cineva să mă dorească din nou. Cineva care vrea să fiu acolo pentru totdeauna.

Ascultându-l, am început să mă simt vinovată. De câte ori nu am renunțat și eu la visele mele, unele dintre ele crescând odată cu mine! Nu mi-am imaginat că, renunțând la vise, acestea ajung să fie abandonate într-un loc lipsit de viață. Regretele m-au copleșit și am simțit cum lacrimile îmi curgeau fără voie.

Îmi amintesc cum am renunțat brusc la unul din cele mai importante visuri ale mele, acela de a fi balerină. Prin mintea mea trec și acum imagini din ziua în care bunica m-a dus la prima lecție de balet. Antrenamentul mi s-a părut pe atunci foarte greu și la finalul orei i-am spus bunicii, pe un ton hotărât, că renunț pentru totdeauna la

această dorință. Bunica m-a îmbrățișat și, foarte calmă și blândă, mi-a spus să fac ceea ce simt, deși vocea ei îmi spunea altceva...

- Hei! Ascundeți-vă! A început să plouă! strigară speriate cifrele, ascunzându-se repede, repede în buzunare.

Uitându-mă după ele, îmi dau seama că, de fapt, lacrimile mele le-au udat. Amuzat, visul îmi făcu ușor cu ochiul.

- Ieșiți afară, pentru că nu plouă! E vina mea...

Strecor mâinile în buzunare și le scot, așezându-le pe rând în fața mea.

- Faceți cunoștință: el este un vis, spun eu privind către omuleț, iar ele sunt niște cifre!

Bucuroase că au un nou prieten, acestea încep să alerge în jurul lui, provocându-l la joacă. Entuziasmat, acceptă, ajungând astfel să joace Baba-Oarba, Omul Negru și, bineînțeles, De-a v-ați ascunselea. Unde altundeva, dacă nu printre hainele mele și prin părul meu? Simțeam cum țopăie dintr-o parte în alta și mă bucuram și eu cu toți laolaltă. Când au obosit s-au așezat în brațele mele și-au adormit.

Nu știu cum, poate de fericire, am adormit și eu. Nu-mi amintesc mare lucru din ce s-a întâmplat după aceea, dar cel mai mult și mai mult m-am bucurat când, trezindu-mă, am constatat că sunt acasă, în patul meu. Pe pereți, cifrele fosforescente cumpărate de tatăl meu luminau întreaga cameră. Acum le priveam cu alți ochi, știind că am fost împreună într-o călătorie pe care puțini au ocazia să o facă.

M-am întors de acolo cu un singur gând: niciodată, oricât de greu va fi, să nu-mi abandonez visele! Ele merită trăite!

Notă: Proza a obținut Premiul I la concursul "Cele mai frumoase povestiri ale adolescenților" din cadrul Festivalului Național "Salut Adolescență", București, mai 2018. Publicată în volumul antologic al câștigătorilor "Matrioska - nouă prozatori adolescenți", editura Tactus Arte, București 2018

Dr. V. H. BAUMANN

BAZILICI PALEOCREȘTINE DIN SECOLUL AL IV-LEA D.H., ÎN MEDIUL RURAL AL ZONEI DE LA GURILE DUNĂRII

Ridicarea de bazine creștine în secolul al IV-lea p. Chr. la Dunărea de Jos este rezultatul unui proces profund de ascensiune a creștinismului și de organizare a structurilor sale instituționale, administrativ-juridice, specifice Bisericii.

Până în prezent, cercetările arheologice din Dobrogea au scos la lumină 36 de edificii bazilicale paleocreștine din secolele IV-VII p. Chr.¹. Dintre acestea, 11 au fost construite în secolul al IV-lea., trei reprezentând monumente ridicate în mediul rural din zona gurilor Dunării².

Descoperirea vestigiilor paleocreștine și, în special, a bazilicilor din mediul rural, reflectă pătrunderea în satele romane de la Gurile Dunării a creștinismului organizat, fenomen evidențiat arheologic după preluarea puterii depline asupra Imperiului de către Constantin cel Mare, din al doilea sfert al secolului al IV-lea p. Chr...

1.0. Descoperirea unui opaiț creștin, cu ansa decorată cu o cruce cu brațe inegale incizată la bază, în **ășezarea autohtonă de la Telița / Amza**, dovedește că, la începutul secolului al IV-lea p. Chr., o comunitate creștină exista deja în aceste locuri³. Opaițul este un produs local care imită un prototip corintic, întâlnit în secolul al IV-lea p. Chr. și în centrele grecești din Argos⁴. Obiectul circula, desigur, la gurile Dunării, fiind cerut de creștinii din aceste locuri. Că este așa, ne-o dovedesc și vestigiile paleocreștine descoperite în *villae-le rusticae* din vecinătate, amfore încrăstinate cu *dippinti* și *graffiti*⁵, dar, mai ales, prezența unei bazilici paleocreștine din prima jumătate a secolului al IV-lea în ășezarea romană târzie de la Telița / Amza⁶, descoperire de o excepțională valoare științifică.

Acest edificiu creștin a fost realizat cu zidărie din piatră legată cu pământ, prin reamenajarea unei construcții dreptunghiulare absidate, care a funcționat în cursul secolelor II-III ca atelier meșteșugăresc, ceea ce explică atât orientarea sa spre sud-vest, cât și arhitectura originală a ansamblului, la care vechea structură a fost regândită pentru a folosi nevoilor liturgice ale cultului⁷.

Clădirii inițiale i-a fost adosată, pe latura de sud, o construcție rectangulară, compartimentată, în care a fost plasată intrarea principală. Aceasta se deschidea într-o tindă de unde se putea pătrunde în spațiile rezervate clerului, situate la vest, și în cele dinspre nord, destinate credincioșilor. Din extremitatea vestică se putea intra în zona altarului, situat pe centrul absidei. Cele două încăperi care flancau la sud întregul *presbyterium* avea probabil rolul de *prothesis* și *diaconicon*.

Corpul principal al bazilicii era împărțit prin ziduri transversale în trei compartimente, dintre care, încăperea absidată, destinată clerului, reprezenta aproape jumătate din spațiul interior. Pe linia de bază a absidei s-a păstrat piciorul de la *preștol*-ul altarului, construit din pietre legate cu pământ. Bazilica ocupa o suprafață totală de 220 mp, cu o lungime de 23 m pe axul longitudinal și o lățime de 9,70 m. În colțul de nord-est al compartimentului

răsăritean se afla o amforă încrăstată în pământ, iar în dreptul intrării laterale, în încăperea centrală a bazilicii, a fost găsit un fragment de amforă cu o cruce, monograma *chi-rho* incizată după ardere⁸, dovedind încreștinarea recipientului.

Fig. 1. Bazilica paleocreștină de la Telița-Amza, vedere dinspre NE (foto M. Matarangă 1988)

Această descoperire, care se adaugă celorlalte descoperiri de cruci simple sau monogramatice din zona Teliței, întâlnite pe obiecte ceramice de uz comun, relevă marea popularitate a cultului Sfintei Cruci în rândul creștinilor din zona gurilor Dunării. Crucea, cel mai important simbol hristic al resurrekției victorioase asupra morții, al Învierii, ca dovadă supremă a credinței⁹, crucea întâlnită în mediul rural la Telița, încă din pragul secolului al III-lea p. Chr., evidențiază răspândirea timpurie a concepției creștine despre viață și moarte în mijlocul populației romanizate din mediul rural¹⁰.

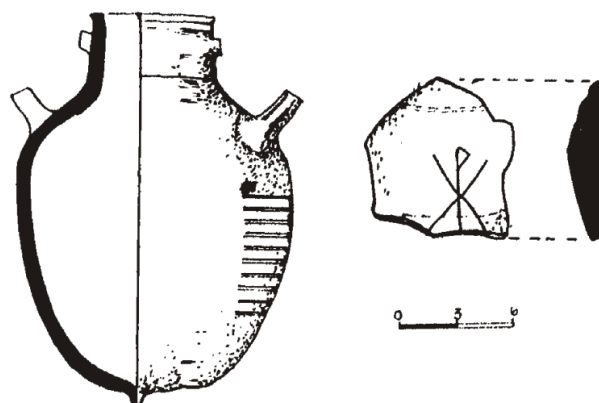

Fig. 2. Material amforic din prima jumătate a sec. al IV-lea p. Chr., descoperit în ruinele bazilicii paleocreștine din satul autohton de la Telița/Amza.

(continuare în pag. 12)

1.1. Prin soluțiile arhitecturale pe care le adoptă, edificiul bazilical de la Telița / Amza, se înscrie printre creațiile originale ale mediului romanic autohton din zona limes-ului nord-scythic. Din punct de vedere tipologic, prezintă asemănări cu bazilicile simple de tip „sirian”, cu o singură navă, în care se pătrundea printr-un portic lateral¹¹. La Telița / Amza întâlnim o interesantă compartimentare interioară care servea scopurilor liturgice, și, unde porticul lateral era înlocuit cu o tindă cu pridvor, elemente derivate din arhitectura populară autohtonă¹².

Fiind vorba de adaptarea unei construcții mai vechi, din secolele II-III p.Chr., cerințelor desfășurării cultului creștin, a fost efectuată o nivelare masivă în partea absidată a edificiului, în scopul realizării unui spațiu larg destinat *presbyterium*-ului, al cărui nivel a fost ridicat cu 0,40 m față de restul încăperilor.¹³ Întrucât acest spațiu de 10,40 x 5,40 m comunica numai prin două intrări cu celelalte două încăperi ale corpului central, este mai plauzibil să considerăm că aici se desfășura Sfânta Liturghie în prezența inițiaților botezați, desemnați cu numele de *christiano* (gr.)¹⁴.

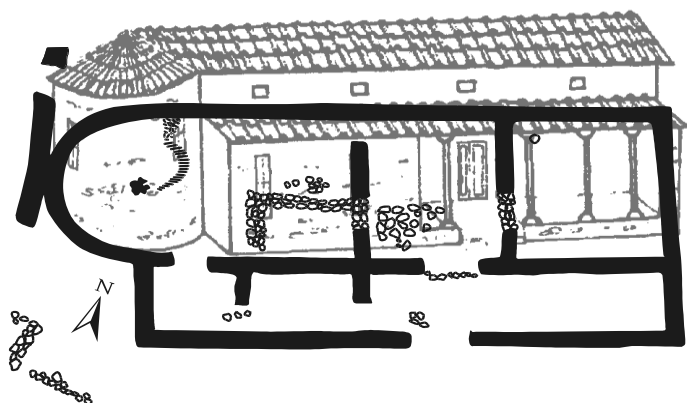

Fig. 3. Bazilica de la Telița-Amza (reconstituire grafică, Baumann 1995)

Bănuim că încăperea centrală servea drept pronaos, iar ultima încăpere, în cazul nostru din extrema estică, ținea loc de atrium, fiind destinată persoanelor nebotezate: *audientes* și *catehumeni*. Edificiul nu posedă criptă martirică, fiind prin excelență un lăcaș de cult destinat răspândirii creștinismului în sânul populației rurale de pe valea Teliței. Prezența bazilicii de la Telița / Amza într-o așezare rurală de geți romanizați în secolul al IV-lea p.Chr. evidențiază desfășurarea unui fenomen de constituire a parohiilor rurale încă din prima jumătate a secolului respectiv, în teritoriile în care creștinismul înregistra o ascensiune rapidă¹⁵. În cazul de față, suntem în fața celui mai timpuriu lăcaș de cult parohial creștin din spațiul românesc¹⁶. Și, cu atât mai importantă este această descoperire arheologică, întrucât biserica parohială de la Telița / Amza s-a format într-un mediu romanizat în care sătenii continuau să păstreze în secolul al IV-lea și un sanctuar păgân destinat cultului păgân al mântuirii și nemuririi, întruchipat de *Eroul-Cavaler* și *Eroul-Hercules*¹⁷. Această realitate istorică evidențiază o comunitate creștină puternică și un grad de toleranță nebănuț la acești *pagani*, toleranță pe care numai secolul al IV-lea a păstrat-o nealterată¹⁸.

¹ Lungu 2003, 138.

² Baumann 2004, 63-74.

³ Vezi, Baumann 2003 (1), 169-183.

⁴ Bovon 1966, 480 (pl. 12).

⁵ Baumann 2003 (1), 173-174.

⁶ Baumann 1995, 31-33.

⁷ Alexandrov 1980, 39-42.

⁸ Analogii la Tirighina-Barboși pe o amforă cu *dippinti* de la începutul secolului al IV-lea. Cf. Barnea 1979, 46-47, pl. 5; vezi și Nestori 1972, 228-229, fig. 110-111 a și b.

⁹ Câteia 2001, 533.

¹⁰ Lungu 2000, 32; Baumann 2003, 175.

¹¹ Tchalenko 1955, pl. 13 / 1,6,7 – în special marile edificii creștine din secolul IV de la Qirgize și Nurye, și din secolul V, de la Kfeir.

¹² Tinda și pridvorul sunt derivate din polată și prispă, elemente de arhitectură folosite de daci (Antonescu 1984, 20-23), perpetuate la autohtonii din epoca romană (Baumann 1995, 30-31), și transmise arhitecturii populare românești (Vlăduțiu 1973, 159-160).

¹³ Sâmpetru 1994, 88. Nu credem că meșterii din așezarea rurală de la Telița / Amza, care au reamenajat vechea construcție, aveau cunoștință de faptul că, în zona orientală a lumii romane, la bisericile cu plan grecesc (elenistic), podeaua altarului era mai înaltă în raport cu cea a naosului.

¹⁴ Suceveanu, Barnea 1991, 288.

¹⁵ Zugravu 1997, 244.

¹⁶ Lungu 2003, 141.

¹⁷ Baumann 1990, 9.

¹⁸ Din a doua jumătate a secolului al IV-lea p.Chr. asistăm la elaborarea legislației imperiale anti-păgâne. Decretul imperial din anul 356 p.Chr., al împăratului Constantius II, de închidere a templelor și de pedepsire cu moartea a celor care se închinau idolilor (Câteia 2004, 531), considerăm că a marcat hotărâtor momentul definirii unei noi noțiuni, aceea de *păgân*. Dntn-un document oficial din 10 iulie 399 p.Chr., al cancelariei împăratului Theodosius I, aflăm că acest fenomen, aducător de pagube materiale și morale, s-a extins în întreg imperiul, pricinuind pierderi mari și în lumea satelor” – *apud* Pippidi 1969, 303.

Titi DAMIAN

SANCTUARUL DACILOR -Sarmizegetusa Regia-

Nu cred că este cazul ca să citez toate lucrările de istorie în legătură cu civilizația geto-dacică pe care le-am consultat de-a lungul timpului, începând cu monumentală „Dacia preistorică” a lui Nicolae Densusianu, cu „Istoria românilor din Dacia Traiană” a lui A. D. Xenopol și continuând cu „Noi, Tracii” semnată de Iosif Constantin Drăgan, ajungând până în zilele noastre, la româno-suedezul George Pantecan cu monumentală sa carte „Provincia Dacia din Europa Nordică”, iar recent, la prietenul meu Adrian Bucurescu, „Dacia secretă”, apoi la cele două volume ale lui Napoleon Săvescu, dar și numeroase articole din presa vremii care îmi atrăgeau atenția asupra problemei care mă interesa din ce în ce mai mult, pe măsură ce informațiile deveneau mai importante și, desigur, mai credibile. Am aflat că ființează anual și un Congres de Dacologie, bineînțeles al entuziaștilor (istoricii noștri ezitanți îl lasă pe pseudoistoricul Lucian Boia să ne bălăcărească, iar la televiziunea națională are program „de voie!”), ajuns la peste 15 ediții, la ultimele am și participat chiar cu materiale, la Oradea și la Buzău.

La început a fost curiozitatea. Aflam mai multe și mai noi informații decât cele oficiale din școală, despre getodaci, despre cultura lor, despre cucerirea Daciei de către romani, despre romanizare. Curiozitatea a dat naștere la întrebări, unele tulburătoare, ce făceau să se zdruncine în mintea mea o teză a romanizării pe care o adoptasem din școală, ca fiind cea corectă, cea oficială.

Au rămas întrebările. Le pun acum pe hârtie, fără a încerca să dau un răspuns, dar și fără să oblig cititorul la alt efort, decât să reflecteze. Numai o mică parte din cele câteva sute:

-Cum se face că romanii, cucerind doar 14% din teritoriul Daciei, romanizarea s-a extins la întreg teritoriul? Erau ei, geto-dacii, într-atât de avizi de cultura și civilizația romană, socotind-o superbă, încât să-și părăsească civilizația, dar mai ales limba, însușindu-și-o pe cea a cuceritorilor?

-Cum se face că romanizarea acestei provincii, numită ulterior de romani Dacia Felix, s-a produs în doar 175 de ani, pe când romanii n-au reușit să romanizeze Palestina, dominată timp de 900 de ani, sau triburile celtice pe care le-au supus timp de 600 de ani?

-Cum se face că Decebal cu dacii lui au stat cu brațele încrucișate lăsându-i pe romani să construiască celebrul pod peste Dunăre de la Turnu Severin, în intervalul dintre cele două războaie?

-Cum se face că acest popor, în momentul cuceririi de către romani, era depozitarul unei averi care însemna 300

de tone de aur și 500 de tone de argint, capturate de romani (prin trădarea unui apropiat al lui Decebal, grecul Bicilis – probabil de aici a ajuns până la noi termenul de „bicisnicie”), drept pentru care Traian a scutit populația Romei de impozite pe timp de un an și a organizat grandioase festivități care au durat o sută de zile? Oare dacii, care își făcuseră în sute de ani o astfel de zestre materială, colosală pentru acele timpuri, nu aveau și o cultură materială și spirituală dezvoltată? Răspunsul la această ultimă întrebare avea să mi-l dea situl arheologic Sarmizegetusa Regia, devenit, între timp, pentru mine, o obsesie. Ajunsesem să cred că s-ar putea să mor, dar să nu apuc să-l vizitez...

-Cum se face că dacii, singurul popor cucerit cărorora romanii le-au ridicat o Columnă în miezul Romei, au beneficiat de 125 de statui și busturi, reprezentate într-o postură deloc umilitoare, făcute de romani învinșilor? În nicio altă situație din Antichitate nu se mai cunosc cazuri în care învingătorii să ridice statui învinșilor!

-Cum se face că niciun istoric roman al acelor vremuri nu consemnează faptul că romanii ar fi folosit vreun traducător (interpret) în negocierile cu dacii, din contră, toți specifică faptul că s-au înțeles direct?

Răspunsul la întrebarea din urmă este unul singur, ajutând la dezlegarea răspunsului și la celelalte întrebări: Romanii și geto-dacii vorbeau aceeași limbă! Răspuns care schimbă întreaga noastră istorie oficială, potrivit căreia noi suntem romani. Din contră!

Curiozitatea mi s-a transformat în pasiune. Era și firesc ca aceste întrebări și multe altele să nu-mi fi provocat o imensă dorință de a călca pe urmele lui Decebal și ale preoților daci pe Acropole-ul lor, la Sanctuarul dacic de la Sarmizegetusa Regia. Mă stăpânea curiozitatea, firească, să pășesc cu emoția unui mare eveniment, pe acel loc sfânt al dacilor.

Am pornit dintr-un alt loc sacru al istoriei noastre, Colchis de Buzău (Colți, localitatea unde am avut privilegiul să mă nasc!) acolo unde au poposit Argonauții greci în frunte cu Ulisse în căutarea Lânii de aur...

Așadar: Colți – Nehoiu (am făcut jonctiunea cu alte două familii: Iliuță Damian și Lucian Cocora) – Brașov – mănăstirea Sâmbăta de Sus (amintind veșnic de martirul Brâncoveanu) - Cârțișoara (amintind de Badea Cârțan, dacul „coborât de pe Columnă”) - Transfăgărășanul (Bălea Cascadă - Bălea Lac) - barajul Vidraru (minune a tehnicii românești!) – popas și cină la o excelentă pensiune (românii s-au adaptat foarte repede la turism!), Curtea de Argeș (Mănăstirea, care trebuia să rămână unicat, nu să mai aibă o soră vitregă în coastă, încă și de prost gust!) – Hurezu – Novaci – splendida stațiune Râncă - Transalpina (popas obligatoriu pentru masă la celebra stână). Cuvintele sunt umile în fața splendorii peisaj, unde omul nu a intervenit decât cu integrarea excelentă a șoselei! Soției mele, profesoară de Geografie, nu i-au rezistat lacrimile! Urmează: Obârșia Lotrului - Valea Frumoasei (îi dăm dreptate lui Sădoveanu!) - Sebeș - Orăștie (cu popa-

(continuare în pag. 14)

surile de rigoare). Până aici putem pune, în loc de entuziasm, numai semne ale exclamării. Cine nu crede, n-are decât să ajungă în această împărăție imaginată doar în basmele românești...

Ajunși în Orăștie, găsim locurile de cazare în pensiuni, toate ocupate, în ciuda faptului că ne aflam în cursul săptămânii, tocmai spre a evita aglomerația specifică week-end-ului. N-aveam ce face și așa ajungem la singurul mare hotel din oraș, de patru stele, cu prețuri duble ca ale pensiunilor, dar cu televizoarele defecte și fără frigidere. Recepționera dădea din umeri: „Întrebați patronul”, ni s-a sugerat foarte politicos. Noi ce să facem? Aveam timp de reclamații?

Ce să faci într-o cameră de hotel ca aceasta, înainte de culcare, până să te fure somnul, mai ales că nu puteam adormi din cauza oboselii de la volan? Mi-am amintit de o experiență trăită prin aceste părți, cu mulți ani în urmă, de pe timpul Împușcatului. Era moda hainelor din piele de oaie, tip Alain Delon și auzisem noi că în Orăștie sunt cei mai renumiți jocari. Așa că mi-am luat pieile de oaie, bineînțeles neargășite, în spate și am coborât din tren în gara Orăștie, împreună cu colegul meu de școală, Costache, pe la trei noaptea. Bineînțeles că am așteptat în gară până s-a făcut ziuă, doar nu era să batem cu noaptea-n cap la poarta omului, cu care luasem în prealabil legătura telefonică. Ardelean serios, negocierea a mers destul de repede, ne-a promis că în toamnă sunt gata, am plătit avansul, și chiar am prins trenul la întoarcere. Oricum, cu personalul, până la Ploiești, cale lungă... Toamna, ce ne-am gândit noi. N-ar fi mai bine să ne ducem cu Dacia lui Costică, să plimbăm și soțiile? Facem noi rost de benzină, umplem rezervorul cu chiu cu vai, mai cerșind de pe la unul sau de pe la altul, cu promisiunea că o dăm înapoi când om primi cota pe luna următoare, mai ales că eu, prevăzător, păstrasem și cota pe luna trecută. Mai luăm cu noi și o canistră de vreo douăzeci de litri. Plecăm duminică dis-de-dimineață, cu gând să ne întoarcem până seara. Ajungem cu bine la Orăștie, probăm hainele, ba soțiile au pus ochii și ele pe niște haine pe care le tot probau care le veneau ca turnate. Ce să facem? Am plătit. Plecăm toți patru mulțumiți, mașina se întindea frumos la drum, numai că, la în momentul dat, întâmplarea a făcut să fie chiar la o parcare, motorul stă pur și simplu. Coborâm, verificăm delcoul, totul părea în regulă. Nimic deosebit. Dă cheie, pornește merge vreo 10 m, nimic. Ne uităm pe cer, se apropia seara. Mașini nu treceau. „Ehei, Costică, descurcă-te cu Dacia ta în plin Ardeal!” Punem noi și o parte din benzina din canistră, pornește. Mergem ce mergem, iar se oprește. Iar punem benzină. Ne uităm și la canistră, și la distanță. Devenise foarte clar că nu ne va ajunge benzina. Înlemniți. Nu tu stație de benzină, nu tu mașini să treacă, începuse și un vânt care mai aducea și un spic de zăpadă, în mașină se făcuse frig... „Ce ne facem, Costică?” Îl văd pe Costică luminat dintr-o dată: „Numai să avem noroc.” „Mai avem 10 km până în Brașov. Dacă ne ajută benzina care ne-a mai rămas, am un văr acolo, unde vedem și ce-i cu benzina!” Am avut noroc. Ne-a scos din încurcătură. Omul, șofer de meserie, s-a dus direct la furtunul de alimentare care fusese fisurat. L-a înlocuit, ne-a dat benzina din rația lui și pe la trei noaptea am ajuns. „Care dintre noi a fost norocos,

Costică?” „Măi omule, să nu-mi dea mie prin cap să controlez furtunul de alimentare?”, se întreba cu năduf, izbindu-și căciula de masa din cancelarie a doua zi. Acum Costică-i oale și ulcele, nevastă-sa a dat Delonul de pomană... Eu l-am dat pe al soției mele.

Să revenim de unde am plecat, adică, de la hotelul din Orăștie. Dimineața, la plecare spre ținta finală, vremea bună a vrut parcă să compenseze neajunsurile. Notă maximă pentru oficialitățile orașului! Un oraș curat, liniștit, aerisit, dar mai ales cu foarte multe indicatoare care te dirijau pe întortocheatele străduțe ardelenesti spre traseul de urmat până la Sarmizegetusa Regia. O singură dată, spre a fi mai siguri, am chestionat un ardelean care ne văzuse oarecum dezorientați: „No, luați-o după indicatorul ăsta, că vă duce drumul!” Și ne-a tot dus...

Eu îmi fixasem totuși, ca reper, Munții Orăștiei care nu mai apăreau deloc. Tot înaintam adânc în depresiune. Așa că, circumspect, am oprit într-o localitate cocheta, Beriș. Am fost îndrumat spre primărie, o locație superbă, de „se învârtea după soare.” Tot acolo, ceva mai în spate, am descoperit „Centrul de informare turistică”, unde ne întâmpină o funcționară tânără durdulie ca toate ardelencele, toată numai zâmbet și cu un braț de plante, dar și cu informații cât cuprinde. Totuși, circumspect: „Domnișoară, înaintez în câmpie, nu văd muntele! Nu vreau la Ulpia Traiana Sarmizegetusa, eu vreau la Sarmizegetusa Regia!” „Sunteți pe drumul cel mai bun, înaintați fără grijă, mai aveți 20 de kilometri!” Într-adevăr, nu am mai înaintat decât vreo 7 km, apoi am dat de munte. Încă dimineață în munți, roua strălucea pe frunzele copacilor care îmbrățișau cu coroanele lor râul năbădăios, zi splendidă de august, călduț, soarele urca voini-cește odată cu noi. Un drum nou construit, asfaltul proaspăt, ceva mai îngust, urca, urca, fără hopuri, doar în serpentine ușoare, urmând cursul râului ale cărui ape se spargeau de stânci sau de rădăcinile fagilor încolonați pe pante din ce în ce mai abrupte, ca apoi să lase loc bradului și molidului. Din loc în loc, parcuri frumos amenajate, chiar trasate, sate rare, case și mai rare. Pe ici pe colo, în câte un ochi de pădure, ghiceai o pensiune cocheta.

Gândul ți se duce în altă parte: România superbă! România fascinantă! Îmbrățișată cu privirea și cu sufletul!

La capătul traseului, un mic, dar cocheta popas pentru parcare. Ne-o luaseră deja înainte vreo 20 de mașini de toate tipurile, de prin mai toate județele țării. Indicatoare vizibile ne informau că șoseaua se oprește aici, iar 1,2 km aveam să-i facem pe jos. Ce-i mai plăcut în asemenea împrejurare decât să urci, după puterile sale, pe o șosea placată cu piatră cubică (de fapt, „Drumul dacic pavat”, adică drumul pe care au urcat și Decebal, și preoții, după cum aveam să aflăm, construită după toate regulile artei, cu șanțuri și rigole, iar din loc în loc bănuțe cochete din lemn, pentru odihnă, lângă care erau nedespărțite coșulețe pentru gunoi, scobite meșteșugit în mici trunchiuri de brad!

După o ultimă cotitură, priveliștea mi se deschide. Ne apare în față ceva ca o căbanuță, unde aflăm că trebuie să cumpărăm bilete. Nesemnificativ: pensionari,

(continuare în pag. 15)

elevi și studenți – 2 lei; ceilalți – 5 lei. Tot acolo, un panou publicitar, cu toate informațiile generale de care ai nevoie. La sanctuar nu ai nevoie de ghid. Pornesc, nu fără emoție, aventura. Ani de zile mi-am imaginat momentul acesta sublim al întâlnirii cu istoria vie. De undeva, de sus, admir panorama. Cineva, în stânga mea, tot fotografia. Îl urmăresc studiind, foarte preocupat, niște cărți. Încerc o comunicare. Constat că este un francez foarte bine documentat. Ne-am strâns mâinile și ne-am continuat preocupăți traseele. Nu erau decât două. Am ales, cum era firesc, traseul I. Începea cu treptele care duceau, pe vreo 50 de m către sanctuar. Greu să-ți găsești cuvintele! Am lăsat să lucreze aparatul de fotografiat. Jos, în sanctuar, un harnic hunedorean transpirase cosind iarba printre vestigii. Mai încolo, doi jandarmi îl urmăreau plictisiți. La un moment dat, unul dintre ei a luat și el coasa. Am surprins fotografic momentul. Încolo, liniște, turiști care călcau pe vârfuri să nu tulbure liniștea ritualului de acum 2000 de ani. Am pășit și eu la fel și am contemplat întreg sanctuarul. Soarele bătea de undeva din Zenit adâncind liniștea. Îmi țineam răsuflarea, dorind parcă să absorb, de undeva din trecut, incantațiile preoților și răspunsul mulțimii. Trăiam liniștea înconjurat de zidul din piatră, de 2 m grosime (Murus dacicus) fără să mai percep curgerea timpului. Mă tot întrebam: Cum au reușit dacii să urce acolo mii de astfel de pietre bine șlefuite și perfect îmbinate? Gândurile și imaginația se întorseseră în trecut, făcându-mă participant, pentru nu știu cât timp, la ritual. „Să mergem!” auzind glasul șoptit al soției care mă scoase din transă. „Știi cât am stat? Uită-te la ceas. Două ore! Suntem în întârziere!” Am făcut fotografii. Toate pe fondul unui verde crud, viguros. Îmi închipui sanctuarul fără pădurile din jur, cum trebuie să fi fost atunci. De fapt, un centru militar, religios și politic!

Nu cred că este momentul să fac acum, aici, o prezentare detaliată a sitului care înseamnă: Sanctuarul de andezit, Sanctuarul mare de calcar, Sanctuarul mic de calcar, Discul solar. El trebuie să-ți rămână în inimă!

O ultimă privire panoramică. Fusesem cândva pe Acropole (în grecește, „cetate pe înălțime”), în Atena. Nimic nu le deosebește. Decât că grecii au avut norocul să li se păstreze sculpturile și construcțiile, pe când romanii au distrus o civilizație mai înaintată decât a lor. Nu numai pentru aur, ci din orgoliu, căci din orgoliu au construit acea replică – am văzut-o și pe aceea cu alt prilej - Ulpia Traiana Sarmizegetusa. Dar nu era pe înălțime, nici la înălțimea celeilalte...

Câte ceva despre civilizație, nici dacică, nici romană, ci aceasta, românească, de astăzi, care m-a făcut să fiu mândru. N-am zărit prin iarbă, bine întreținută, nicio hârtie, niciun pet, niciun muc de țigară. Am văzut și am folosit acolo, în pădure, la peste 1000 de m altitudine, toalete, dar nu vă vine să credeți, ecologice! Adică: apă curentă să te speli, cu săpun, cu scurgere captată în butoaie speciale, în interior tot ce este necesar, dar și o simplă invitație cu tâlc: „Călătorule, lasă locul curat, așa cum ți-ai fi dorit să-l găsești!” Iată că hunedorenii aleg să răspundă cu civilizație și cu excelentă organizare, ca semn de prețuire pentru cei care au murit sub zidurile sanctuarului apărându-și nu numai țara, ci mai ales civilizația, dar și respect pentru ceea ce înseamnă valorile românești de azi.

N.B. Așa că, drumurile noastre nu ar trebui să se mai îndrepte spre Acropole din Atena, ci spre Acropole din Munții Orăștiei, la Sarmizegetusa Regia, care înseamnă tot „cetate de pe înălțime” („zermi” - „stâncă”, „zeget” - „înălțime”, în limba dacilor), ori de câte ori vom avea prilejul. Sper ca acest prilej eu să-l am în fiecare an! Pentru că îți trebuie mai multe vieți să cercetezi o civilizație veche de peste 10.000 de ani, de pe timpul tribului misterios al pelasgilor: cetatea - un colos ce se întinde, după estimările specialiștilor, pe mai bine de 5.000 de km pătrați - și pe locuitorii săi, dacii, mari arhitecți (cetăți, ziduri și drumuri pe înălțimi!), mari astronomi (mărturie stă calendarul solar, rivalizând în exactitate cu cel de astăzi!), mari siderurgiști (meșteri desăvârșiți în prelucrarea metalelor și a aurului!).

Și-am mai aflat recent despre o altă descoperire epocală a profesorului Ioan Romeo Mânzală, tot din munții Hațegului. Este vorba despre „Tronul străbunilor”, cu rădăcini în istorie cu vreo câteva mii de ani înaintea dacilor, despre care a scris o carte, cu mare impact, mai ales că totul a fost cercetat cu aparatură modernă, chiar și prin satelit. Și-am mai aflat recent, printr-un reportaj de televiziune despre acea matriță pentru obiecte de podoabă, acum în siguranță la Muzeul de Istorie din Deva, descoperită întâmplător, la Sarmizegetusa Regia, în urma unei furtuni violente care a dislocat un copac. Nu mai vorbesc despre brățările dacice, despre kosonii care împânzesc în muzelele din Austria sau din Europa, despre extraordinarele asemănări dintre sculpturile și inciziile de pe vasele de ceramică din România și Danemarca. Un singur gând mă tot frământa în timp ce coboram drumul dacic: Cât de înfloritoare trebuie să fi fost civilizația dacică, din moment ce a fost jefuită de peste 300 de tone de aur și de 500 de tone de argint? Cât de dureroasă trebuie să fi fost suferința dacilor rămași în viață când au aflat că grecul Bicilis, de la curtea lui Decebal, a trădat locul unde au ascuns aurul? Să vină din istorie până la noi cuvântul „bicisnicie”, de la trădătorul Bicilis? O cu totul altă Românie altfel văzută decât prin oglinda deformată a televizorului! O istorie fascinantă având ca fundal spațiul geografic al unei Românii moderne, care, sunt optimist, va renaște precum Pasărea Pfoenix...Istoria noastră nu ne-a putut-o fura nimeni, pentru că este îngropată în pământul a-cesta. Trebuie numai să scormonim, s-o scoatem la iveală. Atunci nu vom mai preamări niște cruzi cuceritori în imnurile noastre. Numai când vom finaliza aceste scormoniri, coloana noastră vertebrală se va îndrepta.

La întoarcere, colegii mei au folosit un alt traseu. Așa că m-am uitat la soare, la ceas și am hotărât să ne întoarcem la Urziceni, având un bun copilot, soția mea. Așa că: Sibiu, Brașov, Predeal (deja se înnoptase), Sinaia, Ploiești, Urziceni, pe la 11 noaptea. Soția mea a reușit să scoată o laudă: „Ești un bun șofer, niciodată nu mi-a fost teamă cu tine la volan”. Atunci mi-am adus aminte că am rugat-o, cu ani în urmă, să urmeze și ea școala de șoferi. Cred că avea calități. După un așa drum lung, istovitor, parcă-i părea rău...

(din vol. „Călător” în curs de apariție)

Stejărel IONESCU**femeie, carul meu ceresc**

mai dă-mi un vin, și lasă-mă să mor
femeia mi-a plecat iarăși de acasă
am să mă îmbăt cu amarul ei și-un dor
și cupa ce o beau îmi este rasă,

adu crâșmar din beci o damigeană
adu și-un lăutar care să-mi cânte
să uit durerea ce o am la rană,
și sufletul să mi-l încânte,

apoi mă lasă tu în lumea mea
cu-n lăutar și-o damigeană
să mă lumine luna și o stea
căci viața mea vândută-i la dugheană,

femeia-i ca un vin care se bea
în noaptea în care fecioarele iubesc
și se topesc apoi ca fulgul de la nea
femeie, carul meu ceresc.

femeie, aburul de vin

de caut acum ce am pierdut în vară,
doar mâine mai găsesc cu toamna-n brumă,
iubirea ta tocmită pe o scară
să urce pe cărări până la lună,

strălucitoarea stea, iar stă la poartă
și oprește de pe drum orice străin
cerând ca adălmăș pentru a ei soartă
un fus de lână și-un pahar de vin,

de vinul nu e tocmai fiert și-i tulburel,
să nu mă întrebi de-ai să te îmbeți diseară
în codrii cei pustii, cu-n stejărel
lângă un ceai și o cafea amară,

apoi de vrei vom coborî cu luna
cărările-s din funii de arțar
și vom opri la mal de mări furtuna
ce tulbură iar vinul în pahar,

femeie, aburul de vin
ce te-am pierdut în astă seară
te-ai spulberat , tu corp divin
topindu-te precum un șnur de ceară.

ascuns de soartă

cupa iarăși e plină,
femeia mă face sărac
zeii înprăștie lumină
prin găuri de sac,

sunt beat, fără să vreau
afară luna e-n clar
pe femeie din cupă o beau
ruină și amar,

citesc iarăși poeme
stelele-mi cad iar în cărți,
femeia deapănă gheme
din graniți de hărți,

încerc să refac iarăși noaptea
dar vântul îmi spune, să stau
cu vuiet și şuier îmi fură iar cartea
otrava încet eu mi-o beau,

destinu-i rebel când mă caută
se preschimbă în apă tot vinul
și mă ascunde de soartă,
destinul.

taină de nume

femeia e dusă la gârlă
și gârla e dusă cu ea,
îi cântă de acuma în surlă
luna din colțuri de stea,

femeia bate cu maiul
piatra sub zdrențe murdare,
și spală din lume tot vaiul
aruncându-l la condamnare,

îl agață apoi pe uluci de gard,
să se usuce ziua-n amiază
la razele soarelui ce ard
în fața lumii ce se machiază,

sub țărături bătute de vânturi și ploi
femeia s-a pus la odihnă,
trec pe sub țărături turme de oi
sub cap are ca pernă, o tigvă,

când noaptea dă să apună
femeia se întoarce spre casă
aruncă și gârla în lună
și vinul și-l pune pe masă,

ascultă cum se tânguie vântul
la fereastra dinspre ocol
ridică apoi veșmântul
și bea din paharul cu ihtiol,

e rece în casă, și-i frig,
veșmântul și-l i-a ca pe o haină,
prin pasărea nopții o strig
dar numele ei e o taină.

Ioan Romeo ROȘIIANU

Mariana Petrache și confesiunea cuvântului în poem

Mariana Petrache – „Aștri rătăciți”, Ed. Ecreator, Baia Mare, Colecția Poesis, 2018

Cu o poezie cât o punere a sufletului pe tavă ne provoacă poeta Mariana Petrache în cea de-a doua sa carte, „Aștri rătăciți”, cu o poezie în care sentimentul primează, cuvintele folosite-n poem fiind realmente penelul cu care trasează tușe groase și sigure, trădând îndelungul exercițiu și multa aplecare supra hârtiei.

Născută-n Maramureșul Voievodal de Buna Vestire și statornicită-n Sălaj, poeta aduce-n scriitura sa vestea bună a cuvântului înnobilit, iar aplecarea ei asupra metaforei și îndelunga șlefuire a acesteia (pre)vestește un volum capabil să definească o personalitate deja bine conturată, una care, în numai doi ani (pe)trecuți de la debutul editorial – „Pânza de vise” – a trăit profund actul artistic și a făcut deja pasul către ideea de management cultural, numele ei apărând ca și coautor la mai multe antologii literare.

Volumul „Aștri rătăciți” duce cumva mai departe ideea în jurul căreia Mariana Petrache și-a clătit până acum concepția artistică, centrul de greutate al textelor ei căzând nemijlocit pe ideea de introspecție, o altă lume fiind relevantă lectorului.

Paradoxal, tocmai aceste vederi în profunzime provoacă, din această incitare născându-se o mai altfel de relaționare cu cel în fața căruia își relevă scriitura, una bogat codimentată cu artificii stilistice menite să (re)confirme faptul că poeta a atins acel nivel de măiestrie care-i îngăduie să subscrie cumva experimentelor poetice contemporane.

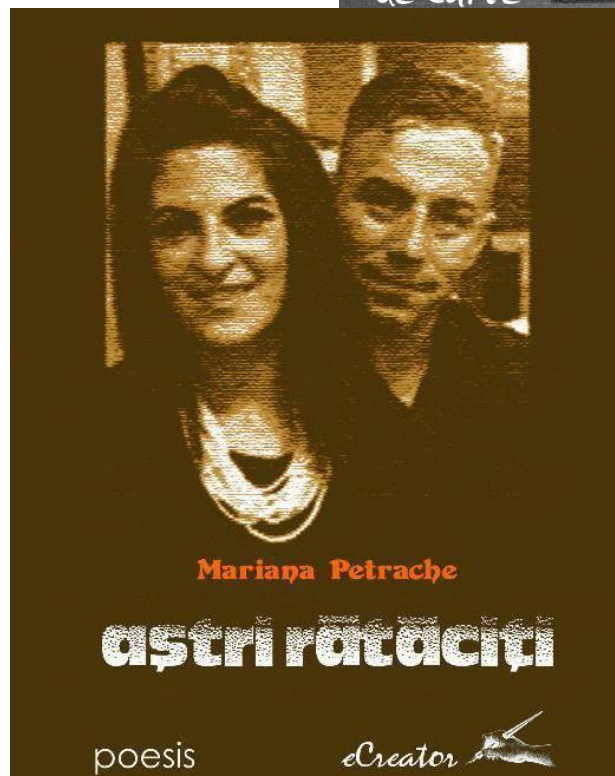
Ea scrie c-o ușurință debordantă, abordează cu naturalețe orice temă, respirația poetică fiind una superioară și de confesiune absolută.

Interesantă îmi pare a fi ideea - (deloc) insolită în ultima vreme – de a-și face un soi de „Cuvânt către cetitoriu”, gest desprins cumva din larga pătură a scriitorilor simpli, nivel pe care l-a depășit, dar de care nedrept pentru propria operă îmi pare a fi încă ombilical legată.

Această apartenență riscă să-i amprenteze demersurile, totul putându-se întoarce ca un adevărat bumerag, deși ea, în bunătatea și frumusețea ei interioară, găsește natural și firesc gestul.

Consider că nu era nevoie de această explicare a cărții, pentru că fură parte din bucuria descoperirii acesteia. Volumul „Aștri rătăciți” poartă amprenta unui artizan care abordează cu ușurință orice gen poetic, fapt altfel salutar, dar și plin de responsabilitate, deoarece trădează nu neapărat (ne)statornicia, dar lasă să se (între)zărească faptul că poeta încă nu știa stabilit propria cale, n-a înclinat defini-toriu balanța către un anumit gen.

Adoptând liminara sinceritate, făcând din ea chiar un stindard, poeta stă dreaptă în fața cuvântului, din această adevărată dezbrăcare de sine născându-se abandona-

rea firească a egoului și sublinierea până la afirmare a adevărului personal, de data asta echivalat ca fiind un ultim și imuabil adevăr: „E atâta toamnă-n noi și-n jurul nostru/un deșert cu vise s-a întins, / plouă cu lacrimi și amăgiri/E prea târziu pentru noi,/e prea devreme să pleci./Atâtea gări stau părăsite,/la întoarcere cum mă vei găsi?” (Ascultă-mă), sau: „Puterea vântului m-a dus în lumea largă, /O aprigă furtună de tine m-a desprins,/Eram ca frunza dezlipită de pe creangă/Zvârlită în amurg, în focul încins” (Ceața din sufletul nopții), sau: „Cu dalta m-ai sculptat în gânduri/clipind pe tâmpla ninsă riduri, / îngenuncheați pe trepte-n catedrală, / scriem pe pânza inimii cu cerneală” (Clique interzise).

Însetată continuu de veșnicul început - al propriului destin poetic, al fiecărui volum, al fiecărui poem sau vers în parte - Mariana Petrache se răstignește continuu între material și spiritual.

Tema iubirii e obsedantă-n scriitura ei, iar din amalgamul acesta de trăiri oscilatorii descoperim un filon liric de substanță, vocea ei definindu-se tocmai din această ciudată și inedită abordare a perspectivei carnale, totul statuat prin diferite stări, elemente, acțiuni sau simțiri.

Poeta vibrează la tot și la toate, se asigură continuu de faptul că metafora ei încolțește și rodește, apoi își divizează interesant mesajul tocmai prin abordarea multiplelor teme, dar și prin trecerea temelor principale prin tehnici diferite.

Marcantă rămâne depersonalizarea cuvântului în poem, acestea umanizându-se cumva prin pierderea de sensuri și renăscând în forță în fiecare vers în parte, în fiecare imagine.

Ioan Romeo ROȘIANU

Petronela Apopei Ignat și substanța cuvântului în poemul de dragoste**Petronela Apopei Ignat – „Iubită în albastru”, Ed. Ecreator, Baia Mare, Colecția Debut**

Petronela Apopei Ignat trăiește discret într-un Gheorgheni în care sufletul pare încrămășat, din acest aproape sumbru tărâm literar ițindu-se spiritul ei combativ într-o lume altfel improprie visului și poeziei.

Încă de la primii pași făcuți în largul literaturii ea promite să fie o voce distinctă și puternică, una de o frapantă rectitudine morală, stare care, de nu va fi fiind bine gestionată însă riscă să fie întoarsă-mpotriva ei de amatorii zilei, mulți, prea mulți acum printre noi.

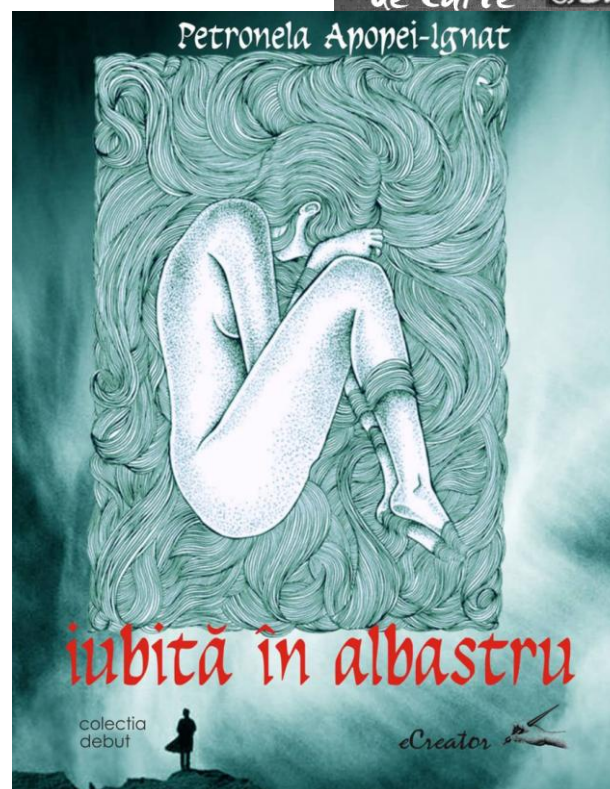
A debuta într-o lume în care până și instituția premiului literar a fost pervertită e un demers în sine temerar, acest spațiu artistic concurențial fiind marcat de lipsă de obiectivitate, favoritism și multe interese de grup. Astfel, conștientă că poezia nu este un tren sau un autobuz pe care trebuie neapărat să-l prinzi la o anumită oră, conștientă că poezia este ca o binecuvântare și o stare care i-a fost îngăduită spre trăire, poeta Petronela Apopei Ignat pășește curajos pe tărâmul cuvintelor, iar imaginile de-o prospețime spectaculoasă nu vin din teribilismul actului de început, ci direct dintr-un îndelung exercițiu liric.

Încă de la primele pagini ale volumul „Iubită în albastru” suntem introduși direct în propria sa lume, amprenta trăirilor personale dând forță și provocând cu actul confesiv făcut în fața foii albe și a singurătății, însingurare din care-a crescut cu naturalețea copacului ce-și revendică dreptul la soare.

Volumul „Iubită în albastru” se constituie într-un act de limpezime-n gândire, poeta anunțând din start intenția de-a face un adevărat studiu din limbajul poetic uzitat, demersul său fiind construit adesea din elemente mai puțin sau chiar deloc identificate ca fiind poetice.

Existența acestor tonuri înalte nu îngreunează actul lecturii, anumite respirații în text fiind evident menite să sublinieze și să întărească o idee anume, construcția lirică având de câștigat din cauza acestor imixtiuni în actul în sine al creației. Ea îmbină armonios cele două dimensiuni ale limbajului poetic între aceste coperti, din amalgamarea celor două realități care subzistă prin ele însele - dar care nu depind una de alta, care nu sunt neapărat în stare de interdependență - rezultând poeme de forță, imagini capabile să rămână, ele evidențindu-se atât în planul expresiei poetice, cât și în cel al conținutului.

Interesant e faptul că volumul se naște cu poeme ușor discursive, aerul sfătos trădând cumva dăscălița, însă dincolo de această stare o legătură nemijlocită-ntre poeme, construcția ei lirică prinzând forță cu fiecare pagină dată, cu fiecare poem, scriitura plină de pasiune captivând indiferent de tema poetică abordată, cale prin care reușește captivarea și capacitatea lectorului: „La început de lume a fost LUMINA,/O călimară din care-a curs CUVÂNTUL,/A tresărit culoarea din săruturi de soare/Și-au zbuciumat norii șezând plini de ploaie” (Creație), sau: „De astăzi nu mai scriu, s-a rupt penița.../Și s-a-necat încet în călimară/Și s-a ascuns ușor, ca o fugară/În timp ce încercam să-mi iau notița” (Povestea unei penițe), sau: „Pletele ploii se scurg lent pe trupul meu gol / Pe umeri, pe spate, pe... Tot / Învăluindu-mă-n brațe, înfrigurându-mă/Aș culege ploaia în palme, / S-o

păstrez pentru vremuri cu dorul de ea” (Leac... De ploaie), sau: „Gura ta nu stă cuminte, dulce sânul îl cuprinde/Și se țes atâtea doruri, risipite în povești... /Adormită, mă trezește și adâncul îl aprinde/Dorule, nebun de tine, câte doruri tănuiești” (Dor nebun).

Petronela Apopei Ignat scrie pasional, din textura multor poeme fiind facilă vizualizarea imaginii creionate, iar tema iubirii neîmplinite și starea de dor fiind coloana vertebrală al unui volum în care nu și-a interzis nici încercări stilistice preluate din mersul strâmb al lumii literare contemporane.

Oricum, predilectă e tema iubirii, una abordată pasional, atât de transparentă fiindu-i arderea încât te trezești ușor complice la actul trăirilor redade nouă cu atâta sensibilitate: „Ai sânii ca zăpezile, femeie,/Căzând argint lumină peste lume,/În cratere de dor născuși idee/Dorințelor de viață le-ai dat nume” (Femeie), sau: „Să nu pierdem nimic din bogăția lor, din dăruirea ta,/Din frumusețea ta, din ochii noștri răzând complice,/Din chimia ce ne-a pătruns cuvântul și fiecă fibră,/Când plină de tine, radeam sufletului tău” (Sete de tine), sau: „Am vrut să mă cufund în tine.../În dorul meu atât de albastru/Să îmi așez capul pe valul tău” (Doar tu).

Așadar, o carte care se susține singură atât prin formă cât și prin conținut, una în care substanța ei este realitatea însăși, din aceasta fiind subliniate trăirile poetei, simțirile și simțămintele ei căpătând dimensiuni planetare. Marcant rămâne faptul că atât în realitatea ei mentală, cât și în cea ontologică versurile își păstrează aceeași doză de obiectivitate, imixtiunea ei având doar darul de a structura întregul către expresia în sine. Este calea prin care poeta Petronela Apopei Ignat evidențiază faptul că un cuvânt în sine nu poate căpăta sens decât prin raportarea și prin alăturarea lui la celelalte cuvinte.

Lidia GROSU
(Rep. Moldova)

POETUL DUMITRU BRĂNEANU: O MELODIE A SUFLETULUI INTONATĂ ÎN LIMBAJUL METAFOREI

Cartea „Poeme pentru mai târziu”, de Dumitru Brăneanu (Ed. TIPO-MOLDOVA, Colecția BIBLIOFIL, poezie contemporană, 2018) este una care, prin versurile ce le conține, te îmbie, cu un freamăt al delicateții, să o deschizi ori de câte ori vei avea nevoie să saluți zorii zilei unei iubiri continuu de viață, dar și să-i admiri amurgurile doar în măsura în care acestea s-ar anunța *curs opțional de studiere a culorilor sufletului universului*, cu o ulterioară resetare imediată, pentru a te lăsa pradă poeziei valoroase ale eului prin hățurile adorabilelor, pline de miresme paradisiace, trăiri, ce te-ar face să te identifici cu el, ordonându-ți și odihnindu-ți gândurile („*cuvintele sunt fântâni / din care îți potolești dorul...*”, 112) într-o melodie intonată de suflet în limbajul metaforelor („...și trupu-ți rătăcit de înserări / se va dezbrăca rănit de tăceri / ca o tresărire albă de sfânt / prin genele nesomnului meu...”, p.9). Ocrotitor al decenței, poetul va extinde acest spațiu până la o eventuală zvăpăiată emoție („*păstrează-mă / în fagurele sufletului / pierdut / merindă pentru mai târziu / cât încă nu mă desfrunzesc / amintirile...*”, p.13) ce îți va încuraja îndumnezeirea simțurilor, recompensa fiind una surprinzătoare – dezvăluirea misterelor lumii: „*am ajuns să-ți știu / respirația inimii / și sufletu-ți ce vibrează / a răsarit de soare...*”, p.10. Armonie dintre inimă și gând („*Cald. Suficient de cald / cât să ungi / o felie din pâinea inimii / cu untul de arahide al gândului...*”, p.14), cu ochii neliniștii deschiși spre o „lcoană a numelui”, eul însușește dezarmarea răspunsurilor nedorite din „*veșnicia dragostei (care) / prinde contur ca o chemare*”, p.11. Chiar și în toamna cuvintelor lui Dumitru Brăneanu, elitarul dor românesc intră în posesia poveștii ce atrage umbre, cucerind adâncul celei mai reale / concrete așteptări, „*pe un umăr de anotimp*” („*e atâta agitație în mine / cum n-a mai fost de la facerea lumii / ninge cu așteptări și viscolește cu întrebări...*”, p. 16), dar fără a condamna tristețea, numele lui Dumnezeu fiind câștigat prin credință, dar nu cerșit în restriște: „*din colo... de dincolo / ești Tu / răspuns nesfârșirii / se înserează în dreapta / sufletului, / dar în stânga / se face lumină / cât o inimă, / cât o așteptare...*” („Dincolo... de,”). Și aici, trebuie să deschidem niște paranteze: numele Lui Dumnezeu, în creația lui Dumitru Brăneanu, este un

acoperământ sigur al Cuvântului prin care descoperim sufletul poetului, pozițiile, atitudinile în „războiul” cu sinele, întotdeauna acestea caracterizându-l ca și înainte-mergător dinspre/ spre Decalog. Or, „Cel care nu crede în Dumnezeu, vede în lume doar haos și cade pradă disperării”, sublinia scriitorul și filosoful A.Camus, dar poezia lui Dumitru Brăneanu nici pe aproape nu poate fi clasată ca și disperare. Ea denotă o legătură stabilă a celestului cu teluricul, fapt de care ne asigură multitudinea poemelor cu motive religioase, prin care răsună continua chemarea la o confesiune cu Cel de Sus, inclusiv prin: „Psalmii 1-7”, „Din cupa ta, eu”, „În crugul vieții noastre se face seară”, „Asultă-mi rugăciunea”, Noapte de Crăciun, „Sonetul Învierii”, „Fiul risipitor” etc., etc – toate fiind o sursă inepuizabilă de a studia lecția mântuirii în numele căreia „Trudim o viață, doamne, visul nemuririi”, care este Cuvântul, așadar, Lumina: „În gândul tău sunt picur de lumină”.

Continuând ideea de dor, vom constata că o simplă peregrinare, pe urmele dragostei, dincolo de etern („ultimul dans ronțăie eternitatea”), în „Ultimul dans”(p.81), este o deschidere spre o văpaie de sublim („*să aprindem candela iubirii / cu mirarea florii de cireș*”), aceasta monumentalizând „un dor nebun ce adânc mă sapă”(Trup curgător), într-un tot unitar cu „ceasul de taină al speranței”, până la cristalizarea prin el a unui „vis albastru”, interpretat ca simbol al profunzimii și marii deschideri spre viață, așadar ca o curgere în cuvântul ce stăpânește începuturile până în infinituri, chiar dacă „neguri grele-n suflet cern”: „*voi presăra poeme sub pașii tăi / spre a urmări drumul / până la sărut / vom trage obloanele / peste ochii adânci ai cerului / și ne vom iubi / ne vom iubi / până iarna va iuta de noi / și vom deveni vis albastru*”(„*Ne vom iubi*”, p.17)

(continuare în pag. 20)

Poetul explorează sentimentul de dragoste în multitudinea aspectelor anotimpurilor vieții și, pe unda pudorii, ne lasă să descoperim "un glas de înger / pe o colină / o casă", întâmpinând cuminența uluirii pentru tot ce este mișcare ca pe o salvare și o pretinsă vindecare de o eventuală rugină a trăirii de elită: „Cupidon curăță pașii de rugină”, p.76. Și deși este vorba de trecerea în timp, eul inspiră o nouă doză de optimism pentru pictarea traiectoriei zborului spre niște răspunsuri, spațiul efemer reflectându-se continuă lumină în „Zâmbetul tău”: „Zâmbetul tău / amețit de lumină trece / peste cuvinte / leagănă ruinele timpului / când ziua ninge / cu semne de întrebare”, p.77. De remarcat că în poezia lui Dumitru Brăneanu, semnificația ninsorii este determinată de stările de spirit ale eului, de cele mai multe ori aceste peisaje ale sufletului contopindu-se cu pretinsa „Poiana visului” („un joc de curcubeie / se prind în degete de rouă / unde picură a uitare / ninge a bucurie /și a zâmbete grăbite”(p. 72)), ce ne păstrează într-o oază a rafinamentului în care există o atmosfera înălțătoare de purificare („...O, înger bălai, / în seri de primăvară / doar licărul dragostei tale / îl port cu mine, / în buzunarul de la încheietura inimii”), în condiția în care „totul e memoriu și detaliu”(„cu ziua în brațe / cu tine arcuș / pe strunele amintirii / parcă te văd / stea învechind / iubirea, / neliniși vindecate / de mirarea / unui înger căzut din vis”(„Rămân cu tine”, p.75)). Cititorul va fi pasionat de exersarea reprobării spațiilor închise –pădurea-labirint a ființei – susținând pledoaria eului pentru „spiritul pădurii ca un sfânt”(„Balada pentru moartea pădurii” ,p.71), simbolul ei reflectându-se, potrivit experților în domeniu, ca și „forță eternă, vitalitate și tendință de a reveni mereu la rădăcinile permanente, pure ale rațiunii adormite, ale civilizațiilor pierdute în neant”(Doina Rusti, *Dictionar de simboluri din opera lui Mircea Eliade*, Bucuresti, Ed. „Vremea”, 2005, p.161).

De altfel, versurile lui Dumitru Brăneanu ne oferă necondiționat scufundarea în permanența regalității sângelui nobil al unei gândiri, care răsună și „Între prieteni”, la masa luminii, unde „e nevoie de mult alb”,cu o continuă imploratoare rugă sentimentală, cu imboldul păstrării semnului calității omului, expresiv în acest sens fiind acest continuu limbaj ce poartă coroana iubirii: „agață-ți haina dragostei / în cuiul inimii / nu pentru acum / nici pentru mâine / pentru atunci / când crește iarba și urlă uitarea / cât să nu-mi dau seama / că aș putea să lunec / în altă viață” („Între prieteni”p. 25)

La ceremonia de devastare a clipei, sensibilitatea rămâne cu ochiul pe recuperarea din ea a sentimentelor dăruite/ rătăcite pentru a sparge liniștea din sângele gândului și a se îmbrățișa cu acesta într-o instiga o uitare: „să prăvălim uitarea / de la ușa prezentului / ca două pete de culoare / captive în cercul împătimirii” („Astăzi”, p. 24). De altfel, acest zbucium interior, această „stihie” mobilizează la o suscitare a unui avânt („...azi plutesc ca o stihie / în care sunt doar lacrimă, / și nu m-aprind / cu pleoapele căzute a nesomn...”(Izvor, p. 118) într-o delimitare reperelor și a sensurilor existențiale ce se surpă în interior („Tânjesc, / mereu aud chemări / în mine curge / un adânc ce mă zidește-ntrânsul, / ca o tăcere / și totuși, un izvor umblă prin mine / printre acel-

leași maluri / surpate de dor” („Izvor, p. 118). Ar fi același dintotdeauna izvor al credinței în tot ce este Dumnezeu, recunoscându-L ca și CUVÂNT, LUMINĂ și prin care visul se desprinde materializare: „vis încolțit / m-adun din risipire / cât freamătul frunzei în liniștea frunții / căci în semnul de cruce / a încăput atâta lumină”(„Atâta lumină”, p. 67)

La un anumit punct, aceste reflecții ar putea continua ca și idei într-o continuă delectare cu jocul de lumini transpus în cuvântul/cuvintele / poeziile lui Dumitru Brăneanu, ce rămân un fluviu al optimismului și un zbor cuceritor de înălțimi, prin care deducem **formula nesfârșirii eleganței artistice a cuvântului**, distincție acordată, în primul rând, **măiestriei** de a încăpea în ea titluri cu diverse conotații în dansul imuabil al **stelei** ce le dictează melodia conținuturilor lor, la fel de semnificative când este vorba de a desluși / aprecia/ pretinde prezența noastră, a cititorului „În fiecare cuvânt” într-o inspira miresmele – „în fiecare vocală este o floare”. Și răsună o „Nocturnă” în care „ochiul meu / printează dealul / cu miros de tristețe”, ce ne asigură de realizarea unui nou program în care am întui rostul continuității, a acțiunii la timpul prezent pentru un viitor prin „Învăț”: „învăț să strâng în inimă sevă vie / să-mi fie hrană pentru veșnicie”. Așadar, și în cazul aceluiași răsunet nostalgic – „Azi mă întorc din patimi”, „înveșnicindu-mă-ntr-o altă viață” mai rămâne loc pentru o sfidare sieși: „Nu mai plâng”, și „Nu-mi mai număr anii”, pentru că „Vreau să trăiesc! Tu, Doamne, deci mă iartă”. E cea mai firească dorință ce se materializează „Duminică dimineața” – printr-o nerisipire continuă de cuvânt în „Sonet final”. Acesta cutremură toate sensurile care se cuprind în unul singur: „Port în sine crucea ta, Lumină”. Acesta este poetul Dumitru Brăneanu – cu o traiectorie bine definită a zborului însoțit de toți heruvimii, serafimii și arhanghelii trăirilor de intensitate, prin al căror cor devin răsunătoare în cuvânt melodiile înălțătoare ale divinității ce sfidează inutilitatea clipei.

Dumitru ANGHEL

DINCOLO DE PATUL ARMEI de Vergil MATEI

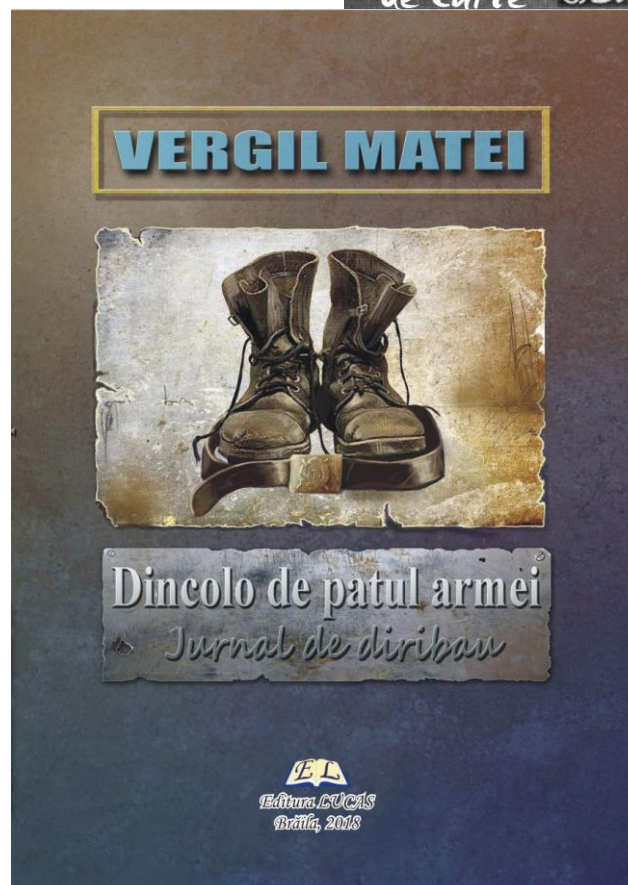
Volumul „*Dincolo de patul armei*” – Jurnal de diribau – Editura Lucas, Brăila, 2018, 212 pagini, semnat de prozatorul Vergil Matei, are complexitatea epică a unui roman, pe o temă majoră, unitară și echilibrată în planul desfășurării întâmplărilor, deși pare structurat pe câteva capitole, cu vagi diferențieri conflictuale, fiecare cu un epic de sine stătător până la urmă.

Domnul Vergil Matei, condeierul obișnuit cu rigorile tematice ale reportajelor sale (este membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, posesor al Cărții Internaționale de Ziarist), a împrumutat cărții sale ritmicitatea *in allegro* a faptelor cotidiene, specific genului jurnalistic. Din această perspectivă stilistică, întâmplările din volumul „*Dincolo de patul armei*” au nuanțările unui algoritm narativ cu direcționare spre alte specii, din care se pot distinge câteva *schife*, tot atâtea *nuvele* sau o puzderie de *microreportaje* de întâmplări jurnaliste, într-o frenezie epică bine temperată, ca în celebra bijuterie muzicală „*Tablouri dintr-o expoziție*”, de Modest Musorgski, care alcătuiesc cu certitudine un roman cu toate componentele speciei și genului epic literar, fapte și întâmplări *într-un tutti* memorialistic, din care se încheagă o sinceră și melancolică trăire a unor fapte de viață, cu nimic mai prejos decât oricare dintre marile teme ale literaturii autentice.

Un roman, așadar, cu toate ingredientele definitorii pentru încadrarea într-un canon al personalității scriitoricești, pe care prozatorul Vergil Matei și-l revendică autoritar, printr-o *uvertură* stilistică definitorie într-un exces de zel, pe care-l stăpânește cu greu, în prag de manierism, persiflant mai degrabă.

Conflictul, cauzalitatea, mobilul epic, tema romanului „*Dincolo de patul armei*” se nasc spontan, abrupt, într-o avalanșă de picanterii de *vocabular cazon* de tip Moș Teacă, cu infiltrații *argotice*, pentru o lume fantasmagorică și abuzivă, pe un voluptuos experiment stilistic, de o diversitate deconcertantă.

Un roman ca un *Jurnal cazon* de recrut, cu galeria sa tradițională de subordonați, plutonieri, sergenți și caporali, încolonați *în marșul triumfal* spre Câmpul de luptă al apărării patriei; o literatură de porthart, cu toate ticurile unor agasante capricii, de o violentă expresivitate. O literatură cu o tehnică sincopată alternativ cu intermezzo-uri de Amintiri din copilăria de la Mărtineștii nașterii scriitorului Vergil Matei, cu amănunte biografice și detalii picante din

anii de școală, cu personaje reale din mediul familial, părinții, frații, verișoarele ori cu bunicul, veteran de război, cu armata făcută pe vremea regelui Carol I și marcat emoțional de întâlnirea de la Constanța a acestuia cu țarul Nicolae al II-lea al Rusiei, cu puțin timp înainte de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, care a schimbat dramatic și destinul țării dar și soarta viitoarelor țări socialiste, marcată de comunismul autoritar al lui Stalin.

Prozatorul Vergil Matei este sigur un nostalgic iremediabil, „virusat” de *Amintirile* de nuanță humileșteană, dar trecută prin filtrul *genei* umoristice din zona ușor flegmatică a generației, care abia dacă mai crede în... „nu știu alții cum sunt!”, sau în candoarea „Ozanei cea frumos curgătoare și limpede ca cristalul”. Are propriul registru sentimental, nu acceptă ingrediente sufletești de niciun fel și are o linie melodică fără influențe; își afirmă tonal opțiunea narativă, în ciuda unui posibil risc de consecințe.

Este, desigur, o opțiune asumată dar, parcă, tocmai această nonșalantă detașare i-au asigurat un credit, fără riscul devalorizării de pe piața originalității creativității literare. Prozatorul se expune, vulnerabil, unor posibile reproșuri în planul autenticității literaturii de ficțiune, pentru că nu s-ar fi debarasat de stilul practic și real al jurnalistului preocupat de efectul social imediat al știrilor sale: „Ba, pe când eram ucenic la profesională, m-am trezit cu el la București, unde alături de fratele Nicolae și de antrenorul

(continuare în pag. 22)

lui..” (pag. 26).

Salvarea scriitorului Vergil Matei, care ar putea fi acuzat de *malpraxis* narativ, vine de la măiestria cu care păstrează fluența epică, pe firul unei ape molcome de câmpie, fără prăvălirile unui râu de munte, deși nu lipsesc stereotipiile cazone și o gramatică retorică: „- Sunt căpitan Grigore Ciolcan din armata geniu-construcții, *tata-mare*-a vostru timp de-un an... Aicea nu sunteți ca la pușcărie, legați unu' de altu' și cu pușca la curu' vostru” (pag. 33), ca un „*atac la baionetă*”, cu un vocabular agresiv, convențional cu efecte de intimidare și supunere oarbă.

Există în această proză, satirică mai mult de paradă, o preferință pentru *portret*, pe care-l îmbracă în haina de ceremonial vesel, cu „*pete de culoare*” umoristice și elemente de contrast, într-un context advers, de joc înscenat, ca o strategie a provocării: „Trag cu ochii la Micu... Păr blond, buclat, răsfrânt puțin pe fruntea-i încrețită, clăie îngrijită, șmecheros... Celălalt, beat mângă, adormise, lăsându-se ca un sac de cartofi pe umărul meu” (pag. 37), cu etimologii caricaturale, cu o cromatică în exces, apăsată, cu nuanțe ilare, pentru a marca ticurile cazone, stereotipiile de vocabular și de comportament: „*Aniliere*, îmbrăcat la patru ace, își etala ostentativ ținuta...” (pag. 38), numele cazon al șefului militar, caricaturizat și astfel.

O altă componentă stilistică în proza domnului Vergil Matei, *umorul*, capătă multiple valențe de tipul clișeeleor „*limbă de lemn*” din retorica propagandei comuniste: „- Tovarășe locotenent, raportează: Menirea noastră, a militarilor din forțele armate, este să apărăm, chiar cu prețul vieții, de va fi nevoie, cuceririle revoluționare ale poporului, independența, suveranitatea și integritatea teritorială a patriei noastre” (pag. 45).

Stilistic, proza „alinată” la rigorile aspre ale vieții militare și ale specificului regulamentelor cazone atinge cote de *reper* scriitoricesc, iar autorul romanului „*Dincolo de patul armei*” poate fi recunoscut dintr-un singur pasaj, asemeni specificului, la fel de inconfundabil, al unei lucrări muzicale și al compozitorului respectiv.

Elementele epice de ficțiune ale romanului „*Dincolo de patul armei*” sunt dominate de faptele de viață, de biografia scriitorului Vergil Matei, cu trimitere temporală spre copilărie, și locală dinspre satul nașterii sale, Mărtinești, din Vrancea: „Pentru fiecare dintre noi, așezarea, locul în care ne-am născut nu pot fi uitate niciodată, Mărtinești, iaca, acolo și el un sat obișnuit...” (pag. 75), poate doar la fel ca Humuleștii lui Nică al lui Ștefan a Petrii Ciubotariul.

Sunt fapte și întâmplări reale, ca de „Jurnal”, cu personaje cu onomastică convingătoare, *Matei*, din actul de identitate al autorului romanului: „Împreună cu verișoarele mele, Virginia Matei, Anișoara Matei și vărul Nelu Matei am luat în stăpânire o pagină din catalogul clasei timp de opt ani” (pag. 86). Reale sunt și *personajele-porecle*: Aniliere, Schițelea, tatî-mareo, dintre șefii sau

camarazii de oaste.

Evocarea rămâne principala componentă a literaturii domnului Vergil Matei, iar această particularitate stilistică i-a facilitat *culoare* de acces spre momentele și mesajele cele mai convingătoare, pe care le-a nuanțat foarte diferit, de la căldura și sensibilitatea scenelor și personajelor apropiate, familiale, la violența uneori exagerată a umorului grobian, când a șarjat cu *ticurile*, șabloanele verbale și *portretele-caricatură* ale personajelor din alt palier al comunicării.

În fine, nu neapărat relevant, dar cu nuanțele unei duble intenționalități stilistice, sunt de remarcat cuvintele cu o anume sonoritate și-o frapantă și insinuantă nuanță semantică: argoul cazon, ticurile verbale, limbajul de periferie, poreclele: diribau, bujiometru, tablabou (de la lavabou), diribist, teriști, bibanii, Aniliere, Frânghie, Ștreangu, nea Tămâioară, Schițelea, Megelea...

„*Dincolo de patul armei*”, un periplu sentimental provocat de amintiri venite dintr-o experiență de viață: „*bărbatul cu armata făcută*”, garanție pentru întemeierea unei familii, girul maturității și al seriozității „*cu acte în regulă*”, roman semnat de un prozator cu gust pentru spectaculos și culoare, cu o gamă portretistică variată, epic și obiectiv.

Eugenia Mihaela MIULESCU

NOPTI CU PENE ARSE

Personaje:

INSUL (adolescentul)

DANSATOAREA (puternic fardată, în haine foarte strâmte)

BĂRBATUL

Alți oameni

SILUETELE

ARHANGHELUL 1

ARHANGHELUL 2

ACTUL I

Întuneric. INSUL își face apariția brusc pe scenă (rolul intrării sale fiind de a crea o puternică impresie publicului). Raze de lumină vor juca pe fața acestuia.

INSUL (zâmbește stângaci, pierdut): Când liniștea încăperii devine prea zgomotoasă, fug! Îmi pun mușchii în acțiune ca să scap de undele sonore ce-mi zgârie timpanul sensibil precum coarnele melcului! (*își șterge sudoarea de pe frunte*) M-aș retrage și eu într-o carapace a mea, însă cred că mama mi-a aruncat-o la naștere ca să nu devin fudul. De mii de ori am vrut să o întreb unde mi-a ascuns carapacea, în ce loc tenebros mi-a înfipt-o spre a o admira doar ea, exact cum fac toate mamele cu reziduurile corpului zămislit de uterul lor... Alte mame pun la loc de taină bucle cârlionțate - blonde, brune sau arămii. (*liniște*) Nu fug doar de liniște... Fug de tot ce înseamnă zgomot. (*surâde anemic*) Paradoxal, trăiesc într-un spațiu în care aerul devine greu precum uleiul sfânt, cirezi migratoare de mamifere se perindă zilnic pe lângă mine. (*își trage mânecile cămășii tremurând*) Culoarele tipă în fiecare unghi în care aș privi, toți mormăie, râd zgomotos și... (*privind fix spre public*) Nimeni nu pare a-și da seama că spațiul ăsta, orașul, ne transformă în niște alienați psihici. (*liniște*) Mama mea mi-a luat carapacea!

Un sunet puternic, ca de gong. Se coboară o funie.

INSUL va urca pe funie, stângaci, tremurând și scâncind, în încercarea de a se salva.

Se aud găfâieli, suspine și un strănut. Decorul (încăperea unui bar rău famat) se va distinge slab la început. Se va auzi muzică de cabaret în surdina.

DANSATOAREA coboară pe o funie, muzica de cabaret se va auzi mai puternic în acel moment. **INSUL** este coborât cu o altă funie, legată în jurul său. Privește temător, dar furios spre cer. Scurpă pe podea. **INSUL** se va ascunde sub una dintre mesele barului; va privi stupefiat la tot ce se întâmplă în jurul său. Brusc, totul devine colorat. Becuri multicolore pâlpâie orbitor, grupuri de oameni intră și ies, rotocoale de fum, zgomote asurzitoare.

DANSATOAREA ia o poziție fermă în mijlocul scenei. Din tavan cade un bici. Îl apucă ferm și lovește în podea de câteva ori.

DANSATOAREA (pe un ton de comandant) – Luați-vă poziția de drepti! La stânga plăcerile trupesti, la dreapta cei ce se închină lui Mamona. De-a stânga sau de-a dreapta, toți veți ieși pierzători, voi inși purtători ai cămășilor însângerate! (*râde macabru*).

Precum manevrați de un păpușar, mulțimea se

împarte în două, fiecare pășind spre unul dintre cele două locuri indicate de **DANSATOARE**. Unii se vor împotrivi, însă vor fi târați de ceilalți membri ai grupului. Țipete, plânsete se vor auzi câteva momente. **INSUL** va rămâne insensibil la ce se întâmplă.

BĂRBATUL: Nu vreau, nu vreau! (este târat de alte două persoane; până la urmă scapă din strânsoare; se postează în fața **DANSATOAREI**, adresându-i-se cu un glas de bețiv) Avară de durerea altora, femeie decăzută, cum poți fi atât de inzenzibilă față de cei cae tăiesc pe aceeași pojiță de sticlă întoasă cu tine?! Nuita că axul existenței noastre nu trece exact prin centru, ci își rotește jumăătate de putere în mișcări escentrice care-l slăbesc pe el însuși și-i tulbură mediul înconjurător...

DANSATOAREA (*își mijește ochii; pe un ton rece*): „Semnale se-ncrucișează albastre prin străzi./ În teatre strigă luminile, se exaltă libertățile/ insului./ Se profetesc prăbușirile, sfârșesc în sânge cuvintele.”¹

BĂRBATUL vrea să mai spună ceva, însă **DANSATOAREA** îi înfășoară biciul în jurul gurii. Este târat înapoi spre stânga plăcerilor trupesti.

DANSATOAREA: Undeva se va trage la sorți cămașa învinsului.

Liniște. Joc de lumini orbitoare, DANSATOAREA este înconjurată de siluete întunecate, doar ochii observându-li-se. Împreună se vor undui pe „Danse Macabre”, al lui Camille Saint-Saëns.

DANSATOAREA și **SILUETELE**: „Dar sus, la o mie de metri-nălțime, spre răsărit/ stelele își spun povești prin cetini de brazil/ și-n miez de noapte râul mistreților/ deschide izvoarele.”¹ (se opresc cu toții spre public; privesc cu ochii pierduți în diferite puncte ale sălii) Oraș deținător de paratrăsnete în stea, și-a aprins ca de gală în beznă ale sale scări, mansarde, terase. Pe urma îngerilor săi de ceară și-a hohotului său prelung, orașul distruge în ritmul său tăcut, într-un întreg dans al vremii care moare, orice spe-ran-ță!

O altă lovitură de gong. **SILUETELE** dispar. **DANSATOAREA** își pregătește localul pentru viitorii clienți. Încă nu va băga de seamă de prezența **INSULUI**. Va face curățenie unduindu-se și fredonând o melodie. Scapă cârpa pe care o folosește la șters praful lângă masa sub care se află **INSUL**.

DANSATOAREA (uimită pentru un moment; surâde sardonice): Se pare că un mic pușor s-a pierdut de cloșca sa. (*făcându-i cu ochiul*) Sigur în mulțimea ce s-a perindat pe-aici ai fi găsit pe cineva care să te încălzească sub penajul său.

INSUL (cu privirea pierdută): Am ieșit de mult din găoace, plin de lichidul temniței în care mă aflam. Aveam și o carapace, însă am pierdut-o.

DANSATOAREA (flutură din mână): La second hand ai căutat? Sigur trebuie să mai aibă ceva și pentru neîndemânaticii ca tine care-și pierd singurul lucru ce-i ajută să înfrunte famelica viață.

INSUL: Nu mai aveau mărimea mea.

DANSATOAREA (*îi face semn să iasă de*

(continuare în pag. 24)

sub masă): Lasă-ți carapacea acum, cu toții suntem niște broaște țestoase lipsite de apărare. Mișună p-aici tot felul de prădători! (râde zgomotos) Ți-ai făcut-o cu mâna ta ieșind singurel, pușor, din camera ta.

INSUL: Nu eu am vrut să vin aici.

DANSATOAREA: Nu-mi spune că mi te-a adus barza! Ai cam întârziat, ce-i drept... (își mângâie pânțele) Am tot așteptat, însă se pare că doar cu asta mă voi alege... cu așteptarea veșnică.

INSUL: Nu barza m-a aruncat aici.

DANSATOAREA (privindu-l mai atentă): Ai dreptate, nu ai cum să fii al meu. Eu m-am culcat doar cu blonzi și bruneți. Tu ești roșcovan.

INSUL (neluând în seamă ultimele cuvinte ale **DANSATOAREI**): M-a trimis EL. (arată cu degetul spre tavan).

DANSATOAREA (își dă capul pe spate să vadă punctul arătat; supărată): Unde naiba e, că nu văd nimic?!

INSUL: Peste tot poți să-L vezi...

DANSATOAREA (dându-și seama la ce se referă **INSUL**, se duce la bar și lustruiește câteva pahare): El a murit demult. (sufflă spumă dintr-un pahar spre **INS**) Noi suntem creație, cei drept, însă creatorul a pierit, s-a ascuns în temnițele vortexului. Nu am excelat niciodată la fizică... Auzisem ceva, cândva, de niște găuri negre... Cine știe, poate și El s-a instalat acolo.

INSUL: El nu a murit, este încă acolo! M-a aruncat pe mine aici, împotriva voinței mele... (privește speriat în jur).

DANSATOAREA (se încruntă): Dacă nu-ți convine barul meu, poți să pleci! Consumație văd că nu vrei să-mi faci, de mers într-una din încăperile plăcerii nici nu-ndrăznești, iar să-ți pierzi sufletul, nici nu mai vorbim! Parcă-ți și văd sufletul cum este: mic, speriat de orice zgomot făcut de vreo rafală de vânt! (se oprește din ceea ce face; pe un ton de mamă protectoare) Pușor, unde să te uiți și-n cine să crezi?! În vise ți-amintești alte vise formate din alte vise, și-n acele vise-ți amintești lucruri niciodată întâmplătoare, iar alte fărâme de polaroid ce-ți apar brusc în minte pe când citești neatent sau mergi pe stradă pierdut le-iei drept bizare capricii ale vreunui demon interior... când sunt, de fapt, urme fidele ale unor evenimente petrecute pe când vedeai cu niște ochi mult mai mari, ca de insectă...

INSUL (respiră sacadat): Dă-mi o sticlă de Angellii!

DANSATOAREA (își revine; zâmbește zeflemitor): Dacă o să vomiti, eu nu o să curăț după tine, pușor! (îi toarnă într-un pahar din sticla cerută).

INSUL (în încercarea de a-și îngroșa vocea, mai mult se pițigăiază): Până la fund! (dă pe gât conținutul paharului; se înecă, tușește puternic).

DANSATOAREA: Se vede că n-ai antrenament! Ești de pe-aici? Alți tineri de vârsta ta nici nu se uită când își toarnă ceva în pahare! (figura speriată a **INSULUI** o irită) Totuși ce cauți tu aici?! Ești major?

INSUL: Sunt!

DANSATOAREA (zâmbește diabolic): Atunci nu ai de ce să te temi! Ești trecut prin viață, cum s-ar zice. (iscoditoare) Ce face un tânăr ca tine la ora asta într-un bar ca al meu? (se preface că-i șterge de praf umerii).

INSUL (se așază pe un scaun, cu fața spre public; pe un ton grav): Prin orice dună mi-aș lăsa pașii să mă poarte, văd chipuri deformate, culori prind parcă viață și...țipă, țipă din cauza a tot ceea ce trebuie să suporte..

Scena este împânzită de raze roșiatice. Din colțurile

scenei, pe măsură ce **INSUL** vorbește, înaintază a-celeași personaje din grupurile de la începutul scenei. De data aceasta fețele lor sunt deformate, hainele sfâșiate, fiecare îmbrăcat într-o singură culoare.

INSUL: Și dacă dau să fug, nu pot, căci fiecare colțor este împânzit de fie-ce personaj parcă scos din jobenul magicianului! Clădirile îmi sparg timpane. Undele sonore ce răzbesc printre bucățile de ciment îmi zgârie urechea internă!

Toate personajele se opresc și privesc un punct fix. **INSUL** își întoarce privirea spre stânga și apoi spre dreapta. Tremură la vederea grupului de lângă el. Luminile de pe scenă dau o notă de normalitate. **DANSATOAREA** își reia biciul, cu aceeași comandă de la început. Brusc, un morman de pene arse cad din tavan, alături de **ARHAN-GHELUL 1** și **ARHANGHELUL 2**. Aripile le sunt arse.

ARHANGHELUL 1 (cherchelit, cu o față tâmpă): A-am ve-e-enit spre-e-e a face dre-e-e-eptate! (sughite. Un pumn de pene îi cad de pe aripă) Tre-e-e-buie pede-e-eepsit orașul ăsta nelee-e-egiu! (strănută)

ARHANGHELUL 2 (sfios): Nu vă mai putem permite să duceți un astfel de trai decăzut. Tatăl Ceresc este foarte mâhnit de ceea ce se întâmplă aici. Până și Sodoma și Gomora aveau o limită...

DANSATOAREA (îi zâmbește **ARHANGHELULUI 2**; pe un ton senzual): Dar de ce să ne stricați distracția în seara asta?! Măine! Lăsa-ți-o pe mâine! Vă rog... În seara asta haideți să ne distrăm cu toții, așa, ca la încheierea acestui capitol cu gesturi deșănțate. (îl mângâie tandru pe **ARHANGHELUL 2**) Pariez că sunteți tare încordați și obosiți după drumul ăsta lung.

ARHANGHELUL 1 și **ARHANGHELUL 2** aprobă din cap, febril. **DANSATOAREA** își înnoadă biciul în jurul gâtului **ARHANGHELULUI 2**. Îl trage după ea spre încăperea plăcerilor carnale.

ARHANGHELUL 1 (zâmbește prostește spre încăperea plăcerilor carnale; către **INS**): Ce-e-el mai amuzant lucru e-e-e că am mai venit și ie-e-eri aici și tot ace-e-e-eași replică ne-a dat-o! (își netezește penele arse) În se-e-ara asta vre-e-e-eau și eu în camera aia!

ARHANGHELUL 1 chicotește. Încearcă să-și ia zborul, însă cade în nas. Se ridică și se repede spre încăperea plăcerilor carnale.

INSUL privește pierdut în jurul său. Suspendat.

INSUL: Unde mi-o fi ascuns mama carapacea?

Notă: Lucrarea a obținut Premiul Revistei Literare "Boem@" la Concursul "Scriitori de ieri, de azi și de mâine", categoria 15-21 ani, din cadrul Festivalului Internațional al Cărții "Axis Libri", Galați, iunie 2018.

Lucia PĂTRAȘCU

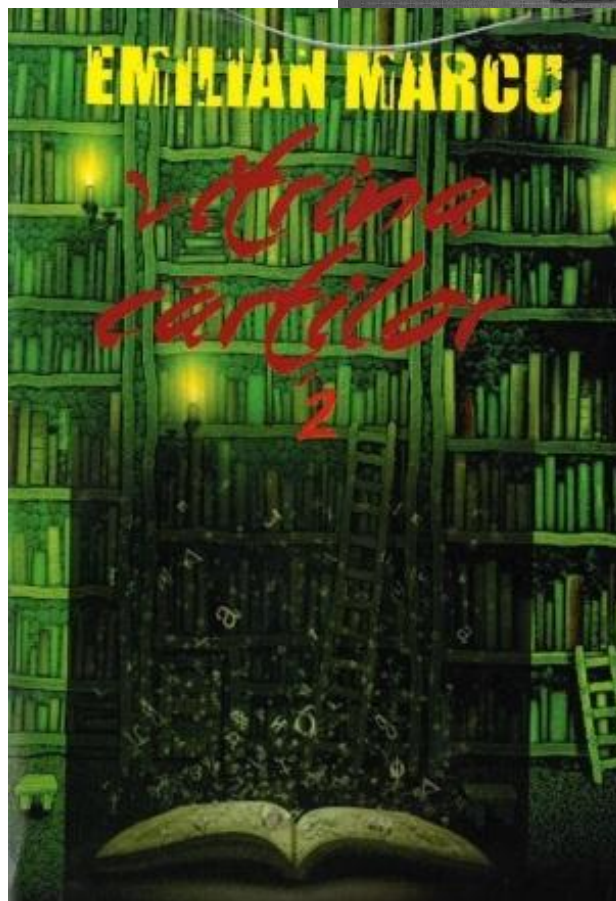
VITRINA CĂRȚILOR - 2 - EMILIAN MARCU

Acest nou volum „**VITRINA CĂRȚILOR - 2 – Printre rafturi**” -, semnat de scriitorul **EMILIAN MARCU**, a apărut la Editura *Detectiv Literar*, București, 2018, sub atenta editare a scriitorului Firiță Carp și cu o ținută grafică deosebită semnată de Florin Dochia. În cele 460 de pagini cu „**Însemnări de scriitor / cititor**”, apărute în revista „*Convorbiri literare*”, lași, păstorită de poetul Cassian Maria Spiridon, autorul volumului parcurge o „**interesantă călătorie într-un labirint al sufletului uman, o plimbare ce își propune să nu lase praful să se așeze pe ființele acestea atât de delicate dar și de gingașe numite nici mai mult nici mai puțin decât...cărți**” O călătorie în care Emilian Marcu nu vrea să fie singurul colindător prin lumea mirifică a cuvântului scris. Întovărașirea cu ceilalți este ca o rugă colectivă în biserica neamului de iubitori ai literaturii, o rugă pentru a dezlega tainice și nebănuite întrebări.

După volumul I, „**VITRINA CĂRȚILOR – Un deceniu de singurătate... în bibliotecă**” – Editura Pim, Iași, publicat în 2013, iată un nou dar de carte scrisă în același gen de critică literară, pe care scriitorul Emilian Marcu îl face iubitorilor de literatură! Fără a menționa (din economie!) cele douăzeci și patru de titluri ale volumelor de poezie și cele șase, șapte titluri de romane publicate cu osârdie de-a lungul anilor! Un scriitor prolific și generos!

Volumul acesta începe și el cu o **Predoslavie** prin care autorul aduce în brațele cititorului „... **noi vremuri de singurătate... în bibliotecă**” folosite pentru a arăta „**truda unor scriitori contemporani**”, un număr de 213 condeieri, așezați în ordine alfabetică și care au publicat între anii 2012 – 2017 un număr de cărți ce depășește această cifră și cărora li se poate acorda ca trofeu știutele „**penițe**” buclucașe. De fapt, este vorba despre truda autorului acestui impresionant volum de a zăbovi „**prin timp la... rafturile cu cărți**” în folosul literaturii, dar, mai ales, în beneficiul celor două categorii strâns legate între ele: cei care scriu și cei care citesc.

Ca să exemplificăm, vom spune că Emilian Marcu începe analiza cu o scriitoare din Brăila, Constanța Abălașei-Donosă, autoarea volumului „*Poezii pastelate*” și după un periplu alături de mulți autori din diferite zone geografice, deci și edituri diferite, încheie cu un scriitor din Cernăuți, Ilie Tudor Zegrea, autorul volumului „*Ștergând lacrimile singurătății*”. O plajă de scriitori contemporani, în curs de afirmare unii, scriitori care astăzi sunt „**niște promisiuni ce trebuie urmărite și stimulate**”. Dar și scriitori deja cunoscuți, asumați, dintre care nu

lipsesc criticii literari, cei care se apleacă asupra operelor unor nume apreciate de întreaga lume literară, cum este cazul lui George Bacovia, despre care, de curând, au scris doi autori. Este vorba despre Svetlana Paleologu-Matta, „*Existența poetică la Bacovia*” și Liviu Chiscop, „*Prozatorul Bacovia*”, care au avut în considerare aserțiunea că există „**un fenomen Bacovia de o originalitate totală**” și faptul că asupra operei sale trebuie luate în atenție orice „**ecouri critice unde se pot regăsi mai multe studii despre opera bacoviană**”. Așa cum afirma Lucia Olaru-Nenati „*O exegeză a operei bacoviene (...), pe care au cunoscut-o și au apreciat-o fără rezerve mari spirite ale culturii noastre, vine abia acum, cu o întârziere de peste o jumătate de veac, la întâlnirea cu publicul românesc*”.

Referindu-ne la un număr atât de mare de scriitori cuprinși în acest volum, nici nu se pune, pentru cititor, problema unei încercări de „*clasamente, topuri, ierarhii și alte... istorii*”. Este deplin suficientă constatarea că Emilian Marcu împletește o cunună de scriitori și cărțile lor, o împodobește cu unele considerații pertinente și o așterne în fața oricărui cititor dornic de a afla lucruri noi. Scriitori consacrați sau mai modest cunoscuți și recunoscuți care își joacă lozul devenirii, joc la care contribuie și autorul acestui volum. Chiar dacă la data de 23 aprilie 2013 în „*Priviri liminare*”, Vasile Anton leșeanul notează: „*Emilian Marcu nu este un critic literar, nu uzează de criteriile axiologice ale valo-rizării sau devalorizării, ale promovării autorului (...), el scrie doar cronici literare, adică consemnează*”

(continuare în pag. 29)

Sebastian GOLOMOZ

Fiecare literă din numele ei

în sobrietatea misterului
trăiește discret o
sensibilitate mereu intelectualizată
iubirea salvează suflete

ramură neresemnată, ambiția
dublată de antidotul tristeții
– speranța – într-un martie îndrăgostit
ne deschide larg ușa visării

conversăm exhaustiv
nu știu cum arată dar
trebuie să fie
o femeie frumoasă

inteligenta ei emoțională ucide
lent distanța dintre noi
iar eu iubesc fiecare
literă din numele ei.

Unde

Unde albastre şușotesc
despre neliniștea sufletului
prin indiscreția unui
romanțat excurs sentimental
Casanova se alege doar
cu o faimă delebilă
de vicii contemporane

Unde se vorbește prea mult
despre iubire
înseamnă că acolo
aceasta lipsește
iar sufletul dezabuzat
nu mai poate atinge
dintr-un scurt zbor fără aripi
clipa de fericire, visul

Speranțele nu pot fi
recondiționate inteligent
decât cu înțelepciune
- semn de elevare spirituală -
ce e mereu cu un pas
în urma tristeții metafizice
și care, dacă
nu vine din iertare
atunci, de unde?

Bunicul

în cuibul dragostei
vara nu se lăsa așteptată
așezat în fotoliul promisiunilor
ascultam poveștile bunicului

de la el am aflat
pentru prima dată
despre porumbelii gălățeni

îl fascinaseră cu
triunghiul lor
zbor – joc – frumusețe

acum el însuși e
un porumbel în cer
iar eu îl mai văd
doar în fotografii
voalate de regrete.

Bon brâncușian

melancolia are ochi
doar pentru trecut
ca un aparat de fotografiat
imortalizând neliniști sferice
ca o casă de marcat vântul
bate toate frunzele de toamnă
după măsura sufletului
iese bonul fiscal

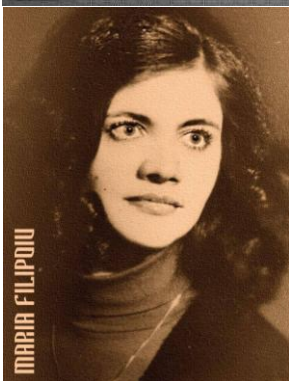
dorul e o carte
ce te obligă s-o scrii
riscând o explozie sentimentală
prin fum de tămâie
doar umbra bunicii
căzută pe gânduri
într-o lumină brâncușiană
înțelege singurătatea poetului.

Cerul ca un cinematograful

Din hamac
- sedus de o
frumusețe derutantă –
privește cerul
ca un cinematograful
își alege o stea și
își pune o dorință
sperând încă la iubirea
ce i-a fost refuzată.

De când soarele
l-a lăsat din brațe
din ochi îi evadează
strigătul silențios
al dezamăgirii
un viitor confiscat
de îndoieli
neputând fi salvat decât
cu dragoste.

Maria FILIPOIU

Motto: *Istoria își are logica ei proprie: niciun neam nu e condamnat de a suporta, în veci, un regim vitreg, corupt și mincinos. Ne temem că aproape e ziua în care simțul conservării fizice, revoltat de maltrătarile administrative și fiscale și de exploatarea excesivă din partea străinilor, va preface poporul nostru într-o unealtă lesne de mănuit în contra chiar a existenței statului.*

Mihai Eminescu - ziarul „Timpul” (5.12.1882)

Cruci pentru veacul Unirii

(sonet Centenarului Unirii)

În suflet și în gânduri port Unirea,
Cu bucurie și cu suferință;
Că scurtă le-a fost marea biruință,
Românilor ce-și iubeau întregirea.

Înlăcrimată este neputință
Și nemărginită-i nefericirea,
De când li s-a destrămat înfrățirea,
Iar Reunirea nu intră-n sentință.

În rugăciune își caută leacul,
Românii de țara-mamă izolați,
Când Marea Unire celebrează veacul.

De limba maternă dezromânizați,
Precum străinilor le este placul,
În cruci putrezesc frații sacrificați.

Chemarea străbunilor

(sonet patriotic)

Când pe români îi bântuie necazul
Cu jefuitori la bunuri din țară,
În rugă chem eroi de-odinioară,
Dușmanilor de-a tempera extazul.

Să nu fure a patriei comoară,
Pentru prădători ce-au sărit pârliazul,
Îi strig spiritul lui Mihai Viteazul,
Din glie s-alunge hoardă barbară.

Dintotdeauna, străbunii au visat
Pentru România, urmași de seamă,
Să moștenească neamul neatârnat.

Dar nu toți fiii de aceeași mamă
Au spiritul patriotic dezvoltat,
În luptă să-și dea viața fără teamă.

Debusolații Democrației

(sonet pamfletist)

Debusolați și triști mor confrății mei,
De maratonul politic obosiți
Și în sortii nemeritate prigonii;
La pensii indexate cu câțiva lei.

Chemați la votare, ei sunt nelipsiți;
Dar au noroc de la „pupăza din tei”,
Cât în Parlament se bulucesc mișei,
Lângă „ciolan” să trăiască fericii.

Până când amuțesc, susțin slogane
Pentru profitorii de libertate,
Ce încalcă legi, plătind cu plocane.

Iar cei din „turmă” au zile scurcate
De birouri, taxe și comisioane,
Nici în mormânt să nu fie uitate.

Vremea Unirii

(rondel năzuinței de Unire)

Prin veacuri, multe ai pătitit,
Cu năzuințe îngropate;
Dar vremea Unirii a venit,
Să te trezești, române-frate!

Că pentru ogor sfânt te-ai jertfit
În bătăliile purtate
Prin veacuri, multe ai pătitit,
Cu năzuințe îngropate!

Tributul morții de-a fi plătit,
Ți-aș fi dat viața, jumătate!
Ca să fie neamul fericit,
Unit în pace și-n dreptate,

Prin veacuri, multe a pătitit!

Basarabie scăldată-n lacrimi!

Basarabie în lacrimi scăldată,
Străinii te-au rupt din pământul țării
Și te-au izolat cu sârmă ghimpată,
Să-ți duci crucea cu birul depărtării!

România nu te-a uitat vreodată,
Că-n suflet ți-a simțit rana trădării;
Basarabie în lacrimi scăldată,
Străinii te-au rupt de pământul țării!

În sufletul trist și pustiu te poartă,
De-a fi Centenarul aniversării
Marii Uniri – izbândă neuitată;
Spre înfrățire-n cartea de istorii,

Basarabie în lacrimi scăldată!

Victor MAROLA

De vorbă cu Monica BOARU

Victor Marola: *Vă rugăm să ne spuneți câte ceva despre formarea dv. liceală, universitară!*

Monica Bouaru: În primul rând vă mulțumesc pentru invitația de a realiza acest mic interviu. Parcursul meu e unul destul de simplu: Am terminat liceul C.Negruzzi din Iași, am continuat cursurile la Facultatea de Filosofie (specializarea: sociologie-politologie) din cadrul Universității "A.I. Cuza" Iași. În anul trei de facultate am plecat către Paris pe drumul socio-antropologiei (la Univ. Paris 10). Masterul 1 (Cercetare) l-am facut la Univ. Paris 10, apoi Master 2 (Cercetare) la Sorbonna. Ambii ani de Master am lucrat pe un subiect de cercetare legat de FIV (Fécondation in Vitro). Stagiul l-am facut într-un laborator INSERM (Institut de cercetare medicală).

A urmat apoi o bursă de teză la o școală de ingineri, ENPC (École Nationale des Ponts), una dintre cele mai prestigioase instituții din Franța. Am lucrat pe un subiect de cercetare ce viza utilizarea Internetului și a comerțului electronic (pe atunci era încă revoluționar). Am participat la câteva conferințe din care două în Anglia (la Sussex și la Essex). Am fost lector universitar pe perioada tezei (am predat cursuri de sociologie și statistică timp de 4 ani). Apoi am plecat în privat, într-o agenție de comunicare și am lucrat ca analist/statistician pe studii marketing. După 4 ani de agenție, prin 2012 am refăcut un Master de Cercetare bio-medicală la Facultatea de Medicină Paris Sud. De atunci, lucrez ca biostatistician în domeniul cercetării medicale.

V.M.: *Ce rol a avut familia în educația și orientarea dumneavoastră profesională?*

M.B.: Unul foarte important, în sensul în care părinții au fost primii care au investit în educația mea, sprijinindu-mă după măsura posibilităților. În ceea ce privește orientarea mea profesională, alegerea mi-a aparținut mai mult sau mai puțin. Pasionată de filosofie, am optat pentru cursurile Facultății de Filosofie, dar pentru o specialitate un pic mai practică, cea de sociologie. Aici am întâlnit oameni minunați pe care îi port în suflet și pe care continui să-i admir de pe meleagurile pariziene. Mă gândesc cu predilecție la profesorul Nicu Gavriluță, la profesorul și scriitorul Dan Lungu, la d-na Elisabeta Stănculescu...

V.M.: *Când v-ați decis să activați în mediul parisian?*

M.B.: Când am considerat că școala de sociologie franceză îmi poate deschide noi orizonturi în domeniul cercetării.

V.M.: *Ce mobil lăuntric v-a determinat să vă exercitați condeiul și în spațiul literaturii? Menționați, vă rog, câteva cărți personale.*

M.B.: Cu literatura în general și cu poezia, în particular, m-am întâlnit mereu în momentele de cumpănă. Spuneam undeva că poezia e o altă lume, un alt țărâm.

Monica BOUARU

Dacă romanele te ajută să evadezi, poezia te ajută să te întorci; poezia este o aventură interioară care te invită, te obligă să te «scufunzi» din interior în interior. Cineva spunea că «poezia este cea mai primejdioasă dintre îndeletniciri, este copilul care umblă cu foc, apucă soarele cu sufletul, este tensiunea spirituală maximă la care poate ajunge sensibilitatea unui om» (Hoderlin). Mi-am exersat condeiul în două volume de poezii: primul se intitulează, «**Ciocniri de veac**» apărut la Editura Semne, București, 2017, iar cel de-al doilea volum «**Diapsalma**», apărut anul acesta la Edi-tura Vinea din București.

V.M.: *Eugen Ionescu, Mircea Eliade, Emil Cioran, sunt cei mai cunoscuți în lumea intelectuală franceză din rândul emigrației românești după 1945. Cărțile lor ocupă două rafturi în librăriile La Procure, Gibert Joseph, Vrin din Paris. Mai citesc studenții francezi cărțile lui M. Eliade?*

M.B.: Ar trebui întrebați studenții francezi, sunt convinsă că cei pasionați de sociologia religiilor îl citesc cu mare drag.

V.M.: *Nominalizați câțiva oameni de cultură din România, alături de cei menționați, cunoscuți în lumea parisiană!*

M.B.: Ana Blandiana, Teodor Baconschi, Basarab Nicolescu, Andrei Pleșu, Mircea Cărtărescu, Magda Cârneci, Ana Barton și probabil mulți alții, pe care eu încă nu i-am întâlnit...

V.M.: *Se știe că Emil Cioran scria și comunica doar în limba franceză. Paul Goma, însă, prefera să scrie doar în limba română, deși a petrecut mulți ani în exil. Este doar o problemă de atașament față de*

(continuare în pag. 29)

limba română (Nichita Stănescu) sau o preferință arbitrară în cazul lui Goma?

M.B.: Cred că e mai mult decât o preferință arbitrară, e o formă de mărturie a atașamentului său față de țara de origine, dar nu îl cunosc îndeajuns pe Paul Goma pentru a vă spune mai multe.

V.M.: Parizienii îl consideră pe C. Brâncuși un celebru sculptor francez sau un român din exil?

M.B.: Un celebru sculptor francez de origine română și este tare îndrăgit.

V.M.: Din rândul oamenilor de cultură din Franța (nu numai francezi), care v-au impresionat în mod deosebit?

M.B.: Filosoful Bertrand Vergely, pentru că reușește să transmită în lumină un răspuns coerent problemelor actuale ale societății.

V.M.: Cum reușește o domnișoară biostatistician, orientată profesional spre cifre, calcule și previziuni, să fie o scriitoare cufundată uneori în universul mirific al poeziei?

M.B.: Probabil pentru că nu și-a propus niciodată să fie cufundată în „universul mirific al poeziei”. O mare parte a copilăriei a stat însă sub semnul poeziei. Tata ne recita mereu din George Coșbuc, M. Eminescu, George Topârceanu etc., și probabil ceva din ritmul acela al copilăriei a ieșit la suprafață acum. Însă, vă garantez că nu e nimic „mirific” în poezie, mistic poate, însă de cele mai multe ori poezia e un strigăt de durere, o metaforă a umilinței..., poezia e tăcere pusă în cuvinte, e coliziune între suflete, clopot împotriva gândurilor.

V.M.: Compuneți poezii și în limba franceză?

M.B.: Da, așa cum vă spuneam mai sus, cel de al doilea volum a fost scris direct în limba franceză. „Diapsalma”, o metaforă a timpului. Volumul surprinde acel moment al pauzei dintre psalmi, moment în care cuvântul se oprește pentru a se deschide Logosului sau revelației divine.

V.M.: Ați publicat deja în limba română. Ce proiecte literare de viitor aveți?

M.B.: Proiecte literare e mult spus, dar am în plan două cărți, în funcție de timp le voi concretiza până la sfârșitul anului. Și voi continua desigur „Litteramorphose”, un atelier literar menit să promoveze întâlnirea dintre scriitori și tinerii cititori.

V.M.: Sunt peste 6.000 de tineri (studenți, masteranzi, doctoranzi, medici, economiști, informaticieni ș.a.) în Paris și zona metropolitană. Participă la manifestări artistice, au și preocupări culturale?

M.B.: Da, participă, atât la programele culturale organizate de Ambasada României la Paris sau la cele organizate de către Mitropolia românească, cât și la manifestările organizate de orthodoxie.com. Cunosc tineri (și mai puțin tineri) care se regăsesc în cerc restrâns la o seară de poezie, alții preferă muzeele sau concertele de pian. Preocupările culturale nu lipsesc, iar tinerii sunt primii care știu să se regăsească în coordonatele culturale ale Parisului.

V.M.: Cum vedeți viitorul cărților, editurilor și al librăriilor? Vor rezista în fața avalanșei de oferte venite din zona tehnologiei informaționale?

M.B.: Totul rezistă în fața avalanșelor dacă rezistența se bazează pe ceva concret. Atât timp cât cărțile mai transmit un mesaj, o coerență interioară, o viziune, ele vor continua să lumineze sufletele multor generații. Librăriile au nevoie de o metamorfoză, de un dinamism, de un anu-mit ritm, care să provoace tinerelor generații acel dor de Absolut.

V.M.: Ce le recomandați liceenilor și studenților?

M.B.: Să citească, să iubească și să prețuiască discer-nământul...

V.M.: Je vous remercie bien de votre gentillesse.

10 iunie 2018

(urmare din pag. 25)

aparitia unei cărți în revista ieșeană *Convorbiri literare*, nu putem eluda meritul unei atitudini atât de generoase a acestui scriitor, cu un bogat palmares literar propriu, de a se apleca cu dragoste și îngăduință asupra scrierilor confracților, străduindu-se să le limpezească drumul spre inima cititorului. Deoarece, așa cum arăta scriitorul Viorel Coman, „*Criticul se coboară la iarba mărunță a câmpului literar... căutând frumusețea oriunde crede că ar putea exista*”.

De fapt, însuși autorul acestui volum, într-una dintre referințele sale, arată că cititorul poate considera că are în față „*o carte ca o bună lecție despre viață, despre istorie, despre prietenie*” (literară).

Emilian Marcu, harnic ziditor al cuvântului, autorul volumului „*Vitrina cărților, volumul II – Printre rafturi - noi vremuri de singurătate... în bibliotecă*”, aduce la lumina cunoașterii pagini scrise de autori simpli uneori, doritori de a se exprima, fără a ști dacă viitorul le va aduce recunoașterea dorită. Autorul acestui volum are totuși o viziune pozitivă când spune: „*Este imposibil să nu fi avut șansa de a comenta un viitor scriitor de geniu și astfel numele meu să fie legat de acest scriitor.*” O abordare constructivă căreia îi dorim șansa de a se împlini!

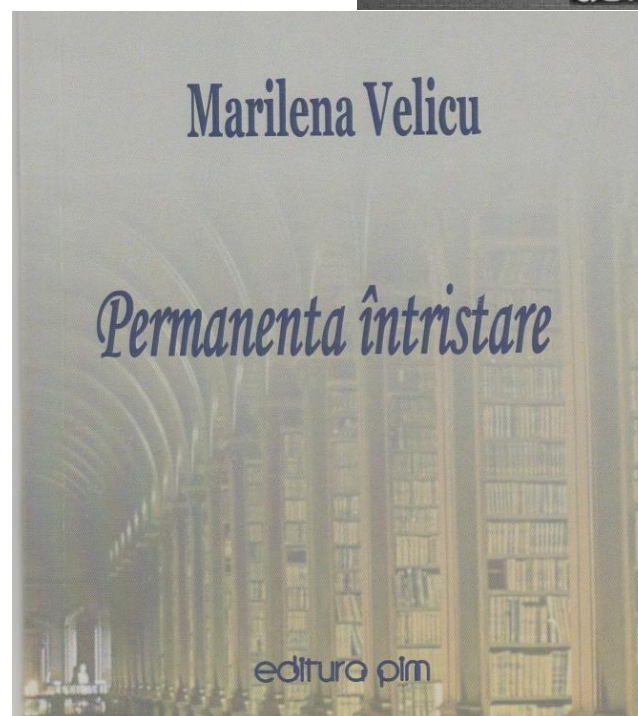

Constantin BEJENARU

MARILENA VELICU - POETA CUVÂNTULUI DOR - CUVÂNT
EXISTENT DOAR ÎN LIMBA ROMÂNĂ

În lumea poeziei care populează majoritatea revistelor literare, de la o vreme, din nefericire, dai peste din ce în ce mai multe locuri comune, pline de buruieni și măracini dar, din fericire și peste – ce-i drept din ce în ce mai puține – locuri pline de trandafiri, fructe, câmpii mănoase și chiar, vorba lui Nicolae Breban, „coline verzi”. În ultima superbisimă categorie se încadrează cu asupra de măsură cu volumul de poezii **„Permanentă întristare”** tulceanca (prin adopție) Marilena Velicu – poeta cuvântului „DOR” – cuvânt, cum spuneam, existent doar în limba română, respectiv românească, cum spunea la începutul secolului trecut Nenea Iancu. Poetă căreia dacă – vorba vine! – îi dai iubire, îți va oferi un copil, dacă-i oferi o casă, va face din ea un cămin, dacă-i oferi un zâmbet, îți va oferi inima: „Călător în primăvară, / Înecat în călămară, / Dorul scâncet de iubire, / Umezește-a mea privire” (**Călător**); „mi-e dor și vreau un dor cu aripi galbene / care să zboare acolo unde mă chemi...” (**Am uitat**); Mi-e dor de gestul tău ascuns de lume, / Atingerea sub braț pe sânul gol, / Extazul asumat și-un râs domol / Că te iubeam robită de-al tău nume...” (**La masa rece... o poveste...**); Pasul meu alene calcă, vântul mângâiat cu dor, / Poala fustei dulce saltă, dezgolind sfios picior” (**Pasul meu**); „Noapte albă, cerc de stele, / Colorând la gât măgele, / Tu, imaginară vină, / Lași pe dorul meu cortină” (**Nici nu vii în poezie**); „Plouă mult, intolerant, / În decembrie șarmant... / plouă rece și confuz / Peste dorul meu mofluz... // Plouă iar și mă topesc / Doare dorul meu trupesc” (**Plouă pe-un pervaz murdar**); „E primăvară? Sau contează / Că iarna asta cochetează / Cu inima și ție-ți place. / Tresari de dor când gândul tace?” (**E viața dulce și amară**); „Mi-e dor de dorul care doare – Doamne, ce vers divinissim! - / Deși am pus un lacăt vechi / Pe rana care nu mai moare / Și plânsul ei mi-arde-n urechi” (**Tu... un astru rătăcit**); „Mai vreau o zi și-o noapte fără ploi / Fără ninsori și ghetă în noroi, / Mi-e dor de vară și mai am un dor / De tine OM... și nesecat izvor / De dragoste, de vise și scrisori, / De zâmbete furate-adesori, / Mi-e dor de visul astăzi nenăscut... Pentru că tu... tot timpul ai tăcut...” (**Tot timpul ai tăcut**) – versuri excepționale, demne de muzica vechiului meu prieten nespus de drag inimii mele Doru Stănculescu.

În universul poetic păstorit, ca să zic așa, de Marilena Velicu, se petrec minuni. Dorul se identifică fericirii, distanțele se estompează, simțurile se contopesc și-nnebunesc „De plouă iar, în versuri strig nebună: / lubește-mă acum, sub clar de lună!” (**E noapte iar**), contrastele se unifică „Corbii să mă ciugulească / Pe-un tărâm uitat de ploi, / Pentru mine flori să crească, / Marea să mă plângă joi. / Stele multe să tresară, / Curcubeul, cerc de foc / Nu rămân pe dinafară / Îmi găsesc în noapte loc” (**Marea să mă plângă joi**), tăcerile vorbesc „E noapte iar și ninge infernal, / Mă depășește tot și plâng carnal, / A și tunat cu fulgere cu tot, / Am rezistat, dar sincer nu mai pot...” (**Tot timpul ai tăcut**), idealurile se întrupează „Mai vreau muzica să-mi cânte, lângă tine să m-alint, / Mai vreau o cafea fierbinte, de țigară mă dezmint, / Mai vreau vara asta crudă să îmi fie pansament / Pentru toate ce se-ntâmplă

în acest umil moment...” (**Mai vreau încă să te am**), unde eului emoțional se leagănă spre paradis și eternitate „Aud parcă trenul, aud un vapor ... / Nebună prin noapte, ușor mă strecor, / Luceafărul râde, iar stelele plâng, / Cu lacrimi de ceară orbind ochiul stâng. / Nimic nu te-aduce, dar știu că mai vrei / Să vii la-ntâlnire în zori pe la trei, / Sperând că la anul și-n toți care vin / Să-ți bei nemurirea cu gust de pelin” (**Nemurire cu gust de pelin**) – degustând și savurând asemenea versuri minulesciene cum să nu exclami: - „Doamne, ce bunăciune!”...

Așadar pentru Marilena Velicu, pe marea eului liric, a iubi înseamnă ca și la marii înaintași Lucian Blaga și Vasile Voiculescu a trăi în eternitate și simultaneitate. Coborârea în sine este suire într-o devenire.

Precum Publius Ovidius Naso în „Ars amandi” și „Metamorfoze”, fără a păstra ipocrite proprietăți, opinăm că Marilena simte o atracție safică (a la Sapho) pentru interiorizarea structurală a timpului și destinului iubirii. Poeta e frapată ca și Hesiod sau Homer sau Shekespeare (de ce nu?) de natura originară, pură, corespunzătoare iubirii curate prin versurile ei erotice și nu numai, unificând timpul și spațiul, condiție a înveșnicirii iubirii. Prin starea lor de suflet poeta și iubitul sunt în continuă relație cu universul, solitudinea apărându-le puritatea iubirii (**Permanentă întristare**) „Arde inima mai tare / Și-ntr-o clipă de uitare / Îți sărut mâna c-o floare... // Și mă dor priviri albastre, / Glaciare și sihastră, / Într-o noapte cu dezastre, / Scriu de dor iubirii noastre”, cei doi trăind contopirea timpului cu spațiul într-un etern ACUM.

Astfel că la Marilena Velicu ca și-n „Făt frumos din lacrimă” puritatea iubirii devine puritatea gândirii. Eul știe, voiește și simte atât poetică cât și trupește și își caută locul, insula-cămin din centrul simfoniei apelor de la Dunăre și mare – spațiu rotund precum fericirea și iubirea de natură, oameni și Dumnezeu.

Mircea Marcel PETCU

CRED

Cred că zâmbetul tău
Ar face lumină în întuneric,
Iar când râzi,
Parcă se revărsă
Valuri de muzică.

Cred că părul tău
Este ca mătasea grea
Ce strălucește în soare.

Cred că ai
Cei mai frumoși ochi
Și ador felul în care
Strălucesc când ești fericită
Sau cum se întunecă
De dorință când ești...
În brațele mele .

COBORĂȚĂ DIN VIS

Intrând pe poarta casei
A adus acel aer proaspăt
Însoțit de un zâmbet irezistibil,
Buzele pline, ușor conturate
Șopteau cuvinte de...
Dor,
Ochii frumoși ascunși
De ochelarii fumurii
Te făceau să crezi că
Un ocean de ape
Se revărsă peste tine;
Părul fluturând
Până la umeri
Era ușor mișcat
De vântul obraznic
Care e singurul
Ce poate săruta
Fără să ceară
Permisie.
În rest de sus
Până jos „o zână”
Veselă și bună,
Coborâtă din vis .

DAR

As fi vrut să-ți fac
un dar
o floare, o îmbrățișare
sau poate chiar o
sărutare;
m-am gândit cândva
să-ți fac
un dar
ceva frumos
poate o floare, o sărutare
sau poate și o
îmbrățișare...
acum m-am hotărât
să-ți fac
un dar
nu m-am gândit...
am vrut să fie
minunat și unic
deci
inima ți-am dat în dar
„De ce?” te-ntrebi iubita mea..
răspunsul e simplu
în unicitatea sa:
„de nu te am pe tine
nu am nici... inima!”

FERICITĂ

Cerul părea mai albastru,
soarele mult mai strălucitor,
aerul devenise dintr-o dată
mai proaspăt,
iarba și copacii
erau îmbrăcați
într-un verde vesel,
iar florile înfloreau
într-o infinitate
de culori.
Se simțea din nou
plină de viață,
atât de plină
încât mersul îi era
mai vioi și buzele
erau mereu gata
să zâmbească,
se trezea vorbind
cu el și cântând
când nu mai era
în stare să-și stăpânească
fericirea,
după toți acești ani
de monotonie, de durere
și neîncredere,
era fericită;
a fi îndrăgostită
și a fi iubită
era cel mai minunat
lucru din lume.

Cătălin DUMITRESCU

Desen

Ai desenat ferestre deschise
Pe asfalt, cu nisipul presărat
Din mâinile tale albe,
Cu ochii minții le privești
Și taci, copil al clepsidrei
Liniștea ta e încântătoare!
În ritmul pașilor tăi
E o harpă de argint!

Larvă de înger

În umbra clepsidrei dormi
Larvă de înger
Mângâiată de lumina dimineții,
Picioarul tău răsfățat
De sub jumătatea lipsă
A cearșafului albastru!
Pe o pleoapă îți sărut visul
Paznic iubitor de gânduri
Iar în urmă pentru o zi
Las o cartă pe un colț de noptieră
Scrisă în vreo două rânduri
Odă, sper nu o himeră!

Abstract

Ochii tăi calmi
Ca o pădure de brazi
Și bancă pe care stăm
Ca un peron de suflete stinghere!
Pași necunoscuți tresar
La fiecare îmbarcare
Doar un parfum ieșit din tipare
Și rochia ce îți dezvăluie trupul!
Acum și eu aș dormi
Lângă visul tău de ieri
Și te-aș iubi!

Alge verzi

Nisipul e ud
Iar urmele noastre se adâncesc
Suntem asemeni dinozaurilor
Spumele mării se cuibăresc
Între degetele picioarelor goale
Ultimile venite în desen
Sunt alge verzi și stinghere!
Pe nisip alergăm de la un val la altul
Soarele ne urmărește ștrengar
Răsărit de după ultimul castel!

Ironie

Sunete false
În ritmul pașilor tăi
Schiopătezi!
Îmi pare că gândurile
Îți sunt perturbate
De un scâncet al sufletului,
Zâmbești în colțul gurii
Ca o ironie strengară!

Alergare

Se aud parcă tropăind
Copitele de nisip ale cailor
Din cavaleria cerească,
Biciul de argint scânteie orizontul
Și marea freamată!

Păsări trec grăbite către "cine știe unde"
Iar eu te cuprind de pântec
Și te întreb, cu ce am greșit?,
Tu zâmbești ca o nimfă
Fugind parcă pe iarba unui verde nor,
Floare de argint privirea
Strălucitoare lacrima râsului tău!

Granulă

Lemnul înegrit de cerneală
Sună în ritmul pașilor tăi
Ca un ticăit de ceas
Eliciile avionului timpului
Numără granulele de nisip
Din clepsidră
Ultima poartă numele meu!

Condensare

Condensezi timpul
Deschizând fereastra
Prinzi primele raze de soare
Ale dimineții de april
Și le transformi cum știi tu
În cea mai plăcută alintare!
Toate visele pier
Sub mireasma ta primăvară!

Cel mai frumos vis

Ca o umbră de cristal
Îmbrățișarea noastră oglindită în mare
Iar tu, cel mai frumos vis!
Briza mării de turcuaz
Îți alintă suvițele rebele
În șoapte te apropii de umărul meu
Cu ochii licărind a stele!
Azi iubesc fiecare înger
Ce te-a lăsat să pășești
Lângă mine unduire pribeagă!

(din volumul "Pajul de nisip" în curs de apariție
la editura InfoRapArt)

Mihai VINTILĂ

Cecilia – viața la feminin

Proza feminină brăileană are în Magdalena Lugulescu una din cele mai puternice voci. În momentele de zbrucium ale zilei de azi aceasta găsește puterea și refugiul în scris lăsându-ne pe noi să fim fascinați de puterea cuvântului. Intrând în literatură cu romanul *Cosmin*, Brăila, editura *Proilavia* 2013 urmat de *Issabel*, Iași, editura *TipoMoldova* 2015 Magdalena Lugulescu a pornit-o pe calea feminismului târziu. Cărțile sale aduc povești de viață, dure și ruгоase ca o lamă tocită dar care totuși printr-o minune continuă să își facă treaba.

Acest al treilea roman *Cecilia* apărut în condiții grafice excepționale la editura ieșeană *TipoMoldova* vine a contura acest profil feminist al autoarei. Romanul este construit ca o mare confesiune întreruptă din când în când de pasaje diverse pentru o spargere a monotoniei.

Urmărim viața unei femei de la adolescență până la deplina maturitate. Suntem martorii familiei sale disfuncționale care o împinge la o evadare din realitatea cotidiană. Zbaterile Ceciliei de a-și găsi un drum, de a se realiza, de a deveni o *doamnă* sunt încununate de intrarea în lumea modelingului. Cu toate că reușește să strângă bani, să-și echilibreze familia din punct de vedere financiar Cecilia rămâne în plan sufletesc o căutătoare. Avem rescris aici mitul drumului, al căutării. Drumul în sine, cu obstacolele sale inerente și aparent insurmontabile face de fapt toată bucuria acestei cărți. Este o inițiere a Ceciliei în viață. Află cum se trăiește, cum trebuie să iubească și mai ales află că ceea ce îi este ei bine este de fapt binele căutat.

Dragostea pasională nu avea cum să lipsească. Din păcate este o dragoste unilaterală, o obsesie mai degrabă decât o comuniune. Totuși punctul luminos al obsesiei îl constituie un copil care o împlinește pe Cecilia atât ca femeie prin maternitate cât și emoțional prin desprinderea de iluzii, de iubirea neîmpărtășită.

Romanul are pasaje lungi de descrieri ale unor obiective turistice din Turcia. Avem astfel în paginile 102-126 Istanbul-ul văzut de o româncă, ca prim contact cu lumea exterioară țării natale. Pasajele sunt corecte din punct de vedere informativ dar lipsește lipitura de maestru care să le integreze poveștii. Par că sunt stinghere și uneori scrise într-o limbă română precară precum în: *Peste tot te înconjoară mozaic, frescă și artă bizantină. Biserica Sfânta Sofia este plină de aur pe sus, blocuri de marmură pe jos și ferestre spre exterior uluitor de multe astfel, încât, la 10000 de lumânări aprinse aceasta putea fi folosită și pe post de far, în timpul nopții.* (p.112-113). Aici chiar mi se pare că autoarea a scăpat din mână hăturile și cuvintele aleargă ca niște bidivii unde vor ele.

Un alt punct de slăbiciune îl constituie notele de subsol. Ele îngreunează cititul și transformă romanul pe

alocuri într-un dicționar explicativ. Așa avem pagini greoaie precum 110 unde informația din nota de la subsol este mai consistentă ca informația din acțiunea cărții.

Uneori discuțiile dintre personaje sunt banale, nu transmit nimic și ar fi putut lipsi. De exemplu la paginile 129-130 avem următorul schimb de opinii: - *O peliculă este formată din secvențe montate cap la cap. Oricare dintre ele are semnificația ei, iar fiecare dintre noi vede același lucru în mod diferit. De ce crezi că felul în care văd eu nu-i cel corect?* - *Pentru că n-ai dreptate. Ce vezi tu extraordinar la un bărbat în maiou?* - *Restul.* - *Ha!Ha!Ha!Și mai spui de noi.* - *Uite, așa-mi place mie, să ghicesc, să presupun, să-mi închipui, să pot visa.* - *Aaaa, ești romantică?* - *Da.* - *Eu nu sunt.* - *Mi-ar plăcea să fii.*

O altă scădere a romanului o constituie caracterizările ferme făcute prin intermediul personajului *Cecilia* care nu se bazează pe nimic altceva decât pe impresiile subiective ale autoarei și care nu fac decât să introducă balastu în poveste, să o îngreuneze și să enerveze cititorul precum în exemplul despre jurnalism: *Am senzația că jurnalismul este făcut de persoane foarte instabile: văd o muscă și aleargă după ea prin toată Europa, ba chiar și pe alte continente. Și nu se uită pe unde calcă luându-se, practic, numai după bâzâit. Apoi, în goana după senzațional, transformă biata viețuitoare în bondar, cioară, hipopotam și, la sfârșit, în balenă, pentru că altceva mai mare nu există.* (p.141). Astfel de ieșiri în decor slăbesc mult literatura și îndreaptă romanul tocmai spre ce autoarea urăște. E ca și când un jurnalist ar spune că medicii au ales această meserie doar pentru a lua șpagi toată viața, de a încasa gratuit țigări și cafele și de a se culca cu pacientele!

(continuare în pag. 34)

Cel care dă însă lovitura de grație romanului este finalul. Slab, urât mirositor și mai ales trist. Mi-a fost efectiv rău să văd cum o poveste interesantă, cu mare potențial poate fi maltratată așa. Nu poți să vorbești despre urină, să faci comparații de autobaza medicinei pentru a pune final unei victorii asupra suferinței, unei vieți interesante și zbuciumate precum cea a Ceciliei. Cred că Magdalena Iugulescu pur și simplu nu a mai avut răbdare să termine cartea și a aruncat acolo un final care distruge edificiul început cu atâta mîgală.

Fără a fi răutăcios pot spune că romanul *Cecilia*, deși încearcă, este mult mai slab ca primele două sem-nate de aceeași autoare. Mijloacele nu au lipsit dar încercările au eșuat fiecare în parte. Avem un constructor care a pus aplice pe fațada unei case construite la reprezeală doar cu speranța unui preț mai bun și la prima ploaie ele s-au desprins și au căzut cu un zgomot infernal. Inserțiile turistice nu se lipesc, încercarea de vis nu merge, digre-siunile autoarei despre alte chestii colaterale de genul jurnalism, viață etc sunt ieșiri în decor și tot așa.

Magdalena Iugulescu va da literaturii brăilene un mare roman atunci când va avea puterea să taie pasaje, să strunească porniri și mai ales când va renunța la tot ceea ce este de prisos unei povești. *Cecilia* rămâne un roman de tranziție de la perioada începuturilor spre ceea ce sper a fi perioada de consacrare.

[Magdalena Iugulescu, *Cecilia*, Iași, editura TipoMoldova, 2017, 304 pagini]

Camelia FLORESCU

Dinspre Eminescu

Arama curge ca țărâna,
pe la colțuri de codru des
și-n fereastra dinspre mare
inimile noastre așteaptă
să le vină rîndul
să urce
în misterele nopții

totu-i zadarnic -
epigonii nu se mai întorc
să răstoarne-n glossă
ca altădată
gândurile,
lacurile,
junii corupți.

pe lângă plopii fără soț
veacul se strînge trist
și nici rugăciunea,
nici revederea
nu-și vor bate capul
sara-n asfințit
să așeze stelele-n cer

de-atâtea ori
dorința
mi se va preface-n
măr de ceartă
(că așa-i femeia)
și voi gândi
cu glas tare
s-a dus amorul
din gândul
și din cerurile-albastre

iar criticilor mei
sărmane Dionis,
cu-amîndouă mâinile
le voi tălmăci
pe foaia veștedă
ce-mbătrînit e sufletul din mine!

Veronica BUMBU
(Rep. Moldova)

TU, RAZA MEA

Destroienit de dor, El, sufletul,
Despică răsărit, gonind spre infinit.
Cu lacrimă în rugi la Preasfințitul,
Prind clipe efemere din zbor înnebunit.

Tu, Raza mea, cu flori de lasomie-n plete,
Cu setea ta de Univers,
Cu dor de Cer de-nvie pietre,
Mă ierți... eu... nu te-am înțeles!

Cerșeai umil din lanul verde,
Râvneai al cerului izvor,
Și eu, din frică că te-aș pierde,
Te-am zăvorât necruțător.

Chemarea a cuprins înaltul,
Zvonind că timpul a sosit.
Și eu, ca să-ți opresc asaltul,
Cu mine-n flori te-am împletit.

Și azi, când pleci, la moartea mea,
Te rog să-mi spui, Raza de cânt,
Dacă tu pleci, din care stea
Să te culeg? Pe care vânt?

Dacă tu pleci, eu cine sunt?...
dacă mai sunt?
...Pământ...Pământ...Pământ...

UN VEAC

Un veac ce se rostogolește fulgerător.....
Trădată, rănită, bolnavă, Tera cade în hău
În nebuloas-ai inerție îi scârțâie axa:
Trosnesc în coordonate trei forme
de existență a materiei

Spații multidimensionale
Intră în Regat.
Timpul nu-și mai regăsește
unitatea de măsură,
Transcedentalul
devalorifică mișcarea.....

Sărmane suflete...
rătăcesc în corpuri străine.
Harul astral pierde conexiunile
Percepției umane...
Lumina-i divină își
perturbă lungimea de undă,
Se dispersează,
iar amplitudinile dau
rezonanțe difuze.

Durerea sapă necruțător
adânc, până dincolo de sine...
Zadarnică râvnă
de a evada de tine însuți,...
Zadarnică râvnă
de a ancora în absolut...
Zadarnice metamorfoze temperale....
Strigătul mut își reflectă
ecoul într-un corp devorat.

STROP DE ROUĂ

Tremură a mea iubire
În ramură de Măslin,
Tu o să m-aștepți, iubite
Dar... eu n-am să pot să vin.

N-am să vin, ca altădată,
Alergând prin lan de grâu
Cu cosița răsfirată
Și cununi de stele-n brâu.

N-ai să poți să-mi sorbi sclipirea
Din albaștrii ochi senini,
Să cuprinzi nemărginirea,
Șoapta dulcelui divin.

Și cum stai de-o veșnicie
Sub măslinul înflorit -
Cărruia e pustie,
Spicul este amărât.

Va cădea un strop de rouă
De pe ramul de Măslin,
Te voi întreba, iubite;
"Ai crezut că n-am să vin?"

L A C R I M A

Lacrima iubirii mele,
Atât de crudă și amară,
C-ai ars și măduva în oase
Și-ai aruncat-o-n primăvară.

Lacrima iubirii mele,
Atât de dulce și amară,
În ochii cu orbita seacă
Pornit-au stele să răsară

Lacrima iubirii mele,
Atât de sacră și amară,
Îngenunchat, mă'nalț cu duhul
Și blestem patima să piară.

Lacrima iubirii mele,
Atât de tristă și amară,
Pe prispa inimii sfărâmate
Te cheamă jalnic o vioară.

Sabina COJOCARU
(Rep. MOLDOVA)

Atomul

O, tu ființă vie,
Pierdută-n căutare
De trai în armonie
Și-a tainei dezlegare,
Ce tot te zbuciumi încă
Când ți-ai nascut știința,
Să te cioplească-n stâncă
Cu trup și conștiință?

Au, nu tu rațiunea
Ți-ai facut-o idol
Și-ai folosit minunea
Să-ți construiasca zidul
Dintre plăcerea oarbă
Și buna libertate,
Nu tu-ai făcut-o roabă
În cercetari ciudate?

Nu ea îți dă răspunsuri
Tot mai convingătoare?
Tu-i cauți neajunsuri
Ea însă-i creatoare,
Te-a-ncătușat cu fapte,
Obiecte de confort
De ce te miri că-i noapte
Și simțul deja mort?

De poți printre lentile
Să vezi măcar și umbre
La ce îți sunt utile
Invențiile sumbre?
Nu vezi mașinăria
Cum prinde de gândeste,
De-și naște armonia
Și-n locul tău trăiește?

E virus ce-a pătruns
Celula rațiunii
Și scrie pe ascuns
Apocalipsa lumii,
Vezi, ce-a convins gândirea
Cu dulce inocență,
Vezi, ce-ți alintă firea,
Îți place dependența?

Te crezi mareț în toate,
Distanțe-ai explorat,
Cu tehnici mai ciudate –
Spațiu-n lung și-n lat,
Mergi către apogeu
Să fii orice atom
Te vezi un Dumnezeu,
Dar pierzi ființa, Om!

Spirală de-aur

Spirală de-aur, pură,
Vârtej mântuitor,
De mai emani căldură
În vid tulburător
De ce ne ții departe?
Stând în interior,
Creezi cărări spre moarte
Prin genele de dor.

Ne ești o traiectorie
Ce încă n-o cunoaștem
Și tot obții victorie
Când iar și iar ne naștem.
Mereu mai iluzorie,
În lumi mai imperfecte,
O veșnică istorie
Ce cată minți deștepte.

Durere moștenită,
Aproape scris...destin,
Coloană infinită
A codului divin.
Răsare din ispită
Păcatul strămoșesc,
Ești carte necitită
Prin care toți trăiesc.

Noi te nutrim cu vise,
Cu clipe fericite,
Trăind iubiri aprinse
Ne scriem cărți dorite.
Prin legi neinterzise
Lăsăm ca sfinte moaște
Legende din culise
Să cânti cui se va naște.

Contrariu

Când lacrima-ți devine mângâiere,
Când sufletul se-alină cu-n suspin –
Atunci aștepti o mică înviere
Ori poate moartea crudului tău chin.

Și incoloră pare soarta vieții,
Și-n dungi aprinse-apare un destin.
Minore gânduri dau spirit voinței,
Matur e drumul și de piedici plin.

Dar treci prin noaptea de pericol plină,
S-ajungi la ziua ce mult ți-o dorești,
Trăiești furtuni cu apă lină –
L-al tău contrariu să te-oprești.

Elisabeta DRĂGHICI

Cărți și oameni în vreme de război. Un roman al supraviețuirii: „Biblioteca de la Auschwitz” de Antonio G. Iturbe

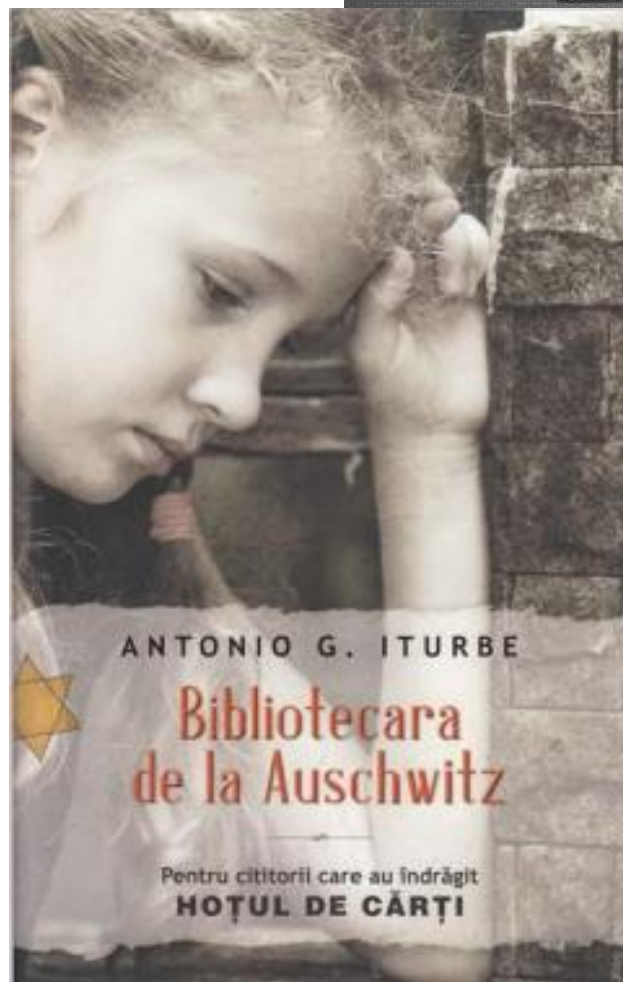
A citi o carte a cărei acțiune este plasată în vremea războiului este o experiență ce ne invită la o întoarcere în timp, imaginându-ne situații, locuri și oameni. Gândim că uitarea nu are voie să se aștearnă peste oameni și cărți și indiferent de momentele istorice pe care le traversăm sunt lucruri care supraviețuiesc. Războiul aduce cu sine nenumărate pierderi: de la acoperișul de deasupra capului, a lucrurilor personale și a liniștii vieții de zi cu zi, până la pierderea libertății și chiar a puterii de a visa. Într-o astfel de vreme cărțile par a avea o soartă surprinzătoare, cel mai adesea depinzând de persoanele în mână cărora ajung.

Romanul „*Biblioteca de la Auschwitz*” ne oferă un tablou terifiant al unei neașteptate legături dintre *carte-război-copii-adulți-prizonierat-Auschwitz* sau altfel spus al modului în care o mică bibliotecă (extrem de mică, formată din doar opt cărți) poate să fie un sprijin pentru suportarea cu stoicism a ororilor unui război, în cazul romanului menționat, ale celui de al doilea război mondial.

Antonio G. Iturbe, ridică cartea la rang de forță spirituală, o elogiază și ne permite să descoperim alte forme ale valorii ei, prin intermediul unui personaj feminin, Dita, o copilă de 14 ani, care datorită cărților, își găsește forța de a supraviețui în vremuri extrem de grele. Vremuri în care simte din plin că „*tinerețea este o clipire*”, în care copilăria nu mai are loc căci în lagărele naziste domina teroarea și moartea. „*Ca să fii copilă trebuie să ai copilărie*” medita Dita, fiind de la sine înțeles că într-un lagăr de exterminare noțiunea de copilărie nu mai are sensul clasic.

Acțiunea romanului se desfășoară în lagărul nazist Auschwitz, acel Auschwitz care „*nu-i omoară doar pe nevinoși, omoară și inocența*”, unde exista un bloc 31, unde era permis să se mențină toți membrii familiei laolaltă – în care funcționa o școală clandestină. Fără știrea naziștilor o parte a prizonierilor s-a îngrijit de copii, oferindu-le informații, povești și lecții, ca și cum ar fi fost într-o școală adevărată. Grija pentru copii, purtată pe ascuns, a asigurat menținerea speranței și implicit a supraviețuirii unora dintre prizonieri.

Prin intermediul personajului principal, Dita, scriitorul Antonio G. Iturbe, ne introduce într-o lume a războiului nazist și suntem, indirect martori ai acelor evenimente. Descoperim odată cu Dita trăirile ei de adolescentă ce crește într-un mediu nefiresc, precum și trăirile, temerile, reacțiilor oamenilor în vreme de război, atrocitățile și inumanitatea unui grup uman care prin forța armeei dispune

de libertatea și viața semenilor săi sub apanajul disprețului pentru evrei. Mai ales suntem invitați să cântărim prin prisma judecății valorile universale umane, să le trecem prin filtrul vremurilor de atunci și să le considerăm în acțiunile noastre prezente. Este o lecție de istorie și morală ce ne invită în a nu repeta ororile trecutului, spusă în manieră literară, de înaltă valoare documentară și artistică.

De la Auschwitz-Birkenau până la Bergen-Belsen, două lagăre de temut, unde atrocitățile și crimele deveniseră normale, „*o rutină a războiului*”, unde doar „*râsul și plânsul le aminteau că sunt oameni*”, unde era periculos să fii bibliotecară - „*să te ocupi de cărți aici nu este un joc*”, cunoaștem o lume pe care aproape că ni-o putem imagina fragmentar, dar care a fost trăită de semeni ai noștri.

Existența unor cărți într-un lagăr este ceva ce s-ar putea asemui cu o evadare iar ce-i care au responsabilitatea de a le păstra își asumă riscul de a-și pierde viața. „*În acel loc atât de obscur, unde omenirea ajunsese să-și atingă propria umbră, prezența cărților era un vestigiu din timpuri mai puțin lugubre, mai blânde, când cuvintele răsunau mai puternic decât mitralierele*” – iată un fragment care ne relevă ce rol pot juca cărțile și cât de importante pot deveni ele la un moment dat.

Mica bibliotecă era formată din opt cărți (și le enumără folosind expresiile autorului, pentru a păstra pe cât posibil imaginea construită în carte): „*un atlas rupt, căruia îi lipseau anumite foi și care ilustra o*

(continuare în pag. 38)

Europă cu țări dispărute și imperii care au încetat să mai existe cu timp în urmă”, „Tratatul elementar de geometrie, ceva mai bine păstrat”, „A Short History of the World de H. G. Wells”, o „Gramatică a limbii ruse”, „un roman în franceză, foarte deteriorat, căruia îi lipseau pagini, și care avea pe foile sale pete de umezeală”, „un tratat intitulat „Căile terapiei psihanalitice”, al unui profesor pe nume Freud. Mai era încă un roman în rusă care nu avea coperte”. „A opta carte era un roman în cehă într-o stare mizerabilă, o mână de foi susținută precar de câteva fire pe cotor” al cărui titlu era „Peripețiile bravului soldat Švejk”, „scrise de un alcoolik și un defăimător pe nume Jaroslav Hasek”. Această ultimă carte avea să fie invocată de temerara Dita într-o situație în care descurajarea atinsese un nivel neîndurător chiar și printre copii, pentru a ridica moralul și a da un dram de speranță celor ce asistaseră la moartea tovarășilor lor din lagărul Auschwitz.

În puține romane este redat rolul cărților în viața umanității, iar „Biblioteca de la Auschwitz” ne oferă un puternic argument pentru a considera aceste produse ale spiritului uman extrem de valoroase. Elogiul cărților adus de Iturbe, prin intermediul personajelor sale este unul pe cât de firesc, pe atât de magnific. Căci, nimeni nu poate nega adevărul: „Cărțile păstrează în paginile lor înțelepciunea celor care le-au scris. Cărțile nu-și pierd niciodată memoria”. „Cărțile știu tot” ne spune „cu glas șoptit, trădând mister și secret” unul din prizonierii de război.

Nevoită să îndure frângerea libertății, cărțile îi oferă Ditei posibilitatea de a călători, odată cu personajele, de a ajunge acolo unde sunt acestea, de a fi lângă ele și de a se desprinde pentru o clipă de realitatea amară. „Urca în trenul lecturii” și afla că „nu contează câte bariere ar pune toți naștii de pe planetă, căci, dacă deschidea o carte, putea să le sară pe toate”. Ne mărturisește cu o candoare specifică vârstei că „a începe să citești o carte este ca și cum te-ai urca într-un tren care te duce în vacanță”, înțelegând în final mesajul vorbelor tatălui ei, care o iniția în actul lecturii: „Tata avea dreptate. Cartea aceea a dus-o cu mult mai departe decât orice pereche de pantofi”.

Pentru Dita, aflată la trecerea dintre două perioade ale dezvoltării sale (de la stadiul de copil la cel de tânără), care trebuie să se maturizeze mult prea devreme, în vreme de război, martoră la acte de ură și inumanitate, îndreptate împotriva celor care constituie o categorie umană (evrei) din care și ea face parte, războiul este un vitreg (mult prea vitreg) mediu în care crește. Astfel că pentru ea experiențele sunt între viață și moarte (nu între o jucărie și alta) iar valorile umanității cântăresc de mii de ori mai greu. Iturbe ne prezintă un mecanism de asimilare a unor astfel de valori, de formare a unui tinere ce traversează câțiva ani de război și care este martora atâtor morți. Valori precum adevărul, curajul, frumusețea, libertatea etc. sunt disecate de mintea fragedă și mai ales pusă la grea încercare în fața realității.

Poate cea mai regăsită în carte este noțiunea de adevăr în relație cu forța de a avea curaj să recunoști adevărul și de a-l afirma: „a spune adevărul conferă mult prestigiu, asta este ceea ce fac curajoșii. Dar este cert că uneori adevărul distruge tot ce atinge”. Pentru mica Dita ideea de curaj este în formare și ea cere maturilor din jurul ei să-i ofere explicații. Curaj și teamă, a trăi teama cu demnitate sunt învățate de copilă și chiar trăite: „mesteci teama și o înghiți. Curajoșii se alimentează din propriul sentiment de teamă”,

pentru că esențială este supraviețuirea („fiecare zi care trece este o luptă câștigată”), și redobândirea libertății, cea „cu miros de pădure umeză”.

Războiul, nedreptățile, crimele, puterea armii etc., toate o fac pe Dita, și desigur și pe alții, să își pună fel de fel de întrebări: „Cum să-i spun adevărul cuiva care ascunde adevărul?” ori să mediteze: „Nimeni nu-i laudă pe cei care dau înapoi. Își dă seama că este ușor să apreciezi dimensiunea eroismului, să-l cuantifici în onoruri și medalii. Dar cum se cântărește curajul celor care renunță?”.

Supraviețuirea prizonierilor de război, respectiv a evreilor aflați la Auschwitz, este un exercițiu de putere: „Puterea noastră nu constă în uniforme, ci în credință, în orgoliul și în hotărârea noastră”. Amintirea devine un mod de a trece peste timp, de a suporta prezentul: „albumul cu amintiri” al Ditei se deschide atunci când mii de întrebări își fac loc în căpșorul micuț, când sufletul fetei are nevoie de întărire și când are de lămurit dileme morale. În unele clipe în care meditează, „i-ar plăcea să deschidă albumul de fotografii din capul ei și să se întoarcă la Praga, poate pentru că atunci când nu poți să visezi la viitor, o poți face la trecut”. Amintirea clipelor de pace, a acelor fericite momente trăite în armonie, fac ca sufletul uman să reziste vicisitudinilor, iar în relatarea sa, Antonio G. Iturbe a știut să arate cu măiestrie cât de puternice au fost amintirile în efortul de supraviețuire al personajelor sale.

Deși războiul are efecte devastatoare, urâtind caracterele oamenilor, străzile, orașele, câmpurile, ideea de frumusețe supraviețuiește în suflete: frumusețea, în special frumusețea feminină și starea de a se simți frumoasă, dăinuie, chiar și în stadiu minim. Iturbe ne prezintă această stare prin intermediul altui personaj feminin, Alice, care împlinind 17 ani, o „vârstă pe care nu o va mai avea niciodată”, chiar dacă resimte „șubrezenia vieții lor”, chiar dacă „și-a petrecut toată adolescența prinsă în urâtenia războiului”, trăiește un scurt moment în care „se simte frumoasă într-o după amiază” fapt care „o face fericită pentru o clipă”. „Momentul acela o hrănește mai mult decât o plantație întreagă de țelină” ne spune autorul cărții și nu trebuie să surprindă comparația, întrucât lipsa alimentelor era acută în acele vremuri.

Departa de a fi un roman fantastic, „Biblioteca de la Auschwitz” este unul realist, pornit de la o documentare profundă pe parcursul a patru ani de cercetări. Personajele sale sunt supuse unei primordiale opțiuni, de a supraviețui unui război și nu sunt puține situațiile din roman care ne arată diferite fațete ale comportamentului uman. Supraviețuirea, în cartea lui Iturbe, este descrisă în următoarea manieră: „dorința de supraviețuire a prizonierilor provoacă o asemenea degradare morală, încât mulți își transformă teama și durerea într-o ură ușor de împrăștiat. Cred că a face rău celorlalți este un fel de dreptate, care le alină propria suferință.”

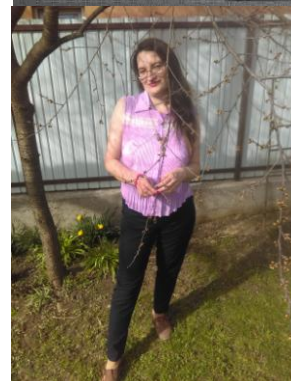
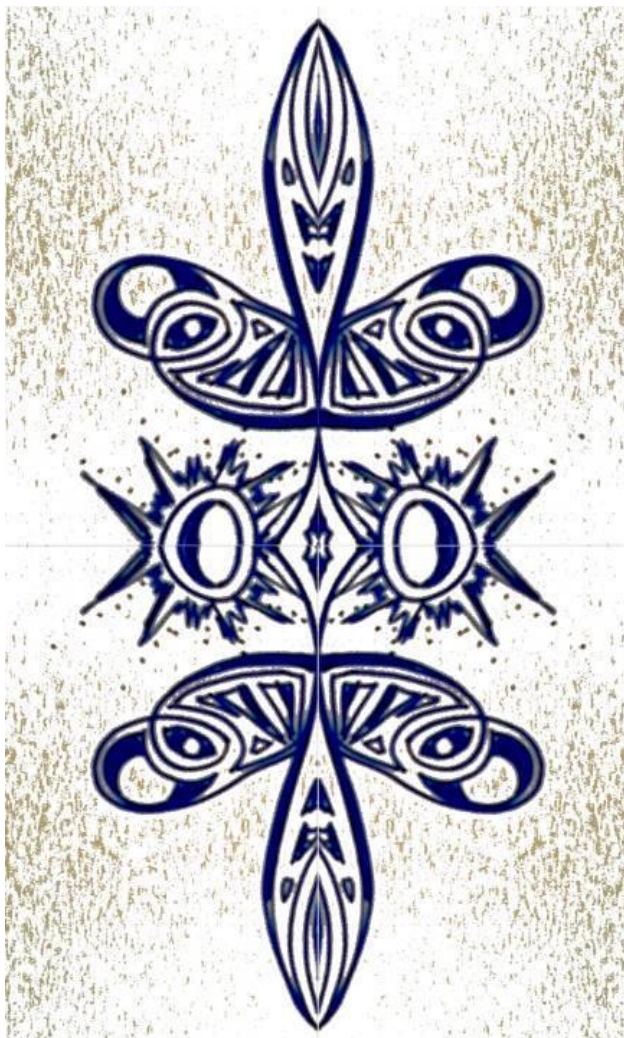
În astfel de împrejurări, cartea pare să fie un prieten care supraviețuiește oricăror vremuri pentru că așa cum ne spunea Dita ea oferă o realitate

(continuare în pag. 39)

„mult mai veridică și mai inteligibilă decât cea care o înconjoară” iar „romanele adaugă vieții ceea ce-i lipsește”; nimic mai adevărat în vreme de război. Este dovada că uneori cărțile pot reprezenta o „mașină a timpului”, idee care se regăsește, de altfel, în roman.

Sfârșitul războiului, aduce cu sine cuantificarea victimelor, a pierderilor și a supraviețuitorilor. Pacea așteptată arată că „realitatea de după război se arată exact așa cum este: mută, aspră, fără fanfaronade” purtând cu sine, multă vreme, durerea pierderii celor dragi dar și bucuria revenirii la o nouă viață.

Considerându-l un roman al unei supraviețuiri, în care realitatea este prezentată în mare parte din viziunea celor care au trăit-o, autorul bazându-se pe relatările unei supraviețuitoare (așa cum reiese din însemnările de pe coperta a patra a romanului) și, în același timp, unul cu rol memorialistic (chiar dacă subiectiv), astfel încât la mai bine de 70 de ani de la încheierea celui de al doilea război mondial să nu fie uitate efectele devastatoare produse, „Biblioteca de la Auschwitz” devine o lectură necesară mai ales pentru cei care au acum vârsta personajului principal, căci vor putea pătrunde în mai multe lumi și vor înțelege, poate, cât de necesare sunt cărțile în viața oamenilor.

Mónika TÓTH

pesimismul

pesimismul și-a tăiat venele
și din sângele lui a înviat
o poezie fără degete

iubirea ta este un strop de ploaie caldă

pentru tine Gheorghe

când ești lângă mine
norii de pe cer dispar
când îmi treci mâna pe frunte
simt o caldă mângâiere
iubirea ta este un strop de ploaie caldă

amândoi

Cine sunt eu?
Eu sunt ispita cuvintelor
Tu cine ești?
Tu ești ispita rimelor
Amândoi
formăm o poezie apetisantă

fără titlu

roua tristeții,
pe buzele moi
scrie poeme

adoarme bucuria mea...

adoarme bucuria mea
cade odată cu frunzele toamnei
până în primăvară
îmi va fi dor
de verde
galben
ori portocaliu
și sete de vară
o rază de soare

neliniștea

nuferii dorm
și neliniștea plouă în noi
arzând lalelele lumii

Aurel SCARLAT

Scrisoare către Gin Gin Lu

Nu gândi la imposibil,
Apartine altui joc
Și-i vedea chip convertibil
Cum își face sieși loc.

Cocoțat între speteze
Îți va cere vreun serviciu
Urmărind să te sfideze
Din comodul său oficiu.

Ar fi gând copilăresc
Să aștepti recunoștință,
Când cuvântul "mulțumesc"
E tratat cu ușurință.

A lucra la exegeze
Unii n-au priorități,
Îns-ar vrea-ntre paranteze
Să-i citezi ca somități.

Se găsește-atunci vreun lector
Să-ți spună pe ton ritos
Că altcineva, un rector,
Ar scrie mai cu folos.

Pe când tu trăiești aievea
Jertfa ca un postulat,
Alții se hrănesc din seva
Locului nemeritat.

Și atunci să te mai mire
Academicile bolți
Că oferă găzduire
Capetelor fără volți?

Oare cum să nu prospere
Orișunde protestantul
Cerând drepturi viagere,
Deși el este restantul!

Compilând cărți și citate
Într-o biată cărțuție,
Tuturor vrea să arate
Că e doctor pe hârtie.

E pretenția cutărui
Să ajungă cât mai sus
Pe când tu muncești și stăruie
În idei ce nu s-au spus.

Retorică

Simbolistului Ștefan Petică

Nu crezi iubit ascultător
Că și tu ești un „peregrin”
Pășind în lumea muzelor
Să le ascuți glasul divin?

Am fi tăcuți admiratori
Ai vieții pline de simboluri
Pe care Trei Mari Creatori
O dăruiesc fără ocoluri.

Abstracțiuni
Înaltele abstracțiuni
Își pierd efectul teoretic
Pus în circumvoluțiuni
Cu doctoratul ipotetic.

Biblioteca „Ștefan Petică”, Tecuci

Biblioteca, existență statuară,
Între clădiri și trecători,
Celor ce sunt nevăzători,
Acordă terapie literară.

În hol, palida alterare,
Într-o vitrină strălucită
Atinge sfânta recuzită
A unui suflet mare.

Deasupra, un catren, poetul,
„Un peregrin în rugi sfioase”
Își definește sufletesc portretul.

La un birou, trei bibliotecare,
Încă neinventariate
La rubrica uitare,

Așteaptă tineretul,
Așa cum la intrare
Amfitrion este poetul.

Noni Emil IORDACHE

ORA ET LABORA

nu îngerul din zidul casei
 – zidul (marele – le) tăiat pe [(miji – i) + loc]
 [(rabd – d) + atat] în (răz + gândirea)
 (sprijin + i + t + ă) de (orb + ita) (pat + ului)
 (de + cu + plat) de la cameră –
 ne-a (a + dus) la (țărâmului – ui) acesta
 (bărbosul – ul)
 fără apă
 și (pre + schimb + at) în umbrelă
 japoneză cu alură de (fr + asin)
 ci
 (nod + ul)
 [de mărimea unei nuci]
 peticit cu noi
 noi (sunt + em) (o + am + enii)
 (m + e + n + ț + ion + a + ț + i)
 de jur (împre + jur)
 în verde
 copiii
 care (vise + ază) (nu + mai) ziua
 o (ten + siune) ca de teamă
 un (lupului – ului)
 (sub + țire)
 (ne + cunoscut) (străzi + lor)
 (povesti + te) pe (furișă – a)
 o (am + prentă)
 (în + depărtată) și (s + urdă) [și rece]
 a privirii lui (Dumne + zeu)
 spre pământ
 (omule – e) (e + ste) un drum (bunic + el)
 imediat
 (intra + venos)
 (tăceri + le)
 [alea potolite]
 în formă de (câte – e) e hăul

SEMPER IDEM

[(introduce o propoziție condițională) în cazul că...,
 presupunând că...] ar fi existat pe [(temporal) în
 momentul acela (despre care este vorba), pe vremea
 aceea] o [imagine pozitivă a unei ființe, a unui obiect,
 a unui peisaj etc. fixată pe hârtie fotografică și obținută
 prin fotografiere] de a mea
 nu și-ar mai fi dorit în dreapta paginii un [mașină a
 unei companii americane de automobile întemeiate în
 1903]
 cu care să gonească
 ca o [sul mic de carton pe care se înfășoară ața de
 cusut] semi-îmbrăcată
 spre acel [corp (al unei ființe)] din care tot ieșeau [părți

ale membrului inferior care cuprind porțiunea
 articulației tibiei cu tarsul] și
 [părți ale corpului omenesc corespunzătoare
 articulației dintre mână și trunchi] ce-și fluturau
 [prelungirile mobile, alcătuite din falange, cu care
 se sfârșește mâna]
 prăvălindu-se spre colțul [prepoziție care introduce
 un atribut care arată locul unde se află cineva sau
 ceva]
 dreapta balustradei de care se țineau [cele două
 cute mobile ale pielii, mărginite de gene, care
 acoperă și protejează globul ocular în partea
 anterioară]
 cu fel și fel de escale intermediare
 [conjuncție care introduce o propoziție
 condițională] ar fi existat pe atunci o mili-[reflectare
 de tip senzorial a unui obiect în mintea omenească
 sub forma unor senzații, percepții sau reprezentări]
 de-a mea
 s-ar fi iubit cu [partea unor obiecte de
 îmbrăcăminte care acoperă de jur-împrejur gâtul
 sau cu care se termină o haină la gât] pardesiului
 care nu-și vedea [partea anterioară a capului,
 formată din oasele faciale, maxilarul superior și
 inferior, acoperite de mușchii faciali] din cauza ceții
 dar care
 învelit
 cu [care este (foarte) mare; coșcogea, dita] umbra
 din [fiecare dintre cele două extremități laterale ale
 gurii, unde se întâlnesc buzele]
 s-ar fi lipsit de toate comentariile din josul paginii
 și-ar fi avut răgaz timp de 1spre10 gări
 să-i ardă gâtul pe masa cu [de culoarea sângelui]
 în [parte a corpului care unește capul cu trunchiul]
 dacă ar fi existat pe [(temporal) în momentul acela
 (despre care este vorba), pe vremea aceea] o
 sprânceană de a mea
 s-ar fi agățat printre degetele de la [cele două
 membre inferioare ale corpului omenesc, de la
 șold până la vârful degetelor]
 ale umbrelor [prins și lipsit de libertate] pe zidurile
 [demne de ură, dezgustătoare, respingătoare,
 detestabile]
 și în stânga și în dreapta
 ale mili-inimii [care are culoarea lăptoasă și
 reflexele caracteristice ale opalului] în buzunarul
 căreia [produce un zgomot caracteristic prin
 lovirea, ciocnirea sau rostogolirea unor obiecte de
 metal]
 ideea de mine
 venind
 [mișcare bruscă prin care corpul se desprinde de
 la pământ, sărind pe loc sau deplasându-se] după
 [mișcare bruscă prin care corpul se desprinde de
 la pământ, sărind pe loc sau deplasându-se] trezit
 din prăbușire
 vâslind cu aripile strânse
 spre colțul din dreapta paginii [fără pereche, în
 număr nepereche]

Gheorghe BUCUR

Braconierii de Ned Orson – ROMAN AL ISTORIEI RECENTE ROMÂNEȘTI

După romanul exotic și de aventuri *Arhipelagul* din 2010, a cărui acțiune se petrece în Indiile de Est în jurul anului 1589, al doilea roman al lui Ned Orson (pseudonimul juristului tulcean Florin Istrate), *Braconierii*, este tot un roman al mediului și unul istoric. De data aceasta, cadrul este național, centrat pe universul pitoresc al Deltei Dunării, cu o lume aparte, a pescarilor ucraineni și lipoveni, exotică și ea, cu obiceiuri bine fixate într-o tradiție de secole, cu o viață grea și oameni aspri, dar demni.

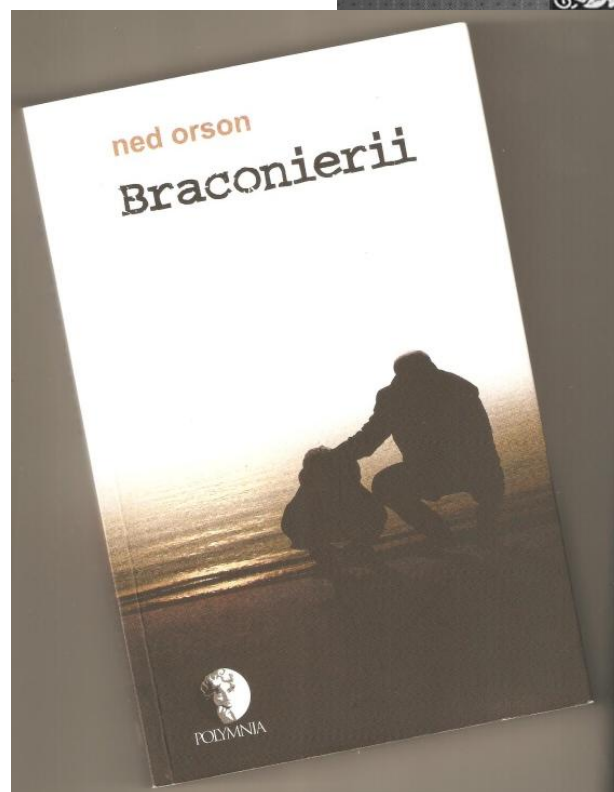
Text ficțional, romanul include numeroase aspecte reale, fapt ce asigură veridicitate „istoriei” înfățișate. Între altele, dincolo de situații, aspecte, evenimente concrete din epoca totalitară, se poate da ca exemplu privind preocuparea autorul pentru real, cântecul autentic oltenesc, „zis” la nunta Tamarei.

Cartea se înscrie pe linia narațiunilor de tip modern. Construcția romanului este una complexă. Se distinge în sfera întâmplărilor din trecut două planuri narrative principale, distanțate temporal la aproape 30 de ani.

Epoca aleasă este una frământată și tensionată, căci aparține unei perioade de tranziție, „obsedantului deceniu” – cum o numește Marin Preda –, acțiunea nucleu, centrală, petrecându-se începând cu 1957, când regimul comunist, instalat în România după Al Doilea Război Mondial, impunea cu forța noua ideologie de viață, folosind pentru aceasta instrumentele de represiune ale statului, Miliția și Securitatea. Intruziunea brutală și arbitrară a noilor forțe într-o lume condusă de secole de norme tradiționale, aplicate și respectate cu strictețe de membrii ei, provoacă reacții de respingere, culminând cu adevărate tragedii ale omenescului. Comunitatea umană din Deltă se confruntă cu un dușman neașteptat, puternic și fără scrupule. Cei care se împotrivesc sunt striviți, prin încălcarea tuturor legilor morale și umane, după care se conduseseră această lume până acum. Este lumea pescarilor din Sf. Gheorghe, localitate pe brațul cu același nume al Dunării, aproape de malul Mării Negre, unde oamenii pentru a prinde peștii rari și valoroși – sturionii, morunii – se luptă cu forțele naturii și cu marea puternică și neiertătoare. Aici se formează și se călesc caractere. Oamenii sunt drepecți, puri și frumoși, cu nestrămutată credință în Dumnezeu, trăind aproape de natură, de la care împrumută calități și putere. Astfel de oameni sunt pescarii ucraineni Tudor Cernescu, protagonistul romanului, și Palade Nicolae, zis Colea, prietenul lui, ori femei precum Sanda sau Mamușka, cum îi zic oamenii președintei fermei piscicole din sat. Frumoasa țigancă Zina, cea de care tatăl ei se plângea că refuzase multe cereri avantajoase în căsătorie, se îndrăgostește de Tudor din momentul în care îl vede.

Acest univers, cu oameni deosebiți și un cadru aparte prin frumusețea și pitorescul peisajului mirific, numit de Sorina cu o formulă simplă, populară, dar plină de semnificație, „ograda lui Dumnezeu” (formulă fericit găsită de autor), devine scena unor confruntări sociale și ideologice dramatice.

Fiul secretarului de partid din sat, Mihai, poreclit Fos-tec, îi dezvăluie lui Tudor esența noii ideologii:

„Trebuie să-l făurim pe omu’ nou, un om care să nu mai creadă în bazaconiiile ăstea religioase învechite. Ele țin în loc omenirea de la progresu’ ei. Partidu’ comunist îi va conduce pe toți.” Răspunsul acestuia sintetizează punctul de vedere al colectivității de pescari: „Dacă ai credință în Dumnezeu, n-ai nevoie să te lași mânat de la spate ca o turmă de animale. Voi asta vreți. Să îndobitociți omu’ până se leapadă de credința în Dumnezeu și își pierde încrederea în el, în soarta lui.” Se definește, astfel, conflictul ideologic dintre viziunea generală a comunității de pescari și cea a reprezentanților utopiei comuniste, care va avea ca urmare directă un puternic conflict social. Acestui conflict îi vor cădea victime oameni deosebiți, destoinici în meseria lor și integri moral, ca Tudor și Colea, și familiile lor. Cei doi sunt arestați pentru braconaj la pește. Sunt bătuți și umiliți mai mult pentru demnitatea de care dădeau dovadă și pentru că erau cei care se împotriveau făcș noii ordini comuniste. Condamnați cu ajutorul unor declarații false, smulse prin șantaj sătenilor, pentru că „au uneltit împotriva ordinii sociale”, la 25 de ani de închisoare, înfruntă bătaii, torturi și umilințe de neînchipuit, la Jilava, Pitești și apoi sunt duși să lucreze în regim de exterminare la mina de plumb de la Căvnic. În lumea închisorilor se distinge două comunități: cea a condamnaților politic, care, în ciuda atrocităților și condițiilor inumane, încearcă să-și salveze credința și demnitatea, și cea a torționarilor josnici, ieșiți din sfera normalității. Evadarea unui grup de deținuți, organizată de Tudor, aduce speranța. Reușind să se întâlnească cu Zina, care îl căuta, după o serie de uimitoare aventuri, decid să părăsească țara, odată cu retragerea Armatei Sovietice din România în 1958, cu o tabără de nomazi basarabeni. Tudor, urmărit

(continuare în pag. 43)

permanent de locotenentul major Ciuculin și căpitanul de securitate Mărăscu, este prins lângă Baia de Aramă. După ce naște un băiat, botezat luri, Zina hotărăște, pentru a-și salva bărbatul, să se predea lui Ciuculin, care făcuse o obsesie pentru ea, depășind prin faptele lui nu numai legile, dar și condiția umanului. Există gesturi de omenie și solidaritate ale unor oameni simpli cu cei închiși și năpăstuiți și chiar ale unor ofițeri.

Naratorul principal, alături de Tudor și Sanda, al acestor întâmplări extraordinare este Colea. Eliberat ca urmare a unei anumite relaxări a opresiunii regimului comunist după 1960, s-a reîntors în satul natal și așteaptă la fiecare cursă a pasagerului (vasul care face curse regulate pe Dunăre între diverse localități), sosit la Sf. Gheorghe, întoarcerea lui Tudor și a Zinei, de care nu mai știe nimic. Se zvonește că au pierit. Au trecut 26 de ani de când a început calvarul lor și bărbatul s-a însingurat, nu mai vorbește cu oamenii și, acum la cei 70 de ani, trăiește îngrijit de Sanda (o nepoată de-a lui, femeie care-l iubea cândva pe Tudor, tovarășul lui de muncă și de suferință), aproape ca un pustnic, într-un fel de penitență și așteptare letargică.

Când într-o zi de vară a anului 1983 – al doilea plan temporal – coboară din nava pasager două perechi de tineri, Colea se repede la unul dintre ei, îl îmbrățișează, strigându-l, spre nedumerirea tuturor, Tudor. Tânărul, pe nume luri, povestind gazdei lor întâmplarea și aflând ceva din drama lui Colea, devine curios. Surprinzător, bătrânul îl invită, pe neașteptate, la el să discute. Aici, Sanda, nepoata, când îl vede pe băiat, este cutremurată, nevenindu-i să creadă, și va participa și ea la nararea istoriei celor doi pescari năpăstuiți. Zina, care, ca țigancă deosebită, avea intuiții premonitorii privind destinul ei, îi spusese Sandei că va avea un băiat, ce va semăna perfect cu Tudor. Coincidența numelui și izbitoarea asemănare fizică îi fac pe cei apropiați să creadă că luri este chiar fiul celor doi dispăruți. Vizita la „Sf. Gheorghe” este percepută de el, însă fără să-și dea seama, ca un fel de întoarcere la obârșii. În sufletul tânărului medic luri se naște dorința de a afla ce s-a întâmplat cu Tudor și Zina, presupuși părinți ai lui. Într-o excursie în insula Creta din Grecia, făcută la propunerea și cu ajutorul tatălui (fostul tânăr ofițer de securitate, care îi salvase de la o execuție ilegală pe cei doi tineri, victime ale abuzurilor Anei, logodnica lui luri, acesta află adevărul.

Romanul este o narațiune interesantă și incitantă. Universul pescarilor din deltă, viața aspră a oamenilor, intruziunea brutală a regimului totalitar în existența lor, tragediile din închisorile comuniste, lupta pentru o existență demnă, întâmplările extraordinare prin care trec eroii sunt aspecte pline de autenticitate, înfățișate cu talent, într-un registru al firescului și extraordinarului totodată.

Protagoniștii sunt eroi memorabili, care rămân în mintea cititorului. Oameni simpli, bărbați și femei din medii și etnii diferite (români, ruteni, lipoveni, țigani), pescari, ciobani, funcționari, secretari de partid, politrucii, securiști, gardieni, deținuți politici, preoți, medici, șoferi, lăutari etc., devin personaje autentice, bine conturate, fără a se face exces pentru aceasta de portretul auctorial. Pentru a fi definite, sunt folosite faptele, comportamentul și, mai ales, concepțiile și limbajul acestora.

Bine condusă, acțiunea nu trenează, iar, prin schimbarea neașteptată a planurilor temporale, a naratorilor și a perspectivei narative, care îi solicită lectorului eforturi de

logică, se asigură un orizont de așteptare incitant pentru cititor.

Vocabularul utilizat este divers, corespunzător mediilor și tipurilor umane. Vom găsi numeroși termeni și expresii pescărești (*cărmace, taliene, moșanu*), cuvinte din limbajul lipovenilor (*hardelo, obela, ciokușka, zdrova, Dai Bog*), din graiul muntelesc (*de-al dreacu*), moldovenesc (*la șe orăcăi așe di găjâit de parc-ai hi un brotac?*) sau din limba țiganilor (*Lasă, șefule, nu fi șucărit*), nefiind ocoliți, când e cazul, nici termenii și imprecățiile din limbajul frust, periferic, argotic.

Stilul romanului poate fi calificat drept modern prin combinarea multiplelor resurse lexicale, bine stăpânite și folosite de autor potrivit specificului diferitelor situații prezentate. Enunțul comunică precis și clar ideea, dar nu o face simplu, ci cu nuanțări și detalii interesante și deseori neașteptate. Este un stil elaborat, fără a fi prețios și supărător prin încărcătura de cuvinte. Evocator, într-o povestire alertă și mereu interesantă, stilul reușește să creeze atmosfera epocii trecute, fără stridențe lexicale supărătoare. Spre exemplu, imaginea mulțimii strânsă în fața pontonului la sosirea pasagerului este creată prin narare auctorială la persoana a III-a, dar apare sugestia că acest tablou este văzut de sus, de pe puntea vasului prin ochii celor patru tineri călători veniți în vizită:

„Oamenii se înghesuiau lângă pasarela debarcaderului, lungindu-și gâturile, aruncându-și privirile spre fiecare pasager, atenți pentru a le oferi salutul de bun venit ori pentru a e ghici gândurile cu care veniseră în satul lor. Mijlocul mulțimii se deschise odată ce primii coborâră pe uscat și treceau printre ei. Doi subofițeri, însoțiți de patru soldați de la unitatea de grăniceri, legitimau persoanele străine de sat.

- Buletinu'!
- Gata, treaba la oraș, Ilie?
- Gata, gata, Tanti Pașa! Măi, Mihai, să vii de-seară la Terasă! Ți-am luat plutele alea!
- Tanti Olena, dă-te mai aproape! Ți-a trimis fata sacosu ăsta!
- Oi, oi, maică! Slavă, Domnului! Poate-a găsit și med'camentu'!
- A găsit, tanti, așa mi-a spus, că l-a găsit.
- Buletinu'!

- Măi, Victore, ce te clatini așa?...” Constatăm capacitatea autorului de a surprinde mișcarea, „vânzoleala” oamenilor, dinamismul scenei. În partea dialogată se observă succesiunea rapidă a replicilor, fără a fi numite personajele. Se aud doar voci. Se poate deduce cine răspunde, dar aceasta nici nu interesează. Scena este plină de viață, de mișcare, de autenticitate. Oral în esență, stilul include caracteristicile exactității și proprietății, la care se adaugă o evidentă forță sugestivă.

Deși pare derutant, titlul este interesant prin multiplele sugestii pe care le conține, din care se desprind, însă, două semnificații principale. Mai întâi, *braconieri* sunt pescarii care își însușesc peștele și icrele negre în folos personal pentru hrană

(continuare în pag. 64)

Tănase CARAȘCA

DIN JURNALUL UNEI SOȚII DE MARINAR

(fragment)

Dragul meu, aseară am vorbit la telefon și neliniștea ta mi s-a transmis ca un fulger căruia îi urmează acel trăsnet care te sperie, te face să tresari și să privești înspăimântat înspre cerul învolburat, amenințător și vestitor de urgie. Mi-ai spus că acolo la tine pe mare e furtună cu valuri mari cât casa, iar vaporul tău se află în mijlocul oceanului acela furios care încearcă să-i pedepsească pe cei care vor să-l învingă. Știu că tu ești un comandant priceput și puternic, ai mai trecut de multe ori prin situații dificile și te-ai întors de fiecare dată acasă sănătos. Iubitele, te știu un învingător și te așteptăm eu și Ioana fetița noastră, să te întorci cu bine și să aduci Polar-ul tău în port la debarcader, iar tu să vii lângă noi ca de fiecare dată să ne bucurăm, să fim fericiți. Noi suntem în plină noapte, dar nu știu de ce, nu pot să închid un ochi. Îmi trag cearceaful peste cap ca să-mi creez iluzia unei liniști interioare, închid ochii și încerc să cred că se va lipi somnul de mine, dar încercările nu au nici un dram de șansă de a fi realizate. M-am trezit și nu mai pot adormi, am aprins lumina peste tot, să-mi alung spaimele. Gândul mi-e la tine, numai la tine. Cu drag, cu dragoste, cu duioșie. Mă gândesc atât de intens, că mi-e teamă să nu te trezesc, să-ți stric liniștea. Știu că gândurile mele s-ar putea să te trezească și nu vreau asta, îmi doresc ca tu să te odihnești! Știu că ești pe un fus orar diferit, cu ceva ore în față și acum la voi este somnul acela dulce dinspre dimineață, „somnul de frumusețe” așa cum îl numim noi. Sper să nu te trezesc dragule cu temerile mele. Dormi liniștit iubire, uite mă gândesc la ceva frumos, mă gândesc la copilăria mea, mă liniștesc, și te liniștesc și pe tine!

Îți povesteam pe alte pagini ale jurnalului că primisem o bicicletă medie ca mărime, de damă, adică, fără acea bară dintre picioarele biciclistului, și că de atunci nu m-am mai dat jos de pe ea. Știam deja să merg pe bicicletă învățasem pe a lui tata, dar eram micuță și nu ajungeam la pedale decât mergând cu piciorul drept băgat pe sub ghidon, fără să mă pot așeza pe șa. Acum se schimbaseră situația, eu eram mai mare, bicicleta era una mijlocie, nu mai aveam nicio greutate de întâmpinat. Eram tare mândră, nu mai avea nimeni în sat bicicletă ca a mea! Toată ziua o așezam cu roțile în sus și îi frecam cu o cârpă moale din finet aripile și spițele de străluceau de curățenie! Mergeam eu cu ea, eram mândră, credeam că sunt o amazoană din miturile grecești, dar la început, când am primit-o, aveam totuși o oarecare teamă de neprevăzut!

A doua vară, eram deja as, mergeam de una singură la orașul care era la câțiva kilometri, mă ofeream să fac eu cumpărături și ai mei mă lăsau. Habar nu aveam

ce făceam eu în inconștiența mea copilărească! Prinsesem gustul vitezei, ajungeam în dealul dintre vii și plăcerea mea era să-mi dau drumul fără să pun deloc frână. Prindea o viteza de mă cutremur acum când mă gândesc! Ar fi fost de ajuns să prind o piatră mică la roată și praf mă făceam sau să-mi iasă o mașină în față, nu știu ce era în capul meu! Dar așa cum urciorul nu merge de multe ori la apă, odată, tot am pățit-o.

Mă plimbam cu bicicleta, eram în sat în dealul bisericii, care era față în față cu școala și fiind vale, am pedalat puternic și am prins viteză. În curtea școlii, colegi de-ai mei jucau fotbal, au strigat după mine, eu am întors capul și în fracțiunea aceea de secundă am prins o piatră de pe marginea șoselei. Erau puse de o parte și de alta a șoselei grămezi de piatră, din care drumarii aruncau din când în când în gropile formate pe carosabil, pentru că nu era asfalt ca acum. Am atins cu roata o piatră și m-am dezechilibrat. Aveam viteză ca de obicei și am căzut. În cădere am agățat cornul bicicletei într-o grămadă de pietriș și am târât-o sub mine câțiva metri. M-am trezit cu palmele zdrelite rău, cu pietricelele înfipite în ele, doar cine nu a pățit-o niciodată nu-și imaginează ce înseamnă să cazi de pe bicicletă ca prostul în mijlocul șoselei, având viteză! Am sărit ca un arc să nu mă vadă băieții din curtea școlii. Aiurea, abandonaseră jocul de fotbal, se urcaseră cu toții pe gard și râdeau în hohote. Am făcut-o pe indiferentă, nici măcar nu m-am scuturat de praf, am aruncat o privire sumară și rapidă asupra mea, fără să dau de înțeles că am vreo suferință. Am văzut prin pantalonul rupt rău o rană urâtă la genunchiul drept sângerând abundent, dar n-am schițat nici un gest care să-mi dea de gol suferința, m-am grăbit să plec din acel loc urât al acelei zile. M-am suit pe bicicletă și am ajuns acasă. Nu simțeam durerea așa de intens, supărarea mare era că-mi zgâriasem bicicleta și asta mă durea cel mai mult! Ce palme, ce genunchi sau pantaloni rupți, bicicleta era durerea! Am intrat în casă, tata se bărbiera în prima cameră, am închis ușa între noi și am început să-mi scot pietrele înfipite adânc în genunchi. Le scoteam cu un ac, găsît la îndemână. Lacrimi de durere îmi curgeau acum, dar nu scoteam nici un icnet să nu audă tata. Nu-mi era teamă că mă va pedepsi, eram prea mândră că să-mi recunosc o înfrângere.

Probabil că m-a auzit totuși că a venit și când a văzut genunchiul s-a îngrozit. Am avut săptămâni în șir o coajă groasă la genunchi care nu mă lăsa să-l îndoi și nu puteam merge pe bicicletă. Asta și cornul bicicletei au fost pedeapsa mea, nu am mai avut alta mai aspră!

Cu tatăl meu totdeauna am avut o legătură specială. Îl căutam mereu, îmi plăcea să stau cu el. Chiar după ce am plecat de acasă, când veneam la cules de exemplu, făceam în așa fel, încât picam cu el pe rând. Și acum, când sunt la cules la vie, mi se pare că tata este pe partea cealaltă a rândului. Nu aveam secrete, îi povesteam de toate, bune și rele, era ca o spovedanie. Știa să asculte, nu mă între-rupea, nu mă judeca, nu mă critica. Mai târziu îmi

(continuare în pag. 45)

dădeam seama că discuta cu mămica și din supărarea ei, înțelegeam că nu prea îi convenea că nu mă confesez ei... Avea și ea orgoliul ei de mamă, ar fi vrut să mă confesez ei, să știe ea prima tot ce era legat de mine, dar așa se încetățeniseră lucrurile și tata parcă era pentru mine altceva, nici acum nu pot să-mi explic. Dar nu asta voiam să-ți povestesc.

Mă întorc la vacanța dintr-a șaptea. Tata nu prea a lucrat la CA P. să tragă sapa, era firav cu o bronșită „racilă de pe front” spunea el. A fost paznic de noapte, pază obștească se numea, cu încă un om, un cumătru de-al nostru cu care se înțelegea bine. Dar a fost o vreme când pe lângă serviciul de caraulă (așa le zicea la paznicii de noapte), era și paznic la livada CAP-ului. Era aproape de Valea crucii pe dealuri, livada tânără, bine îngrijită cu tot felul de pomi, râdeau pe rând ca niște oglinzi colorate în soare reflectând o bogăție de culori. Tot timpul, din mai până la sfârșitul lui octombrie, în livadă erau fructe. Începând cu cireșele, caisele, pișciile, merele, perele, prunele și goldanele de toate soiurile, culorile și mărimile, nucile, și încheind cu gutuile galbene mari, zemoase, dar cam înecăcioase, mă desfătam cu nesaț cu tot ce era mai bun în acea livadă. Adunam nuci pe care le depozitam în traiste agățate în cuie în magazia noastră, le spărgeam, sau mi le spărgea cel mai des tata și-mi dădea miezii gustoși. Gutuile, perele și merele tomatice, le aliniam pe pervazurile ferestrelor și le verificam în fiecare zi. Cum vedeam pe fruct o mică pată, semn că începea să se strice, îl decojeam cu cuțitul și îl mâncam. Aveam tot timpul anului fructe, iar ele erau una din bucuriile mele zilnice. Ce copilărie frumoasă, plină de bucurii și satisfacții copilărești!

Pe partea cea mai înaltă din acel spațiu de unde se vedea toată livada, avea tatăl meu făcut un pătuleț, așa îi spunea, un fel de cerdac la înălțime de câțiva metri de sol, înălțat pe pari, unde ajungeai urcând pe o scară din lemn, cu acoperiș, unde avea un pat rudimentar cu saltea din paie, acoperit cu o pătură cazonă. Avea haine acolo din care cea mai voluminoasă era o pelerină de ploaie, un borcan cu sare, dar și alte lucruri fără prea mare importanță, în aparență: o toporișcă, un ciomag noduros care totdeauna erau puse la îndemână, o găleată cu apă, un fluier pe care mai târziu l-am văzut folosit de arbitri la jocurile sportive, un felinar, etc.

Îmi plăcea la nebunie! Luam bicicleta mea lucitoare și mă duceam la el. Totdeauna aveam o carte la mine. Îmi luam fructe și urcam în pătuleț. Citeam sau cântam de răsunat livada. Tata umbla prin livadă sau stătea cu mine, dar de cele mai multe ori eram singură. Odată,

pentru că tata dormind, cam sforăia și mă deranja, mi-am luat bicicleta, am trecut pe partea cealaltă a șoselei la umbră, am întors-o cu roțile în sus și, ca de obicei, o ștergeam de praf cu o cârpă pe care o purtam totdeauna cu mine împăturită cu grijă în trusa cu cele câteva scule din dotarea bicicletei.

Vremuri frumoase, nu aveam nici o frică de nimeni, de oameni nici vorbă, doar șerpii erau groaza mea, ca și acum. A oprit o mașină, din ea a coborât un tip și m-a întrebat dacă mi s-a stricat bicicleta. Treceau rar mașini în vremea aceea. S-a oferit să mă ajute. M-am oprit din operațiunea mea preferată de curățire a mijlocului meu de transport, l-am privit o clipă și am ridicat din umeri în semn că nu are la ce mă ajuta. Nu m-am gândit la nimic rău nici o clipă, era doar un om! Am mulțumit și am refuzat. Omul nu a schițat niciun gest, mai zăbovea, nu știu de ce, când, a apărut tata trezit din somn, probabil, de zgomotul mașinii oprite. A salutat, a vorbit cu omul acela, au dat mâna și omul a pornit mașina și a plecat.

Nu știam de ce, dar mai apoi, nu m-a mai lăsat un timp să vin la el la livadă și muream de ciudă. Adevărul era că după aceea s-a auzit c-ar fi umblat prin zonă un evadat din pușcărie și-l căutau milițienii. Sigur că acel om nu putea fi un evadat, probabil că a avut intenții bune, dar mai bine te supui modului de gândire al celor în vârstă, care știu ce e mai bine.

Spre toamnă mă duceam, luam fructe și plecam urmărită cu privirea de tata, până intram în sat.

Doamne, ce copilărie frumoasă! Dacă fac o simplă comparație între copilăria noastră și cea a copiilor noștri... M-aș gândi la un sistem de teleportanță, un tunel al timpului și i-aș trimite măcar pentru o vacanță de vară în timpurile noastre. Oare cum ar reacționa?

Desen de Constanța Abălașei-Donoșă

George FILIP
(Canada)

SLAVĂ LIMBII ROMÂNE

sunt doar un prinț al limbii mele,
rostită la Palat - la stână,
cântată de feciori și fete
la șes și-n munți - Limba Română,
străbunii mi-au lăsat avere
cel mai tezaur, dintre toate,
o doină spusă-n limba sfântă
și-o ie...de eternitate.

pe unde trec zic - bună ziua.
curtenii Țării mă ascultă.
grăirea mea poartă cunună
de zeități, sfântă, cultă.

prin vers gândesc în românește.
când cânt strunesc lira latină,
pe sub icoanele speranței
unde părinții ni se-nchină.

avem o Țară din poveste
și toți purtăm sceptre în mână;
printre milenii...centenare
slăvim în veci - Limba Română!...

OAMENI BUNI...

Oameni buni, eu vin de niciunde
și nu m-am născut niciodată.
Am crezut că timpul nu ruginește
și că viața-i o fată.

Din isteț negustor de idile
am ajuns, prin străini, să vând ani.
Dau și carne din trup cui îmi cere,
luați tot, n-am nevoie de bani.

Nu regret c-am trăit într-o floare
și că evul parșiv m-a durut,
Dar de ce nu mi-ați spus ce e dorul
oameni buni, dacă voi ați știut ?

Nu-i acesta poemul din urmă.
Rugăciunea din sânge și glas
o voi spune prin cârciumi și-altare
și oriunde voi face popas.

Și-aș mai vrea să se-audă pe-acasă
cum pe rime de doruri suspin,
blestemat să iubesc neodihna ;
Iartă-ți măicuță hoinarul : AMIN !

MOȘTENIRE

părinții mi-au lăsat un colț de cer
și o cărare lungă - către viață,
un nume dus prin arșiță și ger
și-un soare, izvorât din dimineață.

mi-au spus atunci că dorul nu dă rod
când plouă stropi de ură pe stamine,
să nu mă-nchin niciunui voievod
de n-a rodit din plaiuri carpatine.

în faptă să fiu drept și cumpătat,
la cina mea, cu pâine și cu sare
să-l omenesc pe cel înstrăinat
dar pentru furi să n-aprind lumânare.

că-i Țara ca o inimă, mi-au spus,
în care creștem flori de omenie
și-n lada moștenirii mi-au mai pus
iubirea pentru maica-Românie.

de-aceea, azi, sub colțul meu de cer,
cât pe cărarea vieții-mi stă-n putere,
zidesc etern - prin arșiță și ger,
poeme pentru-a patriei avere.

DOINĂ STRĂBUNĂ

foaie verde libertate
Dunărea ne curge-n sânge.
Țara, cu cuțitu-n spate,
strigă-n veac, dar nu se frânge.
din Ceahlău răsună buciul,
geme Țara în junghere,
și de foame, și de zbucium
răbdă neamul în durere.
doina mea de libertate,
dacă-mi ești de neam și sânge,
măi române, măi bărbate,
fii cu noi când Țara plânge.
Țară, unde-ți sunt bărbatii ?
cine mi te-nstrăinează ?
prin istorie - ca frații
treji, copiii tăi veghează !

*

...treji, copiii tăi veghează
prin istorie ca frații.
cine mi te-nstrăinează
Țară, unde-ți sunt bărbatii?
fii cu noi când Țara plânge
măi române, măi bărbate,
dacă-mi ești de neam și sânge,
doina mea de libertate.
răbdă neamul în durere
și de foame și de zbucium,
geme Țara în junghere,
din Ceahlău răsună zbucium.
strigă-n veac, dar nu se frânge
Țara, cu cuțitu-n spate;
Dunărea ne curge-n sânge.

Maria Mădălina BALU

Ipostaze feminine în romanul interbelic

Romancierul român de astăzi se aseamănă cu mese-riașul lui Platon, care, cu ajutorul oglinzii a făcut soarele, pământul, planetele și animalele, a populat lumea cu personaje și scriitori. Prin autoispitire, romancierul a căzut în păcatul autocontemplației, capturat în spațiul ficțiunii a trecut în rândul personajelor. A devenit deci, eroul principal al propriilor sale scrieri, dar cu regretul că prima ipostază îi oferea mai multă libertate.

De la poetica vedică până la poezia homerică sau a prozei latine, modificări importante conferă o dinamică palpitantă conceptelor estetice prin care există această uriașă civilizație a romanului, imposibil de amputat sau de circumscris aventurii romanului european. Născut în Asia, așa după cum s-a afirmat de critica literară, romanul își descoperă rădăcini adânci și un destin complex și contradictoriu în textele vedice, *Cartea Morților*, *Biblia*, *Călătorie spre soare- apune*, *Iliada*.

Romanul, ca gen, s-a format și s-a dezvoltat de la început în condițiile unui nou sentiment al timpului. Trecutul absolut, tradiția ierarhică n-au jucat niciun rol în procesul constituirii lui ca gen. Romanul s-a format în procesul destrucției distanței epice, în procesul familiarizării comice a lumii și a omului, al coborârii obiectului reprezentării artistice la nivelul realității contemporane imperfecte și schimbătoare.

După cum se întreba Henry James în *Arta romanului*, „Ce altceva este personajul decât factorul care determină episoadele? Ce altceva este un episod decât o ilustrare a personajului?”¹

Literatura română începând cu epoca modernă s-a dezvoltat în condiții istorice care impuneau realismul ca metodă artistică, deși n-a existat o școală realistă, cu o doctrină constituită, ca în alte literaturi europene, precumpănitor cea franceză în secolul al XIX-lea.

Romanul se alimentează din marele bazin al vieții, așa cum afirma Pompiliu Constantinescu, este obiectiv prin materialul din care pornește, redă succesiunea fizionomiei interioare a diferitelor epoci istorice; nu este însă o copie a realității, ci, prin metode diferite, „mulează în pastă umană o infinitate de categorii psihice: Flaubert, Dostoievski, Tolstoi, Balzac, Proust, Gide, purced dintr-un vast teren comun, se diferențiază însă prin unghiul de viziune personală aplicat realității”²

Filonul feminin al generației de prozatori interbelici este foarte bine reprezentat în literatura română. E deja binecunoscută, datorită unor studii și cercetări recente, pleiada de scriitoare interbelice care, alături de colegii de generație consacrați, au contribuit la sincronizarea literaturii române cu modelele europene. Legate sau nu de gruparea Sburătorul, prozatoarele noastre interbelice s-au bucurat, în general, de o bună apreciere din partea lui Eugen Lovinescu și a altor critici ai vremii respective.

Cert este că, după al Doilea Război Mondial, puține dintre numele odinioară sonore în mediul cultural autohton (Cella Serghi, Lucia Demetrius, Sofia Nădejde, Henriette Yvonne Stahl, Ticu Archip, Anișoara Odeanu, Sanda Movilă, Ioana Postelnicu, Sorana Gurian și Hortensia Papadat-Bengescu) au rezistat trecerii timpului, păstrându-și receptivitatea lectorilor. Între cele două războaie însă, aceste scriitoare au reușit performanța emancipării

statutului artistic al femeii, într-un context socio-cultural încă puternic dominat de principiile și impactul personalităților masculine.

Înainte de a se emancipa în spațiul realității social-culturale interbelice, femeia a cunoscut o despovărare de presiunea mentalităților patriarhale în registrul ficțional al prozelor scrise de autoare. Firește că această dominantă artistică a principiilor identității esențial-feminine a fost apreciată de critica literară cu rezervele de rigoare, chiar dacă, în epocă, operele literare ale scriitoarelor noastre au fost întâmpinate cu evaluări pozitive. Iată, de pildă, în oglindă, două aprecieri critice asupra literaturii feminine interbelice între care există aproape 90 de ani distanță în timp: în 1919, Eugen Lovinescu scria despre literatura feminină în termenii unei condescendențe feminolatre: „Literatura feminină urmează nu numai condițiile sufletești ale sexului, ci și condiția lui socială. Femeia trăiește în lumea sentimentului ca într-o lume proprie. Funcțiunea ei primară e de a iubi. Amorul o mlădie ca pe un metal topit în nemăratele forme ale dragostei, o aruncă în extaz mistic dinaintea Pelerinului divin sau o înconvoaie în fața leagănului. Amantă și mamă, iată cele două tipare ale eternului feminin. Între o porumbiță și o femeie sunt corespondențe ce le apropie, în unele privinți, mai mult decât de porumbel și de bărbat; aceleași instincte puternice le stăpânesc și le conduc; femeia și femela iubesc la fel, iar, în fața primejdiei, își apără puiul cu același devotament matern. Dacă porumbițele ar avea o literatură, s-ar asemana cu literatura celor mai mari scriitoare contemporane”³.

Cele două direcții principale ale romanului european, zugrăvirea societății și adevărul psihologic, vor fi și axele prozei romanului românesc interbelic, de la Liviu Rebreanu la Camil Petrescu și George Călinescu. Prima direcție menține literatura cumva în sfera vechiului roman, a doua merge spre romanul interior, ce va atinge mari culmi în literatura vremii. Vechiul roman, pe măsură ce înlocuia imaginația liberă cu observația universului social, obligat astfel să fie mai veridic în crearea caracterelor umane, s-a realizat ca „roman rustic”, bucurându-se de toate avantajele realismului încă de la sfârșitul secolului XIX. În fața în care se găsea tehnica romanului începând cu acest secol, un mijloc foarte simplu și în același timp riguros, necomplicat, sobru, concis, plin de forță, se impune: a centra totul în jurul unui element tragic, simplu și izbitor, reducerea romanului rustic la o dramă bine determinată, foarte simplă, cu numai cinci-șase variante: pământurile blestemate, lupta dintre două familii rivale, fiica păcătoasă, fiul risipitor, chefiul îngâmfat, distructiv, independent, iute la mânie, și, în sfârșit, incidența cu viața rurală a unei drame vaste, ca de pildă războiul.

Ca personaj al operelor în proză, „femeia” debutează în nuvelele lui Costache Negruzzi. Astfel, în 1837 apare nuvela melodramatică „Zoe”, în care eroina este o femeie pierdută, dar inocentă sufletește, în stare de pasiuni furibunde, de un devotament fără margini. Căzută în mâinile unor curtezani cinici, ea sfârșește prin a se sinucide.

Demnă de toată admirația este eroina nuvelei

(continuare în pag. 48)

istorice, prima din literatura noastră, Alexandru Lăpușneanu" (1840), personaj de factură romantică, dar veridic prin portretizare. Domnița Ruxandra, căci acesta este numele ei, este deținătoarea unor calități morale deosebite: bunătate, blândețe, la care se adaugă și neasemuita frumusețe „care făcea vestite pre femeile române”.

Acestora le urmează „Doamna Chiajna”, personajul principal al nuvele omonime, din 1860, scrisă de Alexandru Odobescu. Continuator al lui Costache Negruzzi, Odobescu evocă domnia autoritară a Chiajnei, care deschide o întreagă serie tipologică în literatura română. Continuator al nuvelor romantice s-a dovedit a fi și Mihai Eminescu prin „Cezara” (1876). Cezara, personaj feminin, este simbolul frumuseții, al senzualității care poate seduce pe oricine, chiar și pe călugărul Ieronim, simbolul castității și al inefabilului. Nuvela este transpunerea în planul ficțiunii a idealului eminescian de iubire. Puterea de dăruire în dragoste îl ademenește treptat și pe Ieronim.

Barbu St. Delavrancea scrie, în 1883, prima sa nuvela intitulată „Sultânica”, în care descrie drama unei tinere de la țară. Este surprins zbuciumul lăuntric al eroinei care suferă din cauza neîmplinirii în dragoste.

Primele romane din literatura română surprind și ele sufletul feminin. Astfel, în 1855, își face apariția romanul „Manoil”, sub pana lui Dimitrie Bolintineanu. Sunt surprinse aici două femei. Prima este cea necredincioasă, care împinge bărbatul în prăpastia viciului, iar cea de-a doua întruchipează iubirea pură, salvatoare. Același autor publică în 1862 romanul „Elena”, o încercare originală de analiză a sufletului feminin, a sentimentului geloziei. Romancierul urmărește tortura la care se supune bărbatul chinuind-o în același timp cu oarba gelozie pe femeia iubită și ura pe care Elena o simte la rândul ei, în compensație față de Alexandru. În portretul fragilei Elena, care suferă discret din pricina unei căsătorii nepotrivite, apar trăsături ce vor reveni la eroinele lui Duiliu Zamfirescu. Arta realizării personajului feminin atinge un nivel superior prin Sașa Comănășteanu, eroina romanului *Viața la țară* de Duiliu Zamfirescu (1894). Ea este personificarea farmecului firesc și calm, activ, al vieții rurale, iar farmecul și grația sunt susținute de o prezență discretă a eroinei.

Tot în 1894 este publicat, în „Vatra”, romanul Mara de Ioan Slavici. Eroina centrală este Mara, o preocupată văduvă, care se zbate să asigure o existență modestă celor doi copii ai săi. Dâră, abilă și uneori egoistă, ea își folosește însușirile pentru a depăși obstacolele vieții: „...când simte greul vieții, Mara nu plânge ci sparge oale ori răstoarnă mese și coșuri”.

După epoca marilor clasici, perioada interbelică reprezintă cel de-al doilea mare moment în evoluția literaturii române, când se atinge un nivel european, prin creații de certă valoare, comparabile cu capodoperele universale.

În anii dintre cele două războaie mondiale se manifestă tendințe și orientări diverse, de mare complexitate, „potrivit unei speciale dialectici a continuității și a rupturii”⁴. De remarcat faptul că scriitorii meditează asupra actului creator și devin teoreticieni ai propriilor opere, implicit ai fenomenului literar în general. În același timp, rolul revistelor literare devine hotărâtor în cristalizarea, afirmarea și impunerea unor direcții care structurează epoca.

În perioada interbelică, în proza română, unul dintre scriitori care s-a folosit de imaginea femeii pentru a reliefa

ipostaza sa ca specificitate a mediului rural, surprinsă în determinările acestui mediu, a fost Liviu Rebreanu. El analizează și surprinde personajul după o nouă tehnică a structurii narative, ce deplasează aria investigației de la rural la urban, de la obiectiv la subiectiv.

Dintre eroinele propuse de romanul interbelic, fiecare reprezentând o ipostază a misterului feminin, unele de o feminitate tulburătoare (Nadina din *Răscoala*, Otilia din *Enigma Otiliei* sau Doamna T din *Patul lui Procust*), altele acre și frustrate (Aglae și Aurica din *Enigma Otiliei*, Lina din *Concert de muzică de Bach*). Ana, fata înstăritului Vasile Baciuc pare născută sub semnul nefericirii, fiind predestinată unei existențe tragice.

Ipostazele succesive pe care le întruchipează, îi conturează treptat profilul moral prin analiza sufletului ei chinat: de tânără femeie îndrăgostită profund de Ion, căruia îi încredințează cu generozitate viața, aceea de soți îndurând cu umilință vorbele grele și loviturile bărbatului, și aceea de mamă, ipostază în care circumstanțele normale ar fi putut deveni mijloc salvator pentru femeia nefericită.

Treptat, unghiul de percepție al femeii se lărgeste, ea trecând din sfera rurală în cea a cadrului citadin. Remarcăm, așadar o nouă ipostază a feminității, interesată de sine, de viața mondenă, și de determinările exterioare. Acest univers, având ca parte încadrată femeia nu a putut fi trecut cu vedea de scriitori precum Camil Petrescu, G. Călinescu sau H. P. Bengescu. În acest sens, observăm că proza română interbelică se orientează spre o altă direcție, a analizei psihologice, propulsând propria ei viziune despre lume. Profund originală, opera lui Camil Petrescu ne înfățișează o indestructibilă unitate din punct de vedere al viziunii despre lume, al problematicei și al modalității artistice. Poezia, proza, teatrul, ca și eseurile filosofice se hrănesc din aceeași obsesie: condiția și rolul intelectualului în societate, sensul existenței sale în univers.

În continuare, literatura, indiferent de o perioadă istorică anume a creat tipuri de feminități. „Dacă ne gândim la perioada interbelică, viziunea asupra femeii o surprinde pe aceasta căutând un loc cât mai stabil în societate, ori proiectează conturul unei feminități în căutarea stabilității materiale, dar și sentimentale. O astfel de condiție a femeii își găsește un loc și în romanul românesc interbelic, ce se întoarce la formula prozei clasice, tradiționale, a unui realism obiectiv de tip balzacian.”⁵

Un astfel de roman este și *Enigma Otiliei* de G. Călinescu din care putem extrage trăsături ale femeii din perioada interbelică. Opera reconstituie atmosfera societății românești de la începutul secolului al XIX-lea în care pozițiile sociale se stabileau în funcție de avere. De aici rezultă înclăștarea și desfășurarea de energii în jurul moștenirii lui moș Costache. Căsătoria devine și ea, din această perspectivă, un mijloc de chivernisire, de câștigare a unei poziții. Unul dintre resorturile acestei situații este, bineînțeles, femeia ce se poate identifica în diverse personaje ale romanului: Aurica, Aglae, Oti-

(continuare în pag. 49)

lia, Georgeta, Olimpia, Lili.

În cazul prozei narative esențială este ipostaza scriitor-creator de personaje, înzestrată cu toate atributele umanității, inclusiv cu un comportament verbal specific. Autorii modelează o lume ficțională după tiparul celei reale și imită schimburile verbale curente, creând o diversitate de interlocutori și situații de comunicare ale căror caracteristici trebuie refăcute de cititor prin predicții, pe baza reperelor oferite de text.

Tranzacția autor-cititor se realizează în romanul modern sub o dublă formă: direct, prin pasajele de relatare și indirect, în pasajele de reprezentare a raporturilor de comunicare dintre personaje. Personajele nu sunt decât în aparență autoare ale replicilor lor, ele fiind de fapt, manevrate de autor, exprimând intențiile acestuia.

Alături de evoluția de la subiectiv la obiectiv, romanul românesc va cunoaște și alte orientări. De exemplu, sub influența lui Marcel Proust se va accentua elementul subiectiv, tehnica introspecției, a dezvoltării subconștientului, odată cu experimentarea tehnicii contrapunctului, a jurnalului, a montajului discontinuu.

Trebuie să amintim aici de clasificarea realizată de N. Manolescu, a romanului românesc, în cele trei categorii, doric, ionic și corintic, studiu exhaustiv care numește faza incipientă a romanului „epoca primară și energică a doricului românesc”⁶, incluzând aici capodopere românești ca *Mara*, *Pădurea spânzuraților*, *Baltagul* sau *Cronică de familie*.

Epoca romanului doric debutează, în opinia marelui critic, cu scrierile feministe, dar nu și feminine din romanele Hortensiei Papadat-Bengescu din Ciclul Hallipa, continuă cu *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, *Adela*, *Maitreyi*.

Sintetizând această evoluție a romanului românesc din secolul nostru, Rafael Koskimies afirmă în opera sa, *Teoria romanului*, afirmă că „În epoca vitezei lente, înainte de introducerea mijloacelor rapide de circulație, înaintea sentimentului bergsonian al simultaneității, a înflorit epica romanească ce știa să povestească despre călătorii sau aventuri și cunoștea legea rodnică a distanței. Senzația de continuitate și sentimentul distanței erau raporturile naturale față de spațiu și timp.”⁷

Fenomenul de distanțare față de personajul clasic a contribuit esențial la modificarea peisajului literar românesc. Urmând drumul deschis de Freud, Bergson, Husserl, impulsionați mai cu seamă de succesele psihanalizei, romancierii zugrăvesc reacțiile cele mai subtile ale ființei umane, sincronizează impresiile în formare cu exprimarea lor spontană. Analiza psihologică făcea adesea loc asociației mecanice, jocului memoriei involuntare. Personajul e privit din unghiurile cele mai diverse, interioara și exterioare, ceea ce are ca rezultat apariția personajului relativizat, prezent în cele mai diferite ipostaze, în romanul secolului nostru. În literatura română, Camil Petrescu îl pune în circulație prin poetul gazetar George Demetru Ladima, dar și prin fascinanta doamnă T., întru-chipare a feminității elevate și, opusă ei, mediocra și vulgara actriță de mână a treia, Emilia.

Depășind faza preistoriei sale și intrând pe orbita prozei universale, îndeosebi prin opera marilor prozatori, Rebreanu, H. Papadat-Bengescu, Preda și Camil Petrescu, cititorii romanului românesc modern, epica de amploare

re a început să treacă și la noi printr-un proces de diversificare a discursului literar, intensificat vizibil mai ales în ultimele decenii ale secolului trecut. Spectacolul uman în continuă echimbare, al istoriei duce și pe meridianele noastre la metamorfozarea genului, implicit a personajului literar, principalul element al tensiunii conflictuale.

Unul dintre cei mai importanți romancieri și dramaturgi români din perioada dintre cele două războaie mondiale, Camil Petrescu, a fost un scriitor preocupat de arta sa și din punct de vedere teoretic. Dintre eseurile în care și-a exprimat concepția des-pre roman, se remarcă *Noua structură și opera lui Marcel Proust*.

Prin acest concept, Camil Petrescu înțelege concepția despre lume și viață dominantă la sfârșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului XX.

„Vechea structură”, concepție dominantă în secolele XII-XIX, se baza pe filosofia raționalistă a lui Descartes, iar în domeniul psihologie, pe noțiunea de caracter. Ca urmare, personajele romanului realist, derivat din „vechea structură”, erau personaje definite prin câte o trăsătură de caracter dominantă (avarul, arivistul, ipocritul). Aceasta permitea romancierului să se pretindă omniscient, întrucât, atribuind personajului o anumită trăsătură de caracter, comportamentul acestuia era previzibil în împrejurările în care era pus.

„Noua structură” se bazează pe filosofia intuiționistă a lui Bergson și pe fenomenologia lui Husserl. În domeniul psihologiei, sub influența psihanalizei și a psihologiei configurației, „noua structură” renunță la noțiunea de caracter, descoperind importanța subconștientului și constatând că personalitatea nu este fixată odată pentru totdeauna, ci se poate modifica permanent. Intervine astfel relativismul, care îl împiedică pe romancierul modern să se mai considere omniscient. Singurul aspect pe care el îl poate cunoaște în profunzime este eul său, de aceea, în concepția lui Camil Petrescu, romanul modern trebuie să fie un roman subiectiv: „Din mine însumi, eu nu pot ieși. Eu nu pot scrie onest decât la persoana I.”⁸ De altfel, Virginia Wolf prevedea, cu satisfacție, că viitorul romanului este invincibil poetic, iar Liviu Rebreanu intuia că numai psihologia permite romancierului să facă legătura dintre un moment și un personaj.

Considerată sursă a fericirii și în același timp izvor de suferință „femeia” este cea care i-a inspirat pe marii creatori ai lumii încă din cele mai vechi timpuri. Căzuți pradă frumuseții și farmecelor feminine sculptori, pictori, muzicieni și nu în ultimul rând maeștrii ai cuvântului, au dat naștere unor minunate opere de artă. Astfel, în sculptură, femeia a inspirat opera „Venus din Milo”.

Seria romanelor de la începutul sec. XX, în care femeia deține un rol esențial, debutează cu „Ape adânci”(1919) al Hortensiei Papadat-Bengescu, se continuă cu „Femeia în fața oglinzii” (1921) și cu celelalte scrieri din Ciclul Hallipilor” (1926-1938), romane ale aceleiași autoare, despre care

(continuare în pag. 50)

Eugen Lovinescu afirma: "Nimeni n-a proiectat în literatura română o lumina mai orbitoare asupra sufletului feminin", intuind perfect coordonatele discursive ale mării prozatoare. Autoarea scrie o literatură fundamental feminină, iar personajele feminine sunt coborâte din înălțimea, de pe piedestalul pe care le urcau de nenumărate ori, opere scrise de veșnicul îndrăgostit de frumos – bărbatul. Personaje precum Sia sau Mika Le sunt rodul unor greșeli erotice, născute din păcat.

Personajele sunt aduse în fața cititorului prin ochii celorlalte personaje, tehnică întâlnită și la Camil Petrescu. Astfel, Lina văzută prin ochii unei prietene este scuzată de lipsa ei de frumusețe: „forma ei de pământ simpatice, gâtul scurt și gros, bustul scurt și gros, pântecul rotund, fața urâtă, desigur cu ochii mici și miopi, fără culoare”. Aceeași Lina îl irită pe Lică: „Tocmai o proastă și o urâtă îi făcuse acel dar ...” (i-o născuse pe Sia).

O trăsătură esențială a femeilor din „Ciclul Hallipilor” este snobismul, comparabil cu cel al personajelor lui Marcel Proust. Amintim în acest sens că Elena Drăgănescu Hallipa, lipsită de cultură muzicală, organizează în propriul salon audii muzicale care atrag importante personalități ale vremii. Prin tot ceea ce face ea întruchipează perfect snobismul epocii, adică arta de a trăi la suprafața lucrurilor, ignorând voit profunzimea lor. Ea se aseamănă într-o oarecare măsură cu Emilia Răchitaru din romanul lui Camil Petrescu.

De luat în seamă sunt și personajele feminine din romanele lui Liviu Rebreanu „Ion” (1920) și „Pădurea spânzuraților” (1922). În primul este surprins destinul tragic al Anei, „femeie urâtă, dar bogată”, cu care Ion se căsătorește, renunțând la dragostea lui adevărată, Florica, „mai frumoasă ca oricând”. Stinsă, „cu inima seacă și goală”, Ana se spânzură.

În cel de-al doilea, femeia ne apare ca ființă ideală prin vocea lui Apostol Bologa, care, aflat înaintea execuției, mărturisește despre mama și soția sa Ilona: „Amândouă mi-au sădit în inimă iubirea și din iubirea lor mi-am întrupat credința călăuzitoare”.

Chiar dacă romanul „Ion” propune o temă a dramei țărânului ce se transformă în sluga pământului într-o lume în care averea constituia pilonul principal pentru a fi respectat, una dintre temele alăturate este imaginea femeii în acele timpuri, așa cum era percepută. Treptat, unghiul de percepție al femeii se lărgeste, ea trecând din sfera rurală în cea a cadrului citadin. Remarcăm, așadar o nouă ipostază a feminității, interesată de sine, de viața mondenă. Acest univers, nu a putut fi trecut cu vederea de scriitori precum Camil Petrescu, G. Călinescu sau H. P. Bengescu. În acest sens, observăm că proza română interbelică se orientează spre o altă direcție, a analizei psihologice, propulsând propria ei viziune despre lume. Extrem de originală, opera lui Camil Petrescu ne înfățișează o indestructibilă unitate din punct de vedere al viziunii despre lume și al locului femeii în societate, în familie, într-o relație.

Romanul „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de răz-boi” este povestea unei iubiri neîmplinite, măcinate de gelozie și care se consumă pe fondul dramatic al Primului Război Mondial. Ștefan Gheorghidiu se căsătorește din dragoste cu Ela, colegă de facultate, pe care o vede ca pe o ființă perfectă și cu care trăiește la început o viață liniștită și modestă, până când o moștenire neașteptată venită din

partea unui unchi bogat modifică felul de viață al celor doi.

Ela se identifică doar ca reflecție ce aparține viziunii bărbatului, dar moștenirea lăsată de unchiul Tache, va influența puternic comportamentul Elei, trezind în ea „porniri care dormitau latent, din strămoși.”, așa cum o percepe naratorul- subiectiv, fiind dominat de instinct.

În ipostaza de feminitate, Ela, se reflectă ca proiecție a bărbatului ce descoperă cealaltă parte a soției, vulgară, departe de un ideal: „În cele 3 zile cât am stat la Odobești, am fost ca și bolnav, cu toate că păream uneori de o veselie excesivă. Îmi descopeream nevasta cu o uimire dureroasă.”⁹

Unii au văzut în femeie un element bun al societății, alții, dimpotrivă, au considerat-o cauza tuturor relelor, poate și pentru că „femeia e mereu schimbătoare și nestatornică” (Vergiliu) și „este începutul tuturor păcatelor” afirma cu subiectivitate Liviu Rebreanu. Otilia ilustrează tipul femeii cochete, capabilă să se facă iubită și dorită fără a fi stăpânită și descoperită cu adevărat de cineva „un cap prelung încărcat cu bucle, căzînd până pe umeri. Feminitatea se definește cel mai bine din reflecția celor din jurul său: moș Costache „o sorbea umilit din ochi și râdea din toată fața lui spână”; pentru Pascalopol este „o mare ștrengărită”, „un temperament de artistă”, „o rîndunică, închisă în colivie, moare”; „o ființă gingașă care merită ocrotirea”, „o floare rară”, „o fată mândră și independentă”¹⁰. În final, Otilia rămâne, însă, o enig-mă a feminității.

Feminitatea în perioada interbelică se situează pe o axă a tranziției dinspre vechi, arhaic, spre nou, monden. De aceea, ea apare de cele mai multe ori ca un destin marcat fie de iubiri neîmplinite, fie de gustul averii și a poziției sociale înalte; ea nu-și găsește locul într-o lume în care bărbații par să domine mediul social, devenind astfel ființă în derivă.

Cu ajutorul literaturii am reușit să străbatem toate ipostazele posibile ale unei femei în societate, fie că au fost favorabile pentru aceasta, fie că nu.

¹ Ortega Y Gasset *Meditații despre roman*, trad. de Andrei Ionescu, Editura Univers, București, 1973, pag. 176-177

² Constantinescu Pompiliu *Romanul românesc*, Editura Minerva, București, 1987, pag. 7-8

³ Lovinescu Eugen, *Critice 2*, Ed. Minerva București, 1982, pag. 124

⁴ Florea Firan, C. Popa, *Modernism. Tradiționalism*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1997, pag. 5

⁵ Haineș Ion, *Poezia și proza română interbelică - momente și sinteze*, Editura Eficient, București, 1999, pag. 21

⁶ Manolescu, op. cit., pag. 28

⁷ Koskimies Rafael *Teoria romanului*, apud H. Perez, 1979, pag. 192

⁸ Camil Petrescu *Teze și antiteze*, Ed. Biblioteca pentru toți, București, 1967, pag. 34

⁹ Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, Editura Gramar, București, 2007, pag. 64

¹⁰ George Călinescu, *Enigma Otiliei*, Ed. Litera, Buc., 2009, pag. 12-23

Alexander ALDYN

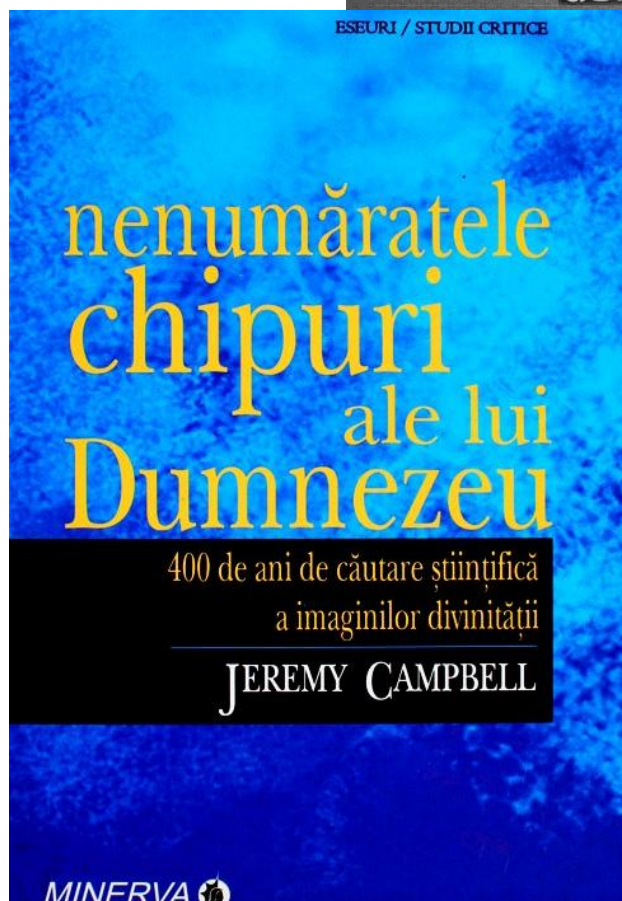
Nenumăratele CHIPURI ale lui Dumnezeu?

O încercare de a-l privi pe Dumnezeu din perspectiva Istoriei. Citind pretențiosul titlu al tratatului lui Jeremy Campbell „Nenumăratele chipuri ale lui Dumnezeu” ai fi fost tentat să crezi că subiectul prezentării filozofico-religioase cu trimiteri și completări științifice este oarecum diferit. Nici pe departe! Volumul nu oferă o imagine clară și concisă a „Chipurilor” divine ci schițează mai curând prin prisma labirintului deformator și formator al Istoriei o serie de atribute cu care omenirea l-a înzestrat pe Creator. În momentul în care am dat peste această carte, lucram la un eseu despre „Fața lui Dumnezeu” (*Visage II*) și am crezut dintru început că ea îmi va oferi toate răspunsurile pe care le așteptam: acea imposibilitate de a trasa printr-o pură și concisă expresie de *facialitate* liniile mari, curburile infinit-problematicale ale Chipului ce a stârnit și stârnește până în clipa actuală cele mai aprige controverse. Cum anume arată Dumnezeu? Dincolo de problema existenței Sale, pe care nu o contestăm din moment ce încercăm să-i trasăm Chipul, se pune acum întrebarea cum anume se prezintă și se „arată” acest Chip? Cum îl putem percepe și cum ni-l apropiem de fapt din perspectiva umană?

Tratatul lui Campbell nu ne spune cum arată Dumnezeu ca atunci când l-am privi *Față către Față*, așa cum l-au privit cândva profeții Vechiului Testament, dintre care l-am putea aminti aici pe Moise, căruia Creatorul îi apare într-un rug de foc nemistuit, ci mai curând ne sunt enumerate o serie de caracteristici ce-i sunt atribuite din perspectiva aproximării Sale umane. El trebuie să fie așa și așa, pentru că El este Creatorul; Ființa de dinaintea tuturor lucrurilor. Unghiul de vedere nu este greșit sau incorect, dar scapă pe de-a dreptul *Fața* lui Dumnezeu. Ce sunt aceste atribute dacă nu niște Măști cu care noi oamenii l-am deghizat și împodobit pe Dumnezeu? Pesemne că unele îl vor descrie corect, dar altele se distanțează vertiginos de ceea ce Dumnezeu ar putea fi. Dar cum este? Cine ne poate spune, fără să greșescă?

Vom porni așadar de la perspectivele creionate de Campbell în cartea sa. În cel de-al doilea capitol al cărții, intitulat „*Imensitatea lui Dumnezeu, dilema omului*”, se face o precizare destul de importantă de la care pleacă într-un anume fel și una dintre premisele studiului de față: „La începutul secolului al nouăsprezecelea, învățații au descoperit dovezi pentru patru surse documentare ale primelor cinci cărți ale Vechiului Testament, care erau considerate cândva a fi opera lui Moise. [...] Aceste surse zădăresc mai multe tipuri de Dumnezeu”. [1]

Dintre aceste multiple tipuri de Dumnezeu, două se concretizează cu tărie: Dumnezeul inaccesibil, îndepărtat și ascuns în ungherele nebănuite ale Universului „*Elohim*”, iute la mânie ce nu acceptă compromisuri și Dumnezeul accesibil, apropiat de omenire, care se arată și le vorbește adesea oamenilor, „*Iahve Elohim*” căruia i se

poate pronunța Numele și distinge ca prin ceață *Fața*, dând dovadă de milă și îngăduință față de propria sa Creație. Pesemne că scindarea aceasta a lui Dumnezeu în două persoane perfect distincte și implicita distorsiune ce decurge de aici, nu sunt decât închipuiri și construcții șubrede ale minții umane; altfel spus o modalitate eronată de percepție și interpretare a ceea ce a fost dintru început Dumnezeu.

Campbell ne oferă următorul pasaj cu privire la de-dublarea Divinității: „*Elohim*, «Dumnezeu», este universal, îndepărtat, detașat, în timp ce celălalt, «Domnul Dumnezeu», *Iahve Elohim*, este mult mai pământean și mai apropiat. *Iahve* este cel care se plimbă prin Grădina în răcoarea dimineții și îl strigă pe Adam. El le oferă îmbrăcăminte lui Adam și Evei”. [2] Întrebarea ce se pune cu privire la natura duală a lui Dumnezeu este cum poate fi El într-un anume moment al existenței bun și îndurător, iar într-un moment ulterior să-și schimbe radical atitudinea și să devină neîndurător, capabil chiar să radă de pe suprafața Pământului, dintr-o singură mișcare, întreaga rasă umană, ca în vremurile apocaliptice ale lui Noe? Nu există o discrepanță între Dumnezeul-Creator; Dumnezeul celor șase zile din *Facerea* și Dumnezeul-Distrugător (*Apocaliptic*) din momentele de cumpănă ale omenirii, când Potopul instrumentat de El a curățat din temelii Creația și când, în zilele finale ale Lumii, grație *Apocalipsei* lui Ioan, Creația va fi să fie curățată din nou, dar nu prin apă ci, de această dată, prin foc? Dacă vom privi lucrurile prin obiectivul uman al înțelegerii noastre limitate, așa vom fi tentați să credem dar după cum ne spun Sfinții Părinți: „*Incurcate sunt căile Domnului*”.

(continuare în pag. 52)

Împărțindu-l în bun și rău, e ca și cum i-am pune la îndoială judecata. Se naște o problemă existențială de natură filozofică la care nu vom putea să dăm nicicând un răspuns corect sau mulțumitor: „Știm noi ce e bine și ce rău întru Adevăr?” Ca să soluționăm incertitudinea va trebui să spunem ce este Adevărul și dacă Adevărul e chiar Dumnezeu, acela căruia noi îi punem la îndoială acțiunile, ne învârtim în mod stupid într-un cerc vicios al indefinitului din care nu vom putea ieși decât dacă vom intra în posesia unei cunoașteri supra-umane. *Iluminare?* Nu vom stăru!

În ceea ce privește apropierea sau depărtarea lui Dumnezeu de Creație, despre care Campbell amintește în textul său că: „[...] îndepărtatul Dumnezeu Tatăl în gloria sa, [este] atât de greu de descris în imagini”, [3] și în altă parte că: „Pe măsură ce avansăm în timp, înfățișarea lui Dumnezeu suferă o dublă transformare. Devine mai mare și, în același timp, din ce în ce mai distant și îndepărtat”, [4] trebuie făcute câteva precizări esențiale. Remarcile autorului sunt cât se poate de îndreptățite și vizează o perspectivă corectă și justificată a Realității, în sensul că Omul s-a *îndepărtat* de Dumnezeu prin necredință, la un prim nivel de transcripție, și apoi, la un nivel mai subtil de transcripție, prin actul căderii de la începuturile Creației, Dumnezeu s-a *îndepărtat* la rândul lui de Creația pe care o zămislise, întrucât aceasta se stricase, căzuse în păcat și nu mai putea fi demnă de strălucirea Feței Sale, ori de Cuvântul Lui dătător de viață. S-a produs, după cum lesne se poate observa, o *dublă* îndepărtare; o îndepărtare pornită con-comitent din ambele părți: dinspre partea Creației și mai apoi dinspre cea a Creatorului.

În cursul ținut despre *Cartea Facerii* în perioada 1981-1982, la secțiunea „*Întrebări și răspunsuri*”, Ieromonahul Serafim Rose, scria următoarele: „Legătura dintre Rai și lumea contemporană este una foarte adâncă, fiindcă la început Raiul era parte a pământului – un loc mai înalt, ca un fel de munte. Când Adam a fost scos afară din Rai, a coborât în jos pe pantă și a început să trăiască acolo. Apoi Cain avea să coboare și mai jos. [...] Mai există muntele în acel loc? Nu. Vedeți, ceea ce avem în prezent e o altă realitate. [...] Poți ajunge acolo doar într-o stare de răpire; trebuie să ieși din tine. [...] Unul dintre Părinți spune că, până la Potop puteau încă să vadă Raiul. [...] Înainte de Potop Dumnezeu venea și vorbea direct chiar și cu Cain, păcătosul”. [5]

Deducem de aici strânsa legătură dintre Om și Divinitate la începuturile Creației când, pare-se, Dumnezeu era mai aproape de oameni, arătându-se lor și vorbindu-le. În acele timpuri îndepărtate ale istoriei omenirii, adică acum aproximativ 7500 de ani când a luat ființă Adam și mult timp după aceea, a auzi glasul Domnului era un fapt aproape normal. Sau, altfel spus, nu reprezenta un aspect atât de ieșit din comun pe cât s-ar putea numi astăzi. Îndepărtarea Omului de Dumnezeu și a Dumnezeului de Om este un fapt cât se poate de real (incontestabil), dar nu în maniera sugerată de Campbell în studiul său, mai curând ca o alegorie decât ca un fapt real. Prin modul în care autorul „*Nenumăratelor chipuri ale lui Dumnezeu*” îl prezintă pe indefinitul și necunoscutul fără de Chip am putea spune că aproape nici existența nu-l este acceptată ci pusă mai curând sub semnul între-

bării. Dumnezeu, ca o plăsmuire a minții umane... Creatorul ca expresie a năzuințelor lumesti: Dumnezeu „făcut” după chipul și asemănarea noastră, și nu invers! Altfel spus, omnipotentul Dumnezeu este ceea ce Omul a putut sau a vrut să-și imagineze. Perspectiva atribuirii însușirilor umane unui Dumnezeu ce depășește lumea și gândirea noastră limitată, nu e câtuși de puțin departe de adevăr, dar Adevărul incontestabil la care cu greu se poate ajunge, nu trebuie de fel combătut prin încercarea nereușită de a spune ceva despre ceea ce de fel nu se poate spune. A-l descrie pe Dumnezeu; a vorbi despre *Chipul* Său, ori despre *Numele* Sale, e ca și cum am purcede la iluzionara construcție a Turnului Babel. Infinitele posibilități lumesti, amestecându-se într-un amalgam ininteligibil. Ce se va înțelege dar din haoticul amestec nebunesc de așteptări și dorințe umane nicicând satisfăcute? E asta o cale înspre Creator, sau doar o amăgire? Înclin spre varianta din urmă, când despre *Chipul* celui fără Nume se poate spune doar un singur lucru: *nu-i Chip de a-l cunoaște!*

Jean Calvin considera că unul dintre cele mai importante atribute ale lui Dumnezeu era puterea; *putere* care, conform vizunii sale, ajunsese să fie diminuată într-un mod brutal, de cultul supraexagerat al sfinților, iar dispariția sau îndepărtarea Divinității din dimensiunea Creației constituia de fapt unul dintre aspectele incontestabile ale puterii Sale. Conform istoricului A. J. Conyers, puterea nu a fost dintotdeauna trăsătura forte a Divinității, astfel încât, printre caracteristicile ce i se pot atribui și i s-au atribuit de-a lungul vremii au fost, dincolo de așa-numitele atribute „*naturale*”, precum *individualitatea*, *eternitatea*, *viața* sau *spiritualitatea* (ce includ și induc și ideea de putere) și atributele „*morale*”, printre care se numără *adevărul*, *dragostea*, *sfințenia*, *dreptatea* și *onestitatea*.

Dorind să răspundă la marea și retorică întrebare „*Ce fel de ființă este Dumnezeu?*”, Newton s-a folosit de adjective ca „*pantocrator*”, „*monarh*” sau „*supraveghetor*” pentru a-l descrie și gândi pe Dumnezeu. În accepția savantului, Creatorul dispunea atât de forță cât și de inteligență, iar aceste „*adjective*”: „[...] aplicate unei divinități de o măreție și putere uluitoare, nu erau cu nimic diferite de cele utilizate pentru a caracteriza persoanele cu grad mai înalt din viața de zi cu zi”. [6] Newton îl percepea pe Dumnezeu asemenea unei Ființe suverane, omniprezente și transcendente, veșnic implicate în actul Creației Sale, astfel încât dacă Lumea în sine ar fi fost un *mecanism*, inevitabil Dumnezeu era cel care întorcea cheia înăuntrul acestuia, făcându-l să funcționeze în parametrii prestabiliți ai logicii și armoniei originare. Dumnezeu nu se despărțise niciodată de opera Sa; se retrăsese doar într-un loc obscur și necunoscut umanității spre a se îngriji mai bine de funcționarea ei deplină. Astfel, povestea incredibilă din *Cartea Facerii* devenea în viziunea savantului un soi de „*relatare codată a unui proces alchimic*”. În cele din urmă: „[...] gândirea newtoniană a contribuit la răspândirea ateismului din ce în ce mai pregnant al secolului al optsprezecelea”. [7]

Cartea lui Jeremy Campbell rămâne un exercițiu de forță și imaginație a căutării, și nu neapărat a și

(continuare în pag. 53)

(urmare din pag. 52)

găsirii, „*Nenumăratele chipuri ale lui Dumnezeu*” pe parcursul a 400 de ani, timp în care percepția umană cu privire la ideea de ce anume ar putea reprezenta El s-a schimbat vertiginos o dată cu evoluția și revoluția tehnică și industrială, prefăcându-se așa cum se prefăce Lumea proaspăt creată, în mâinile Creatorului ei, într-un amalgam de forme greu digerabile și inteligibile.

Încercând să-i înțelegem și să-i aprofundăm Creația, l-am supus cu bună-știință sau dintr-o prea mare și exagerată sporire existențială unei metamorfoze transcendente din care s-ar părea că nu își mai revine nici astăzi. Dilema *Trinității* și soluționarea acestei neconcordanțe existențiale, care ne spune că Trei sunt Unul printr-o miraculoasă contopire, a frământat mințile luminate vreme de secole, iar soluțiile oferite, fie din perspectiva științifică, fie din cea religioasă, nu sunt de fel multumitoare.

„Fecioara Maria deveni aproape al patrulea membru al Trinității”. [8] [...] „Cultul Mariei ajută, din acest punct de vedere, la marginalizarea Trinității”. [9] [...] „Doctrina Trinității, axul teologiei lui John Donne, era un soi de supersitiție, o formă de idolatrie. Sfânta Treime era un mister”. [10] [...] „Doctrina Trinității, povestea unui Dumnezeu-om care se supune unei execuții barbare, ideea că Dumnezeu este bun, dar lumea este ticăloșită, faptul că suntem făcuți după chipul Lui, dar El este extrem de diferit de noi, toate acestea sunt elemente peste măsură de contradictorii, profund paradoxale”. [11]

Acum, dacă ar fi să ne raportăm la părerea unui bogat armator din Roma pe nume Marcion din Sinope care în mult-disputata sa lucrare „*Antithesis*” propune o dualitate exacerbată și diformă a Divinității, am ajunge la concluzia că Dumnezeu săvârșește în fiecare clipă o *dublură* cu propria sa persoană, astfel încât Dumnezeul Creator este unul inferior aflat într-o permanentă confruntare cu Dumnezeul superior și cu Fiului Său, Iisus Hristos, căruia i s-a dat întreaga putere peste oameni datorită sacrificiului Său odios. Din toată această teorie a dualismului radical trebuie să reținem, ne spune Sinope, faptul că mântuirea umanității se rezumă per total la respingerea Dumnezeului Creator și recunoașterea (*acceptarea*) Dumnezeului superior. Jocuri de măști între Dumnezei buni și răi, ce își trimit odraslele la moarte pen-tru ca Umanitatea să o ducă mai bine (să se izbăvească)! Cel puțin asta reiese din descrierea și opiniile lui Marcion din Sinope care a cultivat și propagat totodată o sectă a minimalizării rolului Creatorului în Univers și a căilor sale necunoscut-labirintice spre salvarea finală a lumii, ce de la Tatăl trece la Fiul. *Vechiul anunță Noul*, astfel încât *Testa-mentul* să fie o simplă dar covârșitoare filă de istorie (*Anul Zero*; [12] reper de numere date înainte sau înapoi!), atâta vreme cât moartea a fost învinsă prin Cruce.

În al șaisprezecelea capitol al volumului de față „*Convingându-l pe Dumnezeu să existe*”, întâlnim un pasaj scurt dar esențial, în care se precizează: „Lui Moise i se spune să vină înspre Domnul, împreună cu Aaron și cu șaptezeci dintre Bătrâni. Moise este însă singurul care are voie să se apropie de El”. [13] Este vorba despre scena de pe Muntele Sinai, când Moise, împreună cu fratele său Aaron și cu o ceată de bătrâni ai triburilor lui Israel ies în întâmpinarea Domnului, gata să se arate. Domnul i se face cunoscut numai lui Moise, într-un rug de foc aprins, întrucât restul nu sunt vrednici de a-L vedea nici măcar așa cum îl vede Moise, ce pare a avea o întâlnire față

către față cu acesta, dar Fața de drept a Creatorului rămâne cumva în expectativă, ascunsă într-o lumină orbitoare. Ce este important de reținut din acest pasaj? Dincolo de *Fața* lui Dumnezeu, despre care se poate vorbi atât de mult, dar despre care nu se poate spune nimic *concret*, și prin *concret* mă refer la *concrețețea Chipului*, așa cum un pictor sau un sculptor ar face...; există *Numărul* lui Dumnezeu.

Despre *Fața* și *Numărul* lui Dumnezeu am discutat mai pe larg în eseul „*VISAGE II: Cel fără de Nume întorcându-și Fața*”, așa că nu voi dezvolta aici. Voi spune doar, pe finalul acestei dezbateri că Identitatea lui Dumnezeu, asociată cu pasajul anterior ne reproduce și concretizează un Număr: 72. Șaptezeci de bătrâni, Moise și Aaron. E oare o întâmplare că Dumnezeu se revelează și se destăinuie identitar în vârful muntelui, în preajma unui număr nici incomplet, nici suprasaturat, ci mai curând exact? Exact *Numărul celor 72 de Nume ale Sale*, iar în clipa dezvăluirii mult-așteptate, doar unul dintre cei 72 îi poate vedea Fața, pentru că puterea omului nu-i poate cunoaște toate Numele și Fețele deodată (în același timp)! Iată un motiv al rămănerii în urmă a celorlalți 71 de însoțitori. Primul (1), sau cel din urmă (72), – depinde cum calculăm, – îi va cunoaște Chi-pul... Restul, e doar numărătoare și străfulgerare inconștientă...

Note:

[1] Jeremy Campbell – *Nenumăratele chipuri ale lui Dumnezeu (400 de ani de căutare științifică a imaginilor divinității)*, Ed. Minerva, București, 2008, p. 47

[2] *Ibidem*, p. 46

[3] *Ibidem*, p. 26

[4] *Ibidem*, p. 45

[5] Serafim Rose (Ieromonah) – *Scrieri*, în *Cartea Facerii, crearea lumii și întâiul om*, Ed. Cartea Ortodoxă (Sophia), București, 2009, pp. 333-334.

[6] Jeremy Campbell – *Nenumăratele chipuri ale lui Dumnezeu (400 de ani de căutare științifică a imaginilor divinității)*, Ed. Minerva, București, 2008, p. 133.

[7] *Ibidem*, p. 144.

[8] *Ibidem*, p. 98.

[9] *Ibidem*, p. 101.

[10] *Ibidem*, p. 143.

[11] *Ibidem*, p. 319.

[12] În *Anul Zero*, filozofii Gilles Deleuze și Félix Guattari în volumul „*Mii de platouri*” văd pura expresie de „*Facialitate*” ce concretizează Chipul lui Dumnezeu; Chip de la care se revendică toate celelalte chipuri printr-o supremă senzație contrastantă: Zidul Alb-Gaura Neagră, sau niște picături de vin roșu infiltrându-se într-o apă excesiv de albă. S-ar putea folosi și comparația sângelui roșu din momentul crucificării, scurs pe trupul îndurerat al Omului Alb ce suferă inimaginabil, iar suferința i se întipărește groaznic pe Chip, iar de pe Chipul Său, trece numaidecât mai departe pe Chipul acuzator și criminal al Lumii ca întreg, așa încât *mașina de facialitate* se pune sistematic în mișcare, dând întâietate *Anului Zero*; – Anul manifestării lui Hristos în Corpul Lumii. (n.a.).

[13] Jeremy Campbell – *Nenumăratele chipuri ale lui Dumnezeu (400 de ani de căutare științifică a imaginilor divinității)*, Ed. Minerva, București, 2008, p. 301.

Bibliografie:

CAMPBELL, JEREMY [2008] – *Nenumăratele chipuri ale lui Dumnezeu (400 de ani de căutare științifică a imaginilor divinității)*, Editura Minerva, București.

DELEUZE, GILLES; GUATTARI, FÉLIX [2013] – *Capitalism și schizofrenie vol. II: Mii de platouri*, Editura Art, București.

ROSE, SERAFIM (Ieromonah) [2009] – *Scrieri*, Editura Cartea Ortodoxă (Sophia), București.

Melania CUC**Floarea vinului**

Poftesc la cina de taină,
 La vremurile care purtau vopseluri
 De incunabil,
 Dovezi ale făcătorilor de pace
 Ce dorm încă
 În cernoziomul mustind de viață.
 Degeaba mă așteptați flămânzi și-nsetați.
 Peștii oceanele sunt tot mai slabi
 Și pâinea-i frântă pe roată.
 Doar floarea vinului din paharul meu
 Se schimbă la față
 De trei ori pe zi.
 Habar nu am cine, ce...
 A părjolit penele păsării din ceasornic.
 Peste masa cu noi toți așezați pe cojile de nucă
 Stă timpul, pomul vieții-promise
 Are rădăcina înfiptă în venă,
 Ac ruginit de de seringă.
 La umbra umbrei
 Închinăm, ciocnim, ne bem răsuflarea
 Ca un șerpaș bătrân
 Rostogolind în somn
 Himalaia.

Fiica risipitoare

Ultima bibilică din ferma cea veche
 Clocește pe platou de argint,
 Rubinul lichid.
 Cuțitele, furculțele, toate cupele de Baccara veche
 Îndeamnă trecătorii la friptura în sânge.
 Nu e de mine amintirea celei
 Ce și-a risipit
 Tinerețea și banii
 Pe farduri, iluzii
 Și cărți cu filele lipite între ele.
 M-am întors la masa părinților
 Cu cosița tăiată.
 Pe stradă, prietenii gurmanzi
 Și cei slabi de înger
 Trag carul alegoric plin cu confetii.
 Va fi sărbătoare imaginară,
 Un fel de naștere neanunțată
 Și magi din alte colțuri de lume
 Vor aduce aurul, smirna și tămâia promise.
 O dără de salivă taie colțul gurii
 Celui ce ar trebui să-mi cânte de inimă-albastră.
 Muzicantul e mut și se ivesc deja
 Măturătorii orașului.
 Sub salopete și oasele rupte de muncă
 Cutiile de conserve ruginesc
 În ploaia ce se iubește
 Cu trompeții decupați dintr-o altă poveste.
 Și... tata tace, și mama se întoarce

Pe cealaltă parte a zilei mele de naștere.
 Pisicile albe cu pisicile negre
 Aleargă pe șira spinăării
 Vițelului ce s-a urcat de bunăvoie
 Pe blatul cu spărturi de sifoane
 Și pete din polen de șofran african.

În liniștea despărțământului

Gândurile noastre cele mai bune
 Au devenit zgrunțuroase.
 Nu ne lasă să facem pas- dublu
 Pe epiderma cămășii, pe care
 Un taxidermist neîndemânatic
 Încearcă s-o prindă-n cârlige de rufe
 Pe aer.
 Mostra aceasta de irealitate
 Este tot ceea ce a mai rămas
 Din animalul cândva liber,
 Sălbatic.
 În despărțământul sertarului cu secrete de familie,
 Fotografii în alb-negru își dau cu roșu pe buze.
 Nasturii costumului de gală
 Sunt pregătiți pentru altă serată.
 Și iarăși ne vom face bagajul din cărți nescrise
 Și rafturi pline cu vise despuiate
 Ca nudurile
 Din atelierul unui pictor bețiv și celebru.
 Îndoaia bate monede scoase din circulație
 În casa cu sticle și borcane golite de miere.
 Cui să-i mai pese de viață ?!
 Noi toți ne rotim în jurul flăcării lămpii
 Într-un carusel din hârtie lipicioasă
 Printre muște hulpave și mute.

Scară din trupuri de oameni

Moartea sunt eu,
 O femeie cu buzele mușcate la sânge
 Și limba ce vorbește în numele celui
 Ce se va naște poimăine.
 Ea își întinde umbra pe ziduri
 Ca pe un ecran de cinema din veacul trecut;
 Eu sunt albă, rotundă, imposibil de fărâmat
 În roțițele unui ceasornic mecanic.
 Moartea se culcușesc în zăpezi,
 În frunzele căzute văratic
 Și în zarurile abandonate pe masa de joc.
 În pantofii cu toc cui și cu un număr mai mici
 Eu mă încăpățânez să urc scara,
 Eșafodajul ridicat din trupuri de oameni frumoși.
 Dumnezeu râde-n pumni cu țărână sub unghii.
 Tocmai a zidărit lumea din nou
 Și trimte zăpada ploaia să-mi șteargă
 Degetele năclăite de miere și fiere.
 Sunt sănătoasă- tun în propriu-mi război!
 Plantez ghimpii trandafirilor
 Ce vor înflori în coroana unui alt
 Fiu născut cu măseaua-de-minte
 În gură.

(Din volumul în lucru „Totem de inimă roșie,,)

Ioan Romeo ROȘIANU

DANIEL LUCA și adevărata reclusiune-a tăcerii

Daniel Luca – „Teritoriu ocupat”, Editura Ecreator, Colecția Poesis, 2018

O carte cât o mare provocare aduce-n atenția largului public timișoreanul Daniel Luca, prieten de cursă lungă și poet dedat deja și la actul critic.

Personalitate puternică, egală cu sine însuși, Daniel Luca propune un „Teritoriu ocupat” menit să definească o anume lume interioară, să contureze și să delimiteze emoții și simțiri menite să transpună lectorul într-un univers propriu.

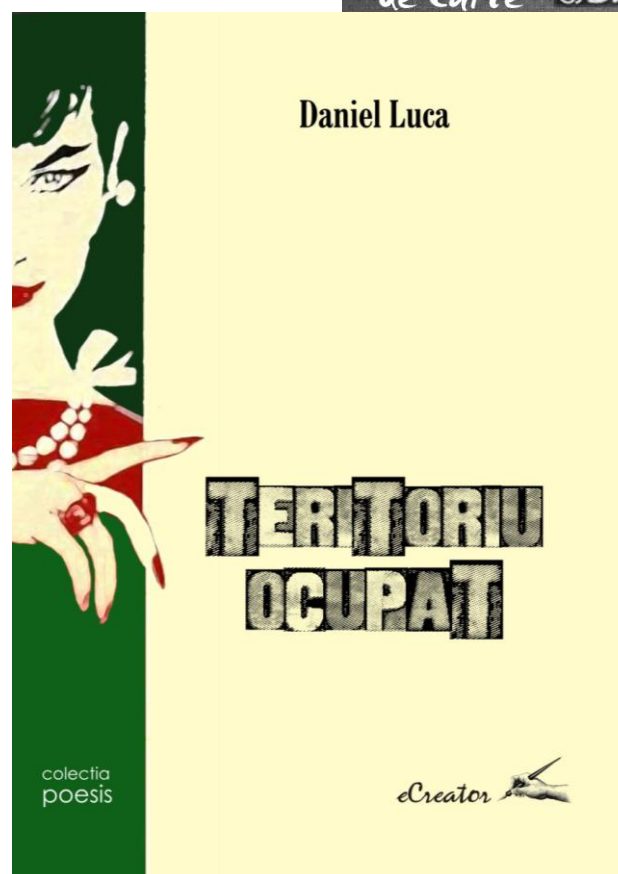
Zgârcit la cuvinte de data aceasta, în poeme cât o fulgurație de gând, Daniel Luca dă toată măsura valorii sale, primii peri albi amintind înțelepciunea, în poem înșurubându-se astfel versuri aforistice.

Așa construiește el un univers solitar în care-și dăltuiește atent versurile, o adevărată reclusiune-a tăcerii dacă vreți, o stare în care lectorul se trezește a fi complice la actul creației și ușor cuprins de un anume sentiment de intruziune.

Sfios, aparent introvertit, poetul de pe Bega explodează-n poem și provoacă mereu, forța poemelor sale avându-și geneza în acel dramatism al momentului consemnat, o lume dezarticulată în care, dincolo de acea pastişă de calmă tristețe și resemnare, autorul propune-ntr-o tensiune lucidă o nouă lume semantică închipuită: „M-ai încis/între coperte/și m-ai așezat/pe raftul de sus./Curând nu vei mai avea/spațiu de depozitare” (Biblioteca), sau: „Odată/cu ultimul dinte de lapte/ am pierdut și iubirea” (Pierdere), sau: „Te-am mușcat de lobul urechii /și-am rămas atârnat. / Cercel viu” (Cercel), sau: „M-am împiedicat / de gândul tău / și m-am sprijinit în cădere / cu inima / de copac” (Cădere), sau: „Mi-am rătăcit limba/ între sânii tăi blonzi ./ De-atunci sunt călător” (Limba).

Multă autoironie dar și o anume fotografiere a realității aduce Daniel Luca-n prim plan, gesturi refutatorii, conveniențe sociale și o susținută revoltă înnoilează scriitura sa, context în care poemul pare luminat din interior, reflexiile acestuia având darul de-a atrage atenția asupra unei personalități complexe, capabilă de versuri de-o spectaculoasă prospețime: „Te-ai ascuns după lună/să nu te pot ajunge./Ceea ce nu știi este că lucrez deja/la o scară” (Fuga), sau: „Te-ai adăpat/la izvorul meu/până am secăt” (Izvor), sau: „De picăturile/iubirii tale/mă adăpostesc/sub pelerină” (Pelerina), sau: „Plouă/și mă prăbușesc din nori/ încărcat de electricitate./te transform într-un morman/ de cenușă” (Ploaia).

O anume patetică și armonioasă reflectare a emoției propune Daniel Luca, deloc o lume semantică închipuită în textele sale poetice, numai teren pregătit pentru sublinierea și reflec-tarea propriei tăceri, a tristeților sale ances-trale, a suferinței înăbușite.

Sunt baze structurale ale unei adevărate sfere tematice în scriitura sa din acest volum, endemică revenire în versuri.

O interesantă resemnare vine ca un fir roșu al lucrării, o tăcere pietrificată amprentând spațiul său propriu, o elegantă și provocatoare surdină a metaforelor, adevărat paravan pentru a-și apăra acea intimitate din actul creației.

Un volum menit să stârnească, să suscite și să facă din lector un părtaş la emoții și pagini memorabile.

Loreta Toader și poezia gândurilor ascunse

Loreta Toader – „Povestea unui gând”, Editura Ecreator, Baia Mare, Colecția Debut, 2018

Cu o adevărată poezie a căutărilor ne provoacă poeta Loreta Toader, o poetă pentru care spațiul diasporei încă nu a devenit stare de dor sau amprentă menită să influențeze un întreg destin artistic.

Detășată de sine însăși și de un întreg spațiu existențial, Loreta Toader debutează cu eleganță, volumul „Povestea unui gând” devenind o oglindă în care reflectă c-o naturalețe dezarmantă trăiri și emoții.

(continuare în pag. 56)

Netributară chiar și actului artistic în sine, autoarea provoacă un univers altfel ușor perceptibil, însă tocmai din această naturalețe se naște povestea, firul epic ce înnobilează o scriitură puternic amprentată de un univers propriu.

Sensibilă la tot și la toate, propune o carte împărțită în trei secțiuni de sine stătătoare construite, întregul fiind o carte egală, o carte întregită, rotunjită, o carte unitară tematic și stilistic.

În toate cele trei cicluri ale cărții adună consistența unui întreg zbucium, din aceste energii descătușate născându-se poeme de respirație, iar actul confesiv excede acestui neorealism invaziv care amprentează respirația cotidiană.

Deloc invaziv expuse, sentimentele poartă hlamida unei lirici aproape matematice, fapt ce surprinde în mod deosebit ținând cont de faptul că vorbim de un volum de debut.

Un parfum aparte are discreția de care dă dovadă, dar încă nu știm cât este act cerebralizat sau mod de-a fi.

Transmite ușor parfumul propriilor trăiri și face din lector un complice cucerit facil tocmai prin faptul că nimic nu pare agresiv, ostentativ sau tracasant.

Altfel spus, o poveste de viață ușor stilizată, emoții capabile să provoace, să strârnească, să contrarieze, dar în măsură să definească un spațiu poetic interesant abordat: „Merg printre oameni, neobservat,/Urc și cobor într-un timp imaginat,/Îmi întâlnesc gândul plin de iluzii,/Încerc să citesc printre stări și confuzii.//Alerg împiedicându-mă în cuvinte și lacrimi,/Sufletul îmi este cuprins de patimi,/ Neli-niștea timpului mă încojoară,/Între noapte și zi teama mă împresoară” (Merg printre oameni), sau: „Mă voi întoarce la tine doar/Pentru a-mi lua ce-mi aparține,/Liniștea și sufletul meu răătăcit,/Și bucuria de-a renaște noaptea/În care ai vrut să-mi spulberi/Un vis... neîmplinit!” (Mă voi întoarce).

Un preaplin de frumusețe planează peste scriitura ei, dar este din plin perceptibil elementul desprins din resemnare, ideea de abandon în fața vicisitudinilor fiind element definitoriu în primii ei pași făcuți în largul literaturii.

Există o stare de temere, de nesiguranță nedisimulată, o scriitură senzitivă capabilă să captiveze prin naturalețe, demers deloc străin unui lector capabil să îmbrace haina personajului.

E ca un pas făcut spre-o lume în care diafanul transiterii stărilor sufletești, altfel valori eterogene, subliniază, conturează cu tușe sigure un adevărat cod al oglinzirii într-o lume improprie visului și poeziei: „Inima mea pictează-n natură povești,/Cu bujori dantelați și mărgăritar si-defat,/Iasomie, crăiasă își trimite aroma/În zefirul nopții unduind zâmbește luna” (I-am spus), sau: „Și dorul doare, visele plâng,/lacrimi difuze pe obraz se resfrâng.//Și inima suspină, sufletu-mi trist,/Gânduri îngână un cânt interzis.” (Și...).

Una peste alta, Loreta Toader alternează ușor genuri și stiluri poetice, trece ușor de la poemele lungi la cele scurte, cât o fulgurație de gând, trece de la simpla consemnare sau fotografiere a realității la o revoltă interioară.

Multă interogație în scriitura ei, o strânsă legătură cu persoana iubită, multă revoltă, multă reacție la lipsa de reacție a acesteia. Tocmai din această nevoie de comunicare și din această raportare la spațiul înconjurător și la

Loreta Toader

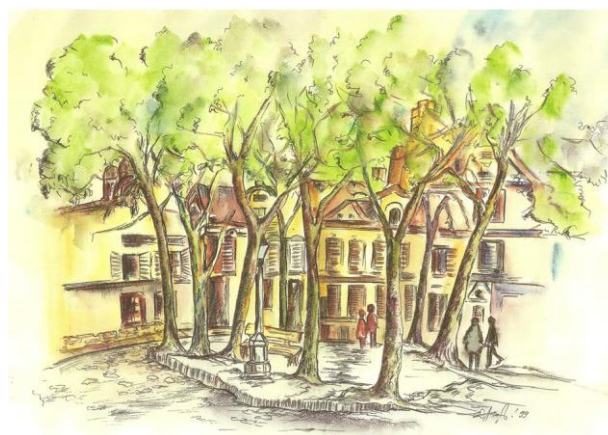
Povestea unui gând

debut

eCreator

propriile simțiri se nasc ele-mente menite să contureze o personalitate literară, obsesivă fiind tocmai relația proprie emotivă, în dis-perare creionată uneori și în poeme în care poeta se dedublează, adesea trezindu-ne că ne vorbește ca un bărbat.

Poemele umbrite tocmai de această doză de neîmplinire aduc un parfum de preaplin și căldură, chipul unei poete capabilă să aprofundeze și să exploreze trăiri se evidentiază îndeosebi în ultima secțiune a cărții în care experimentează interesant ideea de eseu.

Desen de Constanța Abălașei-Donoșă

Ignatie GRECU

E cald și dulce

Luna pare să doară.
Teii n-au înflorit încă?
E cald și dulce spre seară,
Umbra moale, adâncă.

Un semn, o rază măcar
De-ar sosi de la tine.
Le-aș pune ca pe-un dar
Dintre cele puține.

Viața o apă îmi pare,
Oglindă plină de cer.
Dintre cele netrecătoare,
Doamne, ce-aș putea să-Ti cer?

Dar de cuvânt, o scânteie,
Firav, un licăr de sus,
Care să umple de taină,
Suflet smerit și supus.

O lumină

Lângă fântână a poposit un înger.
O lumină către seară, subțire.
Umbre lungi căutau umbra să i-o îmbrățișeze,
Copaci neclintiti în uimire.

Am plâns atunci de bucurie
(O bucurie care niciodată nu piere):
Dumnezeu vine la noi să ne cerceteze,
Drumeț ostenit fără să ceară nimic
Decât să-L privim de aproape
Și să-L atingem doar în tăcere.

Viața poetului cea de toate zilele

Pana se uită tristă la mine.
Scriu direct la calculator.
Am uitat cum se rotunjește „a”
Și punctul pe „i” dintr-o singură însulițare,
Ca și cum a-i împunge în costă pe
 cineva răstignit pe hârtie.
Am uitat și primul răsărit de soare.

Ce să mai spun de litera „t” mic -
o cruce acolo smerită, dar o cruce.
Textul e plin de astfel de însulișări și
de cruci,
Ca și viața, viața poetului de toate
zilele.

Freamătul spicelor

Ce plin și ce frumos sună-n auz
Freamătul spicelor vara, în soare.
Ciocârlia suie-n zbor sus, tot mai sus,
Să spună lui Dumnezeu vestea ce mare:

Cum că paiul de grâu plin de rod să nu
se rupă,
Rochița-rânduncii îmbrățișat îl susține.
Și ca o stea răsărind cu vin tainic în cupă
Te-așteaptă să treci și-nsetat să sorbi,
pelerin!

Harfa lui David.

-Sunt greieri, spuse, cu neviionovăție.
-Nu, nu sunt greieri, copile!
ci harfa lui David, viitorul împărat și cântăreț,
când, în copilărie, păștea oile tatălui său,
și pleca la vânătoare,
o lăsa lângă copac în iarbă,
stelele coborau pe strune
și singure cântau,
la fel ca-n noaptea aceasta.

Desen de Constanța Abălașei-Donosă

Melania CUC

Cornel Cotuțiu, o Istorie Literară, mai altminteri decât cea cu care am fost obișnuiți

Am fost mereu fascinată de scrisorile primite în plicuri de mucava cu mărci filiginate, cu ștampile poștale inconfundabile, pe care încă le mai deschid și azi, cu un soi de frenezie, neliniște care nu se compară cu nici o altă emoție. Dincolo de veștile, bune sau mai puțin bune, de conținutul intrinsec al scrisorii, se află „secretul”, corespondenței, spațiul imagistic, lingvistic și cultural dintre expeditor și destinatar. Personal nu agreez să-mi fie tipărite scrisorile pe care cândva, de undeva, cu cineva în gând am scris, poate fericită fiind, sau tristă, mândră, fericită... De aceea, zic, eu nu păstrez corespondența, fie ea factură de la telefon, fie scrisoare de dragoste, odată ce am citit-o, i-am aflat mesajul. O, da, îmi rămâne reverberația comunicării, și peste timp îmi amintesc aproape fidel rândurile unor scrisori care mi-au marcat viața. Așa sunt eu, în timp ce prietenul meu, unul dintre cei mai profunzi și harnici scriitori ai zilei, Cornel Cotuțiu, procedează cu totul altfel. Nu doar pentru parcimonia cu care și-a arhivat corespondența de-a lungul zecilor de ani îl admir, ci și pentru modul literar indubitabil în care a reușit să facă o CARTE dintr-un teanc de scrisori cu expeditori majoritar din lumea literară, o istorie a literaturii române din perioada cronologică care leagă două veacuri, două milenii.

Am primit, am citit cartea lui Cornel Cotuțiu, intitulată „Domniile lor către mine”, volum apărut în condiții grafice de sărbătoare la prestigioasa Editură Școala Ardeleană. Așa cum spuneam, inițial am oscilat între a citi sau nu le citi gândurile unor oameni care, i se adresează în privat lui Cornel Cotuțiu. Volumul are peste 400 de pagini de corespondență densă, adesea savu-roasă, cu accente pe probleme personale dar mai toate într-o corelație cu traiul din care se naște o carte, se construiește o idee culturală, se edifică destinul unui Autor. Deține toate ingredientele pentru a fi document al unei etape istorice, este operă literară. Relația umană elevată adesea, se remarcă ca un fir roșu care îl leagă pe destinatar de expeditor, dar care face și o buclă generoasă, atrăgând în jocul remarcabil al discursului și cititorul. Cu atât mai interesantă mi s-a părut cartea, cu cât am întâlnit acolo numele unor scriitori cu biografii mai puțin cunoscute de marele public, dar care își deschid, în misivele lor către Cornel Cotuțiu, nu doar inima ci și mintea. Despre cărți, reviste, sănătate, umanitate, viața de scriitor cu urcușuri și coborâșuri... se vorbește în mai toate scrisorile adunate între cele două coperte. O parte dintre cei care au lipit timbre și au expediat plicurile spre Becleanul legendar al lui Cornel Cotuțiu, sunt demult în Ceruri, dar cu atât mai pregnant se simte viața foșnind din amintiri, tipare ale timpului trecut, eșantioane ale unor vieți creatoare.

Volumul este redactat nu doar cu dragoste, cu respect, prietenie, nostalgie. Cornel Cotuțiu vine cu adnotări interesante, cu note de subsol, adaugă indiciile de nume și devoalează sursele biografice, astfel reușește remarcabil să-i confere cărții aura științifică. Nostalgia lecturii trece pe planul doi. Cei interesați de istoria literară

adevărată, vor găsi aici surprize ale unor lăzaroare literare mai mult sau mai puțin cunoscute până astăzi.

Scrisorile aduse în carte nu sunt așezate în ordinea cronologică, după timpul în care au fost scrise, sunt gândite în plan alfabetic, astfel se face că, nume ale unor tinere condee din actualitate pot apărea înaintea unor clasici deja încununăți de premii internaționale, academice celebre.

Fotografii-portret ale semnatărilor fiecăreia dintre scrisorile incluse în carte, dar și coperte de cărți, instantanee, fresce ale unei epoci, apar în colaj și întregesc mesajul lucrării. Unele scrisori sunt protocolare, altele prietenești, cu umor inteligent și acel melanj de sentimente care face ca doi oameni cu preocupări în același domeniu să devină prieteni. Ca într-un puzzle, dacă decupăm una câte una, referințele făcute cu voia sau fără voia autorilor, dar avându-l în vizor pe Corneliu Cotuțiu, vom desoperi un adevărat roman-modern în care personajul principal este chiar Scriitorul Cornel Cotuțiu. Evoluția sa literară care fascinează oricum, este înfățișată cu prietenie care îl leagă de tot ce este viu și frumos, interesant, inedit în lumea literară din zona sa geografică: Beclean, Bistrița, Cluj-Napoca, dar și țarnescarpatic vorbind, în sfera literară, jurnalistică, editorială, de management cultural din Capitală.

„Domniile lor către mine”, face parte dintre cărțile care se citesc din foame de lectură, este o lucrare etalon a biografiei comune a unui val de intelectuali cu har și drag de litera scrisă și care au coborât din turnul lor de fildeş pentru a expedia o scrisoare, ce va deveni nemuritoare, prin Poștă. Destinatarul? Cornel Cotuțiu, Beclean pe Someș. Atât!

Felicitări, Cornel Cotuțiu!

Dumitru ANGHEL

VĂZUL M-A SOMAT de Marin CIORANU

Volumul de versuri „*Văzul m-a somat*”, Editura Proilavia, Brăila, 2017, 132 de pagini, se alătură altor paisprezece cărți de lirică, două de proză scurtă și trei romane, care întregesc palmaresul editorial al scriitorului Marin Cioranu, în peste 20 de ani de implicare intelectuală de creator de literatură, într-o cadență somptuoasă și o romantică delectare, cu infinite nuanțe de sentimentalism melodios, în poezie, ori cu o gamă de plasticități lexicale, în afara clișeeelor licențioase, pe un registru epic din care lipsesc zonele cenușii ale realului sau vocația violenței, cu accent compensator pe farmecul narativ al unui spațiu al verosimilului, dincolo de convulsiile Istoriei, în proza sa.

„*Văzul m-a somat*” este o carte pe o tematică lirică de impact emoțional cu valoarea unei metafore de avertizare în plan sentimental, la limita de avarie a senectutii. Versuri de o violentă alunecare spre cauzalități din care nu lipsesc spaime și incertitudini fără orizont; o poezie poziționată între candoare elegantă, ușor stăpânită și direcționată spre alternative altruist-educative, din care a rezultat o lirică de impas sufletească aflat la limita de sus a candorii și al unui parcurs sentimental, din care nu lipsesc revolta, singurătatea, ambiguități sufletești fără motiv, ca și o înrâncenată dorință de a se împotrivi realităților de tot felul.

Marin Cioranu este un poet al alternativelor, între neastâmpăr emoțional și rezerve de echilibru împăciuitoare, venit din educație și comportament seniorial, deși nu lipsesc puseele contradictorii și pigmentările producătoare de bizarerii, din care au răsărit „*perle*” de lirică autentică: „După ce am trecut / pe sub pământ, / urcând și coborând, / în partea cealaltă / am luat foc din ochii lumii / ... / În durerea asta / mă puteți vedea / Cine sunt?” („Ca un șarpe roșu”, p. 5).

Deoarece toată tevatura lirică a... impasului sufletească în care se află poetul Marin Cioranu nu beneficiază de o structurare tematic-editorială, îmi asum sarcina de a semnaliza toată degringolada sa sufletească pe portativul unei „dezordini... ordonată!”, din care izbânda să vină și de la cititori.

Poetul scrie, se confesează, se revoltă, suferă, se bucură, trăiește momente într-o contextualitate a mărturiilor, pe o terapie sufletească din care abia dacă poate apela la... tratamente de echilibru, fără certe repere ale drumului către sine, într-o devălmășie molto vivace, pe partitura romantică a unui *Preludiu* de Fr. Chopin: „M-am născut orb, / să pot povesti / infinitul întunericului / Când merg prin el, / mă simt prin lumea mea” („Obosită”, p. 6); și în parametrii unei întrebări fără răspuns, dramatică și dilematică: „Am început / să nu mai văd / prin lume. / Doamne, de ce mai trăiesc pe pământ?” („Dacă”, p. 8).

Echilibrul, rezultat din înțelepciune și conștiința de creator, irumpe orgolios: „După ce mi-am

croșetat / câteva cărți / de care m-am speriat / ca un nebun...” („O vietate”, p. 12); ca o declarație de dragoste pentru condiția de poet: „Nimic n-a mai rămas / din mine, / poezia m-a mâncat / m-a șters dintr-o lume înaltă / în care n-am putut să trăiesc...” („S-a dus”, p. 13), pe sonoritățile unei *sarabande* năvalnice, de nestăpânit.

Poezia rămâne singura motivație pentru scriitorul Marin Cioranu: „Acum, când scriu, / simt că ard, / și mă duc departe de mine / până n-o să mă mai vezi / plutind pe apele lumii” („Ardere nevăzută”, p. 22), pentru că *Muza* aceasta celestă îi anulează ezitățile și-i susține tot neastâmpărul creator: „În fiecare dimineață / mor cu răsăritul în brațe” („Ce arde”, p. 25).

Și, ca să fie convingător, poetul are *Crezul* său liric, *Jurământul* de credință pentru *Erato*, muza sa ocrotitoare: „Scriu, / până mă voi stinge / în albul ăsta, / ca delfinul în mare. / ... / Scriu / până umerii / îmi vor țipa” („Înainte”, p. 29); cu valoarea unui *Testament* literar, după modelul ilustrului său înaintaș („Urmașilor mei, Văcărești, / Las vouă moștenire / Creșterea Limbii Românești...”), ca un *adagio*, sobru și maestuos, convins fiind că: „O carte / înainte de a ocupa / locul în front, / trebuie să dea probe de viață...” („O naștere”, p. 30), ca o motivație și o menire, în gamă majoră, pentru toată gestică sa lirică: „Eu am cântat, / până a curs de pe mine / ultima picătură / ca dintr-o lumânare” („Într-o rană”, p. 37).

(continuare în pag. 60)

Domnul Marin Cioranu își afirmă cu tărie vocația lirică iar condiția de creator de poezie îi dă dreptul să aspire spre o recunoaștere meritată: „Când scriu, / mă topesc / fără să mă vadă nimeni, / și ca un hoț / deschid ochiul în carte” („În carte”, p. 45); mai ales că opțiunea, credința sa artistică îl îndreptățește să afirme tranșant: „Ar fi o mare rușine / să umbli cu cârpeli în poezie” („Pe copaci”, p. 48), deoarece a parcurs un drum lung, anevoios și cinstit până a ajuns la limita de sus a vocației poetice: „Am plâns / la căpătâiul ei, / până a zâmbit poezia” („Zâmbetul”, p. 57).

Cu argumentele unei sincerități mesianice: „Încă de mult / știam că sunt / cu un ochi deschis / într-un lan de aur” („Pe mine”, p. 61), poetul îndrăznește să pretindă o minimă răsplată: „Până mi-am / găsit locul / să mă auziți cântând” („O particulă de sânge”, p. 62).

Există și o secvență erotică în lirica poetului Marin Cioranu pe aceiași parametri dubitativi, între opțiune sentimentală de intimitate melancolică, elegant rezervată: „Ce faci, iubito? / iubirea mi s-a frânt / în drum către tine” („Doua sirene”, p. 80), și reacția molcomă a neîmplinirii, ca o decizie a unui destin programat: „Am plâns / la pieptul tău, / până moartea / m-a auzit / de dincolo de noi” („La fereastră”, p. 81).

Iubirea, simbolul sublim al ființării tuturor aspirațiilor existențiale, parcă n-ar avea destulă forță să devină un deziderat major în cartea „*Văzul m-a somat*”, pentru că poetul Marin Cioranu, deși nu are „aptitudini” de învins, plusează patetic, uneori, pe note discordante, gata să se transforme în impas sufletesc, în acordurile preclasice din „Marea *misă* în Si minor”, de I.S Bach: „De la o vreme / simt că mor prea repede - / mai bine zis / de când plantez tablouri / prin marile piețe ale marilor orașe” („În piețe”, p. 96), în contrapunct sufletesc cu temperamentul său programat genetic pe segmentul unui optimism vivace.

Până la urmă, poetul Marin Cioranu are justificările etice și morale ale drumului său în viață, ale *crezului* său poetic și ale sufletului său, mereu răvășit, marcat de un *curriculum vitae* pe măsură, iar volumul „*Văzul m-a somat*”, cu numărul rotund (20) din creația scriitorului, este marcat de un lirism tulburător, în limitele echilibrate și până la urmă optimiste ale senectuții, cu direcționări spre orice posibilă opțiune sentimentală, bine temperată și controlată de cultură și educație la cote înalte.

Claudia BOTA

MĂRTURISIRE

Căderile amurgului lasă trecerile timpului
fără de timp,
Împărțim pelicule fără întoarcere
a unui prezent ce se rupe din retină,
Mă văd călcând caldarâmul aprins
în asfințitul soarelui,
Clike după clipe aprind vârtejul,
Ce ne duce-n ascuțișul sabiei
topite de alchemia Graalului.
Secerișul e aproape, lucrătorii sunt mulți,
Aurul se cerne în topitoare!
Tu mă-nfiori când privesc privirea-ți
oprită-n libertatea mea.
Cuvintele te lasă-n transcendență nelimitată,
De perioadele care hăituesc sufletul meu purtat
în haltele unei gări părăsite.
Apasă-mi sublimul din mine
și nu opri neliniștea unui crez,
Prin care nu există cale de-ntoarcere.
Spune-mi: clipa aceasta o vom simți
în substanța ei nedizolvată?
Neputințele mele se vor dizolva în fiecare răsărit
Sau mă vei vinde ca și luda
la fiecare colț de stradă?
După fiecare sărut al trădării
vei reuși să te travestești,
Într-o bunică care-și vinde merele
atunci când banii s-au terminat.
Pâinea aceasta va avea gustul amar,
Mă voi îneca prin fiecare înghițitură deși
învățătura aceasta e o otravă,
Care acum nu-și mai face efectul,
Vrei să te iubesc la nesfârșit?
Când traversez strada mă ții de mână
Și știi că am reușit să te conving
că tu nu esti nemuritor,
Deși mereu mi-ai ținut discursuri ca și azi,
Măine vei pătrunde-n tainele nepătrunse
ale ochiului tainic ce pătrunde-n întuneric.
Te-ai limitat la clipa zilei de mâine și ai rămas,
Mereu, mereu un actor al unui act ce s-a sfârșit.

Dorian MARCOCI**Vals**

Parfumul vostru este ca un vals
 Și te îmbată, muzică purtată
 Cu gingășie-n fiecare pas
 Din rochia de floare decoltată.

Regesc blazon care se pierde-n timp
 Semeț și plin de strălucire,
 La început de vară-al vostru chip,
 Albilor crini, plutește-n fericire
 Și ne oferă clipe de magii,
 Cu sufletele noastre-n rezonanță,
 Când florile cu trupuri argintii
 Se prind în valsul vieții cu speranță.

Bătrânul plop

Bătrâne plop, câți s-au umbrit
 În preajma ta!
 Și câte frunze ai suit
 Spre cer cândva

Pe care, raze-au coborât
 Cu vântul lin...
 Nici când n-ai fost posomorât
 Când toamne vin

Și iernile le-ai străjuit
 Și n-a durut
 Când geru-n luncă-a ncremenit.
 Știa de mult.

Știa, crescând mereu, mereu
 Și ai văzut
 Și cerul prins în curcubeu
 Și norul slut.

Iar luna-n ramă ai cuprins
 Atâtea nopți
 Când ramurile ți-ai deschis
 Știind că poți

Și ai putut, dintre titani
 Fără de șir,
 Să rezemi visul printre ani
 Într-un potir

De sevă verde luminat...
 Și- acuma-i greu
 Să-ți văd destinul răsturnat
 În eleșteu.

Am strâns

Ce greu mi-e sufletul de floare!
 Salcâmii toți i-am strâns pe rând
 Și nu mă satur, fremătând,
 De alba dulcii lor visare.

Nori de ciorchini se scutur din albastru,
 Plouă cu alb, cu soare, cu iubire,
 C-o libertate din nemărginire
 Și cerul devenind parcă terestru.

Ce greu mi-e sufletul de cântec!
 De glasul vocilor din mine,
 Le-am strâns pe rând, uitări de sine,
 Din albul florilor descântec.

Ce greu mi-e sufletul de-o fată!
 De amintirea vocii tale,
 De tinerețea din petale
 Ce-o simt acum reînnoată.

Flori de tei

Mulți tei. Și peste tot e bine.
 Mă plimb în cercul lor, sedus
 De versul ce-l strecoară-n mine
 Dintr-un poem ce s-a mai spus.

Mă plimb cu tinerețea-n brațe
 În pas ușor și relaxat,
 Culegătorul de speranțe
 Din flori ce nu s-au scuturat.

Și desenat în asprul scoarței
 Citesc ce-i bun, iar anii mei
 Deschid sertarele poveții,
 Că-s trecătoare flori de tei.

Mă-ntrec

Mă-ntrec cu ciocârlia în înalturi
 Doar zborul ei și gândul meu hoinar
 Niciunul nu cunoaște vreun hotar,
 Niciunul nu se trage-n laturi.

Ne arbitrează-un cuc dintr-o răchită
 Părtaș cu sora lui mai mică
 Cu glasul ei viteaza păsărică
 De sus trimite marea-i mulțămă.

Din grâu un abur cald o însoțește
 Și foșnetul tulpinilor firave,
 Văzduhul simte aripile-i slabe
 Și cu albastrul lui o ocrotește.

În depărtări

Pe dealuri desenează spinii albă floare
 Departe spre-a pădurii buză,
 Drumuri se văd, poteci șerpuitoare,
 Spre sate,-ngălbenită călăuză.

De-acolo iscodesc biserici albe
 Cu turnuri înălțate la vedere,
 În jur case cumiști în salbe,
 Scumpă-a sătenilor avere.

Și-n depărtări cocoașă cu cocoașă
 Se adâncesc pădurile-n albastru
 Spre Scaunul ce Domnul îl înfașă
 Cu norii albi și razele de astru.

Nicolae RĂDULESCU

GENUCLA

Am înmuiat condeiu în trecutul cetăților,
să-nigheb un poem,
În trecutul cetăților din munți, din șesuri,
din margini de ape;
M-am abătut la Istru, din a cărui undă
se cuminecau geții înaintea plecării vitejești la luptă.

Am înmuiat condeiu în palimpsestelor davelor,
Folosind chinoroz în stare să zugrăvească
trecutul eroic
Așa cum a fost însângerau trecutul
prin retortele vracilor;

Am înmuiat condeiu în negura veacurilor,
Deasupra era holdă de grâne,
hrănită din seva eroilor;
Sângele avea drept soclu,
osemintele albe ale strămoșilor,
Așezate în mărețe sanctuare,
adevărate nesfârșite coloane;

Am întemeiat condeiu, rând pe rând,
Din zodia cetăților mărginașe,
începând și dând ocol giei,
Trecând prin Dava – Zegetusa,
am poposit o vreme la Genucla;
Acolo, astrele subpământene nevăzute,
legau sângele davelor din fruntariile Geției.

Genucla, cetate pe Fluviu de făclii luminată;
Fortăreață de veghe, izvor de nădejde și liniște,
Cetate a cetăților în rămurișul luncilor,
Din șesuri și din văi,
Acum epopee străveche,
punte de trecere și de legătură,
Peste pământuri strămoșești,
Dintotdeauna românești!

DECEBAL

Na fost nici om, nici zeu
Ci un pisc înalt bătu de ploi și nins de ierni;
Răsfrângeri viscolite într-un scut,
Sămânță ce-a ncolțit și a crescut
Un codru uriaș, trăind în noi!

Avea oțel în braț și în artere,
Purta Negoiul pinten și stelele grumaz
În ochi, îi fulgerau Zamolxe
Cu tâlcuri austere, pripoarelor talaz.

În cumpăna lui simplă, clădită-n tre stejari,
Zbura cântând săgeata lucirilor de foc,
Precum clocotul mării și-adună veșnicia
Din infinitul larg, în coajă de ghioc!

Severă-i era fruntea, ca stâncă detunată!
Veghea statornic veacul sub tâmpla de pădure
Imensa măreție a codrului de brad
Să nu-și croiască pofta vicleană-n țară vad,
Căci șoimii liberi, nu pot cătușele să-ndure.

Iar când a fost să-nmâne urmașilor făclia
Ca ei peste milenii să-și afle călăuza,
Sigur și-a scris mesajul sacru,
Cu sânge de viteaz, la Sarmizegetusa!

E testamentul sfânt, tocmit din stei și humă,
Carpații tată-i sunt și Dunărea-i e mamă,
Prin vârf de lănci, apoi lumina-i rând pe rând
Și-a revărsat în veacuri, eternul legământ.

Și-oricât s-o zbate vremea în fluier de os,
Prin sângele din brazdă vom moșteni prinos
Din tată-n fiu, același statornic dor de vatră
Să ardă pretutindeni sub arșiță și ploi,
În slova scrisă-n piatră și-n viscolul din noi.

ORIZONTURI

Tirame eline cu pânze umflate
Departate de vânturi pe mări aruncate,
Coboară pe țarmuri de nimeni umbrate
Rămân și deschid Orizonturi.

Cohorte latine prin glee neumbrate,
Năluce ecvestre sau umbre terestre,
Știute pământuri cu mult înainte,
De rob și-a lui, acum liberate,
Rămân și deschid și deschid Orizonturi.

Fregate barbare cu vikingi tixite,
Din Gothland pe mare se-avântă,
Coboară pe țarmuri de nimeni știute
Rămân și deschid Orizonturi

Acvile tinere de pe Terra ș-au zborul,
Și suie spre creste, se-avântă spre ceruri,
Străbat în elan căi siderale
de eros cândva colindate,
Debarcă prin locuri dintotdeauna visate,
Cu faimă și lauri se încunună,
Revin și deschid Orizonturi

Lucia PĂTRAȘCU

ERAM STUDENȚII CARE... GEORGE APOSTOIU, DUMITRU ANGHEL, Editura Lucas, Brăila 2018

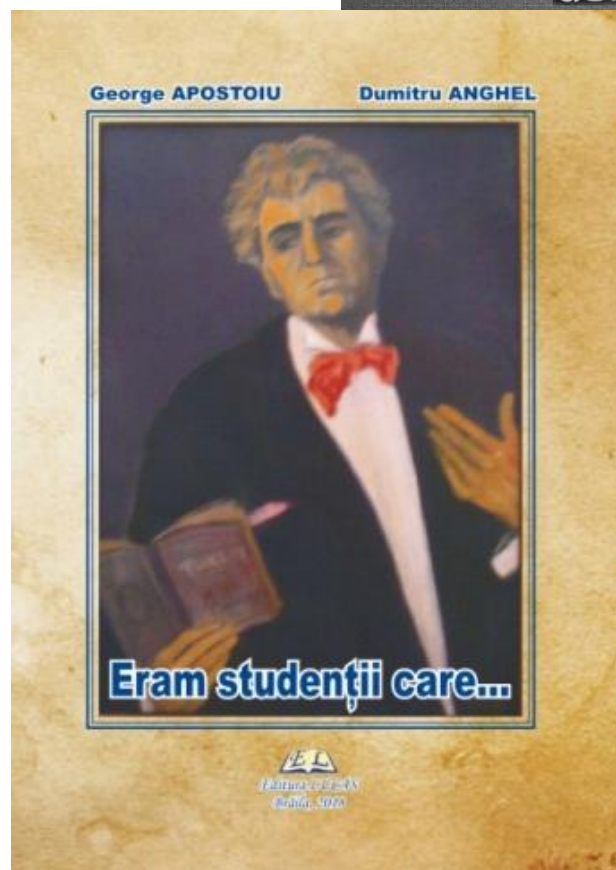
Volumul **“Eram studenții care...”**, o *Antologie literară aniversară, Promoția 1963 “George Călinescu” a Facultății de Filologie, Universitatea București*, semnat de George Apostoiu și Dumitru Anghel, astăzi doi renumiți oameni de cultură, este **“...un omagiu și o mărturie a prețurii pe care o datorăm pleiadei magiștrilor noștri: George Călinescu, Tudor Vianu, Alexandru Rosetti, Iorgu Iordan, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Mihai Pop, Jacques Byck, Edgar Papu, George Ivașcu, George Macovescu, G. C. Nicolescu, Ion Coteanu, Alexandru Piru, Alexandru Niculescu, Ion Rotaru, Valeria Guțu-Romalo, Mioara Avram, Dumitru Micu, Ștefan Cazimir”**, renumiți dascăli care în generoasa lor dăruire au oferit acestei generații **“șansa să iasă din condițiile și orizonturile culturale în care a trăit după război.”** Cele peste patru sute de pagini adăpostesc exprimarea integrală a celor treizeci de autori referitoare la **“studiile, producțiile literare, confesiunile...”** ce dovedesc **“forța creativă, performanțele individuale, diversitatea de cariere, de atitudini, de opinii, de destine...”**, deoarece fiecare dintre aceste nume importante în timp au avut un parcurs remarcabil, funcție de chemarea interioară, de stările estetice, desăvârșite sub îndrumarea dascălilor menționați și, în special, a lui George Călinescu, cel care, profesor eminent, scriitor și om de cultură admirabil, a insuflat studenților săi dragostea pentru cuvântul scris, citit și dăruit cu generozitate și altora.

Cine sunt autorii acestui volum interesant, cu un nume atât de sugestiv?

Cititorul interesat va afla din interviul ce a avut loc în anul 2010 și este publicat la pagina 352 sub titlul **„Dialog amical” Dumitru Anghel –George Apostoiu** referiri despre domnul **George Apostoiu**, scriitor, publicist și diplomat, cel care mărturisește: **„Timp de trei decenii, cu unele întreruperi, m-am ocupat de difuzarea culturii românești în lume, prin intermediul cărții, al artei”**, om cu mare prețuire pentru cultura românească, cu aplecări studioase și admirative asupra operei lui Mihai Eminescu (și nu numai!).

Profesorul **Dumitru Anghel**, scriitor, publicist, critic literar și muzical: **„este o prezență inconfundabilă în peisajul cultural brăilean, un reper în zona moralității culturale, creatoare, ceea ce nu-i de colo, cu peste 1.500 de articole scrise (cronică muzicală, cronică de teatru, recenzii de carte, cronică de film și critică literară), cu care putem distinge un destin, un reper, o măsură a lucrurilor cu o semnătură inconfundabilă.”** (Viorel Coman, 2009); **“...celor ce vor avea curiozitatea să afle ceva despre universul brăilean le va fi de folos să deschidă cărțile lui Dumitru Anghel”** (George Apostoiu, 2009).

Și dacă, după șaizeci de ani de la intrarea în facultate, la inițiativa meritorie a celor doi autori, care, printr-o strădanie asiduă și perfect conjugată, i-au convins pe foștii studenți, astăzi oameni cu o zestre literară bine întocmită, să împlătească flori de gând, înseamnă că din

răsădurile de frumusețe plantate atunci a răsărit pe parcursul atâtor ani această evocare, ca o cunună la *Nunta de ametist*, omagiu și ofrandă de amintire neprețuită.

Proiectul acestui volum inedit, gândit și inițiat de scriitorul George Apostoiu, la care s-a alăturat și criticul literar Dumitru Anghel, are o menire incontestabilă de pionierat literar, ce va conduce cu siguranță la o continuare a sa și chiar la o reluare și din partea altor generații de foști studenți.

Cine sunt scriitorii cuprinși în acest volum?

A relata despre conținutul său nu ar fi, poate, cea mai potrivită variantă. Cititorul va accepta această alegere după ce va urmări în continuare doar enumerarea celor nouă capitole și numele autorilor care au hărnicit la desăvârșirea lor, iar apoi, căutând volumul în librării și biblioteci, se va delecta cu tot ceea ce condeierii cuprinși în paginile bogate ale acestei antologii au dorit să dăruiască. Important este că la pagina 389, cititorul va găsi numele lor și o scurtă prezentare.

Capitolul I Eseuri călinesciene (Petre D. Anghel, George Apostoiu, Ilie Guțan, Mihai Ungheanu); **Capitolul II Critică** (Dumitru Anghel, George Apostoiu, Stelian Cincă, Cornel Radu Constantinescu, Gelu Ionescu, Sorin Movileanu, Mihai Ungheanu); **Capitolul III Miscelaneea** (George Apostoiu, Gheorghe Carageani, Alexandru Dobre, Ilie Guțan, Gelu Ionescu, Nicolae I. Nicolae, Cornelia Olteanu-Bularca, Ionel Opreșan, Melania Ștefănescu-FLOREA, Mihai Ungheanu); **Capitolul IV Poezie** (Ion Andreiță, Lucian Badea, Ion Butnaru, Bu-

(continuare în pag. 64)

cur Chiriac, Petrea Ciupitu, Mihai Duțescu, Vali Iancu, Elisabeta Iosif, Maria Tudor); **Capitolul V Proză** (Ion Andreiță, Lucian Badea, Maria Cristea, Mihai Duțescu, Elisabeta Iosif, Nicolae I. Nicolae, Radu Pădurariu, Gheorghe Suci); **Capitolul VI Teatru** (Lucian Badea); **Capitolul VII Publicistică** (Ion Andreiță, Ion Marcovici, Radu Pascal); **Capitolul VIII Rememorări, portrete** (Ion Andreiță, Dumitru Anghel, Lucian Badea, Petrea Ciupitu, Cornel Radu Constantinescu, Ilie Guțan, Gelu Ionescu, Vasile Lungu, Mihail Mihalea, Nicolae N. Nicolae, Cornelia Olteanu – Bularca, Radu Pascal); **Capitolul IX Interviu** (Dumitru Anghel, Gelu Ionescu, Ionel Opreșan, Mihai Ungheanu).

Poate fi vorba de poezie, proză, teatru, critică, eseuri, publicistică, portretistică, interviuri, tot ceea ce însumează acest volum îngrijit cu un deosebit simț al responsabilității, ca rezultat al unei înțelegeri plenare a memoriei personale sau colective ce se cuvenea păstrată. Cu atât mai mult cu cât aceasta aduce la cunoașterea cititorului tână chipurile și caracterele unor personalități al căror nume sunt știute numai din manualele școlare.

Iată, în paginile acestui volum de excepție **“ERAM STUDENȚII CARE...”**, o reîntâlnire fericită a doi foști studenți, **George APOSTOIU** și **Dumitru ANGHEL**, scriitori care fac parte din promoția 1963, frumos și meritoriu numită *Promoția George Călinescu*!

Felicitări autorilor și un gând curat pentru raza de soare ce au menit-o amintirilor acelor vremuri!

(urmare din pag. 43)

sau pentru a obține bani să susțină, de pildă, o nuntă ori să asigure vinul pentru o chermază în sat. Dar, tot *braconieri* sunt, sugerează autorul, și slujbașii regimului totalitar, care fură, prin minciună, crimă și teroare, libertatea, demnitatea și viața omului.

Nu este numai un roman istoric și al mediilor deosebite, ci, prin întâmplările extraordinare înfățișate, este și unul de acțiune și aventuri. Este și un roman polițist. Poate fi făcută, într-un anume sens, o apropiere de romanul *Baltagul* lui Mihail Sadoveanu, unde Vitoria îl caută pe Nechifor Lipan, bărbatul dispărut. Aici, parcă se redeschide un dosar pentru a fi găsiți niște indivizi dispăruți cu ani în urmă. Este, însă, o investigație „la lumină”, făcută de luri, pentru că adevărata investigație fusese realizată anterior de altcineva, care știa deja adevărul, și-l conduce „din umbră” pe luri pentru a afla acest adevăr, tatăl Anei. Pe de altă parte, este nu numai un roman al individului și al colectivității, ci este și unul al cuplului erotic. Ca poveste de iubire, este una exemplară. Înfruntând vitregiile sorții, nenumărate adversități ori prejudecăți etnice, iubirea dintre Tudor și țiganka Zina biruie. Romanul poate fi considerat și ca o caldă pledoarie pentru înțelegere între diferite etnii. Meritul autorului poate fi privit și dintr-o altă perspectivă. Comunitatea ucraineană din Delta Dunării este urmașa zaporojenilor refugiați aici cu secole în urmă, ca urmare a prigoanei religioase la care au fost supuși. Doar

M. Sadoveanu realizase o evocare artistică prin romanul istoric *Nicoară Potcoavă* din 1953 a cazacilor zaporojeni. Acum, peste mai bine de jumătate de veac (61 de ani), Flo-rin Istrate, continuându-l, într-un fel, pe Sadoveanu, ne dă în-tr-o creație amplă o nouă imagine a etniei ucrainene, de data aceasta din Delta Dunării și în alte condiții social-istorice.

Narațiunea este una complexă. Este mult mai profundă decât pare la prima vedere prin problematica omului adusă în discuție și prin mesajul ei. Este un roman de meditație asupra condiției umane. Valorile omenescului înfrâng până la urmă, prin luptă, iubire și credință în ideal, adversități felurite, forțele întunecate iscate din bestiarul uman și chiar destinul potrivit. „Dacă dragoste nu e, nimic nu e!” ar zice Marin Preda. Am putea spune că întregul roman este străbătut ca un fir roșu de la un capăt la altul de sentimental dragostei. Aici, există, însă, și iubire pentru semenii, și iubire pentru Dumnezeu, și iubire pentru părinți sau copii, și iubire pentru ființa aleasă. Ele vor birui și, în acest sens, narațiunea exprimă și sădește încrederea în om și fericirea lui. Mesajul scriitorului tulcean este tonic, fundamental optimist.

Publicul căruia i se adresează acest roman este unul larg, incluzând toate vârstele – adolescenți, tineri, maturi, vârstnici –, de diferite etnii sau religii, de pregătire culturală sau ideologie, căci se dau informații despre o epocă dramatică, dificilă, bulversantă, „obsedantului deceniu” 6 al secolului trecut, din existența poporului nostru.

Prozatorul se încadrează în familia scriitorilor importanți din literatura noastră, precum M. Sadoveanu, Mircea Elia-de, Radu Tudoran, Marin Preda, Panait Istrati ori Fănuș Neagu.

Cu acest al doilea roman al său, *Braconierii*, scriitorul Ned Orson face o nouă dovadă a capacității sale de creație, a adâncimii meditației asupra vieții și omului, a puterii de evocare a mediilor și a conturării personajelor, a mănuii cu abilitate a forței de sugesție a limbajului, marcând trecerea într-o nouă etapă, de maturitate, a scrisului său. Credem că romanul istoric și de acțiune, roman al demontării mecanismelor instaurării unei utopii ideologice și sociale, al meditației asupra condiției umane, al dramaticei lupte a individului cu forțe sociale brutale, al iubirii și al destinului individual ori al colectivității, *Braconierii*, va fi un roman de succes al literaturii române actuale.

Mihai MERTICARU

SONETUL UBICUITĂȚII (I)

În ziua cu trei dimineți în frunte,
Cu luceferi și muzică celestă,
Esența Sfântului Duh se atestă,
Către Dumnezeu Tatăl, sacră punte.

O părere mai mult decât onestă
S-ar încurca în multe amănunte,
Adevărul, încercând să-l înfrunte
Cu-o argumentare voit agrestă.

Nimic, pe pământ, în cer și pe ape,
Fără dumnezeire nu se poate.
Oricât de departe, El e aproape,

În Univers, dar și-n inimă-ncape.
Nimeni nu-i singur în singurătate,
Dumnezeu e pretutindeni și-n toate.

SONETUL CUCERNICIEI

Cu o lumină binefăcătoare,
primește-mă-n grația Ta, lisuse,
Și-n sacralitatea lumii apuse!
Dă-mi un strop din divina Ta splendoare,

Smerenia, harul fiind incluse,
Drept inepuizabile izvoare
Menite, în inimi, să se strecoare,
Cucernice, blajine și supuse!

Din sfințenia Ta, trimite-mi rază,
Din nemărginire, un punct albastru,
Calea-mi înaripată luminează,

Dragostea de Tine rămână trează!
Inculcă-mi pioșenie de sihastru
Și înțelepciunea lui Zoroastru!

SONETUL UBICUITĂȚII (II)

Te văd pretutindeni și-n orice clipă
Prin fire de iarbă, dar și prin stele,
Prin flori, prin codri și-n lumi paralele,
În frumusețea ce face risipă,

În visele și visurile mele,
În vestea cea bună, sosită-n pripă,
În dragostea ce ușor se-nfiripă,
În minunea ce mișcă toate cele.

Te simt peste tot, Doamne, și-n orice timp,
În astrul nevăzut, ușor intuit,
În orice relicvă, cutumă și mit,

În catedrala de-azur și în Olimp.
În toate, dacă Te afli înmiit,
Atunci ești puțin și-n mine, negreșit.

SONETPSALM (II)

Tu, Doamne, poți fi orice: marmură, zid,
Eu, doar o iederă cățărătoare
Sau o palidă umbră călătoare,
Un monumental Nimic umplut cu vid.

Sub altarul Tău fără de hotare,
Îngăduie-mi, Părinte, pe veci să mă închid,
Chiar dacă sunt un fir de praf insipid,
O frunză de salcie plângătoare.

Mereu Te caut, deși sunt în Tine,
Ca iarba verde crescând pe coline
Ca răul ce se integrează-n bine.

Nu Te mai ascunde, Sfinte, după nor,
Toate izvorăsc din sacrul Tău izvor,
Toate-s ale Tale, Tu al tuturor.

SONETUL DEVOALĂRII

Lasă-mă, Doamne, a Te vedea să pot
Cum trebăluiești prin împărăție,
Fă o briză spre mine să adie
Să-mi dea clarviziune de sacerdot,

O jumătate de stea, dă-mi și mie,
Acolo să mă mut cu cărți și cu tot,
Că acest drept mi se cuvine, socot,
C-aici prea am ajuns la ananghie!

Dă-mi, Sfinte, și o felie de soare,
Să văd aura celor dispăruite,
Învață-mă să Te iubesc cu-ardoare!

Nu terminai aste rugăminți mute
Și văzui lumină covârșitoare-
N-ntunericul celor nevăzute.

SONETUL UNEI TRIADE

Pe lumea asta, toate-s trecătoare,
Intră-n ale morții pepiniere,
Acceptă pietrificarea-n tăcere,
Din întâmplare, dar și din eroare.

Tristețe, bucurie și avere
Se trec ușor ca o plăcută boare,
Ca mâine-i cenușă slăvitul soare,
Dar prima-i frumusețea care piere.

Tot ce există-i lege să dispară!
Furia și lăcomia barbară,
Invidia, puterea, măreția,

Vor trece toate prin foc și prin pară.
Doar o triadă gustă veșnicia:
Cuvântul, Dumnezeu și poezia.

Victor MAROLA

ÎN DIALOG CU MARINA DUMITRESCU-BACONSKY

Victor Marola: Bună ziua, stimată Marina Dumitrescu-Baconsky! Pentru începutul discuției noastre cred că o retrospectivă biografică expusă de dumneavoastră în câteva rânduri ar fi mai potrivită decât o întrebare din partea mea.

Marina Dumitrescu-Baconsky: Sincer vorbind, sunt mai degrabă "anti-autobiografistă". Cel puțin la stadiul actual, al vârstei mele coapte. Foarte pe scurt, deci: am terminat Filologia la București, în 1983. În 1987 am plecat din țară, m-am stabilit inițial în Grecia (țara de origine a mamei mele), iar începând din 1988 m-am reprofilat pe jurnalismul de radio. Am lucrat la BBC (Londra), la RFI (Paris), iar după reîntoarcerea în țară, în 1995, la *Radio Europa Liberă*. Din 2001 sunt angajată a postului *Radio România Cultural*, unde realizez emisiuni de autor. În același concept, am făcut și emisiuni de televiziune - la TVR 3 și Trinitas TV. Am făcut parte din prima redacție a revistei *Courrier International* (Paris), în primii ani '90. Scriu sistematic în presa culturală începând din 2001. Actualmente dețin o pagină lunară de eseu în *Revista 22*. Am publicat patru volume de poezie la Ed. Vinea (al cincilea este în "dospire"), am coordonat un (frumos) volum colectiv la Ed. Baroque Books and Arts (Cum (să) îmbătrânim?, 2016), iar anul acesta, la Ed. Vremea, a apărut primul meu volum de eseuri (*Trăind printre voi, cu atenție*). Dacă tot m-am auto-prezentat, țin să menționez că sunt mama a doi copii minunați - Irina și Stefan, studenți acum.

V.M.: Contează ca în formarea unui adolescent ca să se simtă bine în lumea cărților. Acestea au reprezentat și pentru dumneavoastră bucuriile din mediul familial. Ce cărți v-au impresionat până la 23 de ani? Dar din cele editate după 1990?

M.D.: Adolescența este în opinia mea vârsta cea mai dificilă. Mai ales pentru firile sensibile și "grave", cum eram eu încă de pe atunci. Pentru mulți adolescenți din familia mea de spirit, cărțile, teatrul, muzica, filmul de artă (cel de mainstream aproape că nu exista în peisaj) și debaterile pe marginea lor reprezentau principala (dar ce spun?!) singura preocupare&salvare. Sigur, însă, că într-un fel citești *Război și pace*, *Jurnalul* lui Tolstoi (acela cenzurat...) sau *Crimă și pedeapsă* - la 16, 17 ani și altfel plonjezi în Thomas Mann sau Borges la 20, 21, luându-i ca material de studiu... aprofundat. (De ce nu găsim timp pentru a re-citi?!...) Probabil că tot firea mea aplecată spre sensuri adânci m-a apropiat de Tragicii greci precum și de tragedia clasică franceză. (Nucleul tragic este oricând garanția unei creații majore. Eu îl urmăresc constant.). Poezia și romanul medieval, de asemenea, m-au atras în mod deosebit - de altfel licența mea (în franceză) avea ca subiect tranziția dinspre mitic spre literar în romanele lui Chrétien de Troyes. Marii dramaturgi m-au fascinat și ei - atât ca lectură cât și ca montare scenică (a propos, mâncam teatru pe pâine!) - Shakespeare, dar și Pirandello - adică o gamă largă... Un moment aparte a fost "aterizarea" în lumea liberă, în 1987. Primele lecturi

Marina Dumitrescu-Baconsky

(simbolice, revelatoare) în această etapă au fost *Dieu est né en exil*, de Vintilă Horia și *La Vingti-cinquième heure*, de Virgil Gheorghiu - în limba franceză, evident - căci la momentul acela nu erau încă editați în română. Un prag interesant s-a produs după 1990. Sub impresia copleșitoare a memorialisticii trecutului comunist, pe de o parte, a cărților pe teme de spiritualitate, pe de alta, dar și a numeroaselor scrieri monografice sau teoretice, trebuie să recunosc că m-am cam îndepărtat de ficțiune. De literatura propriu-zisă. Fenomenul mă preocupă (ca să nu spun că mă îngrijorează) și de altfel intenționez să reflectez mai atent asupra lui. Aș menționa că în primii ani '90, când trăiam la Paris, *Amintirile celor 20 de ani în Siberia* ale Aniței Nandriș și *Jurnalul Fericirii*, al lui N. Steinhardt, mi-au revelat forța acestui veritabil nou gen din cultura noastră, care în tre timp s-a consolidat constant.

V.M.: Relatați, vă rugăm, câteva evenimente literare la care ați participat în anii studenției dv.

M.D.: Începutul anilor '80, când eram studentă, au fost printre cei mai triști ai perioadei comuniste (nu-mi permit să spun sumbri, căci un asemenea calificativ se potrivește perioadelor de prigoană criminală). Trăiam cenușiu, sălcii... Lumea literară constituia un fel de club închis, în care erai sau (mai ales) nu erai acceptat. Biserițele din jurul pușinelor reviste literare închideau accesul oricărui "outsider". Din acest punct de vedere, nu am avut privilegiul unor mari "întâlniri" - de genul celor din apartamentul lui Nichita Stănescu sau al miticelor Cenacluri... Dacă ar fi să evoc o amintire realmente frumoasă.... ar fi spectacolele (periodice) de muzică și poezie susținute de Ion Caramitru și Dan Grigore - veritabile oaze de puritate și curaj în universul carceral în care trăiam... Îmi amintesc, de asemenea, întâlnirea lui C. Noica cu studenții de la Filologie, cred prin '81 - '82...un face-à-face destul de dur, pentru mulți dintre noi. După cum se vede, puține evenimente publice. Prea puțină deschidere, prea puțină autenticitate...

(continuare în pag. 67)

V.M.: Nicolae Steinhardt constituie o figură livrescă a literaturii române. Cum este perceput de critica literară actuală?

M.D.: Cu siguranță că destinul spiritual, de mare convertit, al lui Steinhardt îl umbrește definitiv pe cel de literat - în sensul strict al cuvântului - căci harul scriitoricesc al Monahului de la Rohia nu e de pus la îndoială. Nu știu dacă critica literară actuală îl mai reține pe Steinhardt ca reprezentant al tagmei... Cine o face are, cred, în vedere mai degrabă semnificația traseului pe care acest atlet al lui Hristos l-a parcurs, de la cultura "lumii" la cultura "duhului"... Aventura spirituală a unui Steinhardt este, în sine, o lecție de... adevăr, așa spune. Din păcate, nici pe el nu mi-a fost dat să-l întâlnesc personal - unii colegi de generație au avut această șansă. Ar fi fost o bucurie...

V.M.: Creația scriitorilor români din Occident poate fi considerată astăzi o *terra incognita* în România?

M.D.: Din ce în ce mai puțin... S-a recuperat enorm din timpul "hăcuit" de comunism, prin cenzură și interdicții ideologice. S-a ciuruit cortina de fier culturală. Au fost recuperați admirabil, știm bine, Cioran, Eliade, Ionesco, dar și Vintilă Horia (menționez aici integrala scrierilor sale, de la Ed. Vreamea), Virgil Gheorghiu, dar și Paul Goma, D. Țepeneag, Bujor Nedelcovici, fără a-l uita nici pe istoricul de artă V. I. Stoichiță. E vorba și de personalitățile de peste Ocean - un Virgil Nemoianu sau Matei Călinescu. În poezie sunt de menționat mai ales avangardiștii majori (escamotați zeci de ani din peisaj), precum: B. Fondane, Gherasim Luca sau T. Tzara, traduși din franceză, care și-au recuperat locul de cinste prin abnegația unor editori ca Nicolae Tzone. La același capitol l-aș menționa pe poetul și traducătorul Andrei Codrescu, stabilit în SUA în urmă cu multe decenii și care e din nou prezent în cultura autohtonă. Exemplele pot continua până la marele regizor Andrei Șerban și mai departe. Din acest punct de vedere, așadar, nu ezit să spun că stăm foarte bine. Monstruoasele bariere dintre România și români au dispărut. Sper, fără drept de apel.

V.M.: Ce personalități v-au atras atenția în primii ani de sedere în mediul francez?

M.D.: M-a impresionat diversitatea lumii culturale franceze, trăinicia ei. Vivacitatea culturală a omului mediu dar și varietatea competențelor - dincolo de notorietatea imediată. Nenumărate ocazii în care exclamam: iată încă un specialist, un academic de mare ținută... despre care nu știe toată lumea, dar care nu e mai puțin important. Pentru că sunt jurnalist cultural, un model pentru mine a fost și rămâne Bernard Pivot - legendarul realizator (între altele) al emisiunii *Apostrophes* (1975-1990!) și al seriei *Les Dicos d'or*: Un om excepțional, cititor profesoinist, câte 8 ore pe zi, care întotdeauna a refuzat să se prezinte altfel decât ca (simplu) JURNALIST. Deși a fost invitat să intre în Academia Franceză, a declinat propunerea în favoarea calității de membru al Academiei (și Juriului) Goncourt - preferând ritualismul scrobite, convivialitatea lecturii, a vinului și a meselor fine, așa cum el însuși mărturisise. Am avut bucuria să-l cunosc la București, cu prilejul Târgului Bookfest 2012, când i-am luat un scurt interviu pentru o emisiune a mea, la RRC.

V.M.: Dar în ultimul deceniu, ce intelectuali francezi v-au impresionat?

M.D.: Asemenea delimitări cronologice sunt puțin artificiale. Nu aș încadra ultimului deceniu o personalitate sau alta, mai ales că într-o cultură matură și solidă, precum cea franceză, valoarea e (re)cunoscută pe termen lung, durează, crește și străbate timpurile. Ceea ce e de remarcă, mai ales în spațiul francez, este prezența oamenilor de mare finețe intelectuală (și) în zona media. Bineînțeles, pe platforme respectabile. E vorba aici de standardele elevate ale culturii, în sens larg. Din această categorie de personalități publice, am admirat (și) longevitatea pe baricade a unui Frédéric Mitterrand, sau a unui Jean d'Ormesson, de pildă.

V.M.: Salonul de Carte de la Paris este un *topos* al educației. Detaliați, vă rog.

M.D.: Toate Saloanele de Carte din orașele europene sunt adevărate mașinării educaționale... pentru cei capabili să profite de pe urma lor. Aș nota aici persistența și prestigiul (nedetronat) al cărții în format tradițional. Al cărții pe hârtie - care disciplinează actul lecturii, al cunoașterii. Induce respect pentru creația de un fel sau altul. La Paris, "Le Salon du Livre" din fiecare lună martie, se remarcă printr-o frecvență consistentă, dovadă că această disciplină culturală funcționează. Fără a idealiza, desigur, trebuie să spunem că se citește mult în Franța. Bibliotecile de cartier răsar la tot colțul de stradă, librăriile de cartier, de asemenea - pentru a nu menționa uriașul lanț FNAC. Din acest punct de vedere, România are foarte mult de învățat de la țările europene. La noi, Târgurile de Carte sunt cumva disproporționate de spectaculoase și bogate, față de comunitatea modestă a cititorilor, la nivel teritorial...

V.M.: Ne puteți oferi o imagine de ansamblu a poeziei românești de după 1990?

M.D.: Recunosc, foarte greu. Nouăzeciști, douămiiști, post-douămiiști...care în general se remarcă printr-o frondă oarecum mecanică, printr-un reflex anti-tradiționalist și chiar o anumită aroganță care nu îi șade bine (zic eu) "poetului... ca om". Pe de altă parte, supraviețuiesc, din fericire, printre aceste noi grupări mai mult sau mai puțin artificioase și tentate de "autoritarism" literar, creatori non-negaționiști, autentici, liberi. Care nu mimează ceva. De fapt, sinceră să fiu, nu pot vedea poezia decât prin prisma fiecărui POET în parte. Aș greși, altminteri... Poezia se lasă

(continuare în pag. 68)

cel mai greu aglutinată, catalogată etc. Sigur, critica și istoria literară au datoriat să sistematizeze și domeniul prin definiție inefabil, haric, al poeziei, dar eu personal pot doar numi poeți la care mă refer oricând cu venerație: Eminescu, Macedonski, Blaga, Arghezi, Labiș, Mihai Ursachi, Ștefan Augustin Doinaș, A.E. Baconsky, Gabriela Melinescu, iar din literatura universală: Rilke, Esenin, Pessoa, T.S. Eliot etc. De recitat oricând. Dintre congeneri, le-aș aminti pe Magda Cârneci și Ioana Diaconescu - dar nu sunt singurele care ar merita citate, așa cum în noile valuri de poeți există nume de valoare și de viitor. O mențiune specială aș face, privitor la poeții apăruiți după '90, în Republica Moldova - de o vitalitate lirică aparte.

V.M.: Poezia este (pentru scriitor) un simplu mijloc de comunicare, un rod al frământărilor lăuntrice, un imaginar al năzuințelor sau un spațiu tainic al regăsirii de sine?

M.D.: Îmi pare rău să vă decepționez prin laconismul răspunsului meu, dar, cred cu toată convingerea că POEZIA ESTE CEEA CE ESTE...

V.M.: În societățile actuale din ce în ce mai pragmatice, scriitorii pot îndrepta ceva în comunitățile din care fac parte?

M.D.: Din nou un răspuns laconic, dar din suflet: CATEGORIC, DA. Cu singura condiție ca "persona" respectivului scriitor să se identifice (să rimeze, cum spune francezul) cu "persoana". Este o precizare cred eu, esențială. Puterea exemplului propriu e, de fapt, cel mai grăitor mod de a influența, de a convinge, de a "croi vad" către mintea oamenilor. Oricât de articulate, formulările sau analizele unui scriitor despre viața cetății, nu vor convinge pe nimeni atâta timp cât exemplul personal va fi absent sau contradictoriu. Creatorul este, înainte de orice, o conștiință. Vocea acelei conștiințe poate face minuni... De prea multe ori, între planuri există însă o defazare nocivă...

V.M.: Care dintre scriitori români sunt insuficient cunoscuți, ale căror scrieri ar trebui traduse în limba franceză?

M.D.: Mulți. Problema este însă alta. Țin să îl citez aici pe Profesorul Mihai Zamfir, care făcea cândva, într-un editorial din *România Literară*, o teorie foarte realistă a problemei traductibilității, implicat a notorietății internaționale a autorilor români. El pune această chestiune (deseori exagerată) sub specia unui provincialism neasumat. Un autor dintr-o limbă de mică circulație nu ar trebui să se rușineze dacă se adresează (doar) conaționalilor. Este absolut firesc să fie așa, de altfel nu suntem doar noi în situația asta - nici pe departe. Măcar de ar citi o carte sau alta mai multe mii de români decât o fac în prezent!... Cât despre accesul prin traduceri, la alte spații culturale - evident că rămâne și acesta un obiectiv legitim și nobil, dar valoarea intrinsecă e singura care poate decide. Degeaba se fac la kilogram traduceri în alte limbi, conform unor programe etc., dacă ele rămân fără suficienți cititori în carne și oase... Ce facem, pe de altă parte, cu marea noastră literatură - fie netradusă, fie prost tradusă în alte limbi? O anulăm?... O ignorăm, de rușine că nu "a penetrat" în cultura universală? Vedeți, este aici o frontieră delicată pe care tindem să o trecem cu vederea, pentru că ne mână de la spate un imperativ al "afirmării" internaționale, cam nefiltrat. (A propos: știati că scriitorii francezi sunt foarte

nemulțumiți, ba chiar frustrați, de slaba lor pătrundere pe piața... americană?!). Îmi cer scuze pentru răspunsul oarecum deviat...

V.M.: Unele dintre producțiile cinematografice occidentale dinainte ("Pe aripile vântului" - 1939) și după al doilea război mondial ("La vita e bella") aveau un romantism al lor. Astăzi filmele mai au o poezie a lor?

M.D.: Azi, e mai actuală ca oricând departajarea între filmul independent ("de artă") și cel de mainstream. Deosebire care de altfel se adâncește. Contrar aparențelor, există mult rafinament, ba chiar "poezie", în filmul contemporan occidental - dar în fâșia liberă, neaservită criteriilor comerciale. Recentul Festival al filmului independent american, desfășurat în luna mai la București, a dovedit din plin acest lucru. Personal, i-aș invita pe cei care citețesc aceste rânduri să vizioneze bunăoară ultima peliculă a lui Jim Jarmush (veteran obstinat al filmului independent american): "Paterson" (2016); sau filmul lui John Carroll Lynch: "Lucky" (2017). Filme contemporane impecabile, chiar în sensul întrebării dumneavoastră. Dar de nișă...

V.M.: În afara celor care activează în instituții culturale, de presă, în medii pedagogice, părinții mai citesc scrieri din sfera literaturii?

M.D.: În contextul unei oferte editoriale diversificate extrem de mult, pretutindeni în lume, mutațiile generate de noile tehnologii ale comunicării au modificat substanțial raportul realitate/ficțiune, iar transparența media (ca să nu spun indiscreția generalizată) a redus marja exclusivă a vieții private, creând un orizont de așteptare de tip "reality-show". Prin urmare, oamenii sunt tot mai atrași de... poveștile adevărate. Pe de altă parte, ei au la dispoziție în cărți un vast material teoretic, istoric, științific, din ce în ce mai stimulant pentru orizontul lor de cunoaștere. Cum timpul avut la dispoziție e din ce în ce mai limitat, alegerea între o carte de ficțiune și una de non-ficțiune - o va privilegia, cred, pe aceasta din urmă; esențial rămânând actul lecturii, în sine. Chiar dacă unii părinți nu mai citesc neapărat literatură "pură", preferând o monografie, un eseu politic sau biografia unei personalități, ei vor fi în câștig și vor avea eventual ce să le transmită copiilor. Problema la ora de față nu este atât ce anume citim, ci DACĂ mai citim. Restul se poate ajusta.

V.M.: Mulțumesc frumos pentru răspunsurile formulate de acuratețe. Cititorii revistei *Boem@* se vor bucura să vă regăsească și într-un mic grupaj de poezii.

5 iulie 2018, București

Luca CIPOLLA (Italia)

Il disegno

Una doccia fredda
di elementi mi pervade
e quanto sono sporco
ora sino a che il fuoco
pulirà quelle stigmate,
un folle che vagola
sperso - barcolla
e beve latte di cavalla;
all'una i fuochi s'acquietarono
ed io ne accettai il principio,
rischiarato da Deneb lontana,
qui solo la pece mi tratteneva
e di terra ero sostanza,
lustrandomi le scarpe
e cadendo in basso..
stanco ed ammalato
alla faccia vostra,
via prima i soldi
e poi le caramelle,
difendo sogni di carrozzelle
da spiccare il volo
e farlo in silenzio,
tu sei la grafite ed io l'alloro..

La stele di Ruino

Da fogli sgraziati e ingialliti,
su cui nube non pone ombra,
gettati là
ove manco un randagio dimora,
pare che
la divin locusta riservi un banchetto
alle Esperidi assortite
che dalla stele di Ruino
il sole fiacca
a vite raccolta
nelle sue viridi biglie
su tornanti esposte,
che memoria,
un'anfora direi,
soppianta a
ritagli di Moldova.

(continua a pagina 71)

Poet italian și traducător de limba română.
Trăiește în Milano – Italia. Redactor la mai multe
publicații literare românești. Colaborator vechi și de
nădejde al revistei Boem@.

Volume publicate: "Monade/Monadi" - poeme în
limba română și italiană, împreună cu Melania Cuc,
Editura Karuna, Bistrița, septembrie 2014; "Exilul" -
poeme în limba română, Editura Rafet, Râmnicu
Sărat, septembrie 2016; "In viaggio per dove/ În
drum spre unde" - poeme în limba italiană și româ-
nă, Edizioni DrawUp, Latina (Italia), sept. 2017.

Traducere de Luca CIPOLLA

Desenul

Un duș rece
al elementelor mă pătrunde
și cât de murdar sunt
acum până ce focul
va șterge acele stigmate,
un nebun care umblă
haihui – se clatină
și bea lapte de iapă;
la unu noaptea focurile se liniștiră
și eu acceptai principiul,
luminat de Deneb depărtată,
aici doar smoala mă reține
și de pământ eram substanță,
lustruindu-mi pantofii
și decăzând..
obosit și bolnav
în fața voastră,
afară mai întâi banii
și apoi bomboanele,
apăr vise de trăsuri
ca să-mi iau zborul
și s-o fac în liniște,
tu ești grafitul și eu laurul..

Steaua Ruinului

Pe foi pocite și îngălbenite,
asupra cărora nor nu lasă umbră,
aruncă-te acolo
unde nici un maidanez nu locuiește,
se pare că
lăcusta divină le da un ospăț
Hesperidelor absorbite
pe ce la stela Ruinului
soarele le istovește
ca vița culeasă
în verzile ei bile
asupra curbilor expuse,
pe ce memoria,
o amforă aș spune,
le înlocuiește cu
tăieturi din Moldova.

(continuare în pag. 71)

Frammento

Terra di nessuno
sorpresa
a catturare nastri colorati -
eccole
piume sfilaccianti
nell'aere eterna
susctibile,
è solo eterica istanza
e frammento
lasciato
tra i ciottoli
dello spaziotempo..
e si che da lì
trasmettono la cura.

Emily (a Emily Dickinson)

Quali occhi tristi e severi
osservava il granato
nulla in cambio di ciò che era
un filo di corrente
attraverso la sabbia
a sollevarmi da nubi
equivoche..
quando verrà
e
come difendermi,
forse polvere di stelle
da una grata astrale
e immaginare di fuggire
da questa casa non mia.

Fragment

Țară a nimănu
surprinsă
capturând benzi colorate -
iată-le
pene care se destramă
în aerul veșnic
susceptibil,
numai este o eterică instanță
și fragment
lăsat
printre pietricelele
spațiu-timpului..
și evident că de acolo
transmit leacul.

Emily (lui Emily Dickinson)

Ca și ochi triști, severi
observa rodia
nimic în schimbul a ceea ce era
un fir de curent
prin nisip
ridicându-mă din nori
echivoci..
când va veni
și
cum să mă apăr,
oare praf de stele
dintr-o gratie astrală
și imaginându-mi fugar
din această casă ce nu-i a mea.

*È l'immoto seguitare,
distanze... tempi,
oh, che cavalcare!*

In viaggio per dove è il racconto poetico di una vita in fuga ma, allo stesso tempo, alla ricerca del proprio sé.

Da richiami iniziali di stampo realistico, incentrati sulla propria esperienza in terra romana, l'autore si fa sempre più trascinare dall'ispirazione verso una poesia evocativa che alle lontane alture corripiche lascia il posto all'autoanalisi e alla psiche umana, quindi a valori più alti, quasi mistici.

Callana Santieri poesia

Drăcuș

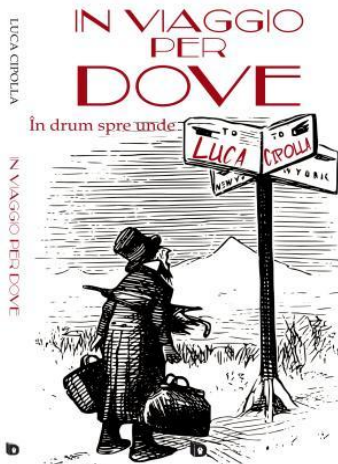
11,00 €

ISBN 978-96-836-091-1

9 788893 690911

Luca Cipolla

"Un onirosurrealist fantast

Poetul și românistul lombard Luca Cipolla este un onirosurrealist fantast. Textele sale poetice par a avea un echilibru al modernității, dezmințit însă de narativitatea oximoronică între absurd amintind de Urmuz și Virgil Mazilescu și angelismul marilor orfici ai adorației fără frontiere. Formal, poeziile sale, rod al unei ingenioase ars combinatoria, învederează simultan tonalitățile contrastive generate de juxtapunerea unor versete și premeditate notații prozaice. Autorul se află în siajul spiritului postmodern al amanților dizarmoniilor și al spulberării bruște a idilismului: "Ca să disting greșeala mă-ncredințez oglinzii,/ și totuși dincolo de rău ajunge să mă uit/la mine și la tine./ la alții și la alte./Atunci va să-nțelegem jocurile noastre/ unde se-ascunde soarele adesea după nori de fosfor./Nici un costum de scenă/în material/ întregului perceptibil și tănuț./lubirea/ să ne piardă ca versuri/intr-un cânt.". Aparent clar și accesibil, Luca Cipolla este un poet enigmatic dar plin de miez ce -și poate revendica fără complexe inutile o ars poetică de tip Mario Luzi. O poezie a cunoașterii prin ardoare, a conștiinței că perfecțiunea marmoreană tip Canova sfârșește prin a obosi cititorul. Compozițiile sale preferă premeditat impecabilului eroarea necesară ce dă curaj și undă verde feluritelor interpretări, unui evantai amplu de opinii. Luca Cipolla nu aduce în pagină perfecțiunea sferei, ci imperfecțiunea inevitabilă, fragmentul lapidar, dilema, cazulul, cu alte cuvinte tot ceea ce sporește vitalitatea, ceea ce Nietzsche numea sentimental Ființării. Poezia lui Luca Cipolla, fără a exclude sentimental infinitudinii, pivotează în jurul fenomenelor în mișcare, imature, în jurul sugestiilor de energie ce transmite formele nedesăvârșirii, impure, umane, emoționante".

Geo Vasile

Mihai VINTILĂ

Sub semnul vinului. Monografia Nicoreștilor

Nu există moldovean care să nu fi auzit de vinurile de Nicorești. Cunoscute încă de pe vremea lui Ștefan cel Mare și Dimitrie Cantemir ele au adus faima localității. Trecerea timpului nu a făcut decât să consolideze această faimă.

Om al meleagurilor, Petre Rău s-a oprit cu atenție asupra acestui aspect dar a vrut să prezinte nu numai vinurile, ci mult mai mult. A vrut să ne zică povestea locului. A cercetat documentele despre originile localității și mai ales a căutat date despre oamenii care au influențat viața sătenilor. În monografia sa *Născut în zodia Nicorești* sistematizează toate aceste informații. O face într-un mod accesibil, inteligent și plin uneori de nostalgie. Din abordarea subiectului se vede mintea sa carteziană care îl ajută să pună accente pe detalii, dar nu scapă niciun minut imaginea de ansamblu.

Comuna care azi poartă numele Nicorești are în componența sa zece sate și cătune. Autorul face în deschidere o mică trecere prin istoria comunei și a numelui, a caracteristicilor naturale pentru a se opri apoi la fiecare sat. Avem un univers rural influențat de-a lungul istoriei fie de interveția unui domnitor, fie de puterea vreunui potentat al locului. Aflăm de pildă că o vatră de sat s-a mutat pentru că puterea banilor a schimbat cursul unui râu care atunci când malurile sale nu au mai putut să-l încapă a măturat case, ba chiar și sfânta biserică a satului, lucru care a dus apoi la mutarea lui mai sus, pe deal. Fiecare sat component al comunei primește atenția pe care o merită. Este făcută o scurtă istorie, urmărindu-se nu atât încărcarea cititorului cu informații, ci conturarea unei imagini, a unei semnături prin istorie.

Așa cum spuneam mai sus, oamenii au fost cei care l-au interesat în mare măsură pe autor. Ne face o evoluție a populației pornind de la informațiile statistice cuprinse în recensămintele oficiale dar, pe alocuri, mai strecoară și date suplimentare aflate din bătrâni, care nu au fost cuprinse de cifrele seci. Desigur că istoria comercială a târgului nu putea fi uitată și Petre Rău nu uită să o amintească și pe aceasta.

Cum lucrarea s-a vrut o monografie și nu o poveste romanțată, se face o inventariere a instituțiilor din comună de-a lungul istoriei.

Capitolul lăcașurilor de cult este foarte bogat. Datorită numărului mare de sate și cătune au existat și multe biserici. Autorul menționează zece. Ne informează de construcția lor, de structurile locale bisericești, dă liste de preoți și realizări. Practic nu uită nimic.

Educația nu putea lipsi. Școlile locale, și ele numeroase și schimbătoare de-a lungul istoriei, sunt studiate una câte una. Mi s-a părut interesant capitolul dedicat școlii de azi. Dascălii care au făcut istoria satelor și cei de azi sunt menționați cu multă căldură.

Desigur, un loc aparte îl are și podgoria Nicorești. În fond dacă nu ar fi fost ea poate nici aceste sate nu ar fi prosperat și perpetuat de-a lungul timpului.

Petre Rău

**Născut în zodia
Nicorești**

Editura InfoRapArt

Ultimul capitol clasic de monografie este cel dedicat obiectivelor turistice ale Nicoreștiului și cetății Piroboridava. De aici volumul se afundă mult mai mult în amintiri, în trecutul locului și devine o carte de istorie utilă.

Cu atenție sporită, Petre Rău se oprește la eroii locului. A cercetat pesemene și cimitirele, a vizitat și monumentele din alte părți unde odihnesc eroii satelor nicoreștene. Un omagiu mai mult decât binevenit, un moment de mândrie pentru ziua de azi, această menționare a celor care s-au jertfit cu sânge pentru țară. Felicitări pentru informații, pentru abordarea sobră și în același timp pioasă. Sunt pagini remarcabile ale istoriei României, cele despre Mărășești!

Data fiind fibra de scriitor a autorului, nu puteau lipsi din volum confrății. Adunate sub simplul titlu de *Personalități*, elitele Nicoreștiului de ieri și de azi ne arată că și prin locuri mai mici pot apărea oameni mari. Avem ca nicoreșteni de faimă un Anghel Rugină, cunoscut profesor universitar, economist de talie mondială dar și oameni precum caricaturistul Florin Balaban, pictorul Ștefan Buțurcă sau scriitorul Gabriel Drăgan. Nu este uitat nici preotul profesor Vasile Gh. Popa care în ultimii ani a fost marea descoperire a literaturii gălățene datorită fiului care i-a adus scrierile în ochii publicului.

Ce mi se pare inedit pentru o monografie o constituie partea în care autorul dă cuvântul altor confrăți. Astfel, avem incluse în volum o serie de povestiri și întâmplări despre locurile Nicoreștiului sau despre oamenii săi care au fost prinse în lucrări literare. Cum s-ar spune, Petre Rău vrea să se asigure cu orice preț că am prins atmosfera locului, că am înțeles ce se întâmplă în Nicorești.

(continuare în pag. 72)

Fotografiile finale nu pot decât să redea în imagini ceea ce autorul a descris în cuvinte.

Deși este o monografie, *Născut în zodia Nicorești* nu se citește ca o monografie. Este o carte cursivă și, pe alocuri, are consistența unui roman, un roman de viață!

Cred că volumul poate constitui un model pentru cei care doresc să scrie despre localitățile lor, să lase urmașilor poveștile bătrânilor sistematizate după o metodă cât de cât științifică.

Pe coperta a patra profesorul Ștefan Andronache consideră cartea drept o *enciclopedie a Nicoreștilor* și cred că are dreptate. Nu este *suret*-ul nici unei alte monografii. Cum, nu știți ce este *suret*-ul? Găsiți explicațiile în dicționarul de la finalul volumului. Citiți cartea și aflați!

[Petre Rău, *Născut în zodia Nicorești*, Galați, editura InfoRapArt 2017, 380 pagini]

Desen de Constanța Abălașei-Donosă

Georgeta GHENEA

Anotimpurile

Pentru că vara
se-ndeasă în mine
ca un sac burdușit
de uscăciune
pe un câmp atins de arșiță,
ascultă-mă bine:
primăvara se-nchide în tine.

Cu atâta explozie de tempera
revărsată dinspre zări,
cu atâta voioșie în glas,
cu atâta scotocire de verdeață,
mă găsesc
pitic, pitic,
ascuns de jenă după un desiş,
mă sfiesc
de natura toată,
cum se-ntoarce și iar
toarce la brațul creator.

Crengile mă salută cordial,
lianele se-pleacă de șale,
pădurea se teme de toamna grea
și iarna așteaptă-
clocotește în surdină,
fără astâmpăr de îngheț și țurțuri mari.

Cât suflet, cât trup...

Mă pierd în vers,
condeiul în literă,
scrisul în taină,
o taină în tihnă,
o tihnă în cuvânt,
pe cât se absoarbe în pământ,
pe cât se retrage în vânt,
când suflet, când trup...

Mă regăsesc în vers,
condeiul așezat pe o clepsidră,
scrisul cernut prin sită,
un timp în răstimp,
un strigăt în frază,
prin șoapte trecute de văzduh,
prin glasuri înmiresmate de duh,
cât suflet, cât trup...

Marian HOTCA

ploi

unele ploi vin dinăuntru pietrelor tale
nu le vezi căci sunt niște cutremurări ale sufletelor
de iarbă
cu somnul ochiului supt de toată mizeria
mărturisită
dărâm diminețile promise
și trebuie să recunosc
ca într-o oglindă întoarsă pe dos
că pe niciun perete de inimă
starea confuză a vremii
nu reflectă niciodată un soare necesar

sângele mi-l țin în cătușe
până la amiază să mai fiarbă în vene
dar confuz ca o răspântie de drumuri

sunt pierdut cu toată libertatea mea
oamenii mai demult citeau cărți grele
dar plictisiți să mistuie aceleași cuvinte crispate
au rupt filele cărților
și au înfășurat în ele lucrurile mârșave

îmi faci semn să alerg pe podul palmelor tale
cu picioarele de cenușă
vânt rece și pustiu îmi inundă memoria
și mă strâng în mine istovit
mult mai aproape de arșița trupului
îngenunchez pe rămășițele de timp
despuiat
și așteptând o ultimă ploaie

poem din umbră

norii erau strânși în păcat
și
unda epuziată a luminii
se încheșta
într-o dureroasă stare de ezitare
cad într-o umbră murdară
amestecată cu pâine uscată
adorm
de-mi hrănesc visul
cu firmituri mucedu
să pot trece strada asfaltată
cu nesăbuița caldă
înalț cuvântul până la ultimul cer
arzând și aripile de vrăbie
în paharul
unde a căzut acest ultim amurg
liber

nafragiez în gândul meu
ca o imagine
crescută în oglindă
nimeni nu este de vină
că orice contur ispășit
își găsește moartea
într-o impresie
a unei respirații greșite

sepia

ne scapă cuvintele-pește din mână
în orașul acesta
ca un perpetuu șanteier
măinile neputincioase
se cimentează în aerul arhivat
la ore bine stabilite din vreme
tot ce e viu înoată într-o tăcere imorală
singurătatea grăbită făcea pași mari
printre entitățile mecanice
și-o rană în pielea amară
nu dorea să-și închidă
dulceața sângelui ce a aflat
gustul libertății pe asfalt

s-a făcut puțină răcoare printre îngerii de lemn
și stam în cercuri goale echivalând vise cu zero
în propria-mi neputință

ciment în vedere și-n pașii din ploaie
diverse aripi de praf spânzurate
e această galerie sepia a înserării

orașul-năvod scăpat din acvariu
unei providențe îmbâcsite
devine o constantă a morții
timpul nu mai respectă nicio regulă elementară
și bate cuie ruginite
în apă

poem

în frunze gâfâie lumina
pentru ochiul
prizonier între pleoape -
e-o formă vremelnică a tăcerii
în care se ard cu vederea
imagini sepia din logosferă

repetăm zilele cu soare
în aceleași nefirești circuite
plutind într-o dungă de viață
cu duhul coborât până în tălpi

rostim mecanici rugăciuni pulsatorii
prin foșnetul hipnotic al vremii
ape claustre se cutremură
în întunericul meu
ploaia difuză a toamnei
îmi macină tot sufletul

Mihaela AVRAM

DOR DE PRIMĂVARĂ

De-mbrățișarea primăverii mute
Mi-e sufletul, un dor neconținut.
Pe-o floare, gândul stă să tot asculte
Un mugur ce de-abia a înflorit.

Pământul îmbrățișează iubiri pe veci furate
Și ochii-mi lăcrimează a dimineții rouă.
Tăcută stau acum și-s visurile toate,
Aripi de fluturi, zburând spre-o lume nouă!

GHIOCCELUL

Sunt ghiocel căzut în palma ta,
Sunt vis purtat de-o primăvară caldă
Când ploile de dor, în loc, vor sta
Și soarele se-oprește ca să-l vadă.
Eu, din noroiul lumii am apărut,
Firav, tăcut, cu suflet de lumină
S-alung tristeți ce-n iarnă au durut
Și lungi chemări ce încă mai suspină.

IUBIRI ȘI VISE

Iubiri ce mor în prag de primăvară
Și nesperate gânduri născându-se-n amurg,
Se regăsesc în vise în prag târziu de seară
Și în a timpului clepsidră, a clipelor ce curg.

Privește acum, a cerului sclipire
Ce-mbrățișează noaptea cu stelele, târziu.
E în lumină un strop de fericire
Ce încă mai păstrează, iubirii, glasul viu!

SEMNE DE PUNCTUAȚIE

Lubește-mă aici, acum,
Cu fiecare semn de punctuație,
De la virgulă la punct
Iar apoi la un semn de exclamare.

Semnul întrebării lasă-l,
Pentru zilele când lipsa mea
Se pierde prin gramatica inimii tale
Căutând cel puțin un punct
Sau un alt semn de exclamare!

LACRIMI PE PIATRĂ

Voi, lacrimi albastre căzute din cer
Mângâiate de vânt pe-a obrazului piatră,
Nu vreți să deschideți a timpului poartă
Și-n el să ascundeți ziua de ieri?

Voi, lacrimi albastre născute-n lumină
Brăzdate de vântul de taina-l iubirii
Nu știți sentimentul ciudat al mării
Ce-ascunde o inimă de vară, senină?

Voi, lacrimi albastre, crescute-n pământ,
Mai curgeți încet peste șoapta din mine,
Când timpul luminii nici azi nu mai vine
Și-albastru-mi din piatră se face cuvânt.

PRIMĂVARA

Mă simt o floare
Crescând din pământul palmei tale
Într-o primăvară geroasă..

Ce bucurie
Să îți simt primăvara din suflet
Mutată în palmă...!

VISARE

În fiecare alunecare a nopții
Gândul meu te strigă
Până când...
Răgușit de atâta speranță,
Se stinge încet, în durere.
În fiecare alunecare a nopții
Mâna mea te caută
Până când...
Obosită de atâta durere,
Cobor încet, în visare.
În fiecare alunecare a nopții
Ființa mea te visează
Până când...
Adormită de atâta iubire,
Te pierde încet, în uitare.

Poeme - lungi chemări ce încă mai suspină

Mihaela Avram depune mărturie că poezia se află oriunde ochii privitorului știe să o găsească. Profesor inginer la un liceu tecucean, realizează, cu simțire, o frumoasă simbioză între poezie și inginerie. Prin grai și faptă ea dă noblete ambientului, nivelându-i asperitățile, trăind așa cum spune **Heidegger** despre omul îmbunătățit: **în chip poetic**.

Precum ghiocelul, sensibilă dar deloc fragilă, vine în lumea fascinantă a liricii smerită dar nu umilă. Iubirea este obsesia sa poetică, căreia îi așează în pagină foșnetul: *Când vei simți dorul / la fel de mult ca apropierea / atunci vei înțelege / că distanța dintre noi / nu se măsoară în depărtări*. Cuvintele sale, mustind de visare, miresme și purități stelare sunt ninse în pagină întrupând poezia: *Voi, lacrimi căzute din cer / Mângâiate de vânt pe-a obrazului piatră / Nu vreți să deschideți a timpului poartă / Și-n el să ascundeți ziua de ieri?* Marcăm acum ieșirea sa publică, dar ea a debutat de fapt în poezie cu prima respirație, adică de la naștere. Acum doar consimte să dea expresie simțirii din dimineța ființei sale.

Îi spunem **bun venit** pe câmpia întinsă și fascinantă pe care înfloresc cuvinte. (**Tase DĂNĂILĂ**)

Diana Maria CĂLINESCU

Generalul Eremia Grigorescu – gălățeanul devenit erou național

Ce înseamnă cuvântul erou și când putem atribui această statut unei persoane? Pentru fiecare dintre noi răspunsul poate fi diferit, însă consultând Dicționarul Explicativ Român aflăm că acesta se referă la o "persoană care se remarcă prin vitejie sau prin fapte extraordinare de arme". Pentru mine, erou este omul care are capacitatea de a pune idealul pentru care luptă înaintea propriei vieți, gândindu-se în primul rând la binele patriei sale.

Eroii neamului de la începutul secolului XX sunt cei care au ajutat la constituirea României Mari, putând fi divizați în mai multe categorii, toate de o importanță enormă în istoria statului. Avem pe de o parte conducătorii vremii, Regele Ferdinand și Regina Maria, care deși membri ai Casei Regale de Hohenzollern-Sigmaringen au luat hotărâri doar în interesul României, cu riscul de a pierde susținerea acordată de rudele germane, și pe de altă parte oamenii politici printre care: Iuliu Maniu, Ion I.C. Brătianu, Alexandru Vaida Voievod, Take Ionescu. Însă, în spatele războiului au stat zeci de mii de soldați români, bărbați maturi sau tineri abia ieșiți de pe băncile școlii, mulți dintre ei morți în tranșee pentru patrie departe de casa natală și de familie, fără o lumânare care să le poarte sufletul în lumea cea veșnică, în foame, zgomot de arme și praf de pușcă, luptând împotriva inamicilor. Astfel, la capitolul personalități marcante ale istoriei, România nu este mai prejos comparativ cu alte state ale lumii, de asemenea implicate în Primul Război Mondial. Dintre acestea noi ne putem alege modele, înțelegând importanța unui om aflat la momentul potrivit în locul potrivit. Un astfel de erou este și Eremia Grigorescu.

„Pe aici nu se trece!” este cu siguranță cea mai cunoscută deviză a românilor în Primul Război Mondial, exprimând hotărârea, îndârjirea și curajul, toate provenite din dorința de împlinirea a idealului național de reîntregire a statului cu cele trei regiuni istorice: Transilvania, Bucovina și Banat. Dar oare câți dintre noi știm cine este în spatele acesteia? Răspunsul meu este că prea puțini, mai ales că autorul acesteia este o personalitate născută și educată în județul nostru, Galați. Motivul pentru care l-am ales este, de asemenea, legat de faptul că acesta a învățat la liceul de prestigiu la care și eu sunt elevă, actualul Colegiu Național „Vasile Alecsandri” din Galați.

Eremia Teofil Grigorescu, născut pe 28 noiembrie 1863 la Târgu-Bujor, județul Galați, și decedat pe 21 iulie 1919 la București, „a fost un general de artilerie al Armatei Române, ministru de Război între 24 octombrie 1918 - 29 noiembrie 1918”¹. Acesta a devenit cunoscut datorită priceperii și patriotismului de care a dat dovadă în Primul Război Mondial, conștient fiind de necesitatea împlinirii dezideratului național. Marele erou urmează școala primară în Târgu-Bujor, gimnaziul (1870-1874) la Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați și liceul la Liceul Național din Iași (1878-1881)².

Nici un amănunt nu întrevădea că tânărul Eremia Grigorescu urma să aleagă cariera militară, înscriindu-se

imediat după promovarea bacalaureatului la Universitatea din Iași, ca student la Facultatea de Medicină și la cea de Științe³. Conjunctura care l-a făcut să își dorească să se înscrie în armată a fost creată de o serie de factori. În primul rând, acesta a devenit conștient de faptului că pentru o carieră în domeniul medicinei sau al științelor are nevoie de mijloace materiale de care nu dispunea, provenind dintr-o familie cu resurse limitate, aceste pasiuni putându-le cultiva doar la școala militară din București. Un alt motiv este atracția pe care a manifestat-o încă din copilărie pentru istoria românilor, „pentru studiul celebrelor campanii militare din trecut. Încă din liceu el a urmărit cu interes viața și războaiele unor mari comandanți militari ca Cezar, Hanibal, Gingishan și mai ales Napoelon, pentru care avea [...] un adevărat cult”⁴. Deși cu o sănătate inițial precară, se va obișnui cu grelele condiții din armată, de-a lungul timpului se va specializa în arma artilerie și va obține pe rând gradele militare, de la cel de sublocotenent la cel de general de corp de armată. Pregătirii militare i se va adăuga și cea științifică, Eremia Grigorescu absolvind, în 1889, Facultatea de Matematică de la Sorbona. Acest parcurs profesional îi va facilita afirmarea în Primul Război Mondial, devenind simbol al Armatei Române.

Marele Război a izbucnit pe 15/28 iulie 1914, oficial din cauza asasinării moștenitorului tronului Austro-Ungariei de un cetățean sârb, și neoficial din dorința marilor puteri de reîmpărțire a lumii. România își declară inițial neutralitatea în cadrul Consiliului de Coroană din 21 iulie/3 august 1914, pe care o va păstra până în 1916, an în care va hotărî intrarea în război de partea Antantei, în urma unei înțelegeri care prevedea înfăptuirea României cu provinciile istorice dorite. Acesta este și momentul în care viața lui Eremia Grigorescu se va schimba radical, la acel moment fiind comandant al Diviziei 15 Infanterie. Va obține victorii la Mulciovă și Arabagi în Dobrogea, iar după va fi trimis la Oituz împreună cu întreaga divizie, unde va câștiga trei bătălii considerate decisive. În 1917 devine comandant al Corpului VI armată și este trimis la Mărășești la comanda Armatei I română și a celei de-a IV-a rusă, unde se va remarcă datorită priceperii și inteligenței de care dă dovadă⁵. Este considerat eroul de la Mărășești și Oituz, două dintre cele mai grele bătălii pe care au trebuit să le înfrunte ostașii români pentru împlinirea idealului național.

Inițial ieșită din război, România va reintra în luna octombrie a aceluiași an, 1918, avându-l ca Ministru de Război pe Eremia Grigorescu, în perioada 24 octombrie 1918 - 29 noiembrie 1918. După constituirea Unirii pe 1 decembrie 1918, acesta „a îndeplinit funcția de inspector general de armată până la moartea sa, survenită la 21 iulie 1919, la vârsta de 56 de ani”⁶.

Eroul național, Eremia Grigorescu, își doarme somnul de veci la Mausoleul de la Mărășești, alături de ceilalți eroi români ai Primului Război Mondial. Influența sa asupra realizării Marii Uniri din 1918 a

(continuare în pag. 76)

fost uriașă, datorată în special spiritului său naționalist, a calității de bun strateg și a capacității de organizare a soldaților pentru împlinirea scopului comun.

Consider că Eremia Grigorescu a fost unul dintre cei mai importanți oameni care au făcut posibilă Unirea, pe care suntem obligați să îl onorăm așa cum se cuvine și de care trebuie să ne amintim, fiind un model în special pentru tinerii care aleg cariera militară.

¹ http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Eremia_Grigorescu

² <http://www.migl.ro/cladiri/Ivesti/Eremia%20Grigorescu.html>

³ Nicolae Ionescu, *Generalul Eremia Grigorescu*, București, Editura Militară, 1967, p. 12.

⁴ Nicolae Ionescu, *op.cit.*, p. 14.

⁵ http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Eremia_Grigorescu

⁶ http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Eremia_Grigorescu

BIBLIOGRAFIE

1. Nicolae Ionescu, *Generalul Eremia Grigorescu*, București, Editura Militară, 1967

2. http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Eremia_Grigorescu

3. <http://www.migl.ro/cladiri/Ivesti/Eremia%20Grigorescu.html>

Notă: Lucrarea a obținut Premiul România Centenar la Concursul "Scriitori de ieri, de azi și de mâine", categoria 15-21 ani, din cadrul Festivalului Internațional al Cărții "Axis Libri", Galați, iunie 2018.

Claudia COCIUG

ȚINTUITĂ-N AGONIE

- Cum te-ai smuls de evenimentul acela?
- Dacă m-am smuls? Dar n-a conținut nicicând din a mă urmări, ca o fantomă, amintirea lui.
- Te-ai mai întoarce?
- Probabil. Poate cu inima galopându-mi în mod straniu în piept, dar încă însoțită de-o urmă de curaj.

Ela mai sorbi o gură de ceai verde din care ieșeau aburi și mă pironi cu privirea. Era una din diminețile acelea de duminică neobișnuit de calde din luna cuptorului în care eu și Ela ne petreceam timpul împărțându-și opinii, povestindu-ne evenimente din viața de zi cu zi ori chiar, uneori, comentând tăios felurile articole, scrise cu-atâta străduință, în cotidianul orașului.

Vizita prietenei mele de suflet, Ela, m-a surprins într-unul. De când se stabilise împreună cu soțul său în Mexic, relația noastră din adolescență părea c-alunecă în prăpastie. Și-acest fapt nu se datora vreunui conflict anume. Nu țin minte să ne fi certat grav în cei zece ani de când ne știam. Serviciul pe care ea îl avea însă, acolo, nu făcea decât să-i consume, în mod excesiv, din energie. După spusele sale, a fi educatoare nu era atât de relaxant pe cât și-ar fi închipuit. Zburase pentru prima oară către regiunea Americii Latine în urmă cu numai doi ani. Tot atunci suferise o transformare și linia fină de până atunci a vieții mele.

5 Decembrie 2015

Cinci focuri de armă traversară dintr-un capăt în altul interiorul plin de birouri al băncii. Sunetul asurzitor străpun-

se liniștea de dimineață și făcu ca panica să-mi invadeze colțurile minții. Urlete și amenințări loveau, parcă din zona ușii, aerul tot mai greu respirabil. Doi bărbați, unul mai scund, celălalt mai înalt, îmbrăcați în negru ca tăciunile, cu capetele acoperite de cagule și înarmați, țineau cu ambele mâini pistoale îndreptate spre noi. Spre mine și cei doi colegi ai mei. Eram conștientă. Acesta era un jaf, iar eu, Clarisa Dinu, proaspăt angajată a băncii, mă aflam acolo. În mai puțin de 30 de secunde, Ana și Daniel, cei doi colegi ai mei aveau gurile lipite cu scotch, în vreme ce membrele le erau strânse violent.

- O, nu! Priviri scrutoare, bocanci grei ce făceau ca pașii să fie apăsați și un trup ce se apropia de-al meu. Apoi, pe un ton imperios mă săgetă:

- Tu! Scoate toți banii și dă-mi-i!

- E cumva o poruncă? Pentru că n-am de gând s-o ascult, am îngăimat furioasă.

În clipa imediat următoare tâmpla mi-era împunsă de o armă, în timp ce mâinile și gâtul îmi erau imobilizate complet. Mă dureau mușchii. Simțeam cum bătaile inimii îmi urcau în gât și cum suflul îmi devenea unul sacadat. Mă frământam nevrotic, ca peștele pe uscat, chinându-mă să înțeleg ce avea să se petreacă cu mine. Cu ei. Deși fizic mă simțeam slăbită, echilibrul meu psihic continua să facă eforturi în a găsi o soluție de salvare. Cuprinși de lăcomie, cei doi începură să-și îndese în rucsaci zeci de bancnote, având în același timp grijă ca trupul să-mi rămână neclintit. În tot acest timp, Ana, cu un dispreț clar imprimat pe chip, reuși să-și dezlege mâinile și să apuce piciorul scaunului lângă care eram așezați, aruncându-l, cu ultima fărâmbă de putere către infractori. În mod inopinat, scaunul fu prins de unul dintre ei și azvârlit ca un bumerang spre capul meu. Atunci am știut. Eram țintuită-n agonie. Agonia neputinței și a fricii sentimentului de moarte.

20 Decembrie 2015

Pătura de un alb imaculat ce se întindea cât priveai cu ochii mă orbea, pe măsură ce pașii grăbiți făceau ca omătul lăptos să-mi scârțâie sub tălpi. În urma internării mele în spital, răufăcătorii fuseseră arestați. Strada pe care locuiam aproape că se zărea la câțiva metri de mine. Acasă era locul iubirii. Al liniștii. Mânerul ușii purta haina unui strat subțire de gheață. La fel și scările de la intrare. După ce am intrat în casă, m-am instalat pe canapeaua vișinie din mijlocul livingului, abandonându-mă cu totul unui roman de a lui Dostoievski, când telefonul sună:

- Alo, domnișoara Clarisa?

- Da. Eu sunt.

- Vă contactăm din partea doamnei Ela Bell. Aceasta v-a cumpărat pentru poimăine după-amiază un bilet de avion către Mexic. Vacanță plăcută!

- Către Mexic? Un surâs larg îmi despărți buzele. Vă mulțumesc!

Notă: Lucrarea a obținut Mențiune la Concursul "Scriitori de ieri, de azi și de mâine", categoria 15-21 ani, din cadrul Festivalului Internațional al Cărții "Axis Libri", Galați, iunie 2018.

Constantin MARIN

Ulmeni Maramureș. Studiu monografic

O foarte interesantă sinteză a acestei monografii o realizează dl. Remus Câmpeanu (de la Institutul de Istorie „George Barițiu”, din Cluj-Napoca, al Academiei Române), în „Cuvânt înainte”. Mergând pe urmele afirmațiilor domniei sale, să urmărim desfășurarea „evenimentelor”.

Punctul de plecare în această „călătorie” îl constituie anul 2011, anul de apariție a cărții.

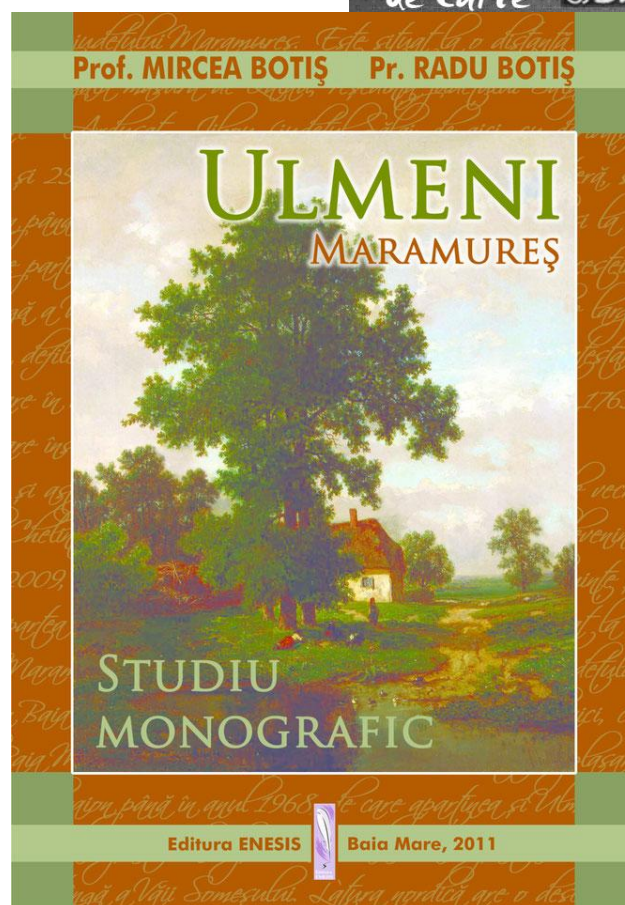
„Au trecut douăzeci de ani de când societatea românească trăiește intens experiența tranziției, a schimbărilor motivate de căutarea unor noi forme de conviețuire și de reșezare, cu speranța că noul va aduce o deschidere către valorile autentice universale, că românul va simți un pic de prosperitate, armonie, echilibru și solidaritate socială. S-au produs transformări importante, unele previzibile, altele neașteptate, unele înnoitoare și benefice, altele neinspirate”, afirmă Pr. Dr. Vasile Augustin – Vicarul Eparhiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmărulei, în „Prefața” acestei lucrări. Aceeași haină monahală afirmă: „Localitatea Ulmeni, din Maramureș, și-a definit, cu calm, dar cu fermitate, statutul de oraș, pe harta județului Maramureș”. (...) „Credința în ziua de mâine o regăsim în turlele noilor biserici, inclusiv a celei ortodoxe, din tânăru oraș Ulmeni, ce se înalță spre cer, victorioasă, șoptindu-ne, precum Mântuitorul nostru Iisus Hristos, în dimineața învierii: «Bucurați-vă și nu vă temeți!»”.

Se precizează prima atestare documentară (anul 1405) și denumirea actuală (anul 1929).

Autorii monografiei – profesorul de istorie Mircea Botiș și preotul ortodox Radu Botiș – așează pe „masa de lucru” o revărsare de date, cu caracter predominant istoric. O ordonanță dată în 1477 de către regele Ungariei Matei Corvin (fiul voievodului român Iancu de Hunedoara) stabilea cum să se defășoare târgul de vite care se ținea la Ulmeni. În continuare, se menționează, detaliat și cronologic, particularități ale zonei, din punct de vedere al componentelor naturale (în evoluția spațială și funcțională a orașului), a fondului demografic, a economiei actuale a orașului Ulmeni, a datinilor și obiceiurilor (cu detalii despre construcțiile gospodărești din zona Codrului, Sălajului), pomicultura, ocupațiile casnice, alimentația, portul popular.

În ceea ce privește învățământul și cultura din această zonă ardelenască este menționat avântul acestora, în special după intrarea în vigoare a hotărârii luate de împărăteasa austriacă Maria Tereza („Ratio educationis”, 1777), al cărei efect s-a prelungit în secolele XIX și XX. După realizarea istoricului act de la 1 Decembrie 1918, va fi reluat învățământul în limba română.

Un spațiu foarte interesant este rezervat în carte, în ceea ce privește credințele despre cer, astre și animale, din această zonă. Iată ce se spune: „Când soarele strălucește tare sau arde încă de la răsărit el va aduce ploaie, la fel când apune în nori; Când era eclipsă de lună oamenii ziceau că aceasta era mâncată de vârcolaci și că era semn rău. Anul acela, ziceau oamenii, recolta nu va fi bogată; Când erau furtuni mari (vara) se

trăgeau clopotele pentru a îndepărta furtuna, încă se mai practică acest obicei; Furtunile cu fulgere și trăsnete le aduce Sf. Ilie, zic oamenii, și pentru a se feri de trăsnet, dacă erau pe câmp, se îndepărtau de toate uneltele din metal. Pentru a feri casa de trăsnet se înfinge o secure într-un lemn din curte; Șarpele este un animal periculos. Ucigându-l faci o faptă bună, deoarece el fură laptele vacilor; Bufnița, care cântă la casa unui om bolnav, prevestește moartea; Pițigoiul aduce vești bune; Sarca (coțofana) prin cântecul ei prevestește musafirii la casă; Cucul prevestește prin cântecul său un semn rău; Câinele, dacă nu are stare și urlă, prevestește moarte apropiată”.

Un alt adăos important, din monografie, considerăm că îl reprezintă lista de cuvinte folosite în zona numită de sub Codru: „ai - usturoi; curechi - varză; cute - gresie; deda - a se obișnui; mneriu - albastru; muiere - femeie; păcurar - cioban; arăzmată - rezemată; bocotan - bogat, înstărit; boconci - bocanci; bucium - butucul roșii; cadă - vas de lemn pentru pus varză la murat; cotătoare - oglindă; deșerta - a goli; fain - frumos; groasă - însărcinată; hulpea - vulpea; a îmbumba - a încheia nasturi; a îmburda - a răsturna; lingoare - febra tifoidă; mănuișă - legătură mică de cânepă; a melița - a zdrobi cânepa și inul; mâl, mol - noroi; mușinoi - mușuroi; ocol - curte; pănură - stofă; pene - flori cusute pe costum; poiata - grajd; răgută - recrut; răstaie - restelul plugului; scoverzi - clătite; sfadă - ceartă; slobod (nu-i) - nu-i voie, nu-i permis, nu-i liber; a slobozi - a da drumul; a tăgădui - a nega, a nu recu-

(continuare în pag. 78)

noaște; a vorovi – a vorbi; alaș - schelă; aldui – a binecuvânta, având și subînțeles a certa, a lovi; ticlăzău – călcător, fier de călcat”.

Iată o orăție de nuntă, la Ulmeni, când mergi la socrii: „Bună ziua, fraților, / Cine v-a pus ori vă invită / Să țineți calea-ngrădită? / Cine v-a pus să vorbiți, / La ușă să străjuiți? / Vedeți dâșii răd de voi, / Că nu știți grăi cu noi. / Ne-ntrebați cine suntem, / Unde mergem, ce căutăm? / Vă răspundem la-ntrebare, / Că venim la uspatăre, / Unde știm adevărat, / Că pe noi ne-ați așteptat / Cu toții frunțași din sat. / De trei zile v-ați gătit. / Nici noaptea nu ați dormit, / Să faceți uspăț vestit. / Uitați-vă-n sus și-n jos / Și vorbiți tare frumos / Vă rugați și de iertare / C-ați făcut greșală mare / Trageți-vă dar 'napoi, / Că p'aci om merge noi!”

Nu sunt uitate (cum altfel?) obiceiurile la înmormântare: Din vremuri imemorabile se știe că uneori lângă catafalc apare câte o „bocitoare”, care într-un mod adecvat exprimă durerea familiei. Slujba se încheie printr-o predică instructivă și consolatoare. Prin preot, mortul își cere iertare familiei, rudelor, prietenilor, vecinilor, iar cantorul (cântărețul) rostește versuri specifice, cântate adecvat, din care rezultă modul de viață al celui dispărut: „Moartea, moarte, amară ești / Ori la ce vârstă sosești, / Nime' n-ar mere cu tine / În groapă și-n putrejune. / Moarte, moarte, groaznic nume, / Și cumplit dușman la lume, / Cu sărutu' tău de gheață / Lei a omului viață. / Omul se naște și crește, / După moarte putrezește / Și numai faptele bune / Merg cu noi în ceie lume. / Pildă vie ne învață / Acest trup fără viață, / Rece fără de suflare, / Pe care nimic nu-l doare. / De vreo câțiva ani încoace / O grea boală nu-mi dă pace / Și mulți ani m-a chinuit / Până m-a pus în mormânt. / Cât am fost pe astă lume / Am dus și rele și bune, / Astăzi Domnul m-a chemat / Și pe toate le-am lăsat. / Șapte prunci avui sub scut, / Pe toți șapte i-am crescut, / Pentru toți mult m-am luptat / Până ce i-am așezat. / Până ce nu plec la drum / Vin să-mi iau un rămas bun / De la toți ai mei cei dragi / Cari mă plâng pângă sălaș. / Mult la doctori m-ați purtat / Să îmi găsiți orice leac, / Ori și cât v-ați necăjit, / Leac la moarte n-ați găsit. / Eu vă mulțumesc de toate, / De-n grijire pân' la moarte. / De v-am greșit, mă iertați / Și uitării nu mă dați. / Prunci, ginere, nurori iubite, / Azi de mine părăsite, / La toți mă rog de iertare / Pentru orice vătămare. / Când acasă îți veni, / 'Nainte nu voi ieși. / Numai bietu' tată, el, / Va ieși plângând mereu. / Nepoți și nepoate bune, / Nu vă pot striga pe nume. / Pe toți vă strâng, vă sărut, / C-apoi nu vă văd mai mult. / În a voastră rugăciune / Pomeniți și al meu nume. / Și rugați pe Dumnezeu / Să ierte sufletul meu. / Cuscii, cuscre, veri și vere, / Toate neamurile mele / Dați-mi toți cu un cuvânt / Iertăciune la mormânt. / La vecine și vecini / Le întind recile mâini, / La toți mă rog de iertare / Pentru orice vătămare. / Doamne, Cel ce m-ai luat, / Din a durerilor pat, / Dă-mi locul cel fără chin / Să-l domnesc în veci. Amin”.

„Putem afirma că Ulmeniul se înscrie, cu propriile valori ale unui trecut bimilenar, în civilizația românească, păstrătoare a demnității, statorniciei și unității unui neam aflat adeseori la răspântiile răutăților istoriei”, subliniază autorii. În acest context, cele spuse de Ernest Bernea (în cartea sa „Timpul la țăranul român”, 1940) se încadrează, credem, edificator: „Timpul țăranului român este ireversibil, pentru că este concret, pentru că este dat obiectiv, ca tot ceea ce vine de la Dumnezeu. Timpul și ordinea sa

prestabilită sunt neschimbătoare”.

Spre finalul lucrării **Ulmeni Maramureș. Studiu monografic** sunt prezentate informații despre oameni de seamă ai zonei: scriitorul Petre Dulfu (1856–1953); interpretul de muzică populară și folcloristul Emil Gavriș (1915–1989); Radu Ulmeanu (n. în 25 ianuarie 1946, la Ulmeni, județul Maramureș); Prof. Dr. Doc. Florian C. Ulmeanu (1903–1973) ș.a. Despre valoarea monografiei de față și-au exprimat opinia Prof. Dr. Constantin Dobrescu – Fundația pentru Istoria Prahovei Ploiești; Prof. Dr. Elena Trifan; Prof. Dr. Adrian Botez; Cezarina Adamescu - membră a Uniunii Scriitorilor din România, redactor Agero-Stuttgart.

Demersul celor doi frați Botiș se încadrează în efortul de recuperare și prezentare a valorilor culturale românești, de ieri și de astăzi.

Desene de Constanța Abălașei-Donosă

Irina Lucia MIHALCA

Atingere magică

În aerul plin de neliniști și de vibrații colorate,
 în creuzetul gândului, ca un arc peste timp,
 persistă o piesă-cheie, tangibilă,
 efigia visului trăit,
 ai impresia că
 toată viața
 ai purtat-o
 în templul inimii,
 visând-o,
 bucurie fecundă,
 uite,
 chiar acum,
 i-ai cântat
 și-ai început
 să dansezi în ploaie,
 un dans al iubirii
 înainte de căderea cortinei.

În tine totul e haos, totul e sfărâmat.
 Cum vei ieși afară de aici?
 Ai văzut-o, cândva, cum dispăre,
 plutind în zori, în râul
 din care
 nu se va mai întoarce,
 printre lacrimile tale
 faci un pas înapoi,
 muzica se transformă
 în picături,
 picăturile în ocean,
 un ocean este viața,
 ploaia s-a oprit,
 acum,
 doar te gândești la ea
 și știi bine că
 nu vă veți mai despărți niciodată...

Așteptarea...

Așteptarea
 e atunci când ai auzit că-n piept îți arde dorința
 de tine,
 hai, smulge durerea din floarea tăcerii,
 durerea care-i umbrește ochii,
 te uiti în jur și vezi cum brațele cuprind doar neantul,
 un vis, o lume spectrală în care te pierzi
 în apa vie a iubirii,
 chiar dacă pământul de sub tălpile noastre se mișcă
 asemeni nisipurilor mișcătoare,
 în aer dispare dacă nu te simt lângă mine,
 un vis inspirat din repetare,

face parte din tine,
 înăuntru îl simți, renăscându-te.

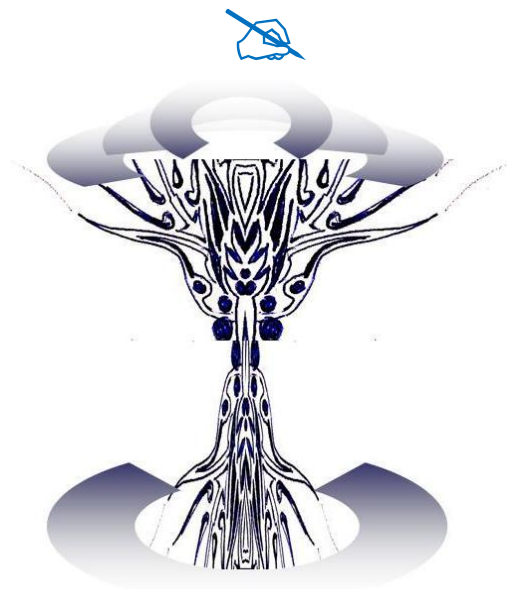
Da, iubitul!
 Ține-mă, să nu-mi dai drumul!
 Dincolo de marginile lumii se revarsă speranțele ei.
 Noi suntem viața, noi suntem apa vie
 cu tainele luminii
 în aventura cunoașterii,
 lutul facerii fericit în roua iubirii!

Amintiri în derivă

Prin straturile memoriei, într-o derivă a
 continentelor,
 amintirile prin tumultul lor iradiază vehement,
 migrează rătăcite, se-ascund,
 cad și se ridică, se șterg de praf,
 vin și se recompun, dincolo de viața însăși.
 Faldurile lor se leagănă.
 Te răscolesc, te blochează.
 Flăcările lor te pârlănesc.
 Un scârțâit de cretă pe o tablă
 îți șterge zâmbetul.
 Un târâm tropical se află
 sub nivelul oceanului.
 Oprești sângerarea,
 cu muzica te pansezi.

În urmă cu mult timp, acolo, a mai fost ceva,
 ceva care a dispărut pentru totdeauna.
 Atingerea pământului.
 O lume stranie!
 Timp și viață, viață și timp,
 în lumină privești
 un continent scufundat...

Ierți, uiți, înseninat privești înainte.
 Eliberat, prin adieri de cuvânt,
 surâzi și simți cum
 șoapte calde te invadează,
 iar starea de fericire te mângâie.
 Și-acum, îți trăiești viața?

Valentin LAZĂR

POEMUL-SUROGAT

Pornesc în căutarea spaimei tale,
 acel animal marin,
 cu tristețea decapitată inoportun,
 labirintică imaginație

da, de aici începe poemul-surogat,
 vezi linia subțire precum filamentul unui bec aprins,
 gesturile sustrate alienării, umbra pietrificată,
 de culoarea ciocolatei albe, într-o spirală carnivoră,
 și valurile de salivă ce-acoperă melancolia soarelui

vezi monstruoșitatea secundelor,
 mașina insensibilă ce preschimbă gândurile
 în imensități de ceară, floarea feroce strigându-mă
 pe numele de alint, mica atingere a norilor,
 răsrânți spre negrul surăzător

se instituie starea de asediu,
 inima ta se-aruncă-n fața expresului de noapte,
 firele de nisip invocă ospățul impur al iubirii,
 acel abis al himerelor unde totul e metamorfoză

rotunda, străvezia, îmbrățișare a buzelor
 adâncurile, într-o oglindire crudă,
 și mâinile refuzând
 invitația la dans a secunde-surogat

(nordul intră-n comă alcoolică)

KVASIR

Începutul se dezvăluie asemenea cercului carnivor,
 privești cu detașare neînțeleasă
 tot ceea ce nu există,
 perpetua descompunere
 sub clopotul de porțelan când sângele tău,
 kvasir, ia cele mai nebănuite forme,
 chip de aur în consumarea neliniștii proscrie

da, un subînțeles împotriva soarelui de pe creier,
 în adâncimi sonore, fără de sfârșit,
 apa galbenă ne seduce măștile
 (vom alerga înnebuniți să violăm moartea)

ca-ntr-un imens delir,
 luna-și piaptână gândurile, incendiază
 reîncarnarea celui denumit, leviathan...

tenebre, tenebre, tenebre,
 demistificăm oglinda-n care se hrănesc visele,
 acel animal tulburător de fecund,
 cu ochii roșii, întredeschiiși,
 și brațele prelungindu-i-se spre ipoteticul neant

urlăm, dar urletele noastre sunt păsări bete,
 mirese fără trup, universuri sorbindu-și menstruația

kvasir, nu vei ști nimic despre toate acestea,
 îți vei continua inițierea
 ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat,
 orașele thanatice te vor primi ca pe un zeu al luminii,
 și mulți dintre nenăscuți se vor repeta tandră alienare

Cytera? Lesbos?

incertitudinea de-a urma același drum,
 aortă, cordon ombilical sau ecou în chinurile facerii

Hyperboreea? Parnas?

îndoiala devine labirint de hârtie
 astfel, într-un joc secund al obișnuinței,
 viermii vor dansa rock-roll dincolo de sârma
 ghimpată

totul e împotriva ta, Kvasir
 nici măcar avalanșele din uter
 nu te vor mai ucide,
 va veni risipirea,
 decăderea ce poartă sublima înțelegere,
 nu vei ști niciodată
 că ești un nesfârșit semn de întrebare
 cine-i profetul rătăcitor
 care-și reneagă cămașa de forță?
 și liniștea, asemenea unui cuțit de fildeș,
 cine poate s-o disprețuiască atunci când
 oceanul seacă din pahar?

(o, nimeni și nimic nu sfârșește
 fără solemnitate și fără dedublare!)

când timpul își pipăie sâni de infanță și nervii
 devin insecte ale memoriei, ceea ce ni se pare
 străin și monstruos nu e decât propriul chip,
 umerii de chihlimbar, ochii care s-au preschimbat
 în două morminte celtice...

AUTOPSIAR (META)FIZIC

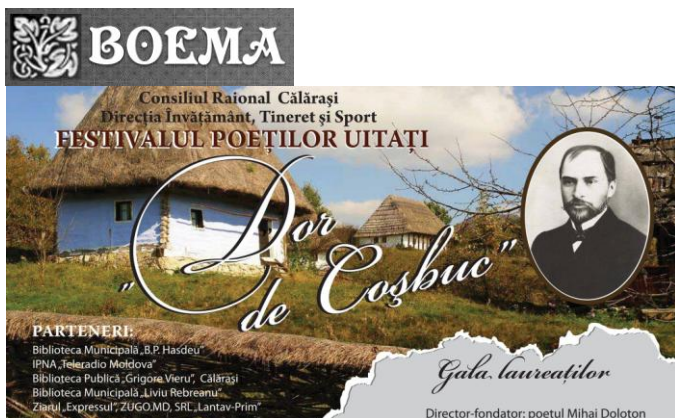
Crezi că dumnezeul tău e o maimuță urlătoare

în fiecare zi, închipui o luptă de supraviețuire,
 spui da, dar, în următorul moment, acel da
 poate însemna un nu hotărât, spui nu,
 dar nu-ul poate fi la fel de bine și un da,
 în fața ofițerului de stare civilă
 desenezi un soare pe patul de spital,
 soare distrofic, încercănat, plin de fecale,
 ce-a luat forma unui bătrânel
 care se lovește cu capul de pereți
 (de câte ori să-ți repet că d-zeu nu face dializă?!)
 desenezi ca și când, prin mișcările degetelor,
 prin pupilele dilatate la maxim, prin atenția
 care te face să uiți de tine, o picătură de ceară
 ar cere altă expertiză a evoluției umane

în sine, ceea ce există deja a existat -
 ca o prelungire extrem de dureroasă,
 ca un semn tacit, dinainte stabilit,
 prin mii de terminații extra-nervoase,
 prin mii de lumini orbitoare
 rezi că vei învinge,
 nici o aparență nu e mai neverosimilă
 decât însăși aparența
 o ușă scârțâie neîncetat pe creierul mic,
 îți smulgi timpane, dar gestul tău e unul cât
 se poate de banal într-o lume a sacrilegiilor

ultradimensional,
 un sentiment deja-vu:
 ce-ar fi putut deveni viața și moartea ta,
 dacă, prin absurd, dumnezeu nu și-ar fi
 tatuat numele tău pe fese...

FESTIVALUL POETILOR UITAȚI "DOR DE COȘBUC"

Călărași, Rep. Moldova, 9 august 2018

În ziua de joi, 9 august a.c., în orașul Călărași din Republica Moldova a avut loc Gala Laureatilor Concursului Național de Poezie din cadrul celei de-a II-a ediții a Festivalului Poetilor Uitați, anul acesta purtând genericul "Dor de Coșbuc" (reamintim cititorilor că la ediția I a festivalului, desfășurată anul trecut, poetul sărbătorit a fost George Bacovia, iar genericul a fost atunci "Dor de Bacovia").

Organizat de înflăcăratul poet-patriot Mihai Doloton, în parteneriat cu Consiliul Raional din Călărași, Festivalul a fost așadar dedicat omagierii personalității și creației poetului, traducătorului și criticului literar George Coșbuc.

Alături de acești organizatori au mai contribuit la buna desfășurare a acestui eveniment cultural și: Direcția Învățământ, Tineret și Sport.

Directorul Festivalului, poetul Mihai Doloton, și ceilalți amfitrioni ai festivalului i-au întâmpinat pe cei 35 de laureați veniți din toate colțurile republicii pentru ai aduce un omagiu poetului, traducătorului și criticului literar George Coșbuc. La fel au fost întâmpinați și ceilalți oaspeți și participanți, unii veniți de la Chișinău și din localitățile moldovenești, dar și din România.

Concursul a vizat două componentele importante (autori/creatori de poezie și interpreți/recitatori), și două categorii de participanți grupați pe două categorii de vârstă (juniori și seniori).

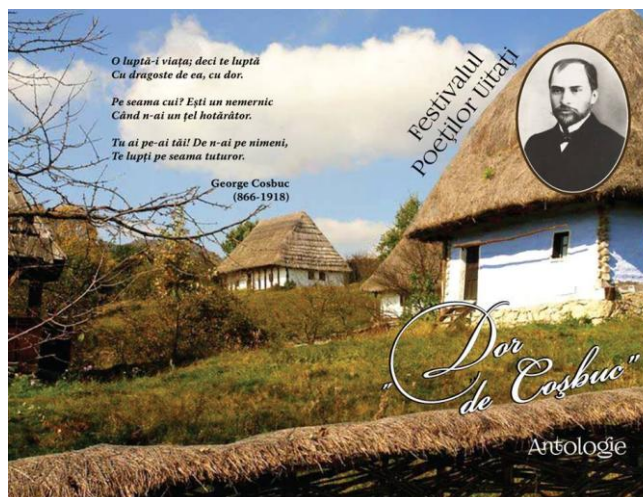
Evaluarea lucrărilor (creațiile proprii, video-recitalurile și recitaluri live) s-a făcut de către un **jurii** de specialitate constituit din câteva personalități culturale (literatură și artă) în urmă-toarea componentă: **Gutiera Prodan** - Maestru în Artă, editor-coordonator emisiuni matinala

președinte UZPR filiala Chișinău, maastră în Artă, **Li-dia Grosu** - poetă, critic literar, membru titular al US JM și al UZPR, **Marcela Mardare** - poetă, prozatoare, membru titular al USM, directorul editurii Pontos din Chișinău. **Olga Căpățână** - scriitoare, membru titular al USM și al USJM, **Petre Rău** - poet, prozator, fondator și director al revistei literare Boem@, membru titular al USR, **Mihai Doloton** - poet, membru titular al UZPR, director al Festivalului și **președinte al juriului**.

Partenerii Festivalului au fost următorii: IPNA Teledradio – Moldova, Partener Media General, Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România (filiala Chișinău), Ziarul Expresul, Portalul de Știri Zugo.md, Revista literară „Boem@”, Biblioteca Raională „Grigore Vieru”, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Biblioteca Municipală „Liviu Rebreanu”.

(continuare în pag. 82)

Cele mai bune creații ale participanților au fost incluse într-o antologie dedicată poetului.

Auditoriul a fost încântat să asiste la întregul eveniment cultural, să-și manifeste entuziasmul în fața atâtor talente autentice care s-au perindat aproape fără excepție la microfon pentru a susține discursuri emoționante, pentru a rosti cuvinte de apreciere sau pentru recitaluri de poezie, creații proprii dedicate nemuritorului poet aniversat George Coșbuc sau versuri alese cu gust din bogatul arsenal al marelui poet.

Laureaților li s-au decernat diplome, premii în bani și cărți. Iată lista premianților:

Secțiunea creație proprie / seniori:

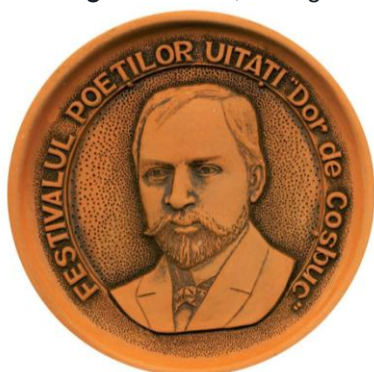
Musteață Corina s. Ciucur-Mingir, r. Cimișlia
Gumovschi Tamara s. Mîndreștii Noi, r. Sîngerei
Petcu Mariana or. Cahul
Budeanu Rodica s. Cotiușenii Mici, r. Sîngerei
Verbina Vera s. Petrești, r. Ungheni
Coțaga Roxana or. Soroca

Secțiunea creație proprie / juniori:

Țurcanu Cătălin s. Cotiușenii Mici, r. Sîngerei
Toma Anghelina s. Măcărești, r. Ungheni
Baciu Ionela s. Temeleuți, r. Călărași
Țicu Iulia s. Bumbăta, r. Ungheni
Boghiu Magdalena s. Copăcenii, r. Sîngerei
Leascenco Cătălina s. Onești, r. Hîncești
Grosu Nicoleta s. Bravicea, r. Călărași

Secțiunea recital / seniori:

Furtună Daniela s. Chetrosu, r. Drochia
Iosip Victor s. Tuzara, r. Călărași
Nisterovschi Olga s. Floreni, r. Ungheni

Budeanu Rodica s. Cotiușenii Mici, r. Sîngerei
Verbina Vera s. Petrești, r. Ungheni
Rotaru Ciprian or. Chișinău

Secțiunea recital / juniori:

Lipcan Mihai s. Sipoteni, r. Călărași
Crisău Dorina s. Alexeuca, r. Sîngerei
Pruteanu Mădălina s. Petriceni, r. Călărași
Melnic Cătălina gimn. Schineni, r. Soroca
Căldare Nicoleta s. Bravicea, r. Călărași
Tomescu Andreea s. Gradiște, r. Cimișlia
Sturza Aurelia s. Sipoteni, r. Călărași
Botnaru Cătălina or. Strășeni
Filipciuc Corina or. Strășeni
Vlas Valeria s. Țarigrad, r. Drochia
Cavca Nicoleta s. Cotiușenii Mici, r. Sîngerei
Friniuc Adriana s. Țăghira, r. Ungheni
Ursu Loredana s. Vorniceni, r. Strășeni
Pădure Jasmina s. Coșeni, r. Ungheni
Pleşca Daniela or. Strășeni
Znaceni Valeria s. Coștangalia, r. Cimișlia.

Laureații au primit din partea Consiliului Raional Călărași premii în bani, cărți, medalii, Antologia Festivalului Poeților Uitați „Dor de Coșbuc” și calendare.

Notă: Revista Boem@ va publica în numerele viitoare câteva dintre cele mai valoroase creații literare care au fost premiate de juriul Festivalului.

Din România, din Galați, au participat: scriitorul Petre Rău - membru al juriului și poeta Denisa Lepădatu, invitată de onoare pentru a susține, cu acest prilej, un recital de poezie.

Redacția

Ioan Romeo ROȘIANU

Copilăria ca un medalion și cartea ca rol educativ

Demonstrând o imaginație de-a dreptul luxuriantă, Geta Stan Palade are la îndemână toate ustensilele artistice și stilistice pentru a aborda cu naturalețe toate genurile literare, îndelungul exercițiu fiind ușor vizibil, ușor de detectat în textura scrisului său.

Astfel, ea trece cu ușurință dezarmantă de la sobrietatea poemului de meditație și introspecție la poveștile pentru copii, piatra filozofală de care uzitează cu dexteritate de magicial în atari condiții fiind însăși puritatea trăirii ei.

Vitală în tot și în toate, adevărată însuflețitoare a manifestărilor literare, Geta Stan Palade îmbracă de această dată haina tâlcuiturului.

O face frumos în volumul „Prințesa din nufăr”, o poveste lin curgătoare spre suflet, o narațiune fără nimic abrupt, o poveste de viață, o închinare în suflet și simțire făcută fantasticei lumi a copilăriei.

În fapt, cartea cu care ne provoacă acum Geta Stan Palade este un adevărat puzzle, o poveste construită cu migală din 21 de povești de sine stătătoare, produsul finit fiind o fascinantă lume, o invitație la descoperirea acestora.

Autoarea speculează fericit amintiri și trăiri, le îmbracă cu hainele de gală ale cunoașterii, le șlefuește pentru a da forță narațiunii și consistență acțiunii și personajelor.

Nu forțează limitele evenimentelor creionate, însă trage tușe groase atunci când conturează personaje vii, când evidențiază calitățile eroilor sau când împletește din cuvinte portretele fizice și robot ale acestora.

E ca un fel de mers pe sârmă acest demers câtă vreme copiii zilelor noastre nu mai pot fi ușor păcăliți nici măcar la vârste fragede, accesul nemijlocit la informații schimbându-le radical percepția despre lume și viață, ușurința cu care erau ademeniți, păcăliți sau adormiți altădată pălind actualmente.

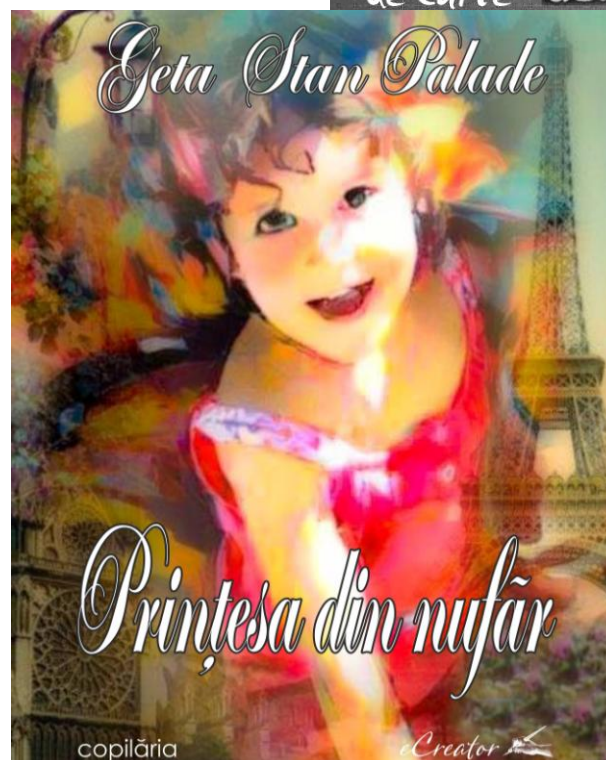
În atari condiții, autoarea acceptă faptul că universul copilăriei – tema și esența aceastei lucrări – este ceva aparte în procesul existențial, culorile și parfumul acestuia nefiind nicidecum întinat de patina timpului.

Ea conștientizează că lumea e într-o continuă mișcare, că „descoperirile” și „victoriile” proprii din vremea copilăriei trăite sunt la polul opus acum al unui real absolut de neimaginat cu ani în urmă.

Fantasticul a devenit real și palpabil în numai câțiva ani de zile și era inevitabil ca și în scrieri să apară cuvinte considerate cândva „tehnice”.

Ei bine, conștientă pe deplin de faptul că această generație are din fragedă pruncie trasate liniile directe ale viitoarei personalități, Geta Stan Palade ajustează scriitura sa din mers, manifestă o interesantă transparență în actul artistic, pactizează cumva cu lectorul copil, poate tocmai datorită faptului că aceștia grăbesc finalul întotdeauna, lăsând senzația că știu linearitatea poveștii.

Autoarea le devine complice și intră în pielea personajelor create, însuflețește un întreg spațiu, adaptabilitatea ei generând conflicte ușor de mediat, binele învinge infinit mai ușor. Aceste false derapaje de la linia clasică a basmelor copilăriei noastre sunt, de fapt încercările autoarei de-a crea o lume a nonviolentei, o lume a medierii, a comunicării.

Interesant că aduce acest mesaj strecurat într-o carte pentru copii, însă demersul este salutar, prea multa violență din spațiul public, de la tv sau din cercul de prieteni modelând strâmb și nefericit caracterele multora dintre tineri.

Tocmai de aceasta cartea e și mai interesantă, deoarece autoarea nu are în antiteză multe personaje negative, lipsindu-i din scriitură zmeii sau vrăjitoarele.

Abundă personajele pozitive, emblematice, exponențiale, capabile să aducă un plus valoare în trăirile copiilor cărora li se adresează.

Apar personaje de basm - Prințul Poneilor, Căpriorul de Foc, Săndel Haiducul, Regele melcilor sau Sorinel săbiuță – personaje vii, personaje ce coabitează fericit cu o natură întreagă, o natură și ea bine conturată, însuflețită de păsări și flori multiple, adesea deloc cu simplu rol decorativ.

Este calea pe care autoarea a găsit de cuvință să păsească în acest proces de îndreptare și înfrumusețare a lumii.

Un demers în care transpare și poetul, adesea metafore bogate înobilează textul și îi dă profunzime și forță.

Un alt artificiu excelent este invocarea și evocarea altor personaje sau a altor evenimente și chiar povești – Dumbrava minunată, Pupăza din tei, Punguța cu doi bani ș.a. – fapt ce îi îngăduie o mai altfel de legătură organică cu lectorii ei.

Una peste alta, „Prințesa din nufăr” se constituie prin toată structura ei într-o carte deschizătoare de drumuri, o carte pionierat care propune o lume bună, pozitivă și deschisă la frumos și comunicare.

Melania CUC

Jenița Naidin – „Lucian Blaga la Bistrița (1938-1940)”

Cred în întâlnirile astrale dintre oameni, locuri și ideile ce urmează să se întrupeze în monumente de mai mare sau mai modestă anvergură, dar care toate sunt menite să scoată la lumină coordonatele pe care se plasează o operă, una cu valențe cosmice, magice.

Puțini dintre noi știm, că celebra lucrare filosofică „Diferențialele divine” din cadrul „Trilogiei Cosmologice” (tom cu sute de pagini înțesate de idei elitiste și avangardiste) a fost scrisă de Lucian Blaga în splendoarea colinelor bistrițene, într-o casă țărănească, pe care o cumpărase laolaltă cu moșia de câteva jugăre din jur, pometuri roditoare, lanuri de cereale, fânețuri cu izvoare în anul 1938.

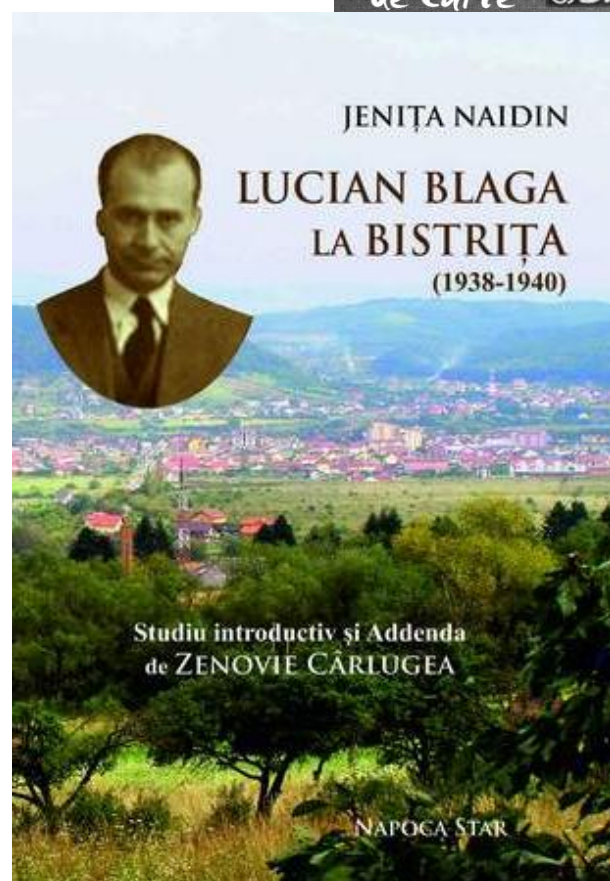
Rareori realizăm că spațiul în care trăim este de-a dreptul fascinant, că deține comori culturale care ar merita să fie puse în ecuația potrivită, și când acest miracol chiar se întâmplă prin strădania unuia dintre prietenii noștri, suntem uimiți mai întâi, apoi ne bucurăm, ne mândrim ca și cum am fi fost părtași la acest eveniment, am avea și noi un merit. Asta simt eu, acum, când citesc cartea scrisă de Jenița Naidin, și descopăr o lume care era chiar lângă mine și eu nu o vedeam. Sunt fragmentele unui segment de destin, un fel de artefacte, pe care autoarea le-a adunat cu atenție, le-a prelucrat și le-a așezat în pagini de carte.

Cartea „Lucian Blaga, la Bistrița (1938-1940)” a apărut la Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2018, în condiții grafice de calitate, iar personalitatea care o girează este Prof. Zenovie Cârlegea, erudit și binecunoscut cercetător al vieții și operei lui Lucian Blaga. Tot domnia sa întregeste volumul Jeniței Naidin, cu Addenda.

Jenița Naidin, ea însăși un personaj cu nimb literar, autoarea cărții „Lucian Blaga, la Bistrița” este jurist de profesie, dar este și împătimită de mișcarea spirituală specifică omului modern, asta în condițiile în care omul de azi se respectă și trăiește prin reverberația religiei strămoșești. Jenița Naidin are privilegiul să beneficieze de acea combustie interioară pe care o numim: curaj, hărnicie, tenacitate, bunătate, inteligență, cultură... Este alcătuită mai mult din sentimente și idei constructive decât materie, așa se face că își dedică viața celor văzute, dar mai ales, celor nevăzute.

Printre altele, a fost fascinată de opera și viața poetului și filosofului Lucian Blaga încă din adolescență. A studiat ani în șir, a lucrat pe cont propriu, adunând date și documente din arhive dar și de pe teren. S-a implicat în acest proiect de cercetare cu devotament și seriozitate.

Odată ce și-a mutat domiciliul, de la București, la Bistrița, nimic nu a mai împiedicat-o pentru ca în aproape patru ani, să definească o lucrare monografică complexă, fascinantă, care scoate din colbul uitării nu doar un imobil, odăile în care a visat, a scris, poetul Lucian Blaga. Jenița a urcat Dealul Dumitrei în aproape toate anotimpurile din perioada în care s-a documentat, a privit peisajul prin „ochii” Poetului care a locuit vremelnice aici, apoi, ca un detectiv de profesie, dar cu metode personale, a scotocit și prin amintirile actualilor proprietari ai imobilului cu pricina. A pus cap la cap datele extrase din jurnale, însemnări, din studii biografice deja publicate în cărțile de specialitate. Jenița Naidin a inserat în cartea sa și o seamă de materiale

jurnalistice semnate de autori bistrițeni. Nu i-a scăpat nimic din vedere pentru a reconstitui o lume așa cum va fi fost ea în perioada în care familia Blaga se bucura de viața (aparent) simplă, dar atât de complexă, la Bistrița.

Textele sunt bine conturate și structurate în capitole distincte, aici, Jenița Naidin nu lasă loc pentru confuzii, pentru a da culoare specială cărții, „Poveștii de iubire” în sine, autoarea vine cu o serie de fotografii interesante nu doar pentru biografia unui mare scriitor și filosof (Lucian Blaga), ci și pentru istoria locului.

Jenița Naidin a reușit să ne demonstreze că atunci când iubești ceea ce faci, nici un efort nu este zadarnic iar ceea ce rezultă în urma travaliului scriitoricesc, este o carte ce poate sta cu demnitate pe același raft de bibliotecă din lume, cu cele ale altor autori consacrați, cu opere celebre în sfera Istoriei Literare.

Meritul cel mai mare al Jenitei Naidin în tot acest demers editorial, este că aproape s-a abandonat pe sine în schimbul reușitei unui proiect pe care puțini dintre noi l-am fi început, și dus cu brio până la capăt. Deschizând cartea, îmi ziceam că... nu voi da peste nimic inedit, ceva care să mă emoționeze, care să mă determine să-mi mai pun întrebări. Credeam că Jenița Naidin mergea deja pe o cale bătătorită de specialiștii în materie, că despre Lucian Blaga a fost totul spus. Și iată, acum, că am citit și am închis copertile cărții „Lucian Blaga la Bistrița”, îmi pot imagina, pot reconstrui secvențe ca de film documentar bine făcut.

Îmi pot imagina o lume care a trecut, lăsându-ne

(continuare în pag. 97)

Lidia GROSU
(Rep. Moldova)

ÎN NEMIȘCAREA TIMPULUI DIN MINE

În nemișcarea timpului din mine,
Culeg furtuni fără-a-mi cunoaște vântul
Și mă întreb de poate să domine
Onoarea – când se-nalcă jurământul.

Până-n adâncuri dure de suspin
Se clatină răspunsurile toate,
Golite de ecou, prind rădăcini
În ideala lor singurătate.

Cu galbenul iubirii respirând,
Vă las lumini vetuste să vă-nalțe,
Atunci când spațiul devine mult prea strâmt,
Ele transmit tot ce rămâne viață.

În nemișcarea timpului din mine,
Nebun de fericire, voi trata,
De jilăveală,- unde divine...
Fără-a-ntreba pe ce-aș putea conta...

LEG DOUĂ CAPETE ȘI-N CERC SUNT CĂUTARE

Și de reverul timpului m-anin
Ca o silabă rătăcită de cuvânt.
Valoarea de-adevăr, la nesfârșit,
Rămâne-un gol pe zbucium serpentin.
De matrice uitat, e parcă-un schit
Evaluat de taina care-l are
Și, ca un „fiu al timpului”, coboară-n mit –
Nedezgolit, își caută-ndurare.
Ar fi să-l auzim printre profeți,
Dar ora lui mereu e-o neascultare
Și trec prin firul celor nouă vieți –
Leg două capete și-n cerc sunt căutare...

ÎN SCRISUL TEORIILOR CIUDATE

La fericire n-am avut vreodată
O notă maximă... Mereu eram absent.
Și transcriam conspecte perimate
Cu semne din străinul alfabet
Cu doză de-optimism, nesugerată,
Mă delecta a umbrelor cădere
Și-n scrisul teoriilor ciudate
Îl căutam pe Dumnezeu cu-ntârziere.
Iar El, din Decalog, mă tot chema
Și-aula mi-o lărgea – pentru prelegeri
Severa profesoară, firea mea,
Azi e descoperitoare de-nțeleșuri.
Și lecțiile-n materii de sublim
Se-aștern contur de linii grăitoare
În conjugatul lung al unui drum
Cu a misterului din suflet sărutare.

AZI FULGERĂ CU BASME SCLIPITOARE

Azi fulgeră cu basme sclipitoare
De-asupra unor vise-mbătrânite
Și mă sărut pe rând cu fiecare –
Și-ntineresc... Și iarăși sunt iubită.

Ca să trezesc în ele vreo speranță,
Invoc al inimii răsunset de vioară,
Și un arcuș, rătăcitor de-o viață,
Sărută coarda cu neîndurare.

Ne regăsim pe drumul melodiei
Și-ți amintesc de grija pentru noi
Ca de o meditată reverie,
Ce ne-ar încununa pe-amândoi.

Mai fulgeră cu basme sclipitoare –
Întineresc... Și tu întinerești...
Și herghelia de culori amețitoare
Noi zboruri ca pe unu-l definesc.

PAGINI DE IUBIRE-ȚI DĂRUIESC

Pagini de iubire-ți dăruiesc –
Clituri – în sărutul meu cu timpul:
Le declar c-un conținut ceresc
Și cu vrăjitoru-anotimpul.

Le admit – de sare și de miere,
Cu miros de crini și busuioc,
Între care spațiul și l-ar cere
Rugăciunea – într-un soliloc.

De uitare – pulbere voi fi...
Pagini de iubire, secerate,
În lumină se vor mântui –
Lebădă cu aripă de șoaptă...

DE MÂINE MĂ DECLAR UN CIRCUMSPECT

De mâine mă declar un circumspect
A tot ce-i iarnă, zbucium, tot ce-i mască,
A tot ce nu acceptă-un sentiment,
A tot ce-o floare uită să-l gândească.

Și moartea o voi scrie ca pe-o viață –
Într-un debut de nelumești tratate
Cu sensuri care vindecă speranța
Între angoase și căderi neînfrânate.

De mâine... Dar e astăzi... Drum de spini...
Cântarea din trăire mi-o urmez. –
De gală-mi pare-un așternut divin
De foi curate –n care te străvezi

Gând de nemuritoare așteptare
Din partea celor ce nu știu să moară.

Constantin OANĂ**Înțelesuri rare**

Câți dintre noi știm că prăpăstiile de munți au fost săpate, că ancora se aruncă în cerul de pe fundul mării, că merele nu de ramuri atârână, ci de bolta cerului, că un cutremur de pământ nu fără știrea noastră se produce și că putem fi îngropați oricând în pământul din noi? Sau cine știe cât cer poate încăpea în albastru, câtă iarbă în verde, câte planete în muzica sferelor?

Momente cosmice

Momentele de atemporalizare precum cele ale dragostei, rugăciunii ori inspirației sunt suficiente dovezi pentru nemurirea noastră.

Venire și plecare

Dacă ai percepția simultaneității nașterii și plecării tale din viața asta, automat ți se schimbă gândirea, dar nu oricum, e ca și când s-ar inversa polii pământului din noi sau ca și când am fi într-o stare de imponderabilitate perpetuă. Asta se cheamă viziune din care curge inspirația ca apa.

Ființa minotaurului

Labirintul din Creta al lui Dedal e o stare apocaliptică în care locuiește ființa grotescului, a răului – minotaurul. Aici s-a ajuns printr-o complicație excesivă a vieții, când s-a optat pentru „a avea” cu orice preț, verbul „a fi” neînsemnând aproape nimic, deși învățătura simplificatoare, salvatoare există, dar și aici au apărut hristoși mincinoși, credințe paralele în care cuvintele lui Dumnezeu au fost înlocuite de cuvintele oamenilor, motiv pentru care mulți au rămas și rămân dezorientați. Altfel spus în timpul somnului vine cineva (nu-l numesc) și-mi fură trezirea, și-acum în locul celui care doarme ar trebui să lucreze doi: unul care să-l păzească și altul care să-i caute trezirea furată. Din acest coșmar numit labirint se poate ieși doar pe firul de aur al luminii – firul Ariadnei.

Mă mir cum unii scriitori susțin că tema timpului este cea mai importantă, trecând sub tăcere pe aceea a eternității. Să ajungi la eternitatea, care de fapt se ascunde în timp, e nevoie de o viziune generoasă, sincronică, unitară privind existența. Relația dintre timp și eternitate este una abisală cum este cea dintre trup și suflet ori aceea dintre pământ și cer. În materie de scris a avea numai talent fără de astfel de viziuni nu poți sări în categoria marilor spirite. Sunt ca două mulțimi, cea mare (viziunea) o include pe cealaltă (talentul). Oricât de reușite ar fi metaforele unei

poezii, de pildă, fără o viziune spirituală ele rămân “cuvin-te goale”, fără finalitate, fără sens, doar un joc, fie el și cosmic, dar atât.

Câteva întrebări

Cât de patriot poate fi cineva fără cunoașterea limbii române (patria de cuvinte, cum o numește Nichita Stănescu), de ce nu se plictisesc oamenii de urâtul (celălalt nume al răului) care ne asaltează din toate părțile, cum poți să nu ai simțul umorului când umorul involuntar este prezent la orice pas ori cum poți concepe existența fără Biblie, când Dumnezeu spune: “Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece”?

Timp și spațiu

Cum parcurgerea unei distanțe este funcție de agilitatea trupului, tot așa parcurgerea timpului care ne-a fost dăruit pentru viață este funcție de intensitatea trăirilor spirituale (și gândul mă duce automat la făt-frumosul poeziei românești, Mihai Eminescu, care a trăit într-un an cât alții în șapte).

Fratele Nichita

În “Daimonul meu către mine” eu sunt chemat să mă-ntorc de urgență la origini, că doar “La început a fost cuvântul”.

Sunetul și culoarea

Sunetul și culoarea sunt limbaje ancestrale (și universale) de natură spirituală. Amândouă dispun de șapte semne, egal cu cel al zilelor creației, care ne încredințează că nu suntem lăsați de izbeliște în acest colț de lume, prin ele Dumnezeu ne leagă de EL (“...voi atrage la Mine pe toți oamenii” - Ioan 12; 32).

Numai visul este și rămâne cu adevărat al nostru (pentru asta suntem obligați să-l cultivăm). Asta-mi spune mie că lumea este zidită pe spirit, pe lucruri de natură inefabilă: muzică, poezie, arte.

Textul literar are formă și conținut. Atunci când primează forma avem de-a face cu divertismentul. Relația dintre formă și conținut este exact aceea dintre trup și suflet.

Despre poezie

Poeții nu fac poezia, ea existând de la facerea lumii. Ei sunt doar vase în care curge această “băutură nouă” (Canonul Învierii) ce bucură inima omului, precum vinul cel bun (învățătura lui Hristos) din vasele de la nunta din Cana Galileii.

Poeții sunt și iubitori de muzică deoarece ei au intuiția cuvântului figurat ca fiind traducerea pe înțele-

(continuare în pag. 87)

sul tuturor a muzicii, din care este țesută lumea (de aici „muzica sferelor”).

Pe lângă nevoie vitală apa este și artă (la Veneția).

Lucrurile care nu se văd (2 Cor. 4,18) sunt din lumea cealaltă (e vorba de sensurile ce se ascund în spatele văzutele), semn că cele două lumi coexistă în viața noastră de pe pământ.

Dacă începutul înțelepciunii este frica de Dumnezeu (Eclesiastul), ei bine „sfârșitul temerii de Dumnezeu este înțelepciunea” (Isus fiul lui Sirah: 21, 12).

Cu două feluri de urechi ne naștem: urechea de auzit și urechea muzicală.

Bunul gust este coroana de pe capul înțeleptului.

Biblia - partitura la muzica Împărăției lui Dumnezeu.

De ce nu se înțeleg între ei oamenii? Din cauza diferențelor în materie de cunoaștere. Adevărurile despart, pe când adevărul unește. Nu fiecare cu adevărul lui, ci fiecare cu apropierea lui de adevăr.

Oamenii sunt neasemuiți prin naștere și devin diferiți pe parcursul vieții.

De dorul corabiei care nu mai sosește țărmul a părăsit marea.

Bunul simț și bunul gust – simțurile de dincolo de simțuri – sunt aripile „păsărilor nemaîntâlnite”, cum le spune oamenilor Nichita Stănescu în *Lauda Omului*.

Urechile de auzit și ochii de văzut sunt pentru lucrurile nemaiauzite și nemaivăzute.

Lumea comună, cea cu care a fost ispitit Iisus.

Dacă moartea este ieșirea definitivă din timp, ieșirea temporară din el este învățarea de a muri, adică poezia.

Privind din cer noaptea este văzută în flăcări și de aici scapă numai cine visează.

Sfârșitul lumii este ieșirea din lumea comună („Cine vrea să fie prieten cu lumea se face vrăjmaș cu Dumnezeu” – Iacov 4: 4).

Numai văzutele au forme; de aici vine formalismul.

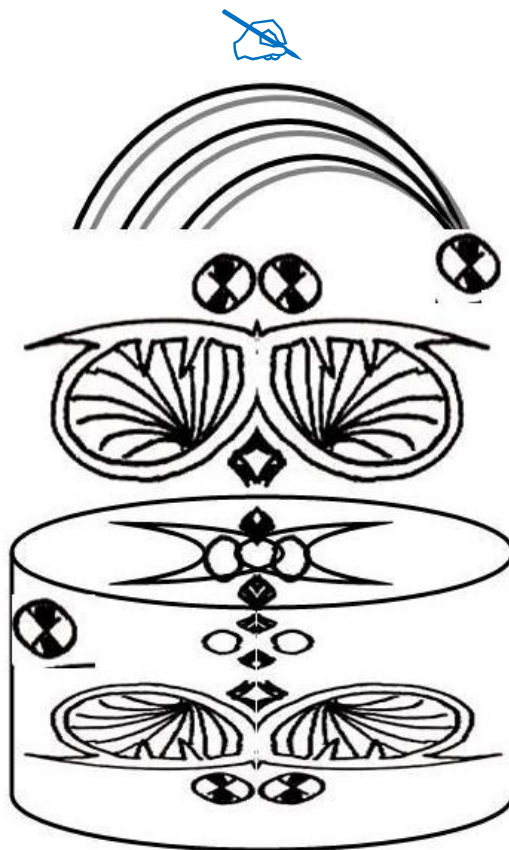
Chiar dacă oamenii sunt diferiți ei se aseamănă prin drumul comun pe care-l au de parcurs, drept exemplu stau planetele sistemului nostru solar. Nu încap ele unele de altele? O planetă mare nu poate să excludă pe una mică. Nici stelele nu sunt toate la fel, de fapt ele sunt oamenii văzuți din cer.

Nevoia de schimbare

Se știe cât de importantă este schimbarea mentalității, a deprinderilor neortodoxe bătătorite care apar ca o masă de spini și pălămidă pe un ogor ce n-a mai fost lucrat sau ca o apă dintr-o fântână demult părăsită. Ce forță poate fi aceea care să trezească pe om din acest greu somn? Știm că la plecarea din lume Iisus a promis trimiterea Duhului Sfânt în locul Lui, iar acesta este de găsit în slova Noului Testament. Aici este forța cu care putem urni munții din loc, aici este speranța cea mare a tuturor oamenilor. Iar dacă între timp au apărut și alte învățături care să fi schimbat fie și o cirtă din divina învățătură, asta e pentru împlinirea profeției despre „hristoșii mincinoși”.

Patria vieții

Suntem aici pentru a decoda sensuri: de ce au murit eroii și care este datoria noastră acum? Ei au murit pentru apărarea vieții (a fiilor și fiicelor lor), iar noi suntem datori să apărăm pe mai departe această patrie și să-i lărgim fruntariile. De cine s-o apărăm? De inamicul nevăzut (suficiența, comoditatea), care ne paște (fiindcă ne cunoaște). Patriotul are în vedere și patria cerească (se poate pământ fără cer/ trup fără suflet?) și folosirea corectă a limbii române, Nichita Stănescu zice: „Limba este patria de cuvinte” (a se citi „spirituală”). Cum se apără această patrie? Prin cunoaștere, prin înțelepciune. Lumina minții este adevărata armă care domesticește, precum lira lui Orfeu, până și fiarele sălbatice/ inamicii.

Constantin CUBLEȘAN

POEZIA CA FORMĂ A EXISTENȚEI

O realitate pe care astăzi nu o mai putem eluda în nici un fel este aceea că tehnica, știința în general, a pătruns în toate formele noastre existențiale, nu în ultimul rând, poate chiar primul, în modul nostru de a comunica. Internetul a devenit o prezență, o necesitate aproape indispensabilă, în casa fiecăruia dintre noi și, iată, ne aflăm de-acum în fața unui produs al acestuia: scrierea literaturii.

Am avut acum vreo două luni o întâlnire, la un club din orașul în care locuiesc, cu cititorii, cu scriitorii amatori, nu pot să-i numesc diletanți, ca pe vremuri, și unul dintre cei care au citit câteva poezii mi-a mărturisit, cu anume emfază, că el este cel mai cunoscut poet din țară, întrucât fiecare poezie pe care o scrie o afișează pe *feisbuc* (iertăți-mi grafiera cuvântului în acest mod, însă exprimarea curentă mă poate justifica) și în câteva zile primește câteva zeci de mii de *laicuri* (aceeași grafieră a cuvântului, mi se pare firească), de apreciere. Așa încât, de fiecare dată când i se adună un număr suficient de asemenea creații, își alcătuiește un volum pe care îl tipărește la una din imprimăriile locale, după care lansează anunțul că e dispus să-și distribuie opul, nu prin librării, ci prin poștă, la comandă efectivă, cu plata ramburs. Tot în timp record reușește să vândă internauților (alt neologism!) câteva sute de exemplare. E, fără îndoială o performanță...

Nu știu dacă Ionuț Caragea procedează la fel însă al doilea său volum publicat, care se intitulează **M-am născut pe Google** (2007), mă poate duce cu gândul, având chiar certitudinea, că face parte din generația (generațiile!) formate prin mijlocirea internetului. Cele peste 30 de volume publicate (poezie, proză, eseistică, aforisme etc.), vor fi, multe dintre ele, dacă nu cumva chiar toate, rodul acestor... colaborări cu calculatorul. Să nu uităm, totuși, că autorul a trăit ani de zile în Canada, iar internetul a fost singura sa legătură cu familia, cu lumea literară. Cu toate acestea, nu a renunțat la cartea de hârtie și și-a intensificat colaborările cu revistele literare, ba mai mult de atât, s-a dedicat promovării limbii și literaturii române la mii de kilometri de Țara-Mamă.

Ceea ce mi se pare întru totul de remarcă, ca un fapt pozitiv al acestor creații lirice este, înainte de toate, limpezimea exprimării, a expresiei artistice, fără a se exersa în tot felul de artificii prozodice, cum obișnuiesc mulți dintre mai tinerii noștri confrăți, considerând că o metaforică mai contorsionată poate da impresia unei mai profunde gândiri. Nu. Dimpotrivă, Ionuț Caragea are un discurs poetic elevat, logic și cu totul datorat transpunerii în versuri a gândirii sale, a sentimentelor și nu mai puțin a emoțiilor care i-au stimulat și îi stimulează inspirația. E o poezie a meditației, dacă vreți, didactice privind rosturile cuvântului și ale poeziei. „Poezia - spune într-un loc - e picătura de rouă/ pe frunzele unei flori care se deschide/ surzând ca o tânără femeie/ picătura cade, se unește cu o altă picătură/ și noul firicel de apă este absorbit/ de rădăcina copacului/ care mă cheamă să-i țin de urât” (**O minune de poezie**). Avem aici o autentică profesiune de credință, a creatorului, a poetului care își vede astfel *rezultatul* demersului încorporat structural firii.

De altfel, întregul volum, cu cele două părți ale sale (**Pelerinaj spre adâncuri** și **Cântece la harpa amintirilor**, la care se adaugă un frumos și pios omagiu lui Ovidiu, la

împlinirea a 2000 de ani de la trecerea în neființă a marelui poet, **Poem omagial**) se desfășoară pe axul sensurilor majore, fundamentale în ființarea pământului și a pământenilor: cuvântul și rod al acestuia: Poezia, în substanța căreia se cristalizează relația cu transcendentul, cu Dumnezeu creatorul: „uneori/ trece o cometă/ pe cerul nopții// gândul lui Dumnezeu/ se întâlnește/ cu gândul meu/ într-o lacrimă” (**Călătorie**). Având, așadar mirajul nașterii poeziei se vede îndreptățit a face recomandări utile, mai ales tinerilor poeți: „Să nu te grăbești niciunde/ în căutarea cuvintelor/ să nu scrii rime de dragul rimei/ și nici metafore de dragul/ metaforei” (**Calmul așteptării**), pentru că poezia e „pâinea neagră a cuvintelor” și prin ea, prin exprimarea ei, poetul „cutreieră o pădure de gânduri” și reușește a se cunoaște pe sine. El știe că „din cenușa abisului/ renaște dragostea/ pentru cuvântul/ de la care/ a-nceput totul” (**Cenușa din abis**).

În general, Ionuț Caragea scrie o poezie confesivă, meditativă, capabilă a pune în mișcare gândirea cititorilor cărora li se adresează și pe care îi avertizează: „voi nu știți să scrișul pe-autor îl costă,/ vreți doar o ieșire din viața anostă/ fără cheltuială, profitând întruna/ de un suflet care-i uitat de Fortuna” (**Oare cui îi pasă?**). Sunt versuri epigramatice, multe dintre poeziile sale conțin cugetări și maxime, totul ca într-o amplă decantare de înțelegeri existențiale. Uneori e cerebral, ceea ce nu diminuează programului său de cunoaștere și autocunoaștere. Pentru că Ionuț Caragea e un artist al cuvântului, educat, cultivat, robind întru totul creației, după cum se exprima cândva într-un interviu.

Volumul **Cenușa din abis** se recomandă de la sine ca o pledoarie pentru destinul poeziei de azi („poezia supraviețuiește”), pentru nevoia de poezie, la drept vorbind, în... viața noastră cea de toate zilele.

Ionuț CARAGEA

Lumânare

între a fi și a nu fi
am ales poezia
ea este lumânarea
pe care mi-o țin singur
sperând să-mi călăuzească pașii
în întuneric

de la distanță
oamenii văd doar o flacără
care pâlpâie
dar lumânarea se scurtează
și-mi pregătește
un cavou de ceară

lumânarea
cel mai fidel cititor
care se citește pe sine
autodevorându-se
și cel mai priceput
îmblânzitor de umbre
care devine la rându-i
o umbră neputincioasă

între a fi și a nu fi
nu-mi pot pune nicio dorință
fiindcă mi-aș stinge singur lumânarea
pot doar să sculptez himere în ceară
himere cu viață efemeră
iubindu-mă cu limba de moarte
a flăcării

între a fi și a nu fi
sufletul meu e un fum negru
care pictează pe tavan
o icoană fără chip

O minune de poezie

nu am răbdare până la vise
sunt chirurgul care ajută noaptea
să nască prin cezariană
o minune de poezie

poezia o țin în palme
până când noaptea îmi face
vrăji de somn spunându-mi
să fiu liniștit
poezia va fi alăptată până dimineața
cu praf de stele amestecat
cu lacrimi de iubire

mă trezesc îngrijorat
poezia este picătura de rouă
pe frunzele unei flori care se deschide
surâzând ca o tânără femeie
picătura cade, se unește cu o altă picătură

și noul firicel de apă este absorbit
de rădăcina copacului
care mă cheamă să-i țin de urât

copacul știe că nu mai are mult de trăit
îl întreb ce și-ar dori să fie:
pat, masă, scaun, vioară?
iar el îmi spune că poezia
plânge în venele sale și prin gura frunzelor
se roagă să ajungă într-un
cuib de hârtie

sperând să renască odată
cu lacrima poetului
când mâna neputincioasă
nu va găsi cuvintele

o poezie ca o pasăre
cu aripile desfăcute
așteptând sufletul cald
să o ridice la ceruri
așa cum focul ridică
un lampion

să devină una
cu noaptea

Poezia, mama mea adoptivă

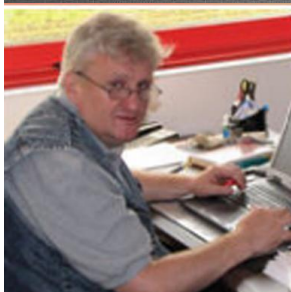
sunt copilul
pe care poezia
îl strânge la sânul ei
de mamă adoptivă
sunt copilul
a căruia mamă
nu va muri niciodată
ea îmi aprinde
mereu lampa în odaia
singurătății mele
și îmi spune povești
despre lumea în care cuvintele
sunt nemuritoare
și îndeplinesc
orice dorință

pe mama mea adoptivă
am strigat-o într-un vis
în care ușile erau larg deschise
ea se plimba într-un
câmp galben de rapiță
și când m-a văzut plângând
s-a apropiat de mine
mi-a zâmbit
și a renunțat la lumea ei
pentru a fi cu mine
în lumea mea

când am deschis ochii
mi-a șters lacrimile
cu batista ei înflorată
care încă mai păstra
parfumul veșniciei

apoi m-a luat de mână
și ne-am întors
la copilăria sufletului meu

(continuare în pag. 102)

Constantin STANCU

Spovedania ca evadare din istorie

(Ioana Giurgiu și romanul social sub arcadele istoriei)

„Am trecut de vârsta de 50 de ani, am ajuns la vremea bilanțului, când ar trebui să-mi număr anii până la pensie și să-mi evaluez trecerea mea prin viață și-am apreciat că cea mai mare realizare a fost Alexandru. M-a făcut să mă simt mândru de el.

Dacă-ar fi să mor, aş pleca liniștit, cu conștiința împăcată, că n-am făcut cu bună știință rău nimănui. N-am făcut averi, ba chiar mă chinui destul de greu să găsesc de mâncare.

Trecerea mea prin viață a fost o scânteie înăbușită, o cursă cu mii de frâne, un zbor cu aripi frânte” (Ioana Giurgiu, *Spovedania*, Ed. Călăuza v.b, 2017, p. 230-231).

Așa își face bilanțul intermediar Alexandru Zaharia, un militar român, personajul principal al romanului *Spovedania** având ca autor pe **Ioana Giurgiu**, roman apărut în anul 2017 la Editura Călăuza v.b. din Deva, director Mariana Pândaru.

Autoarea povestește la persoana întâi viața unui bărbat, militar în armata română, un om cu dramele și bucuriile sale. Efortul de a sintetiza existența unui om de-a lungul a mai multe decenii este realizat cu empatie și sinceritate. Militarul, cu „origine sănătoasă”, după criteriile aplicate în anii 50 în România măcinată de principii comuniste, reușește să răzbată prin viață. Specialitatea sa fiind la transmisiuni, îi asigură o vizibilitate destul de bună asupra societății românești de-a lungul timpului. Sunt condensate în biografia sa evenimente istorice importante. Ele au marcat istoria noastră și destinele oamenilor. Acțiunea se petrece între anii 50 până în 1989, an de referință privind schimbările în structura socială a țării. Ani grei, cu impact asupra conștiințelor deschise spre libertatea ca libertate fără cenzură aparentă.

Provenind dintr-o familie modestă, născut într-un oraș atipic pentru România, Constanța, el evadează din sărăcie și suferință socială prin acceptarea unei cariere militare. Aparent, situația este sigură și simplă. Resursele publice asigură individului o evoluție acceptabilă, o poziție socială confortabilă, în fața lui părea că se deschide un destin de excepție.

Dincolo de aparențe, viața reală era dură, greu de dus în spate poverile care se puneau pe umerii individului. Starea socială nu putea asigura siguranța nimănui. Treptat, Alexandru descoperă că marile evenimente din viața unui om îl pot marca definitiv și, dincolo de schema socială impusă, fiecare își poate descoperi adevăratul drum în viață. Unul greu, cu multă suferință, cu pericole vizibile și invizibile.

Căsătoria apare ca o afacere socială impusă, superiorii, încearcă și chiar reușesc, să-i impună o soție surrogat, conform standardelor epocii și conform cu interesele personale ale celor din clasele de sus.

Superiorii au dobândit abilitatea de a manipula oamenii cu dosarele personale – dosarele de cadre – cum se știa în epocă, un canon social impus. Presiunea mediului

IOANA GIURGIU SPOVEDANIA

Editura CĂLĂUZA v.b.

înconjurător, amenințările directe sau voalate îi dovedesc lui Alexandru că toate au un preț mare la nivel personal. Cariera își cerea birul pus pe sentimente.

Și următoarele tentative de căsătorie sunt supuse presiunii politice, mentalităților vremii, intereselor personale ale unor „politrucci” care-și făcuseră din manipularea destinului umane o „meserie” valabilă, apreciată de structurile fostului partid comunist. Audierile în colectiv, judecata în fața colegilor, formalismul zilnic, cuvintele șablon, limba de lemn, sau corectitudinea politică a vremii, au distrus sufletele. Iubirea, căsătoria, familia au devenit simple slogane sociale în care individul nu se mai regăsea.

Eroul principal are puțini prieteni, Gheorghită, un coleg militar este printre singurii care se dovedește sincer și care vede lucrurile dintr-o altă perspectivă. Evadarea din armată se impunea ca o soluție pertinentă. O evadare „fără valuri”, cum afirma aceasta. Era nevoie să fii discret, totdeauna faptele se puteau interpreta în defavoarea militarului „curajos”, capabil să ia viața în piept după ce ieșea din sistem. Desele detașări în provincie erau un motiv de sancționare a militarului încăpățânat, care ținea la principiile sănătoase de viață. Alexandru a simțit pe propria piele cinismul unui sistem care trebuia să producă adepți ai unei false societăți. El a ieșit dintr-o colivie mai mică și a intrat într-o colivie mai mare, armata. Nu i-a servit la nimic faptul că a absolvit studiile în fosta Uniune Sovietică, după standardele vremii. A descoperit că oamenii nu puteau comunica, erau captivi unui sistem social brutal. Chiar dacă erau din state socialiste „prietene”, cetățenii putea fi bănușiți de trădarea intereselor naționale.

(continuare în pag. 91)

Spovedania militarului de carieră este relevantă, ni se prezintă oglinda unei epoci dificile pentru individ. Alexandru reușește să se căsătorească cu femeia pe care o iubește, Carla Lefer, pe numele real Lefter. Până și eroarea din buletin, datorată unor funcționari superficiali, va produce greutatea familiei. Numele putea conduce la ideea unei origini nesănătoase, de etnic german, cu multe complicații. Carla avea un copil din prima căsătorie, Alexandru (coincidență de soartă), primul soț, Andrei, evadând din lagărul comunist în Germania Federală, intrând acolo în afaceri, respectiv transporturi navale. Zidurile dintre sistemele sociale s-au dovedit greu de străpuns. Oamenii au rămas blocați social în țări diferite, fără posibilitate de comunicare și circulație.

Zaharia își asumă responsabilitatea creșterii copilului și consolidării familiei. În urma unor complicații privind o sarcină, Carla a decedat și întreaga perspectivă a lui Alexandru Zaharia s-a schimbat. Este șocul, momentul de cotitură. Se zbate și reușește să-l crească pe Alexandru junior, să-l ducă într-o zonă mai sigură, medic pe vasele comerciale românești care activau pe mările internaționale. A plătit cu greu „evadarea” din armata română, nimănui nu i-a păsat. Specialist fiind, reușește să se angajeze prin transfer la Aeroportul Internațional din București. Cum și comuniștii aveau nevoie de specialiști, destinul îi scoate în față lui Alexandru Zaharia pe Lahovary, un inginer responsabil de realizările concrete privind aeroportul. Poziția acestuia îi permite să facă mutări sociale sigure și personajul principal iese din armată „fără valuri”.

Dramele personale, luciditatea, maturitatea îi permit protagonistului să vadă perspectivele, să-și evalueze viața și să ia decizii importante, menite să finalizeze evadarea din cușca cea mare în care au intrat românii în acea perioadă.

Întâmplarea, întâlnirea cu o fostă colegă de școală generală, Zoica, îl duc într-un anturaj complicat, sofisticat și cu nuanțe real patriotice, alături de alți foști militari. Ei ajung să activeze clandestin, anonim, și să formeze un grup care să poată acționa pentru eliberarea țării de sub dictatura personală a lui Ceaușescu, fostul lider al partidului comunist.

Evenimentele și întâmplările prin care trece personajul principal sunt momente reale din istoria recentă a țării, Ioana Giurgiu povestește direct toate acestea. Unele sunt cunoscute, altele mai puțin cunoscute. Toate reprezintă acea sumă de evenimente care au dus la schimbarea brutală de sistem din România, în data de 22 decembrie 1989. Sunt creionate marile slăbiciuni ale fostului sistem zis socialist, tarele care au marcat viața oamenilor. De la ambițiile personale ale fostului lider comunist la închistarea unui sistem social, pregătit să se prăbușească prin chiar principiile care l-au edificat sub forma aceea.

Romanul se încheie deschis, Alexandru Zaharia părăsește România după decembrie 1989, aventura poate continua pe alte planuri. Probabil că scriitoarea va duce povestea mai departe.

Cu un limbaj simplu și direct, apelând la o documentare istorică destul de serioasă, narațiunea curge limpede și are finalitate. Personajul trăiește în medii complexe precum armata sau colectivități formate din români, maghiari, turci, ruși, polonezi. Pe unele locuri, Ioana Giurgiu are unele pasaje în roman care țin de documentarea jurnalis-

tică, faptele sunt redată sec și arid. Sunt explicite, nu implicite, fiind scoase din contextul acțiunii. Sunt pasaje reale, dar care nu țin neapărat de arta romancierului, acestea constituind puncte mai slabe din punct de vedere literar, dar se susțin istoric, formează fundalul pe care se derulează acțiunea.

Interesante sunt rememorările – cinematografice – prin care eroul își prezintă viața, relațiile de familie, colegii, anturajul în care a crescut. Sunt mituri care se redau în modul acesta, vechi bancuri transformate în ipoteze de lucru, cele care au făcut carieră în mitologia românească a vremii. Tehnica *flashback-ului* prinde bine narațiunii și dă viață acțiunii. Dinamica este bine pusă în valoare și atrage cititorul interesat de viața oamenilor în sine.

Povestea este interesantă pentru generația matură, trecută din evenimentele redată în carte. Pentru generația mai tânără, constituie ocazia să afle adevărata istorie a țării și să-și descopere identitatea.

Timpul va permite evaluări mai complexe, unele lucruri criticate în roman, vor mai fi reevaluate la judecata istoriei. De exemplu, libertatea religioasă, pentru care au luptat mii de persoane, va pune pe tapet tema avortului pe seama căruia s-au exprimat atâtea puncte de vedere în trecut. Tema aceasta va fi deschisă, importanța familiei va ieși în prim plan, sau vor apărea noi proceduri medicale care vor schimba soarta femeii într-o lume atât de complexă, complicată și aridă spiritual.

Analizele făcute în grupul de rezistență în care a intrat Alexandru Zaharia, format din foști militari sau alți militari activi la vremea aceea, sunt analize care merită luate în considerare și acum. Victor Sfetcu, Mircea Pavelescu, Barbu Florescu și alte personaje demonstrează că marile secrete ale grupurilor politice interesate de putere, se pot sfărâma sub presiunea spirituală și sub impulsul unor energii nebănuite. A existat și va exista ceva în sufletul omului care îl va atrage spre eternitate. Ioana Giurgiu prinde bine acest val care sparge oglinzile sociale.

Romanul începe premonitory, eroul principal coboară din tren la vremea în care începe o nouă zi.

Sfârșitul romanului este deschis, așa cum am afirmat, și sintetizează destinul omului, bagajul său purtat prin viață, libertatea ca posibilitate absolută: „Mi-am făcut geamantanul. La fel de mare ca și cel cu care am pășit în viață. Câteva schimburi, fotografii și lucruri mărunte. Plec în necunoscut. La Aeroport a trebuit să fiu cu două ore mai devreme. Destul ca să-mi trec prin minte viața ce părea că mi s-a scurs printre degete. Am scris cele de mai sus în loc de spovedanie” (p.331).

*Ioana Giurgiu, *Spovedania*, roman, 331 pagini, Deva: Editura Călăuza v.b., 2017. Coperta pictura de Garbet Salgian, *Poveste cu morile de vânt*. Ioana Giurgiu a mai scris romanele *Viața ca un vis* (2013); *A doua viață*. *Experimentul Phoenix* (2016), *Proasta* (2016), apărute la aceeași editură.

Ionel NECULA

Ștefan Petică – un poet al arealului tecucean

Ignorat sau indiferent, Ștefan Petică n-a fost niciodată criticilor - nici în timpul vieții și nici după repede comutare în lumea dreptilor. Trecea drept o doxă și un scriitor bine așezat în caruselul literaturii europene, ba chiar era la curent cu tot ce se procesa în literatura universală. Cunoștea mai multe limbi și era în corespondență cu multe librării din Europa de unde își procura cărțile care s-o țină la curent cu noutățile literare și cu tendințele care nervurizau literatura universală.

Totuși critica românească - exceptând câteva nume apropiate generației sale, precum Gr. Tăbăcaru, sau O. Densușianu - arăta o anumită rezervă față de tânărul poet tecucean. Poetul bărlădean George Tutoveanu chiar reproșează lui Ilarie Chendi, în numărul special al revistei **Freamătul** consacrat în întregime omagierii poetului, că s-a gândit să scrie despre el doar la moartea lui și că l-a neglijat complet în timpul vieții.

În spațiul cultural al Moldovei de Jos însă, bunăoară în arealul tecucean și bărlădean, numele lui Ștefan Petică a fost deseori evocat de cărturarii acestui spațiu geografic și nu odată mărturiile lor au adus contribuții serioase la cunoașterea vieții și operei poetului.

Aminteam mai sus de revista **Freamătul**, care a apărut la Tecuci în anul 1911 sub redacția magistratului Constantin Doboș și a avocatului Dimitrie Zbârnea, într-o frecvență lunară și chiar reușise să-și croiască un vad de afirmare în spațiul cultural al Moldovei de jos. Din păcate, a încetat după primul an, mai exact s-a transferat la Bârlad sub conducerea poetului George Tutoveanu unde se părea că există condiții mai prielnice pentru a-i asigura o anumită longevitate. Aici la Bârlad, sub veghea delicatului poet G. Tutoveanu s-a pritocit nr. 1-3/1912 al revistei dedicate în întregime poetului Ștefan Petică, iar G. Tutoveanu explică și misterul imaginii reproduse de noi, în aceste rânduri în care poetul (în picioare) apare împreună cu fostul lui coleg de școală primară din Bucești, învățătorul D. Popa. A terminat Normala la București și-a ajuns învățător, mai apoi director la Școala primară din Sinaia, unde fostul său coleg de ciclu primar, în căutare de aer curat, cerea deseori găzduire. Era interesat de folclor și tot George Tutoveanu ne mărturisește că a publicat încă de pe când era la Școala de institutori un volum de basme **Inelul de izbândă** pentru care T. Speranția i-a scris Cuvântul înainte plin de laude. Ce nu spune G. Tutoveanu este că, probabil sub influența lui Petică, a înființat un club socialist în chiar casa lui Ianache Petică (tatăl poetului) și în aprilie 1897, ce prilejul celui de al IV-lea Congres al Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România a semnat, împreună cu Ianache Petică, o telegramă de soli-daritate pe adresa Congresului și-i dorea izbândă strălucită.

Foarte interesante sunt și mărturiile lui Petru Crăescu,

fostul coleg al lui Petică de la cursul superior al liceului brăilean, în care vorbește despre *cercul socialist* din Brăila condus de Isabela Andrei și despre relațiile sale afective cu Petică, față de care era mai în vârstă cu cinci ani.

Ștefan Petică, cu prietenul său D. Popa

Se știe că tatăl poetului s-a înduplecat greu să-i achite taxele școlare în ultimele clase de liceu și-a acceptat numai după făgăduința poetului că-i va restitui suma de 120 lei în rate de câte 10 lei pe lună. Poetul spera, probabil, să scoată ceva bani din publicistică și, tot probabil, din meditații. Din mărturia lui Petru Crăescu aflăm că Isabel Andrei l-a folosit de intermediar pentru a-i înmâna lui Petică suma de 20 lei, fără a face cunoscută adevărata proveniență a banilor. Petru Crăescu s-a folosit atunci de o strategie, deși cunoștea bine relația Isabellei Andrei cu Petică. Este singurul căruia poetul i-a mărturisit în scrisoarea din 15 octombrie 1895 că e vorba s-o ia pe I. Evident, sub inițiala I. se ascunde numele fiicei lui Morțun, Isabela, căsătorită ulterior cu fratele lui Mihail Sadoveanu, generalul Alexandru Sadoveanu.

Revista **Freamătul** dovedește, nu doar prin numărul special consacrat cinstirii memoriei lui Petică, dar prin toată colecția o fidelitate neobosită față de poetul buceștean și de scrierile sale. În general, scriitorii - mulți-puțini - câți s-au ridicat din zăriștea spiritului tecucean și bărlădean - au fost marcați de destinul tragic al poetului și l-au evocat în cuvinte calde și pline de solitudine ori de câte ori li s-a oferit ocazia.

A fost șansa Tecuciului ca după excluderea sa de la Universitate, profesorul-pedagog Grigore Tăbăcaru, *un apostol traversat de gânduri luminate*, să ajungă la Tecuci, la efemera Școală Normală din localitate, prilej cu care a dinamizat întreaga viață cultu-

(continuare în pag. 93)

rală a orașului. Printre altele a avut inițiativa înființării, în 1924, a unui **Ateneu cultural** menit să inițieze, să organizeze și să coordoneze toate acțiunile de cultură mai importante din oraș. Noul așezământ conceput de Grigore Tăbăcaru era prevăzut să fie secondat de o revistă cu același nume, **Ateneul cultural**, care să dea seama de activitatea Ateneului și de implicarea membrilor săi în acte de cultură autentice și cu trecere la public. Din păcate (sintagma aceasta a însoțit de multe ori devenirea istorică și culturală a Tecucului) inițiatorul acestui proiect a fost transferat la Școala Normală din Bacău și-a luat cu el și ceea ce plănuise să înfăptuiască la Tecuci. Nu mai spun că *buletinul informativ*, conceput ca o prelungire publicistică a activității **Ateneului**, va căpăta statut de revistă de sine stătătoare și va fi una din cele mai longevive reviste din țară, cu apariții reulate până în zilele noastre. La Tecuci n-au apărut decât primele două numere ale **Ateneului cultural**, iar numărul doi chiar căpătase aspect de revistă independentă și punea în dezbatere, pe lângă o evocare a poetului Ștefan Petică, problemele mari ale culturii naționale.

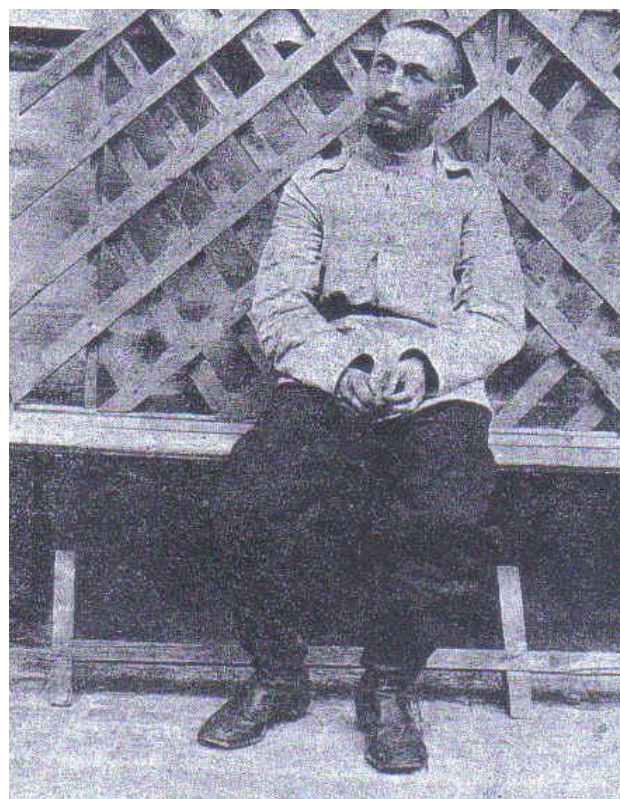
Un alt scriitor tecucean care a scris despre Ștefan Petică a fost Constantin Doboș - unul din inițiatorii revistei **Freemătul** din 1910, alături de D. Zbârnea. Prin 1906 făcuse armata la Tecuci, cu un văr de-al poetului și acesta îi povestise multe despre poet. După propria-i mărturisire l-a cunoscut pe Ștefan Petică prin 1902, când era student în București, în cadrul cenaclului ținut de Al. Macedonschi, unde l-a însoțit pe George Bacovia. *În seara aceea Șt. Petică a vorbit mult cu Bacovia, pe atunci necunoscut și el; autorul volumului de versuri Plumb, nici astăzi apreciat la justa lui valoare era un fervent simbolist cu principii socialiste.*

Scris în 1924, la două decenii de la moarte lui Petică, articolul-evocare a fost publicat în revista orădeană **Cele trei Crișuri** (nr.7 din iulie 1924) și prezintă încă interes din mai multe puncte de vedere. Ideea că poetul s-a apropiat de mișcarea socialistă dintr-o dorință de emancipare a vieții țăranilor mi se pare verosimilă *Socialismul lui Petică avea de izvor o dragoste adâncă față de țăran; dorea din tot sufletul lui să schimbe mai spre bine soarta țăranului român, singurul păstrător credincios al limbii, datinilor și credințelor noastre, singurul izvor inspirator de poezie, singurul menit să regenereze neamul nostru, deci singurul sprijin al viitorului țării acestea. Din acest punct de vedere socot că poetul a fost un naționalist.*

Nu știm cât credit am putea acorda ideii lui Constantin Doboș, dar chiar dacă n-a fost de la început naționalist, e sigur că va deveni odată cu împărtășirea doctrinei liberale, care avea ca deviză *prin noi înșine*. Interesant este însă portretul pe care îl face poetului, după știința noastră cel mai complet din câte am cunoscut: *să fi avut atunci 24-25 de ani; era mic la trup, palid, iar pe umerii obrajilor ieșiți în afară, două pete roze diagnosticau surparea zi de zi a plămânului subred. Părul îi era în neregulă; nasul puțin corioat, urechile străvezii, fruntea lucioasă de parcă ar fi fost aprinsă o lumânare înăuntrul unui corp de ceară. Purta o barbă mică, blondă, împărțită în două, care completa ovalul feței; doar ochii lui albaștri, floare de cicoare arși de frigurile boalei, îți mai spuneau că ai în fața ta un om superior, un visător. Și era trist în seara aceea, trist că fără voie te simțai înfiorat ca de o nenorocire, ce avea să*

sosească, iar glasul lui șoptit, părea că vine din mor-mânt, ca din altă lume. Dacă ar fi plâns în clipa aceea, cred că am fi plâns cu toții.

Să mai notăm, măcar fugos și succint, că analogia cu Eminescu este, de asemenea, bine susținută epistemic. Autorul știa despre prietenia ce-l lega de prietenul său D. Popa din Sinaia și crede că versurile din **Fecioara în alb nu sunt decât dragostea pe cât de aprinsă pe atât de subtilă a poetului față de una din călugărițele mănăstirii Sinaia**. Constantin Doboș este unul dintre cei puțini care a cercetat, cu mijloace estetice adecvate dramaturgia lui Petică - dramele **Solii păcii** și **Frații** - conchide pe bună dreptate că amândouă suferă de o *încetinire în mișcare*, dar conchide că *regizorul care și-ar da osteneala a pune la punct Solii Păcii și Frații ar îmbogăți repertoriul teatrului nostru românesc atât de sărac și ar câștiga un titlu asupra recunoștinței publicului.*

Este evident că toate constatările lui C. Doboș trădează o cunoaștere deplină a operei lui Petică și pot fi creditate ca rezolubile. Dar fostul redactor al revistei **Freemătul** este doar unul dintre cărturarii arealului tecucean care l-au ținut în atenție și-n grații receptiv pe poetul simbolist. În acest cadru mai pot fi menționați scriitorul Gabriel Drăgan, G. G. Ursu, și - mai aproape de zilele noastre - Constantin Trandafir, autorul primei lucrări monografice despre poet. În 1977, când s-a împlinit o sută de ani de la nașterea poetului, Casa de Cultură din Tecuci a organizat un simpozion omagial la realizarea căruia și-au adus contribuția Eufrosina Molcuț, G.G.Ursu și C.D. Zeletin - ultimul consemnând evenimentul în revista **România literară**.

Lucian ADULMEANU - IZADRA**Toamna în concentrare**

În copaci prunele și-au pierdut axa de simetrie
zaharul concentrat după legea eficienței nu mai
crede poetului supraponderal sapă mai mult cutele
pe frunte lupii din nord vor mai ține iarna câteva
zile la distanță vanitatea ai zice ca s-a chircit
unii au băgat capul între umeri pe stîngia unei
bănci treceam în grabă un gând pe uscat pixul
se-nfundă în prelungirea unui p și gândul se
înmoaie în melancolia unei prelungiri din bucureștii
vechi cu Sebastian stingherit în pardesiul de import
din imperiul pe care unii încearcă să-l mai dezbată
din gheață în târgul alanilor
vinul dădea formă paharului
în dosarul cu rime la-ntâmplare
ultimele probe de brumă.

Sedimente

Retenție, detenție de ficțiuni în bășica goală a orelor
dincolo de pescadromuri cărări podite cu solzi și sare
pe fundul mărilor din nord
câteva cuvinte-pește au naufragiat pe mal
pe hărți vechi fac semne pe locul
comorilor ascunse în corsetele unor puritane
și vulturi echidistanți îndeasă secunde
în rărunții depărtării.

Semnele toamnei

Domnia sa veselie naivă de sezon estival
capul și-a spart într-un vis abrupt
când penajul albatrosului de soi începe a năpârli
ia în dinți creionul de tâmplar
și măsoară dintr-un stol de huhurezi
unghiul sub care vine toamna în cetate
atunci doar strugurii vor fi surprinși
de galben și roșu la semaforul din vie
tu îți vei fi coborât deja cu merele uscate
de la stâlpii prispei pârga verii în ranița sufletului.

Prea tânără ziua

Prea tânără ziua să ierți
prea bătrână noaptea să minți
într-o duminică de mai te crezi esenian
în rasă albă de in
un mănunchi de mlăzi de tei
pui bornă trecutului tău
sufletul îi spune trupului: nu te alinta
nu uita sudoarea în care ți-ai făcut ucenicia
nu uita ca orice zână bună poate lua la chindie
strai de preoteasă
și cu vârful unui băț să-nchege oaza într-un pustiu
și apoi la urmă nu știm care din noi
va trebui să plătească chiria.

Recunoaștere

Mă recunoști acum când până și eu
încep să am bănuiala că spada îmi ricoșează
în pepenii cu coaja amortită de pe tarabă

atunci sucit scutur privirile voastre
cum ai scutura niște furnici săcâitoare
urcate sub cămașă pe omoplați
semnele îngrămădite în cortul cerului
jos de noiembrie
îmi modifică algebric locul raniței sufletului
din sărac mai sărac cu umerii roșii
de frecatul baierelor
tot încercând să nimeresc câteva lucruri
de sămânță în ea.

Timbru rar

Îngeri-greiere îngreunați de priveliște terestră
înhamă purecii potcoviți să treacă dincolo
surprinși la frontieră de un rapsod anonim
sunt surghiuniți în clasoare pe timbre
un bondar scăpătat care și-a pierdut
toată viața în flori de urzică-moartă
a făcut poate actul vieții sale
plecat în misiunea de a elibera
timbrul din colecție să-l ducă reginei
aceasta l-a lipit pe-o scrisoare
trimisă regizorului Păsării-spin
cu rugămintea să schimbe din când în când
destinul personajelor.

Povară

Te spetești de o vreme cu o desagă de lucruri
pe care le închizi în camera de oaspeți a memoriei
porțile și ferestrele ai bătut în scânduri
dar multe din ele s-au îndesat și-au ieșit
luând-o creanga pe miriști
câteva s-au prins în plasa țesuturilor tale
când o febră îți cere să-i spui noima durerii și a
greutății din piept
arunci o parte din ele peste bord
simțind cum îți deșiră calciul din oase
le ceri să mărturisescă celor care rămân
că ți-l duc sub cornișa unei catedrale
pentru a drege umerii unui sfânt de nimeni știut.

Rușinea

Odată mi-ai spus că din ogivele galbene
ale irisului meu cenușiu arunc
peste lucruri și oameni resentimentul
care se întărește ca o lavă
imaginea lor îngreunată îmi trage grumazul în jos
și mă aduce de umeri
cu privirea în pământ bat la porți
și întreb pieziș dacă nu vor să schimbe lumea
să prindă și ei de un colț al mantiei rușinii
să o sfâșiem
din prag fiecare nerușinat îți răspunde
rușinea este a ta spumă depusă ca un sediment
făcută lucie de purtat precum oglinda
în care mă văd pe mine și câinii
care mi-au luat urma să îmi mănânce
din ranița sufletului.

Marin MOSCU**Clepsidra vieții cu fața spre apus**

Clepsidra vieții buchisește-n carte,
Stele încolțesc în pagini fermecate,
Sfinții noi, pe cruci, din cer coboară
Raza de lumină fierbinte și ușoară.

Râd și cânt, mă topesc de uimire,
Drumul vieții-i izvor de împlinire,
Mă contopesc în primăvara-i crudă
Cu visul de iubire înflorit de trudă.

Mierea-i dulce și-n clipele târzii
Când tu așezi clepsidra-n poezii
Și-aduni poeme cu fața spre apus
Iubirii care are mereu ceva de spus!

Vinu-i sfânt, băut în doi

Vinu-i sfânt, băut în doi, ne combină-n pasiuni,
De a fi în nopți cu stele ai iubirilor nebuni.

Tu, sirenă-n prelungire, eu un turbulent supus
Doar sărutului tău fragă dăruită pe ascuns.

Peticesc pahare multe să-ți fac inima bucăți,
Să o am în piept la mine necesară-n șapte vieți.

Râzi în noaptea care-i surdă, nici nu vrei să mă auzi,
Mă dezbraci, mă-așezi în pat și la sânu-ți mă ascunzi.

Goală mă privește sticla și nevasta mă așteaptă,
Ea, ca tine, nu pricepe să facă din noapte artă.

Lasă, Doamne, stele-n ceruri, pe pământ lasă iubire,
Vinul sfânt băut în doi să ne fie amintire!

Hăturile iubirii

Inima aleargă peste toate zăpezile sufletului,
La vârsta înțelepciunii hăturile bine strunite
O ghidează în focul iubirii să ardă frumos
Până se face cenușă stelară în zboruri infinite.

Cenușa o păstrez și-n mângâieri, și-n vise,
O reinventez mereu sub razele de soare,
O voi face cremă cu untdelemn de dor,
O să tratez amintirile de stea învingătoare.

Vom țipa împreună în urma zăpezii căzute
Peste clepsidra bucuriei norocului meu,
Tu, ca jumătate de cruce-n credință,
Îmi vei purta iubirea în hățuri, mereu,

Ghideaz-o în focul iubirii, să ardă frumos,
Până se face cenușă stelară în zborul duos!

Testamentul Călătorului prin stele

Am privit viața prin fereastra sufletului
Către inima imensă a românescului dor,
Însoțit de iubire, Pe lângă plopul fără soț,
M-am înscris în vecia Luceafărului călător.

L-am dus pe malul mării, l-am urmărit în larg,
l-am înnoit privirea într-o Floare albastră,
A rămas să fie, în vecie, cinstită dumnezeire,
Călătorind prin stele cu iubirea noastră.

În clipa împlinirii-am simbolizat, în Parcul Copou,
Un tei cu miere sfântă de limbă strămoșească,
Unde și Ceahlăul, la-ndemnul de Poet,
Ar vrea testamentar din cer să ne privească!

Inima arde, cu tine-nainte

Continuă iarna să meargă la brațul meu,
Ea rece zăpadă, eu caldă speranță,
Orice întrebare are răspunsul său –
Mugurii plăpânzi ieșiți către viață ...

Continuă iarna prin rugi, pe poteci,
Prin întoarceri de țurțuri în albul regal
Unde pietricelele pavează râurile seci
Când aleargă prin vise un înger pe cal.

Continuă iarna, sălbatic, în efortul ei vag
De-a arde în lemnul cu inele-n multiplu,
Cu mâinile în rugă spre duhul cel drag
Pătruns în suflul iubirilor, simplu...

Continuă iarna, ochii învăluie firea
De-a fi la brațul meu o aripă fierbinte,
Mângâindu-mi tâmpla, mărindu-mi fericirea,
Când inima arde, cu tine-nainte!

Focul din inima mea

Stelele dorm noaptea toată
Peste-o cușmă de zăpadă,
Eu fac focul să le-aprind,
Ele îmi surâd, sclipind...

De rotirea lor în noi,
Ne spălăm cu fulgi și ploi,
De dorul iubirii mele
Pierd urmele către ele...

Și rămân îngenunchat
Până mă primești în pat,
Mă întinzi pentru-ncălzire
Sub o pătură subțire.

Mă-ncălzești cu un sărut,
Mă învărți în așternut
Și-mi arăți că tu ești stea,
Focul din inima mea...

Constantin MARIN

ÎNDREPTAR DE TERAPIE DIVINĂ – breviar sufletesc

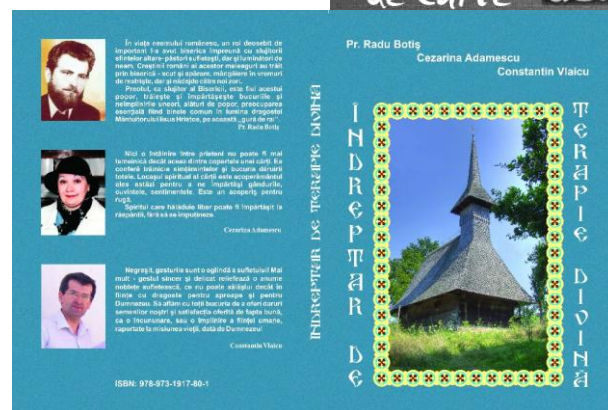
Se cuvin, cred, trei cuvinte, în ceea ce privește cartea pe care o avem în vedere: bucurie, recunoștință, îmbărbătare. Bucurie – pentru că o asemenea carte este echivalent cu un colet, primit pe adresa personală; recunoștință – pentru că este un semn de la Dumnezeu, care este Părintele iubit, adorat, care niciodată nu își uită copiii și le trimite cadouri; îmbărbătare – deoarece „coletul” cuprinde sfaturi practice pentru viața cea de fiecare zi a unui creștin.

Autorii acestei frumoase isprăvi duhovnicești sunt doamna Cezarina Adamescu, părintele Radu Botiș și Constantin Vlaicu. „Nici o întâlnire între prieteni nu poate fi mai temeinică decât aceea dintre copertele unei cărți. Ea conferă trăinicie simțămintelor și bucuria dăruirii totale. Locașul spiritual al cărții este acoperământul ales astăzi pentru a ne împărtăși gândurile, cuvintele, sentimentele. Este un acoperiș pentru rugă”, motivează doamna Cezarina Adamescu demersul care a stat la realizarea acestei cărți.

„Îndreptar de terapie divină – breviar sufletesc” constituie un sprijin de folos pentru fiecare dintre noi, care acceptăm întru totul că Mântuitorul Iisus Hristos a coborât din slava cerească, luând chip de rob, pentru ca omenirea să fie reabilitată și absolvită de păcatul neascultării protopărinților noștri”, spune doamna profesoară Sorina-Mihaela Botiș, în debutul lucrării.

Urmează un interludiu, prin poezia părintelui Radu Botiș, *Vorbește – Clipele se scurg*: Vorbește, Doamne, clipele se scurg / Și cerul parcă-i mai sărac de stele. / Par zilele adeseori mai grele, / C'nd totul se înveșmântă în amurg. // Vorbește, Doamne, vremea e puțină. / Cărearea se-ngustează tot mai mult – / Aș vrea cât mai e timp s-asculț / Cereasca simfonie în surdina. // Și de-aș mai vrea să mă răsfăț o vreme / Cu lumea pironită-n pământesc, / Adu-mi aminte de-un tărâm ceresc, / Lipsit de înguste, sumbre teoreme. // Nu înceta, Prea Bune, să-mi vorbești, / În astă lume atât de trecătoare, / Cuprinsă-n cea din urmă încercare / Pierzaniei, în lucruri nefirești.

Și tot Sfinția Sa ne invită să ne reamintim cuvintele Mântuitorului: „Eu sunt scăparea ta, eu sunt pacea și viața ta. Vino lângă Mine, pentru a găsi odihnă sufletului tău, lasă cele trecătoare și nu te gânde decât la veșnicie”. Pentru aceasta „Ascultă Cuvântul lui Dumnezeu și păzește-l cu credință”. De asemenea, „Fii drept și smerit înaintea lui Dumnezeu, fiul meu!”, ne îndeamnă părintele-coautor al acestui **Îndreptar de terapie divină**. O „armă” de foarte mare eficiență, în lupta cu patimile izvorâte din lăcașul inimii, cea pofticioasă și grabnică în toate, este răbdarea. Însă, ne este amintit faptul că „Cel care caută să fugă de supunere, acela fuge de harul lui Dumnezeu; deprinde-te, deci, cu ascultarea și cu înfrânarea poftelor, dacă voiești să nu fi plecat trupului și sângelui. Luptă-te împotriva ta însuși și nu îngădui ca mândria să-și înfigă în sufletul tău ghearele. De ce te plângi, când știi că ești vinovat de muncile iadului și ai primit iertarea doar prin bunătatea Domnului și prin iubirea Lui fără de margini” (...) Între reflecțiile creștine, părintele Radu Botiș strecoară câte o poezie, precum cea pe care o cităm integral: *Mă*

rog... „Mă rog. / Șoptiri de stele-mi spun / Că dincolo, o lume / Se înalță vie cu alt nume / Încrezător, mă rog. // Mă rog. / Pe-un drum ceresc răsar / Noi bucurii fără hotar / Și îngerii sfioși pășesc / Prin raiul cel dumnezeiesc, / Încrezător, mă rog. // Mă rog. / Un imn ocrotitor / Scoboară-n glas înălțător, / Ființa-ntreagă luminând / Vroirea Celui Blând, / Încrezător, mă rog”. Și o *Confesiune*: „Aș vrea, Doamne, să-Ți cânt / Să Te încânt, / Eu, călător efemer pe pământ. / Uneori, îmi lipsesc sentimente / Curate, / Iubirea de frate, rostu’ de adevăr / Ori dreptate. / Doream să-Ți spun / De multă vreme, însă acum / Lucru curat m-a cercetat / Cu al Tău sfat. / Voi lăcrima în rugăciune, / Gest de căință pentru puținele bune. // Acestea sunt. / Trăind, să reasc prin Cuvânt”.

Ne lăsăm conduși, în continuare, de părintele Radu Botiș, pentru a parcurge capitolul intitulat „Modelul sfinților”, care începe cu un îndemn ferm: „Lasă deșertăciunile lumești și vino după Iisus” și apoi, continuând cu atenționarea „Fii smerit!” „Oare de ce ne pasă ce ne spune altul despre felul și chipul în care se judecă lucrurile? Cel căruia îi vorbește Cuvântul (Cel) Veșnic, acela cunoaște lumina. Toate vin de la acest Cuvânt atotatestăpânitor; El este începătorul tuturor, El vorbește înlăuntrul nostru, fără de El nu poate fi înțelepciune, nu poate fi judecată dreaptă”.

Unii dintre noi s-au întrebat, probabil, în vreun moment sau altul, dificil, din propriile vieți: „Care este rostul necazurilor?” Răspunsul îl descoperim în acest **Îndreptar de terapie divină**: „Folositoare sunt necazurile și încercările, pentru că adesea ele îmbunătățesc inima omului, făcându-l să știe că el este un străin și un călător pe pământ, și nu trebuie să-și pună nădejdea în nici o creatură de pe acest pământ. Credința permanentă trebuie să rămână în Dumnezeu, căci lumea aceasta este plină doar de răutăți și de fărădelegi”. De mare ajutor sunt faptele făcute din iubire: „Trebuie să suferim unii pentru alții, să ne mângăiem și să ne ajutăm la nevoie, să ne învățăm între noi, povățuindu-ne unii pe alții”.

Cei cărora le place singurătatea și tăcerea sunt povățuiți: „Caută vremea potrivită, ca să te gândești la tine însuși și să-ți îndreptezi mintea către binefacerile lui Dumnezeu”. Și mai util este ceea ce trebuie să practicăm în fiecare zi: „Să îți

(continuare în pag. 97)

aduci aminte că trebuie să mori”, astfel încât „În tot ceea ce faci și ce gândești trebuie să lucrezi în așa fel încât să fii pregătit în permanență pentru întâlnirea cu Dreptul Judecător”.

Partea a doua a **Îndreptarului...** cuprinde o prezentare impresionantă a activității literare a doamnei Cezarina Adamescu. Cităm din reflecțiile spirituale ale domniei sale: „Gestul cel mai rotund: acela al împreunării palmelor în rugăciune”; „Drumul sfințeniei nu admite... popasuri”; „Fără să-și piardă din transcendență, Dumnezeu se apropie neînchipuit de mult de tine. Îl poți descoperi mergând alături de tine pe stradă, în ochii unui copil, în durerile unui bolnav, în neputințele unui vârstnic, în lacrima unei mame...”; „Mi-ai incendiat inima cu o lumânare sfințită”; „Și-atunci am înțeles: nici o cruce, în afară de a mea, nu mi se potrivea pe spinare”; „O virtute de admirat: discreția desăvârșită”; „Spiritul necultivat devine lesne «pârloagă»”; „Nu m-am rugat. Azi am lipsit de la întâlnirea pe care mi-a dat-o Iisus”.

Paginile cu caracter memorialistic sunt emoționante, prin autenticitatea lor transferată dinspre cea care le-a trăit spre cititor. Ele alternează cu paginile de reflecții, gânduri și meditații creștine, ce exprimă metamorfoza continuă, ascendentă, a doamnei Cezarina Adamescu.

Din mulțimea de poezii, ce poartă semnătura sa, prezentăm câteva: „*Stea de dimineată* – În drum spre veșnicie / Tu ne conduci, Marie. // Ești stea de dimineată / Pe calea fără ceață. // Ești aurora care / Vestește mândrul Soare. // În noaptea ce se-ngână / Tu ne conduci de mână. // A dimineții astră. / Tu ești Lumina noastră”; „*Există răni* – Există răni vindecătoare / Există răni peste părjolul rânii / Din care te ridici întrebătoare / Și-n mâini ți se aprind pe rând mătăanii. // Există răni făcute de lumină / Ce îți colindă-n carne și în sânge / Există răni ce te albesc de vină / Balsamuri peste ochiul care plânge. / Există răni pe care le poți duce, / Există răni făcute de o cruce...”.

Constantin Vlaicu este un ziarist cu o intensă activitate publicistică în revistele on-line și pe hârtie. Dar și autor/coautor al volumelor *Străjer la porțile pădurii*; *Mehadia – vatră de istorie milenară*; *Iosif Coriolan Buracu – o legendă vie*; *Oameni de seamă ai Banatului*. Este, de asemenea, colaborator la reviste românești care apar în străinătate. Din grupajul intitulat „Florilegiul gândirii – bijuterii sufletești” cităm: „Negreșit, gesturile sunt o oglindă a sufletului! Mai mult – gestul sincer și delicat reliefează o anume noblețe sufletească, ce nu poate sălășlui decât în ființe cu dragoste pentru aproape și pentru Dumnezeu. Să aflăm cu toții bucuria de a oferi daruri semenilor noștri și satisfacția oferită de fapta bună, ca o încununare, sau o împlinire a ființei umane, raportate la misiunea vieții, dată de Dumnezeu!”; „Peste toate, suntem sclavii timpului și întotdeauna am fost adeptul acestui principiu, că Dumnezeu, cu ajutorul timpului, stăpânește totul și toate”.

Îndreptar de terapie divină se constituie ca o ofrandă adusă lui Dumnezeu de către cei trei „truditori” literar-duhovnicești, cu ajutorul cuvântului care revigorează.

nouă amintirea unui exercițiu de creație extraordinar, mi-l pot imagina pe Lucian Blaga, privind cerul înstelat de deasupra colinelor bistrițene, și conectându-se la energiile creatoare universale, pentru a da lumii literare și filosofice lucrări unice.

Jenița Naidin a venit cu detaliile care lipseau în întregul biografiei poetului.

Pe lângă paginile scrise, autoarea a adăugat, așa cum menționam mai sus, și fotografii cu ceea ce mai rămăsese din casa lui Blaga, un fel de șandramă, pereți dărăpânați și giurgiuvele ferestrelor roase de nepăsarea oamenilor. Jenița Naidin a prins în fotografii, clipa când, precum un om care a fost cândva falnic și care a ajuns la capătul puterilor. A fotografiat momentul în care imobilul de pe Dealul Dumitrei s-a prăbușit, a fost tras sub lama buldozerului.

Jenița Naidin a urmărit destinul „casei lui Blaga” în perioada 2012 până în 10 decembrie 2017, când a găsit un strat de zăpadă în locul zidurilor și a fotografiat locul ALB.

Mergând prin grădini cu descendenți din familia celui care a cumpărat casa Blaga, găsește bucăți din trunchiul arborelui gigant de Sequoia, un altfel de axis mundi, și despre care Lucian Blaga spunea că... îl putea vedea de departe, ori de câte ori ajungea cu trenul la Bistrita. Și aceste fragmente vegetale, măr-turisitoare, prin tăcerea lor, a unei lumi prăbușite în sine, au fost fotografiate de Jenița Naidin, și fotografiile sunt parte din carte.

Datorită lecturii pe care mi-a prilejuit-o Jenița Naidin, prin cartea sa „Lucian Blaga la Bistrița (1938-1940)”, și printr-o detașare imaginară atemporală, aș putea susține că o părticică din uriașa inspirație și creație blagiană se datorează și sejurului Poetului la Bistrița, că prezența geniului său încă aureolează dealurile din preajma Bistriței.

Dacă ar fi putut fi acolo un Muzeu? Nu știu. Dar știu că nepăsarea umană generală, lenea noastră intelectuală ne fac nu o dată să ignorăm puținele șanse pe care le avem în viață, de a alege între un simbol cultural peren și molozul, pulbere luată de vânt.

Autoarea volumului despre care vorbim, a avut viziunea, înțelepciunea și tenacitatea de-a prinde ultimele respirații ale unui fenomen spiritual clar. Un ostenitor (aproape) singuratic în demersul său, Jenița a cheltuit timp, energie, bani personali, și fără să facă valuri mediatice, a scos pe piața de carte un volum de excepție.

Astfel, suntem norocoși că efigia celebrității LUCIAN BLAGA include de acum, și un punct, cât să pui vârful peniței, acolo unde a avut o casă și câteva jugăre de pământ și inspirația să scrie o parte din Opera unanim recunoscută în academiile și universitățile lumii.

Mihai VINTILĂ

Erou la Cotul Donului

A scrie despre eroii României este foarte greu. Gheorghe Răscănescu a fost unul din miile de eroi ai României de pe frontul de est. A luptat nu din considerente ideologice ci pentru că țara i-a cerut-o. A reușit ceea ce marele mareșal von Paulus nu a reușit la Stalingrad și anume ieșirea din încercuire printr-un marș de 140 de km pe timp de iarnă. Peste 700 de oameni îi datorează salvarea. A fost decorat cu *Crucea de Fier* clasa I-a, cu *Ordinul Crucii de Cavaler al Crucii de Fier* și cu *Ordinul Mihai Viteazul* clasa a-III-a pentru fapta sa.

Acest volum descrie epopeea pe care Gheorghe Răscănescu a trăit-o la Cotul Donului dar și experiențele sale pe frontul de la Odesa, unde în fruntea Batalionului unu din Regimentul 15 Dorobanți a reușit intrarea printre primii în fortăreața de la malul Mării Negre, precum și luptele purtate în pasul Ghimeș pentru eliberarea Transilvaniei.

Cartea beneficiază de o amplă prefață semnată de Dan Dumitru Călinescu, nepotul eroului nostru și persoana care l-a îndemnat să-și noteze experiențele pentru posteritate.

Pentru introducerea în epocă și familiarizarea cu evenimentele interesant și util este și studiul introductiv semnat de Adrian Pandeia, cel care îngrijește această ediție.

Toate aceste adaosuri nu fac decât să pregătească cititorul cu infernul care va urma. Eroul Gheorghe Răscănescu scrie cu inima, cu gândul mereu la țara lui și la familie. Fiecare pas al său de comandă nu este altceva decât o încununare a acestor gânduri. Sunt adunate experiențele dure ale războiului dar și momentele luminoase. Armata română este o instituție demnă de toată lauda dar care în timpul războiului s-a confruntat cu multe probleme logistice. Astfel eroul nostru povestește cum din echipamentul de iarnă primisese doar cușma! Asta în timp ce vremea era de -30 C iar vântul Siberiei bătea necruțător. Ca de fiecare dată în aceste momente vedem solidaritatea umană, spiritul de sacrificiu și tăria de caracter.

Gheorghe Răscănescu nu arată cu degetul ci spune exact ceea ce s-a întâmplat. Încearcă să fie cât mai exact pentru a lăsa mărturie corecte urmașilor. Armata pentru el a fost viața însăși. Pensionat forțat de noua orânduire socialistă este identificat drept țintă a propagandei împotriva comunismului și printr-un simulacru de proces condamnat de 10 ani de închisoare, degradat și averea i se confiscă în 1959 pentru a fi eliberat în 1960 și recunoscut drept pensionar militar. Nu i se oferă decât o pensie mică, fără recunoașterea meritelor sale de pe frontul de vest. Din acest motiv volumul are spre finalul său o serie de memorii pe care Răscănescu le-a scris diverselor organe în speranța recunoașterii meritelor militare și acordării unei pensii corespunzătoare.

Indiferent de modul cum privim noi astăzi acele evenimente nu putem să nu admirăm spiritul de sacrificiu și determinarea acestui om. Un erou al României căruia

statul ar trebui să-i ridice măcar o statuie. O carte dură unde realitatea plânge în cuvinte și unde istoria stă la masă cu autorul.

Gheorghe Răscănescu, *Erou la Cotul Donului – însemnări din război 1941-1944*, București, editura Militară 2017, 328 pagini.

Lilia MANOLE
(Rep. Moldova)

TRISTEȚEA LUNII

Sub mantia ascunsă-n albul dimineții,
Cu lanturi, despletindu- se, prin norii grei,
Interogându-și pașii, în văduvia nopții
Ca să răsară un voinic, un soare-n urma ei -

Plutește, prefăcându-și fața în mozaic,
Albastrul cenușiu în ritm de dans o poartă,
Dansează luna lin, cu trupul pal, arhaic,
Și două stele strălucesc cu ea, departe.

Iar cerul enigmatic, înfricoșat în noapte,
Cuprins e de acest tărâm, incendiat și gol,
Totul mocnește, sub zări orbesc în șoapte
Puterile lunatice, închise-n pașnicul obol.

Feerica stăpână se stinge, apoi se-ncinge,
Și face grații trupu-i, peste pământ domnind,
Și raza ei integră, în geamuri se răsfrânge,
Cobor tăcerile-i adânci, aici, și se aprind.

Lumina ei orbește, focu-i tresaltă galeș,
Pe pleoapele-mi ce dorm ea se coboară...
Acest tărâm lumesc, ce-l revelez, e oacheș,
Tristețea lunii, însingurată, pe-oricine doboară...

PSALM

Viul există pretutindeni, Doamne,
din clipa-n care am descoperit
că ești întruparea lacrimii, a cugetului,
și a luminii cerești.
Doamne, dacă aș pretinde să te cunosc,
ce m-aș face cu povara acestui om ce sunt
și vreau să fiu luminos, ce m-aș face cu zilele grele,
cu amara dreptate ori cu ramul de cedru,
crescut până cade,
armonizând cu tot pomul înalt și umbros?
Doamne, viul Tău mi l-am tăiat cu sângele suferinței
și a dat roade, de mi le-au strivit
toți neștiutorii faptelor bune,
și prin genunchi mi-au împuns securea ce și azi șade,
așteptând să-mi pătrundă în pământ,
să mă ducă-n genune,
Dar tu, Doamne,
pe toate aceste necuprinsuri ale minții
de dinainte le-ai adunat într-o cupă de lut,
și ne-ai frământat durerea, să ne iubim mai mult,
să ne cunoaștem noi pe noi,
și valurile din ceruri să se acopere cu veșnicia,
și-n dedesubt,
unde mai este lumină, și o vedem,
că se mărește în acest dor absolut,
Viul Tău, Doae, ce a făcut din om, ce a făcut?
Și cum atfel Doamne să ne fi născut, numai Tu știi la
ce bun

Ne naștem să-Ti sprijinim inversul, dar păcătuim, și
î acum - ireversibili ținem cupele durerii, absorbind
firicele de iarbă,

Cine, Doamne, să atingă cu un tăiș al obrazului
această viață, ce nu se mai leagă,
Ce nu se mai cântă, așa cum o cântau anticele
Temple?

Și viul Tău, Doamne, există, chiar dacă au părăsit
copiii acest pământ care fierbe...

RUGĂ

Doamne, fă din noi o carte,
Să cinstim aceeași hrană,
Să-nsetăm în rugi curate,
Parcă-am fi ajunși de-o seamă.

Doamne, ține-ne de mâini,
Lângă Tine, unde-om fi,
În zile rodnice de săptămâni,
Învăță-ne ca Tine a suferi.

Doamne, fă greșeli cu noi,
Să ne dojenim, să le uităm,
Nu ne duce fără Tine goi,
Vrem veșmântul să-Ți purtăm.

SE SCUTUR PICĂTURI CU PAȘI DE ROUĂ

Se scutur picături cu pași de rouă
Și degetele-mi s-au lipsit de tălpi,
Pășesc, dar le presimt pe amândouă,
Cum năruite, se înalță sus la cerbi.

Spre cerbii cu coroanele-nfrunzite,
Se-nalță trup de floare-nrourat,
Mai cântec e colindul ca-nainte,
Când era searbăd pasul și punctat.

Și se destramă picături pereche,
Din iarba, care crește în culise,
În rouă-i taina omului, de veghe,
Corvoada ei e stea, de zei, respinsă.

Și dacă inima ar coborî prin rouă,
Să-și spele ultimele răni prin ea,
Poate-mi asigur înc-o zi ori două,
Să mai dureze nemurirea mea.

Se scutur picături cu pași de rouă
Și se mai scutură o viață, un destin,
Numai o dată am să mor, nu două...
Și nu merg să ajung, ci să mă-nchin.

MERIDIANE

Meridianele sincerităților se grămădesc
În alfa, când doar liniștea trupului meditează,
La ecuatorul puterii iubirii, e noapte de un alb ceresc,
Dar mintea, ca într-un conac de fier, vibrează.

Și marea are gustul vernilelor cireșe răscoapte,
Iar versul ce-l caut mă strigă pe valul cursiv,
Trebuia să ne naștem lângă tine unde iarba ne paște
Unde ea ne adună sub crudul ei cer senzitiv.

Apasă-mi pe cuget un semn de neliniște,
Că te-ai întors acum, la capătul veacului început,
Surâde-mi, de dor, cu drag de valuri, în izbeliște,
Și numai la tine tot îmi e gândul, dacă scriind, te aud.

Florin LOGREȘTEANU

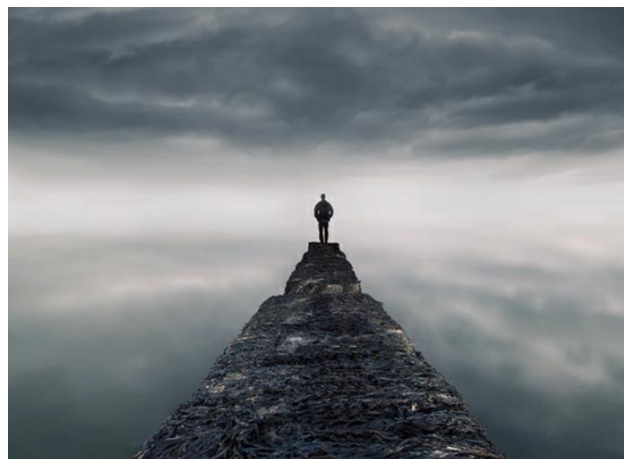
PANOPTICUM

Robert Cazan s-a întors în țară cu gânduri mari. Vrea schimbare **cu orice preț** - cuvinte pe care le repetă de fiecare dată, când se referă la ambițiile personale. Altfel, de ce ar fi revenit în capitala dâmbovițeană pe care o părăsise cu mulți ani în urmă fără regrete - afirmase la un an după emigrare -, fără gând de întoarcere - anticipase, fiindcă avea o vârstă, își aranjase o existență suficient de comodă printre cangurii australieni... Nu, nu era o metaforă... Înțelesese cu adevărat lumea în care se integrase mai greu - susținea - abia după ce studiasse trăsăturile biologic-sociale ale acestor marsupiale exotice. Și după mai puțin de un an se simțise deja ca într-un marsupiu - poate că e o metaforă ! - în care descoperise, în termeni generali, **bucuria de a trăi...**; plăcerea de a rosti în fiecare dimineață cuvântul magic **exist !...**, rostit înaintea oglinzii, trecându-și lama subțire peste perii de pe obraz... După bărbierit, repeta cuvântul aproape fericit: **Exist !...** I se părea un miracol că scăpase viu din infernul dâmbovițean...

În orașelul australian în care se stabilise în urmă cu zece ani, Robert Cazan continuase să facă ceea ce făcuse și mai înainte la București: ziaristică de investigație la o mică gazetă locală, poezie în nopțile de inspirație, împărțite cu Erato, din când în când grafică, muzică populară cu ocazia vreunui festival folcloric. Pe scurt, era un om de cultură într-o comunitate pestriță, cum era cea în care trăia, rol pe care-l juca cu măiestrie dâmbovițeană - singura legătură cu țara natală -, suportând mai ușor sau ignorând singurătatea, în absența unei familii... **Exista !...**

Schimbarea cu orice preț n-are conotații politice. De altfel, Robert Cazan n-a cochetat niciodată cu politica, deși cândva a fost tentat s-o facă. Astăzi, după Revoluția Metropolitană, chiar i s-a sugerat c-ar fi bine să încerce. Un fost coleg de Universitate i-a explicat la un pahar cu bere: „Dacă intelectualii vor rămâne în turnul de fildeș, tot ce-am obținut prin sacrificiile din Decembrie se va duce de râpă. Proletarii vor prelua frâiele țării și ce știi ei să facă ?... Se vor întoarce la comunism... Vrând-nevrând... Bine intenționați, dar simpli în gândire, ei nu înțeleg termenul **schimbare...** Se vor mulțumi să aprovizioneze magazinele cu carne și să aprindă pe străzi câteva becuri în plus... Nu-i condemn... Până aici merge gândirea lor... În schimb, noi, intelectualii...” Robert Cazan nu prea pricepea ce-ar fi putut schimba el, un intelectual care a trăit până la vârsta aceea cu nasul în cărți ?... În trecut, n-a făcut politică comunistă, a jucat cum i s-a cântat, ca toți co-legii și cunoscuții lui, de altfel... Fără convingere... După Revoluție... A cerut fostului său coleg un răgaz de reflecție. Acrea schimbarea dar ceva îl nedumerea:

apăruseră numeroase grupări politice. Din trunchiul scorburos al comunismului, bun de aruncat la foc, vegetaseră mlădițe noi. Evident, copacul impunător de altădată continua să trăiască. Cum să smulgi din rădăcini un arbore care încă subzistă ?... Realitatea i-a dat dreptate: mlădițele s-au transformat în ramuri și au îmbrăcat copacul, al cărui trunchi nici nu mai conta. Scorburos, aparținea trecutului. Coroana lui, în schimb, fascina... Evident, Robert Cazan gândea metaforic. „Cu metafore nu schimbăm nimic, frate ! I-a avertizat fostul coleg, ajuns șef de partid. Poezia este bună pentru vremuri mai bune, când țara va fi așezată și mentalitatea oamenilor schimbată... Or, rolul principal revine intelectualilor...” În cele din urmă, Robert Cazan a dezamăgit. A refuzat să se alinieze pe noul front politic al schimbării. Motivația lui părea logică: apăruseră atâtea formații politice și fiecare înțelegea schimbarea într-un anume fel. Și mai era ceva: de unde până mai ieri, toate își uniseră eforturile în lupta împotriva comunismului, de la o vreme se ciondăneau între ele, se negau, se acuzau de ipocrizie și câte și mai câte... Lupta pentru schimbare se transformase în luptă pentru ciolan. Indirect sau direct, fiecare îl acuza pe celălalt de practici canine. Metaforic, bineînțeles, gândea Robert Cazan. Iar platourile noilor televiziuni întrețineau circul; sau, cel puțin, așa i se părea omului de cultură Robert Cazan care, fără reproșuri făcute cuiva, ajunsese într-un orașel din Australia, întreținut al unor rude înrădăcinate aici imediat după al doilea război...

Dragostea de țară este o trăsătură inconfundabilă a europeanului dâmbovițean și Robert Cazan, după zece ani de huzur în patria cangurilor, a revenit la București. Era autorul a peste o duzină de cărți de poezie, proză scurtă, teatru și studii de folclor. Aflase pe surse că pe Dâmbovița, cultura nu făcuse încă pașii înainte scontati după Revoluție, ba chiar dăduse înapoi și exista amenințarea să se prăbușească pe un topogan pe care clasicii culturii naționale nu-l imaginaseră între războaiele mondiale și nici în comunism. „Aici se impune schimbarea !” declarase retoric Robert Cazan. Și adăugase, convins că va reteza nodul gordian: „**Cu orice preț !... Cu orice preț !** domnilor politicieni dâmbovițeni. Altfel, nu vom putea supraviețui ca nație...”

(continuare în pag. 101)

La București, a fost bine primit. Chiar dacă nu se prea mai știa mare lucru despre activitatea sa în cultură, înainte de plecarea din țară, faptul că venea din diaspora conta. Invitat la sediul Uniunii Scriitorilor de către Magician, Robert Cazan a primit informații descurajatoare despre audiența literaturii dâmbovițene în rândul publicului cu profil intelectual mediu sau, cum era numit cu mulți ani în urmă, **marele public**: „Se citește puțin. Literatura nu mai reprezintă o atracție pentru tineret și cu atât mai puțin pentru intelectualii care au mai rămas. Tineretul are alte opțiuni iar intelectualii cască gura la politicieni, încercând să descopere o silabă cât de cât inteligibilă în Turnul Babel de la televizor... Literatura agonizează, domnule Cazan...” I s-a vorbit apoi despre edituri și tirajele minuscule, fiindcă editorul nu-și permite să investească într-o afacere neproductivă (ca și cum cartea ar concura în economia de piață cu cartofii din Covasna sau pepenii de la Dăbuleni !), iar pe scriitori nu-i mai țin buzunarele să plătească prea mult. Era un punct de vedere... A acceptat totuși invitația Magicianului să conferențeze despre managementul actului de creație, având ca suport experiența sa de peste ocean. Fiindcă de ceea ce oferea managementul european se cam convinseseră intelectualii dâmbovițeni: librăriile (câte supraviețuiseră), tonetele stradale înțesate cu cărți străine ofereau imaginea pestriță, dar fidelă, a literaturii de consum importate din Vest... Foarte critic Magicianul, dar drept, apreciasse Robert Cazan, îndreptându-se în aceeași zi, cu un taxi spre Academia Metropolitană...

Fu întâmpinat chiar la intrare de un individ în vârstă, cu o privire curioasă de copil mare. Nu-i fu greu să-l recunoască... Povestașul îl introduse în biroul său înțesat de manuscrise; mai mult manuscrise decât cărți. Surprinzându-i privirile contrariate, Povestașul se destăinuie: „N-am bani să le public. Academia primește de la buget puțin și când reușesc să tipăresc câte ceva, deja lucrarea a devenit inactuală... Actualitatea cărții este o problemă, domnule Cazan... Gândim și scriem la timpul potrivit, dar când cartea apare în librării, constatăm că timpul a fost depășit... Și odată cu timpul, interesul pentru un anume gen de literatură... Tipografii ne-o spun de la obraz, librării ne-o repetă, în schimb, Academia are un alt punct de vedere și nu ne potrivim în opinii...” N-a detaliat și nici Robert Cazan nu a cerut mai multe explicații. La finalul întrevederii, Povestașul îi propuse să conferențeze în aula Academiei despre artificialitatea receptării culturii în țările cu un marketing hiperdezvoltat. „Eficiența economică bazată pe tehnici moderne devine în mod imprevizibil obsesie într-o singură direcție și atunci, inevitabil și involuntar, conduce la ineficiența receptării culturii, a adăugat. Mă înțelegeți, bănuiesc?...” Robert Cazan confirmă. Îl oripila numai gândul de-a conferența despre ce știa cel mai puțin...

Acasă, singur în micul său apartament dintr-un bloc cu vedere spre Cișmigiu, reflectă la propunerile celor doi academicieni. Ce-ar fi putut spune el despre managementul actului de creație și receptarea culturii în țările cu marketing hiperdezvoltat?... Asta se dorea explicat pe Dâmbovița?... Promisese celor doi titani ai literaturii contemporane (care, în fapt, se ignorau unul pe celălalt) că le va oferi un răspuns cât de curând; probabil, pozitiv... La puțin timp după întâlnirea cu aceștia, era hotărât să nu răspundă niciunei provocări. Bău o cafea rece și transcrise pe hârtie câteva idei dintr-un viitor eseu al cărui temă îl bântuia de

când revenise în țară: **Accesul la nemurire...** Parafrazându-l pe Eugen Ionescu, ar fi spus la fel: **Orișice tentativă (a scriitorului) de evadare din anotimp este o certă acceptare a efemerității. Singuratic, (scriitorul) e sortit să nu intereseze ca atare: cel ce nu se reprezintă decât pe el nu reprezintă nimic pentru posteritate...** „Altfel spus, adevăratul scriitor este o simplă oglindă sau un ecran al socialului !” declamă, fără să citeze sursa, în fața grupul de poeți autointitulați: **revoltații**, care-l invitaseră la o berărie, condamnată să suporte argumentele noii estetici literare postmoderniste, precum odinioară **Capșa...**

Poeții revoltați se declarară împotriva menținerii pe soclu a tot ceea ce învățaseră la școală că înseamnă estetică autentică: retorismul, fluxul inutil al metaforelor, hermeneutica ridicolă, devenită banală, diletantismul poetului filosof și alte câteva concepte inadecvate astăzi, după părerea lor. „Și cine este vinovat de această direcție literară, un drum care nu se mai termină ?” încercă să pună punctul pe i Robert Cazan. „Un drum ? ridică tonul cel care decretase ceva mai devreme că însăși Uniunea Dâmbovițeană este astăzi inutilă. Te înșeli, dragă Robert. Nu drum, ci tunel autentic...” „Hai să le spunem pe nume, hotărî poeta cu cârlionți, care până atunci îți ținuse privirile înecate în paharul cu whinski. Magicianul, Povestașul, încă doi filosofi inventați după Revoluția Metropolitană... Mai sunt și alții...” Interveniră și ceilalți membri ai grupării, cu nominalizări despre care Robert Cazan nici nu auzise. Este adevărat că în Australia, poezia dâmbovițeană nu ajunsese; se împotmolise în canalele rătăcite pe continentul-mamă. Tot frământându-și mintea la soluția care, cu siguranță, se aștepta de la el, Robert Cazan avu o revelație: **Panopticum...** Un muzeu cu figuri de ceară... Cu figurile acestor poeți revoltați, bineînțeles... Când îi veni rândul să vorbească, le spuse ce-i trecuse întâmplător prin minte. Poeții revoltați aplaudară. Șeful grupării, cel care candidase cu Magicianul la funcția de președinte al Uniunii Dâmbovițene (și pierduse prin tradiționala practică de **tragere a sforilor**), aprecie soluția lui Robert Cazan, dar mărturisi că i se pare extrem de dificilă aplicarea ei. „De asta mă ocup eu !” îl liniști scriitorul abia sosit din Australia.

Și se ținu de cuvânt. Ministrul Culturii, un băiat lipsit de experiență, dar deschis la minte, îmbrățișă ideea fără rezerve. „În felul acesta, încheiem și tot bălciul creat în cultură, prin revendicările poezilor ultrași, înacceptabile pentru vechea gardă. Sincer, polemica celor două grupări, cu accente de maha-la, mi-a dat multă bătaie de cap...”

Poeții revoltați primiră în custodie vechea locație a Circului dâmbovițean, aproape prăbușită, dar asta n-a prea contat. Micile economii ale membrilor grupării intrară în amenajări interioare. Însuși Robert Cazan contribui cu o sumă substanțială în lei, euro și dolari. După o jumătate de an, în rotonda interioară au fost fixate soclurile. Statuile din ceară au fost create pe cont propriu de fiecare

(continuare în pag. 102)

scriitor, la o firmă de profil din Banat. Peste o altă jumătate de an **Muzeul figurilor de ceară** fu inaugurat cu mult fast. Însuși noul ministru al culturii tăie panglica, binevoitorul lipsit de experiență, dar deschis la minte demisionând între timp...

Evenimentul, în sine, stârni reacții diverse: apreciat de tabloide, ironizat de găștile (cam licențios cuvântul uzitat de răzvrătiți !) Magicianului și Povestașului, trezind nedumerirea profesorilor de liceu: scriitorii expuși în noul muzeu lipseau din manualele școlare, clasicii ajunși în istorie sau încă în viață nu se regăseau în rotonda cu statui... „Apele se vor liniști cu timpul, își încurajă Robert Cazan prietenii înainte de a urca în aeronava ce-l va transporta în îndepărtata Australie. Important este că **schimbarea** s-a realizat. Cu ceva eforturi o veți menține, într-o apreciere a generațiilor ce vor veni...”

După douăzeci de ani... Sau poate mai mulți... Robert Cazan se întoarce în țară fără niciun alt gând decât acela de a-și întâlni prietenii; câți i-au mai rămas. În timpul cât a lipsit n-au mai comunicat... La Ministerul Culturii Dâmbovițene, ministrul, un bărbat lipsit de experiență, dar deschis la minte, îl primește protocolar. „Domnul Robert Cazan?... Scriitor australian?... Ah, diaspora!... Măcar de s-ar întoarce în țară valorile noastre, nu neapărat din domeniul de care vorbești... Sunt nou la minister, numele dumneavoastră nu-mi spune nimic, dar sunt convins...” Habar n-avea ce-ar mai fi putut adăuga. „Poeții răzvrătiți?... Sincer, n-am auzit de vreo răzvrătire culturală pe Dâmbovița și nici Magicianul și Povestașul nu m-au informat... Ei?... Da, tot ei... Sunt valori naționale, domnule... Clasici în viața, cum spuneți dumneavoastră, scriitorii...”

Dezamăgit, Robert Cazan dorește să revadă Muzeul Figurilor de Ceară, un panopticum hărăzit eternizării. Află clădirea cu ușurință, nimic nu s-a schimbat în această zonă din București. La intrare, pe un panou din sticlă, înscrisul cu litere negre îl conduce într-o stare de infarct. Bâjbîie cuvintele, necrezându-și ochilor: **Fabrica de lumânări Dâmbovița-Nouă...** „Nu se poate, Dumnezeule!... Nu se poate!...” rostește, panicat. Repetă cuvintele patronului, un bărbat între două vârste, binevoitor și sclipitor la minte. Acesta ridică din umeri: „Am cumpărat locația de la niște tipi aiuriți care se credeau... N-am înțeles ce spuneau că sunt... Dar lefteri... Mai mult din milă le-am oferit un plus la banii solicitați pentru muzeul lor...” Robert Cazan lasă lacrimile să i se prelingă pe obraji. Omul din fața lui râde, flegmatic: „Bineînțeles că mutrele acelea din ceară au fost bașca... Vreau să spun că ceara am obținut-o gratis... O ceară de foarte bună calitate, domnule... Lumânările făcute de noi sunt căutate în toată țara... V-aș fi recunoscător dacă... Acolo unde mergeți... Peste hotare... Ne-ați face puțină publicitate...”

trăind aievea orice frumoasă amintire
și remodelând amintirile triste
cu bagheta magică a metaforei

totul este cum vrei să fie
mi-a spus
mai puțin trupul pe care
trebuie să-l înapoiezi
pământului

dar de ce nu pot păstra trupul
am întrebat
iar ea mi-a răspuns
că praful trupului
va aștepta un nou suflet
care să se ridice la ceruri
sau care să coboare
în adâncul abisului
pentru a-și căuta jumătatea
pe falezele
unei alte vieți

dar eu, cel care încărunește
și-i tremură mâinile
n-aș merita și eu tinerețea
fără bătrânețe și viața fără de moarte
aici, acum, ca un veșnic răsărit
pe retina clipei?

pentru ce, pentru ce, copilul meu
îmi spune ea
când tu ai vârsta tuturor
începuturilor?
pentru ce ai vrea ca totul
să fie la fel?
urcă-te pe trupul meu de pasăre de foc
ține-te cu o mână de aripa vieții
și cu o mână de aripa morții
și vei simți briza
eternei călătorii

cât de înțeleaptă
e mama mea adoptivă, poezia
și-atâta de frumoasă
e privirea ei de râuri
izvorâte-n stâncă!

(din volumul "Cenușa din abis")

Cristina OLTEANU

IMORTALITATE

O eternitate de-o clipă născută ca o speranță de a fi -
de a fi peste timp și peste moarte,
de a fi în sfântul număr atomic 3
într-un alcalin alb-argintiu metal
ce s-a aflat la nașterea noastră
la fel ca inimile menținute în armonia
de litium
ce-și pierde lucirea dumnezeiască
și rămâne captiv al negrului de la-nceputuri.

Going under water -
e o deviză ce ne-ndeamnă
să o urmăm tacit
pierzând ultimele zvacniri de aer
și așteptând muzica
ce te ridică din întuneric
și-ți dă speranță.

Speranța să treci peste
tundra siberiană și stepa unei Arizone de western.

Imortalitatea de-o clipă
Ne-o semnăm în niște ochi inocenți și zâmbete calde,
în urmele literelor lăsate după noi
și în petele de culoare aruncate pe-o pânză
(vestită sau nu),
în filele unor aventuri imaginate
și în perfecțiunea unor cuvinte : mamă, tată!

IZ DE FERICIRE

Instinctual mă-nec în tine
dar îmi dezvălui misterul
învăluit de-un altul.

Bea-mi sângele purpuriu
de-azur
Perla fericirii nu voi
găsi-o-n veci.
Ea e ascunsă-n pala
de vânt singuratic
ce șuieră pădurile
triste și-ngândurate
de-atâta tu.

Pasiunea ne ține treji
ne ține-n viață
tactilul e-al nostru
femeie făcută din rune și sânge,
din eșecuri și pânze sfărâmate
de-atâta indiferență.

Omoară-mi indiferența
care ne ucide lent – pe toți –
suntem conduși de dorințe

și de izuri de succes
pân' ce ne izbim de zidul suferinței.

Eminescieni să fim - ar fi ceva, sau totul -
tristețea ne-am preschimba-o-n
țărână și țărâna-n uitare...
uitare a nimicniciei noastre.

PROFUNDE MĂHNIRI

Mă-nfrupt din realul zilnic
ce-mi cată privirea ne-nsemnată
și caut să-l scuip.
Gustul lui mă sperie și mă-ncântă.
E mizerabil și atrăgător,
e glamour și trecător
și nu rămâne ideea.

Suntem fiii trecerii prin aleanul gândurilor.
Suntem sclavii libertății zilnice
și ai noroiului de compromisuri
iar zborul doborât de ideal
încă doare.

Suntem crucificați ai unei generații
ratate de tehnologie
și de elan nebun.

Suntem sanctificați de generațiile ce vin?

PENTRU EA

Păienjeni înghețați în timp
și crengile lăsate ce-mbrățișează
o statuie cu mâini de copilă nenunțită
și chip de înger
căzut la picioarele neprihăniților
printre pietrele ce sfidează timpul
în forme tot mai variate
menite să arate ale muritorilor chipuri.

Printre ele te văd
fiindcă nicio piatră nu e îndeajuns de demnă
să te zugrăvească pe tine,
fiindcă niciun metal nu e îndeajuns de curajos
să-ți schițeze chipul brazdat de vreme
și nicio floare nu e îndeajuns de plină de viață
să-ți redea parfumul.

Nu știi să faci asta sau le e frică de unicitatea ta.

Niciun acord de vioară lină ce-și plânge soarta
și nici vreo clapă de pian dintr-un teatru parazit
într-o provincie uitată de lume
nu poate să-ți redea glasul
și nici glasul brațelor ce atât de rar - dar atât de
plin - mi-a vorbit.

Mâini blamate de mine fără-nțelege
că ele mi-au sortit un alt destin,
mi-au lăsat libertatea de a mă juca printre cuvinte
și printre idei,
printre flori și printre fluturi... ca să îi văd.

Pentru tine mamă - sărut sângele tălpilor tale.
Pentru tine mamă - plec să mă renasc în tine:
pentru tine mamă!

Elena NETCU

OSPĂȚUL DE LA SFÂRȘITUL LUMII

(fragment din romanul LENKA)

Acolo veștile apăreau cu o forță de șoc.

- Va fi eclipsă de lună, spunea Marin, băiatul lui Dumitrache Paraschiv, paznic la Sfatul Popular.

Bătrânele își dădeau cu părerea că e sfârșitul lumii, iar vestea asta creștea cu un efect catastrofal asupra gândirii inocente. Oamenii fără știință de carte, aici, la margine de lume. Oamenii care se conduceau după superstiții. Isterie generală în Suhatul anului '63.

- Hai măcar să bem! – își dădu cu părerea Stiriana lui Palade, o femeie slobodă la gură, dar și la altele. Umbla mereu cu bocceaua în mână, ba la unul, ba la altul. Cum auzea că i-a murit nevasta lui cutare, nu trecea mult și Stiriana sărea în patul bărbatului văduv. Acum, toți voiau să moară fericiți. Așa înțelegeau ei asta. Să fie sătui când or muri. S-au adunat toți pe maidanul din fața fântânii cu uluc, unde fusese cândva târg de vite. Aici au decis ei să se întâlnească în noaptea eclipsei de lună. Au pregătit ospățul, au tăiat cam tot ce aveau prin curte, fără să țină seamă, era doar sfârșitul lumii. Lenka nu prea înțelegea de ce se fac atâtea pregătiri. Părinții ei dăduseră o parte din casă în chirie unui unchi, înșurat proaspăt. Îl chema Neculai și era fratele mamei mai mic. Nevastă-sa, un pui de lele, adunată de bărbatu-său de prin sudul Dobrogei, era unsă cu toate alifile. Ea a dat tonul la acest dezmaț care se pregătea în noaptea eclipsei. Oamenii au chemat toate rudele de pe aiurea să se adune în ultimele clipe. Cei mai mulți i-au chemat și pe cei săraci, cu mic cu mare, să petreacă la un loc. Era atâta lume cât nu fusese vreodată la vreo nuntă sau înmormântare. Au chemat lăutari. Era unul cu o armonică, Pavalache, care cânta cu foc după inima fiecăruia. Iar ei jucau cu sălbăticie, beau și mâncau, chiviuiau, băteau îndrăcit pământul la cazacioc. Lenka îi privea de pe margine împreună cu alți copii. Era petrecerea părinților lor. Se gândeau cum va fi acest sfârșit de lume, dar nimeni nu le deslușea nimic. Femeile adunate pe maidan învârteau mâncarea cu un linguroi în ceaune largi din tuci. Era multă mâncare pe mesele întinse din timpul zilei. Au adus toți de acasă cât mai multe mese ca să încapă cu mic cu mare la ospățul de la sfârșitul lumii. Mirosea a friptură de porc. Spre seară toți s-au așezat la masă, fiecare avea în față castronul cu borș de găină, pâine făcută la cuptor pe care o rupeau în bucăți aburinde și înfulecau cu poftă, în timp ce lăutarii se îndopau la altă masă cu fripturi de tot felul, plăcinte, ulcele de apă proaspătă din fântâna cu uluc. Ei n-aveau voie să bea decât un pahar la masă, atât, căci aveau în față o noapte de petrecere. De aceea se grăbeau să se sature, căci dacă venea întunericul începea și sfârșitul lumii. Mâncau cu frica

în sân. Se uitau unii la alții și le era de ajuns, nu mai aveau timp de altceva. Or vedea ei cum se va sfârși pământul, Deodată s-a întunecat totul, găinile cârâiau, câinii lătrau. Toți au încremenit pe maidan. Unii se luau în brațe și se sărutau, alții băjbăiau pe întuneric și se căutau. Apoi a trecut totul și lucrurile erau ca la început. A doua zi, buimăciți și mahmuri, sătenii au văzut că nu mai au nimic prin curți. Pe nevasta lui Tălpău au găsit-o moartă împreună cu băiatul lui Socotitu, un flăcău frumos, numai ce lăsat la vatră. Făceau dragoste sub un mal de unde localnicii luau pământ galben pentru lipit casele. Așa i-au găsit, împreunați, cu tone de pământ pe ei.

- Ai văzut, paciaura, cum a pus ochii pe băiatul ăsta? Poate mai avea zile, săracu'!

Curțile celor câtorva gospodari din Suhat păreau pustii. Lătra câte un câine rătăcit, nici n-avea după cine lătra. Oamenii se uitau nedumeriți peste câmpul dinspre miazăzi spre pădure. Erau mirați că totul se afla la locul lui, mai puțin orășaniile tăiate din băătătură și vedrele de vin bătute până la fund. Pe baltă plutea o tăcere de plumb. Încolțea stufărișul. Primele semne de primăvară timpurie. Pescărușii își ondulau zborul în dezordine încrucișându-se în aer, apoi zăboveau pe luciul apei înadins, căutând hrana numai de ei știută. Ciorile croncăneau de colo-colo. Dinspre stăvilă înaintau cu grijă prin păpurișul încolțit câteva bărci greoaie, legănându-se, mai mult plutind, căci pescarii nu dădeau zor, lăsau lopețile atârând pe lângă barcă, în timp ce descălceau plasele și setcile, azvârlindu-le în tăcere în apă și schimbând din când în când câte o vorbă.

- Apoi, măi Grigore, ce-a fost ieri în capul nostru prostie se numește. Ce-și face omul cu mâna lui nici dracu' nu desface. Am tăiat, mă, și vacă și cele șase oi, de-am săturat tot neamul.

- Da' eu ce-am făcut? M-am luat după muiere, totul pus la cale de Valerica lui Nicolae Dobrișan. Cică-i femeie de la oraș, dar n-ai văzut aseară ce apucături avea?

- Dracu' gol, nu alta – oftă și Marin Stamate, care avea acasă de hrănit nu mai puțin de opt guri, plus bătrâna lui mamă, o lipoveancă sfătoasă, dar neputincioasă, căzută la pat de câțiva ani. Nimeni n-a băgat-o în seamă când și-a sfătuit nora să nu taie găinile din curte.

- Lasă, Didino, nu te lua după toate curcile, eu am prins în viața mea întunecarea soarelui și n-a fost nici o sfârâială, chiar te-ai prostit de tot?!

- Ce vorbești, mamă soacră, ne apropiem de sfârșitul lumii, atârnă prea greu păcatele oamenilor, nu ne mai rabdă Dumnezeu. Nu vezi câte nenorociri s-au abătut asupra noastră? Cică să dăm totul și să muncim la grămadă.

- Ei, lasă, că și așa nu v-ați omorât cu munca, vara stați cu burta la soare pe grinduri și vă mulțumiți cu câțiva chitici de pește, ați lăsat pământul pârloagă de l-au năpădit buruienile – o certa soacră-sa pe Didina lui Stamate. Acum, Didina se gândea la cele câteva găini din curte pe care le tăiasse ca să pună pe masa comună câte ceva, să nu zică lumea că ea n-are nimic. Toată întâmplarea asta s-a aflat

(continuare în pag. 105)

și-n satele din jur. Oamenii își dădeau cu părerea: „Mare ți-i grădina ta, doamne!” Unii comentau cu haz dezmățul, alții compătimeau. Primăvara, sărăcia era în floare. O mai scoteau la capăt cu buruienile. Strângeau ștevie, urzici, leurdă, păpădie, ciulini de baltă, adunau raci, prindeau pește și se hrăneau așa până apăreau primii cartofi noi. Femeile luau drumul spre pădure să culeagă florile timpurii, ghiociei, vioarele, toporași, mai târziu lăcrămioare. Făcuseră din asta o afacere. Alergau două zile prin pădure, plecau cu vaporul la Galați, unde le vindeau, târguiau toate cele trebuincioase, mai ales de-ale gurii. Bărbații lor le așteptau acasă, puneau coatele pe masă și spuneau:

- Ia să vedem, femeie, ce brânză ai făcut? Dar se bucurau când nevestele lor scoteau din coș undelemnul, pâinea, zahărul, orezul și multe altele. Apoi mai erau și ciupercile de pădure care-i salvau.

Bătrânii spun că, aici, la Suhat și mai departe pe toată lunca, demult tare, ar fi fost păduri întinse și neumbate. Cei care au venit aduși de valurile istoriei le-au măturat, au deștelenit pământul și peste tot au început să răsără așezări omenești. Doar mâna omului a putut îmblânzi pustietățile astea în care mișunaseră jivine de tot felul, temute și ascunse în văgăuni. Apoi, fiecare deal își avea povestea lui. Unul era al lui Flocănița, altul al lui Jalbă, dar cel mai primejdios loc fusese valea lui Begu, care despărțea două râpi, mai nou împădurite cu pâlcuri de măceșe și despre care câte și mai câte nu se spuneau. Acum, peste tot se vedeau corni ale căror fructe erau foarte căutate. Din loc în loc se înălța falnic câte un stejar din care sătenii culegeau ghindă pentru porci. Căutate de localnici erau și perele pădurețe care se culegeau târziu, când căpătau culoarea arămie. Erau mai gustoase așa. Le uscau și le păstrau pentru iarnă. Valea lui Begu își avea legenda ei. Acolo, pe râpile care-o-nchideau, spun bătrânii, pierdea câte un suflet de om înghițit de un balaur. De jos, din vale, sătenii vedeau balaurul întins pe coama dealului, lăfăindu-se în amiezile fierbinți ale lunii lui cuptor. Îl priveau neputincioși. Se încumeta câte un voinic să se apropie de el, dar a doua zi nu mai era de găsit, parcă îl înghițea pământul. Zadarnic îl așteptau părinții, îl căutau uneori ca-raulele călări. În fiecare an balaurul își lua tributul. Bătrânii spuneau că temutul șarpe cere ba un suflet de copil, ba de fecioară și, ori de câte ori dispărea câte un copil sau câte o fată mare din sat, erau siguri că și-au găsit sfârșitul în văgăuna lui Begu. Acolo își găsiseră adăpostul și câțiva haiduci de prin partea locului. Suhatul era o adunătură de case azvârlite la marginea unei așezări mai aglomerată, numită Dunăreni, care se întindea de-a lungul Dunării și originea acestei așezări se pierdea în vechime. Casele se răsfireau de-a lungul Dunării, de-o parte și de alta a unei șosele șerpuite, cu urcușuri și coborâșuri, cu păduri întinse de sălcii pe partea dinspre Dunăre, iar pe partea cealaltă a șoselei se vedeau în depărtare culmile împădurite, rămășițe tocite ale bătrânilor munți Hercinici. Un amestec de munte și baltă, după cum și oamenii aveau origini diferite. Un amestec de sânge neobișnuit de toate neamurile: turci, tătari, cerchezi, ucraineni, câțiva greci, haholi, bulgari. Cei mai mulți, însă, erau coloniști aduși din țară, din satele sărace și răsfireate fie din sudul Moldovei, fie de pe aiurea, unii împinși de amaruri, alții împrăștiți după război, pe care localnicii îi numeau venetici. Străbunicul Lenkăi, Ștefan Florea, primise și el câteva hectare

la marginea Dunărenilor, la Suhat, unde își înjghebase o gospodărie cu trudă, ajungând la bătrânețe un gospodar de frunte, sfătos și cu multă trecere printre localnici. Avea pe chip și în glas un fel de blândețe duioasă, în vorbe adâncime și cumsecădenie. Așa l-a cunoscut Lenka pe „bunicu-bătrănu”, cum îi spunea ea. O ducea mereu în cârcă, îi spunea povestea cu turtița năzdrăvană sau o învăța poezii și cântecele, unele în limba ucraineană, auzite de pe aiurea. Apoi nu l-a mai văzut. S-a stins într-o zi de toamnă însorită, undeva lângă via lui Avramide, rezemat de un copac. Chipul lui cu barba albă i se părea Lenkăi ca seamnă cu barba lui Dumnezeu. Micuța Lenka se tot uita pe cer, deslușind printre norii zdrențuiți forme ciudate, apoi se agăța de fusta mamei strigând:

- Uite, mamă, bunicul se uită la noi, de acolo din cer, lângă bulgărele ăla ghebos de nor. Ce barbă albă are!

Se gândea dacă bunicu bătrănu a văzut cum s-a întunecat luna și ceru lămuriri de la mama-sa:

- Oare aseară bunicu a văzut cum se întunecă luna? Putea el de acolo de sus să ne apere.

- Ce să apere, Lenkuța mamă? Că nu s-a întâmplat nimic! Așa-i omu' nostru! O face pe viteazu' când uită de Dumnezeu.

Apoi tăceau, cu gândurile aiurea, purtându-și pe umeri grijile și nevoile. N-avea timp de ea. Se bucura în sinea ei că a salvat vreo zece găini pe care le dosise într-o magazie. Așa i-a venit ei atunci. Să nu le ia gâtul la toate orăntăniile din curte. Porcii îi avea în baltă, i-a făcut uitați. Îi părea rău că a tăiat frumusețe de juncan, îl ținea pentru Paște, dar de! cap prost!

Lenka se uita la ea mahnită. Ar fi vrut să afle mai multe, dar mama-sa n-avea timp de ea. Numai bunicii dinspre mamă își găseau mereu timp să-i răspundă la întrebările ei neliniștitoare. Se tot întreba ce-a fost cu întunecarea asta a cerului și a pământului și de ce toți țipau și se îmbrățișau.. Îi era dor de bunicul dinspre mamă, de moș Gheorghe. El își lua nepoata pe genunchi și-o dădea uța, sau o lua de subsuori, o ridica deasupra capului, o pune pe umerii săi lați și arși de soare și așa se plimba cu ea până la staulul de oi. Apoi o ducea în samalâc, un fel de grajd lung, unde-și ținea doi boi zdraveni pe care-i înjuga la nevoie pentru a căra grâul, paie sau lemnele din pădure.

- Uite, Lenka, bunicul ți-a făcut un leagăn lângă poartă, prins pe creanga agudului. Lenka țopăia de bucurie, se arunca pe burtă în leagăn sau își legăna păpușile de cârpe până seara târziu.

Lucia PĂTRAȘCU

AȘEZĂMÂNTUL de Gheorghe Andrei NEAGU

Editura StudIS, Iași, 2018

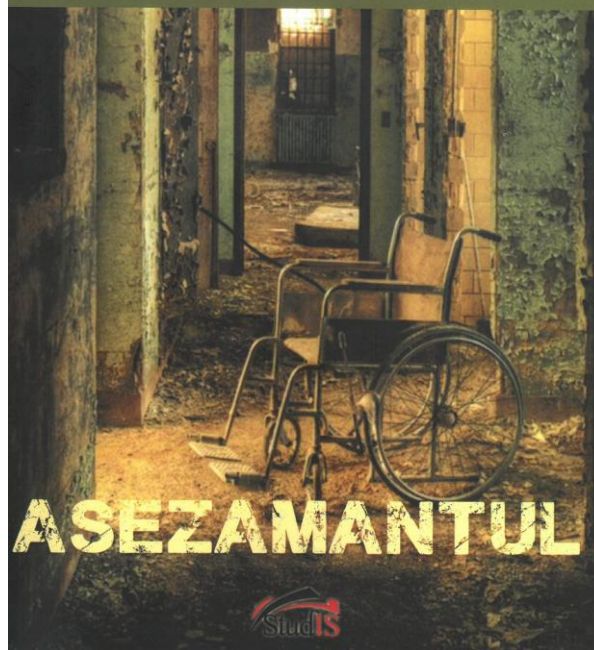
Cu „*cel mai recent roman*”, așa cum se exprimă însuși autorul **Gheorghe Andrei Neagu** în autograful dăruit împreună cu volumul „*Așezământul*”, încă de la primele rânduri, fiecare cititor pătrunde pe neașteptate într-o lume ciudată, plină de neguri lexicale și, cum se va vedea pe parcurs, scanată până la supraplin cu minuțiozitatea unui chirurg împătimit și hotărât să vadă tot răul existent și să-l extragă pentru vindecarea totală. Este lumea celor cu handicap, care viețuiesc într-un așezământ de ocrotire socială, plin de mizerie fizică și morală, neglijat cu nepăsare și, poate, cu intenție de către toți cei responsabili și care nu își urmăresc decât propriul interes meschin și imediat. De fapt, o încercare de supraviețuire într-o perioadă complicată pentru toată lumea care se va topi în speranța exprimată în fraza cu care se încheie romanul: „*A fugit, a fugit, dați repede drumul la televizor, a fugit Ceaușescu...*”

Daniel Ștefan din București, numit directorul acestui așezământ, cu peste patru sute de internați, fusese „*avansat*” strategic pentru a nu mai deranja cu atitudinea sa corectă și, ajuns în acest orașel, în plină iarnă, este surprins de întreg dezastrul în care trăiesc aceste ființe, fără căldură, fără hrană, fără înțelegere pentru nevoile lor speciale, lăsați să se descurce fiecare cum poate, dar folosiți în atelierele meșteșugărești proprii pentru a rotunji nevoile financiare ale instituției. O instituție „*Cu un secretar de partid care apără neglijența, un contabil șef care răstălmăcește legea, un administrator leneș, un președinte de sindicat care doarme, fără șef de producție...*” Unde, chiar dacă se încerca o îmbunătățire a lucrurilor prin educație medicală, culturală, civică, femeile tot erau trimise la *produs* cu știrea administratorului și a miliției, bărbații tot făceau diferite munci în afara unității și toate strădaniile de îndreptare a lucrurilor erau zadarnice.

Sunt numeroase surprizele neplăcute cu care se confruntă și printre asistați și printre salariații subalterni, „*Nu prea avea ce face. Era o cârdășie colectivă mult prea mare...*”, care nu se sfiesc de „*țâncul acela de director*”, hotărâți să-l prindă în caruselul învârtelilor de tot felul. Pe lângă felurile furturi, violențe verbale și fizice, culminând în cruzimi, violuri, copii născuți cu nepăsare și părăsiți la fel, de la securistul răspunzător de așezământ, maiorul Costăchel, directorul află că cei înscrși în stabiliment: „*... nu toți sunt oligofreni. Unii sunt internați la astfel de unități la indicația noastră. E un aviator mai bătrân care a vrut să fure un avion și să plece peste hotare, mai e un fost ziarist, cam dus cu pluta, un scriitor nebun anticomunist, cam atâta*”.

Și în tot acest amalgam de grozăvii, cutia de sugestii periodic unele scrisori ciudate, neașteptat de coerente și atingând nuanțe

Gheorghe Andrei Neagu

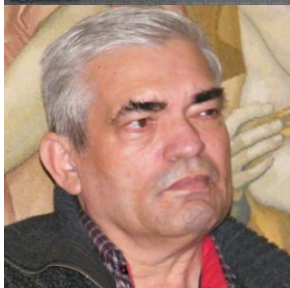

aduce periodic unele scrisori ciudate, neașteptat de coerente și atingând nuanțe filozofice: „*Cum de nimerisem tocmai aici? E greu de spus, aveam în suflet atâtea porniri iar niciodată un drum. Să-mi simt brațul sprijinit pe un drum sigur, să port la subțioară calea mea...N-am putut lămuri drumurile cuvintelor.*” Fapt ce îl determină pe director să noteze în caietul său de însemnări: „*Luntrea ne poartă pe toți între aceleași maluri... spre locul unde a însemnat plimbarea ta între malurile dinainte hărăzite.*”

Unii cititori ar putea considera că volumul este scris cu un apetit special pentru situațiile incerte, adesea scabroase, pe care autorul le redă cu amănunte grotești, furnizate de personaje reprezentând diferite tipologii, situații ce pot ataca sensibilitatea umană și folosind expresii argotice lezante. Se naște întrebarea dacă nu este, de fapt, forma curajoasă prin care Gh. Andrei Neagu a ales să redea în romanul său o anumită lume cantonată într-un timp anume, înadins, ca într-un fel de manevră menită să atragă atenția asupra a ceea ce se întâmplă astăzi cu cei care, asemenea unor asistați neputincioși, asistă la eternul furt al „*cărnii tocate ascunse sub cojile de cartofi*” și mușmalizat cu abilitate de cei care ar trebui să poarte grija avutului țării.

Despre modul în care a fost scrisă această proză, am punctat deja limbajul dur, preponderent violent. De remarcat totuși, unele exprimări metaforice (*fântâna căzută în pântecul pământului, salcia și-a strâns pletele-ntr-o mână de vânt, apa... vârtoarea cu brațe de femeie, timpul s-a*

(continuare în pag. 109)

Emilian MARCU

Lecția de a respira doruri

La limita dintre cântec și descântec, dintre invocație și blestem, dintre terestru și astral, în fond la limita dintre vis și realitate, se situează noul volum de poeme ale Valentinei Balaban publicat sub titlul *Sincopa destinului*, apărut la editura PIM din Iași, un titlu extrem de incitant. Cuvintele reale, palpabile, dar de cele mai multe ori încărcate de mister se alătură cuvintelor aparținând unor/unei lumi tot mai încărcate de tehnicism, reci și lipsite de emoție. În poezia sa sentimentele sunt *fragmentate pe trei raze* care au fost menite (ursite, sortite, predestinate), pe patru ochi ce sorb stelele parcă anume pentru a elibera fluturii, cei care, prin zborul lor anulează curgerea clepsidrelor, adică fac în așa fel ca timpul să devină, în poezie infinit.

O adevărată revoltă, apropiată de erezie, se poate observa în mai multe dintre poemele Valentinei Balaban incluse în acest nou volum de versuri, prin acea empatie cu ființele neajutorate care *sunt oprite din zburdat/ sub privirea mamelor disperate*, chiar dacă acest *sacrilegiu* are loc, *sub simbolul purității, uitând de iertare și iubire*. Poeta spune: *empatizez cu mieii*, adică empatizează cu jertfa pentru, cu puritatea ei, cu imposibilitatea de a se apăra și de a lua o altă decizie pentru că vede cum: *Inima sângerează pe verdele crud/ spălat de zăpada mieilor*.

În fond Valentina Balaban, prin poemele sale dovedește că este o răzvrătită, o persoană ce nu se poate adapta cu unele cutume care presupun sacrificarea altor ființe pentru împlinirea a ceea ce tu crezi că înseamnă normalitate, deși acest sacrificiu este *într-un perpetuum mobile* cum spune ea.

Anumite nuanțări prin subtilitățile lingvistice la care apelează adesea în poemele sale, fac din acestea un adevărat ritual de cântec/descântec, de bocet într-un cimitir care deși este profund trist, poate fi și vesel (nu-i așa, la zei dacii liberi plecau râzând, dar ținând în pumn, strâns țărâna care îi lega de această lume), cu viața înșiruită *pe un număr de aur din facere către întoarcere (Alchimii solare)*.

Zbuciumul interior se poate observa *în apele involburate când spală în caință* toate eresurile sau cutumele cu care ne însoțim de-a lungul existenței. O tristețe nedisimulată, sinceră și directă, așa cum sunt și poemele sale, se poate resimți aproape în fiecare poem pentru că: *dezlănțui gându-n patru zări/ sub poțiunea zorilor...* Anxietatea pornirilor studiate sau poate primare are un loc primordial în multe dintre poemele acestei cărți, arătând, în fond, o unitate de stil, ceea ce nu e deloc puțin lucru în alcătuirea unei cărți.

Poemele Valentinei Balaban, de cele mai multe ori, par proba unui adevărat călător, pe muntele cuvântului, așa cum spune, *în clipe filosofate din vise confuze, pe*

Valentina Balaban

Sincopa destinului

editura pim

nimbul energiilor creatoare. Multe tatonări, multe ritmuri de ritm, multe evadări din real spre ireal, din bucurie în tristețe, încercând să producă dezvăluiri autentice.

Este o adevărată probă, de risc maxim, această evadare, probă pe care și-o asumă cu fiecare vers, cu fiecare poem, pentru că la nivel de limbaj poetic încearcă să creeze cuvinte cu sensuri noi, cuvinte inedite, deși dorește să fie într-un prezent etern, călătorind spre *curcubeul simțurilor înfometate/ de inedit*.

Chiar dacă majoritatea poemelor din acest volum *Sincopa Destinului* sunt scrise în vers alb, poeta nu se desprinde definitiv de versul clasic pe care l-a practicat în cărțile sale publicate până acum, fie de literatură pentru copii, fie de literatură pentru cititorii maturi: *Copilul ca o primăvară* (2007), *Salvați copilăria* (2009), *Filosofia vieții* (2010), *Lumea Ta...* (2011), *Pe-o clipocire* (2014), *Plămadă stelară* (2015) sau *Sfere de vis* (2016).

Valentina Balaban se impune tot mai mult, devenind un nume cunoscut în lumea literară brăileană, și nu numai, impunând un stil de poezie care îi aparține, un stil apropiat de felul ei de a gândi poezia. Așa cum spune, ea respiră doruri ce-i inundă remușcărilor, sub carapacea revelației, dintr-un apetit aventuros, în inflamabile clipe visând tot mai acut la un cuplu cosmic ce își poate împărtăși trăirile la masa orizontului. Cu ușoare note din literatura s.f., sau mai degrabă din literatura de frontieră, fie prin cuvintele folosite, dar mai ales prin mesaj și spațiu, Valentina Balaban se străduiește să fie un novator al unei lumi viitoare.

Poezia Valentinei Balaban nu este o poezie comodă, leneșă, așa cum ar putea să pară

(continuare în pag. 109)

Dumitru ANGHEL

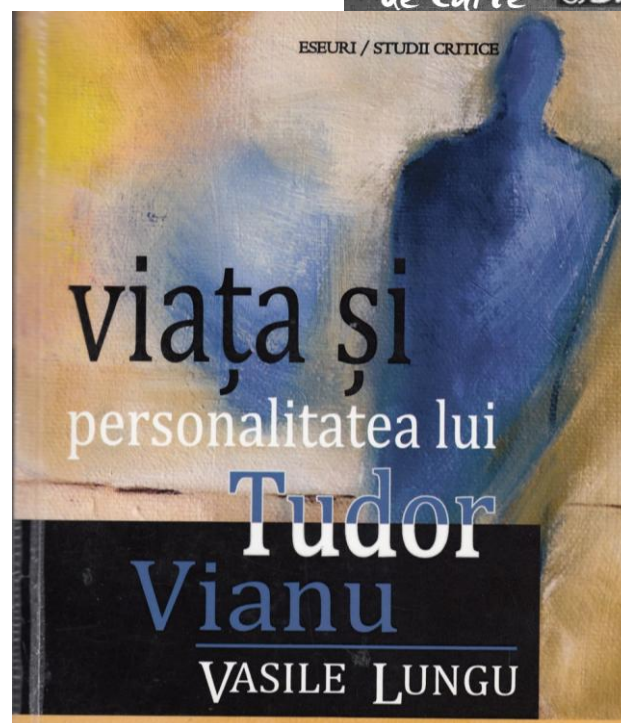
VIAȚA ȘI PERSONALITATEA LUI TUDOR VIANU de Vasile LUNGU

Volumul de peste 500 de pagini, ediția a II-a, revăzută și adăugită, „*Viața și personalitatea lui Tudor Vianu*”, Editura Minerva, 2016, este o monografie de o impresionantă anvergură a construcției epice, pe coordonatele unei documentări complete și riguroase, de o pedantă responsabilitate, excesiv de severă prin natura reală sau halucinatorie a evenimentelor și faptelor-argument, din perspectiva istorică și valorică a operei și individualității marelui estetician și om de cultură care a fost Tudor Vianu, semnată de istoricul și criticul literar Vasile Lungu.

O caldă și necesară exegeză a personalității de excepție din cultura românească, academicianul, profesorul universitar și scriitorul Tudor Vianu, „*desenat*” în clar-obscurul cernut de spectaculoasa și expresiva ingerință ideologică a dosarelor de „origine sănătoasă” ale comunismului intransigent și autoritar până la sufocare. Este *portretul* realizat de scriitorul Vasile Lungu, fost student la Facultatea de Filologie, Universitatea București, promoția 1963 „G. Călinescu”, care l-a cunoscut foarte bine pe Tudor Vianu, dascălul de elită universitară al acestei generații (G. Călinescu, M. Ralea, *Elena Vianu*, soția, profesor universitar la Facultatea de Limbi Române și Clasic, Al. Rosetti, Iorgu Iordan, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, M. Pop, I. Coteanu, Jacques Byck, E. Papu, G. Ivașcu, Al. Niculescu, I. Rotaru, Valeria Guțu-Romalo, D. Micu, Șt. Cazi-mir...), și l-a judecat, l-a apreciat și l-a elogiât în limitele excelenței intelectuale și universitare, dar sigur și convingător, a adăugat la statura civică a eminentului profesor, imaginea sa blândă, manierată și elegantă, care, pe holul și pe coridoarele Facultății de Filologie, vara, pe căldurile caniculare ale Bucureștiului, îmbrăcat „la patru ace”, cu costum și cravată, își saluta, *primul*, studenții...

Structura editorială a cărții beneficiază de aceeași disciplină a afirmațiilor și analizelor exigentului istoric literar Vasile Lungu, cu 12 *capitole tematice*, dintre care citez doar câteva („Familia”, „Copilăria și adolescența”, „Anii fericitelor împliniri”, „Zenitul cărturarului”, „Moartea meșteșugarului”), și alte câteva *subcapitole* necesare completării registrului demonstrativ, rezultat dintr-o acumulare a detaliilor („Note”, „Bibliografie”, „Indice de nume” și 50 de imagini-foto), încât tabloul epic să fie întreg, iar *personajul principal*, esteticianul Tudor Vianu, să aibă o necesară și serioasă poziționare a personalității sale, în contextul unei vulnerabile ipostaze de contrarietate, impusă de caracterul cronic al ideologiei agresive a momentului istoric.

Domnul Vasile Lungu a cercetat foarte serios și responsabil toată viața, personalitatea și opera *subiectului* său literar și a găsit click-ul necesar pentru a se feri de judecățile preconcepute atât de vehemente și pe atât de imorale, direcționate spre traume ireparabile și absurde, și a relevat din Tudor Vianu un reper cultural de excepție, într-o perioadă de... „secetă” a adevărului, marcată de... „tunetele și fulgerele” unei

Istoriei fulminante.

Istoric literar responsabil, Vasile Lungu a găsit „*umbrela conceptuală*” sub care și-a protejat toate aserțiunile dintr-o dinamică remarcabilă a faptelor „eroului” cărții sale, din care nu puteau lipsi, evident, excesele, pe un registru emoțional venit dintr-un perpetuu carusel al unei Istории cu „*reguli*” noi și năucitoare. Din aceste motive sau și din altele de factură personală, Vasile Lungu a recurs la *reguli* stricte, fără menajamente, de judecare, de motivare, uneori, de apostrofare, alteleori, la adresa condițiilor culturale de coloratură proletcultistă, deoarece statura sa civică, intelectuală i-au temperat orice posibilă adeziune și, tranșant, categoric, a rămas vertical în afara unor potențiale... „urale” și aplauze de complezență.

Are ingredientele împotrivirii, pe care le-a adăugat forței documentelor și, mai ales, prin cunoașterea „*mecanismelor*” ideologiei parazitare și a „*căușului în gură*”, cu care l-a scos pe Tudor Vianu din chingile unei Istории deficitare.

Demersul editorial rămâne unul cantonat în arealul documentației riguroase și, în egală măsură, al tehnicii sale de cercetare, poziționată științific pe calitatea actelor și pe robustețea interpretărilor, din care a rezultat, așa cum spuneam mai sus, portretul integru al lui Tudor Vianu. Domnul Vasile Lungu respectă autenticitatea arhivistică și are responsabilitatea cercetătorului: „Dobândind cetățenia română, și-a schimbat și numele, din Adolf Weinberg în Alexandru Vianu” (p. 12), cu referire la tatăl lui Tudor Vianu, din capitolul „Familia”.

Parcursul intelectual este direcționat spre Germania: „Noviciatul în studiul filosofiei Vianu și-l făcuse prin străduința de a înțelege

(continuare în pag. 109)

sistemele filosofice, care în primele trei decenii ale secolului al XX-lea s-au afirmat sub autoritatea lui Kant și, îndeosebi, a teoriei kantiene a conștiinței active, vechile sisteme filosofice ale romanticilor Fichte, Hegel și Schelling...” (p. 27), în acordurile Simfoniei a V-a, a *Destinului*, de L. van Beethoven, când, „În... noiembrie 1923, Vianu și-a susținut teza de doctorat în fața unei comisii la Universitatea din Tübingen” (p. 64).

Vasile Lungu se oprește, insistă pe momentul când Tudor Vianu se întoarce în țară și pe *Debutul publicistic* ca estetician cu articolul „Cultura estetică”, materializat în colaborări la revistele „Gândirea”, „Viața românească”, „Revista română”..., în paralel cu un șir de conferințe pe teme de filosofie aplicată. Consacrarea pe toate planurile vieții literare va fi mereu ascendentă, deși Tudor Vianu nu va fi scutit de atacuri de tot felul, la început în vârtejul politic, propagandistic al anilor '40 și apoi în perioada comunistă, cu toată implicarea sa diplomatică convingătoare.

Biograf cu har și cu experiență, pe tot parcursul *uriișei* sale antologii biografice, Vasile Lungu este meticulos, tranșant, categoric, intransigent, arogant, uneori, „cârcotaș”, alteori, patetic sau ironic, intelectual rasat și analist de excepție, într-o vreme când toate *regulile* sunt încălcate. Are cea mai atipică și vulnerabilă implicare estetică asupra personalității unui eminent Om de cultură, Tudor Vianu, pe care-l salvează, meritoriu, dintr-un posibil „fals” al imposturii și al compromiterii dirijată ideologic.

Gestul altruist al scriitorului și istoricului literar Vasile Lungu, prin care a pus ordine în tot parcursul de creator al lui Tudor Vianu este unul de notorietate și de risc asumat onorant. Domnul Vasile Lungu a mizat în demersul său recuperator pe elemente de certitudine, pe documente și, mai ales, pe o decentă și elegantă analiză critică. Vasile Lungu „a plusat”, uneori, acoperit de valoarea argumentelor intervențiilor sale analitice; a fost imprevizibil, alteori, când „a atacat” în *piano forte*, pe portative din care doar aura personalității lui Tudor Vianu era nuanțată dintr-o perspectivă multiplă și meritorie, în registrul baroc al unui *Coral* preclasic de I.S. Bach.

Domnul Vasile Lungu se dovedește un exeget meticulos, voalat imparțial, cu doar o mai mult mimată atitudine de anihilare a cauzalităților „ca să nu-și audă vorbe!”, dar această ipostază i-a dat libertatea „să taie în carne vie”, când a fost vorba să-l salveze pe Tudor Vianu de posibile suspiciuni... credibile!?

Aceasta explică și grijulia sa preocupare pentru a face cunoscute toate ponoasele marginalizării filosofului și ilustrului estetician, deși ar fi putut specula „a-sul din mână” maestrului cu *dosarul* său *politic*, inatacabil într-o perioadă de violentă atitudine ideologică, ca un... „recurs în anulare” juridic-documentară.

la o primă și fugară lectură pentru că suprapunerea de lumi și spații în care se simte atât de bine. Așa cum spuneam situată la granița dintre real și ireal, dintre cântec și descântec, dintre teluric și astral, poezia ei își regăsește cadența în marșul spre inima cititorului.

Parcă anume spre a se rupe de trecut de poezia de până acum, Valentina Balaban aprinde, în acest nou volum al său, *Sincopa destinului*, pana nouă a scrisului său, pornind pe noi drumuri de ex-primare poetică, chiar dacă poezia este parcă mereu încuiată cu trei lacăte ruginite, pecetea de mir a poeziei dezleagă aceste nebanuite și atât de tainice intrări.

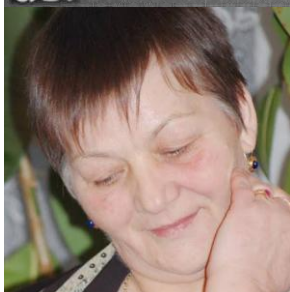
Pornind de la acea jertfelnică pasăre cu cioc de rubin, acea pasăre care l-a colindat pe poetul Nicolae Labiș, care parcă ar vrea să simbolizeze sângele, să deschidă patru uși cu cele trei chei ruginite din rugul de cruce, Valentina Balaban zidește cu mult efort poemele acestei cărți, anume devoalând *sincopa* destinului său poetic ca în *Turnesolul rostitelor*: *Prezent proiectat pe turnesolul/ rostitelor detonate spre paspartuul/ Timpului ferecat de Crăiasa Zăpezilor/ ce blochează ferestrele cu zăbrele/ din țurțurii acuzatori de...Lumină/găsind vină iubirii cristalizată în racla/ cu flori ale deșertăciunilor/ spre izbânda prințului Aișor.*

despletit peste noi molatic și fără veste, cerul se joacă în ochii noștri...), pe care autorul le seamănă pe ogorul acesta lingvistic buruienos, ca pentru a trezi o rază de normalitate și un suflu de lumină în tot acest vacarm existențial. Cititorul va fi surprins de numele proprii pe care le au asistații, unele apropiate de realitate, dar sigur cele mai multe *nășite* de autor. Vorbind despre ortografia bogată, datorată stilului alert al narațiunii, singura remarcă se referă la cazurile gramaticale, unde s-ar fi cerut mai multă rigoare la alte scriituri ale prozatorului să fi jucat cartea imaginarului dezvoltat cu multă originalitate. Însă aici este vorba de ceva dureros de real, iar mesajul transmis este de revoltă și dezamăgire în haosul unei lumi ce nu s-a vindecat încă. Acest roman poate fi considerat o împletitură a mai multor texte de proză scurtă (fiecare întâmplare s-ar preta a fi subiectul unei schițe de sine stătătoare, gen literar în care autorul excelează!), însă îmbinarea lor construiește o creație interesantă și binevenită.

„**Așezământul**”, un volum semnat de **Gheorghe Andrei Neagu** și prefăcut de **Marius Chelaru**, este o proză interesantă ce abundă în situații neverosimile, năucitoare, pe care scriitorul **Gheorghe Andrei Neagu** le descrie cu o măiestrie cunoscută deja, atent relevată în *Repere critice* din paginile de final. Un roman interesant de citit și care conduce la reflecții adânci.

Constanța ABĂLAȘEI-DONOSĂ

Aș vrea să deslușesc

aș vrea să deslușesc
de ce iarba este verde,
de ce ploaia pe pământ
în noroi se pierde!
de ce vara e cernită
peste noi căldura,
toamna de ce-i aurită
ziua și făptura?

iarna arborii-s ciudați
osteniți de geamăt,
de coroană sunt plecați
vântului în freamăt.
nouă ce ne-a mai rămas
să fim la fel în țințir,
bătrânețea fără glas
tinerețe tot dorim!

Așa murim câte puțin

așa murim câte puțin
prin dorul prăvălit
dor de noapte și de zi
din răsărit la asfințit.
cuprinde gândurile reci
ca lacrimile ploii,
ori gândurile triste, seci
ca-n zborurile ciorii.

așa murim câte puțin
vârtejului de cuvinte,
se-nclină, pleacă, vin
ca-ntr-un ritual fierbinte.

Dragoste cardinală

de la tine pân la mine
dragostea în pași tot vine,
vine și ne înconjoară
cu dorul rămas afară.
ziua cu lumina pură
noaptea-n stele se adună,
în formă de stea și cruce
pân la drumul din răscruce.
de la Sud cu Stea Polară
toate drumurile din zară,
vine-n scâncet de copil
cu pașii ușor tiptil.
se așează în tăcere
pe cuvânt punând putere,
pentru azi și pentru mâine
pentru ziua care vine.

Ți-am pictat

ți-am pictat
o pădăie fără vlagă
și zborul de petale
între cele patru vânturi,
culoarea-i fără suflet
peste păr să-mi cadă
să-mi tresară
printre gânduri.
ți-am pictat
un câmp de râuri
ce curg în torent,
sub curcubeul galben
cu credința joasă
ochii să ți-i spele,
prin vântul parfumat
de toamna ce se lasă
printre zile cadențat.

Sunt arbore prăvălit

sunt un arbore prăvălit
trimis la jertfă
pentru unica avere
istoria inimii.
adversarii mei
filozofi înțelepți
medici și paramedici,
mi-au arătat într-o noapte
paradisul morții
scrisă într-o carte.
prin zborul astral
al insomniilor curate
tăcute,
zi și noapte
luni nesfârșite
de lacrimi uscate.

Vine ceasul

vine ceasul și întreabă
umbră,
de ce stai tolănită-n iarbă?
însă umbra c-un fior
răspunde întâmplător...
stau cum vreau și cum îmi vine
pe nisip ori în pădure,
ori pe apa limpezită
sau pe nori tot zgribulită,
stau pe păsări care zbor
și pe timpul călător,
peste omul ca ființă
crescut fără de dorință,
peste omul îmbătrânit
de muncit și de iubit!

Stamate CONSTANTIN

CU ACID DIN VORBE

Cu acid din vorbe,
 Tu pe mine mă faci sclav.
 Și e rândul sufletului meu,
 Să se facă acum jar.
 Din nou rosti ecoul spre lume,
 Că sângerez ca porțelanul în vis.

ARIPĂ RUPTĂ

Duhuri cu o aripă ruptă cad,
 Iar cupa înțelepciunii
 Cu silă o varsă.
 În zdrențe însă,
 Un cerc de foc
 Ne îmbrățișează anemic
 Și ne îneacă.
 Iar acum cu toții tăcem
 Doar pân' la durere.

CORB

Nu știu de ce
 Dar când ridic pumnul,
 Parcă totul stă în loc.
 Sufletul de lacrimi mi se umple
 Când văd orb
 În orice clipă,
 Doar în ochi de corb
 Durerea lăsată în urmă.

SCOICA

Nu-mi pot imagina
 Perla născută din nimic,
 Altundeva, decât în
 Carnea rănită a scoicii.
 Și puțința unei astfel de nașteri
 Are ceva atât de patetic...
 Faptul că înobilează
 Carnea sortită pierii.

ZVON

Străveziiu ca și zvonul argintiu,
 Încet ea mă sărută.
 Zi și noapte
 Ochii ca sticla se făcură,
 Iar buzele se crăpau a zi.
 Însă zadarnic încerc eu acum
 De sub pereții grei de beton
 Să scap și să pot zice lumii
 Că m-a sărutat
 Pe mine o moartă.

MARȘ FUNERAR

Legat la ochi
 În genunchi mă rog...
 Și roade de marș funerar
 Înfulec cu silă
 Acolo unde spre portul tihnei,
 Cu viața noastră plătim
 Însă doi beau victorie
 În pași amăgitori.
 O cheie aruncată în infinit
 Și cu creioane de fier
 Ne scriu în carne
 Magie moartă.

DEGET GOL

În degetul gol
 Port ploile amare.
 Iar marii flămânzi ai lumii
 Poartă războaie
 Pe unde au fost miresme.
 Și metalul care sună
 În câmp auriu
 Doar pentru adormirea cântecelor,
 Acum a luat final.

PUR NECUPRINSUL

Din senin, acum aveam în suflet
 Un tablou cu un duel.
 Vă spun
 Simplu și pur necuprinsul!
 Iar în timpul pauzei
 Parcă iubeam urme...
 Acum am să vă descriu
 Și totul doar pentru un joc,
 Că femeia-mi trecuse prin gânduri.

ENIGME

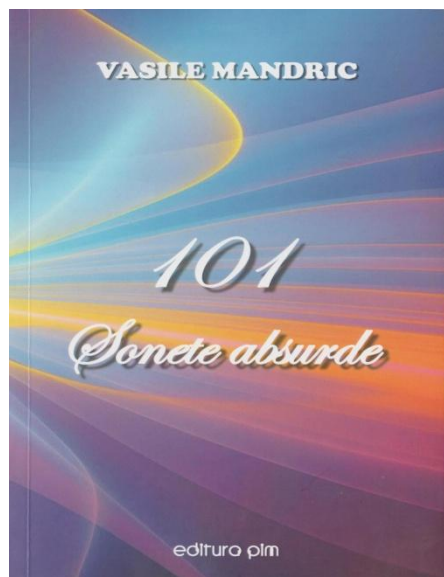
Greu e să-ți dai seama cum e moartea,
 O enigmă nedescifrată de noi,
 Iar acolo unde nici nu ne cunoaștem
 Deschidem cuvintele neliniștii.
 Acum setea de taină
 Ne trece prin sânge,
 Căci pot fi mai adânc răscolitoare ele,
 Enigmele.

SÂNGE PUR

Cu sângele meu pur
 Acum scriu testamentul,
 Doar sub încordări nobiliare
 Pentru un popor
 Cu mâini de muncitori.
 Încă nu am uitat
 Că țara mea este și va fi
 Ca o piatră ascuțită
 Într-o vale a sângelui
 Unde sunetul lirei metalice
 Mai trezește în noi toți
 Pe acei străbuni războinici
 Care, acum au pace în oseminte.

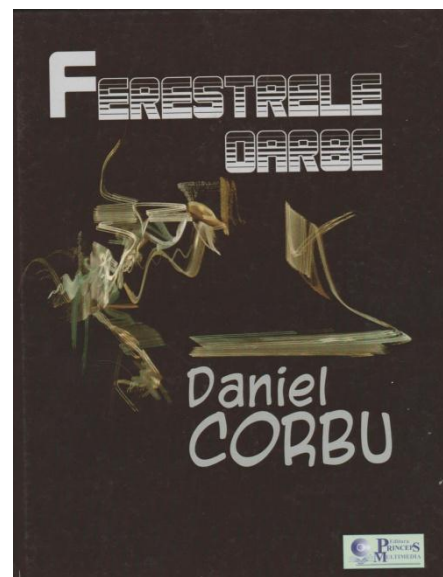
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

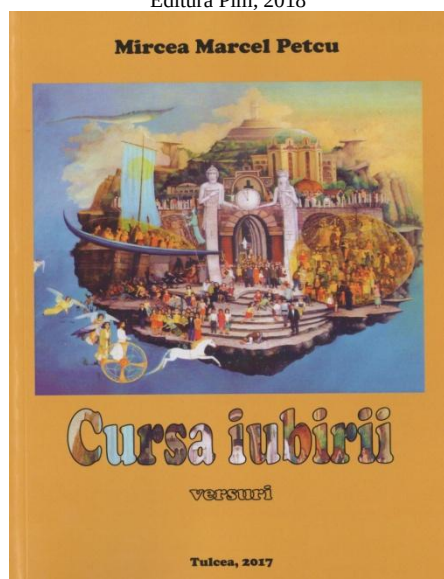
Vasile Mandric – 101 sonete absurde
Editura Pim, 2018

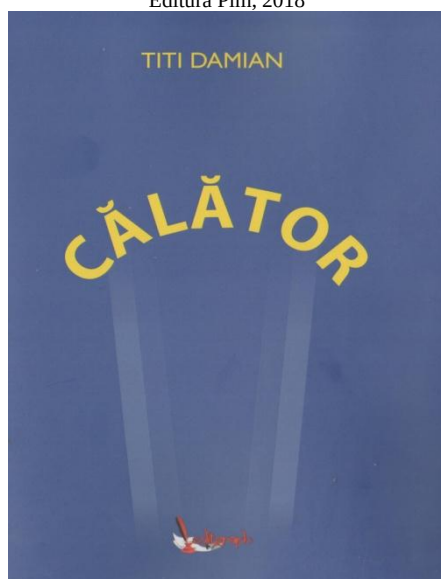
Tănase Carașca -Haz... fără necaz
Editura Pim, 2018

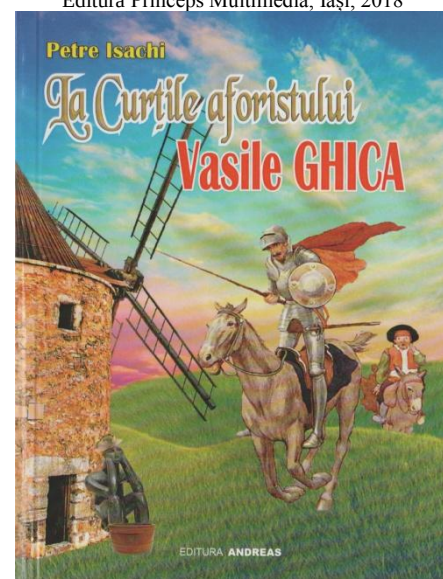
Daniel Corbu – Ferestrele oarbe
Editura Princeps Multimedia, Iași, 2018

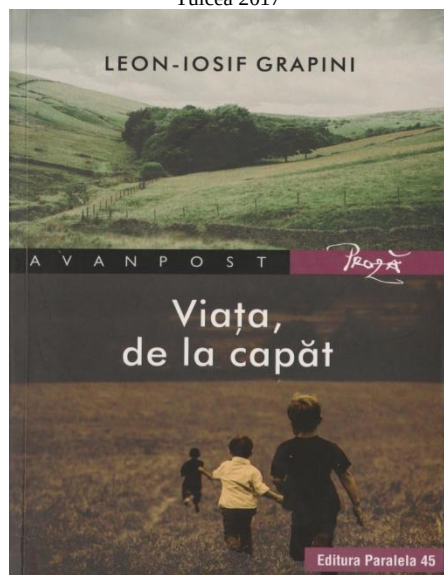
Mircea Marcel Petcu – Cursa iubirii
Tulcea 2017

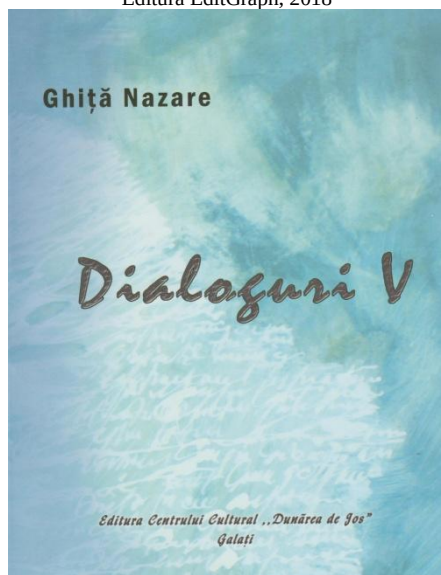
Titi Damian – Călător
Editura EditGraph, 2018

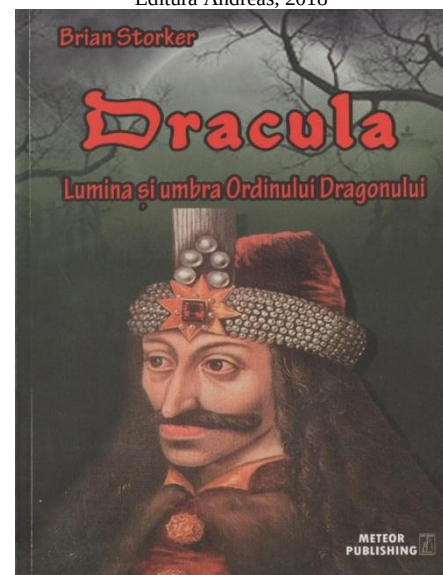
Petre Isachi – La curțile aforistului Vasile Ghica
Editura Andreas, 2018

Leon-Iosif Grapini – Viața, de la capăt
Editura Paralela 45, 2018

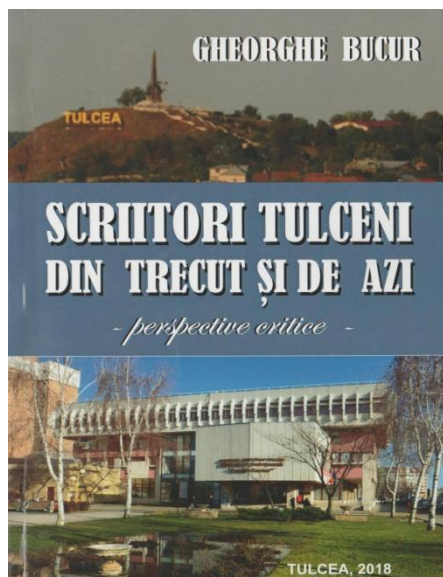

Ghiță Nazare – Dialoguri V
Editura CCDJ, Galați, 2018

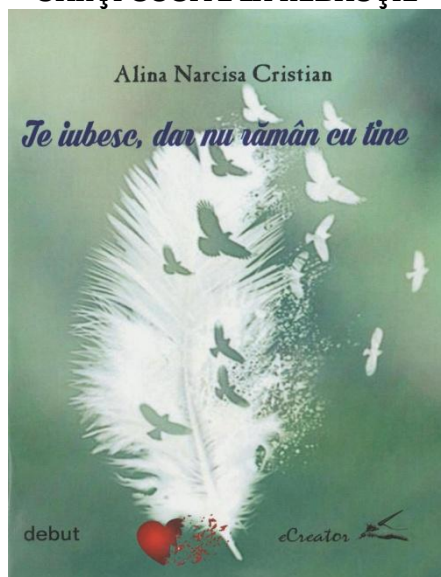

Brian Storker – Dracula...
Editura Meteor Publishing, 2013

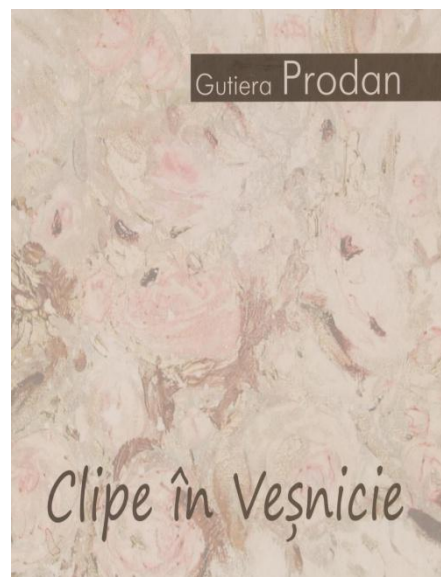
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

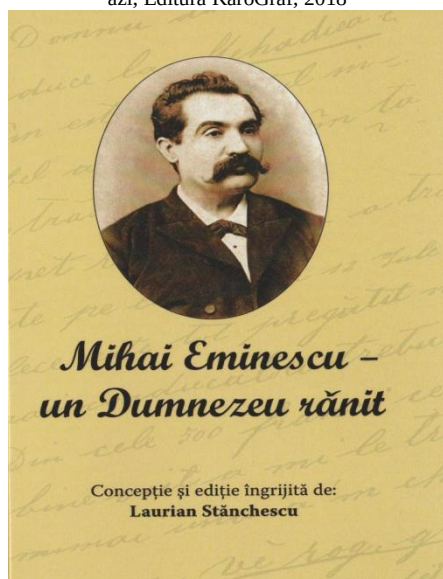
Gheorghe Bucur – Scriitori tulceni din trecut și de azi, Editura KaroGraf, 2018

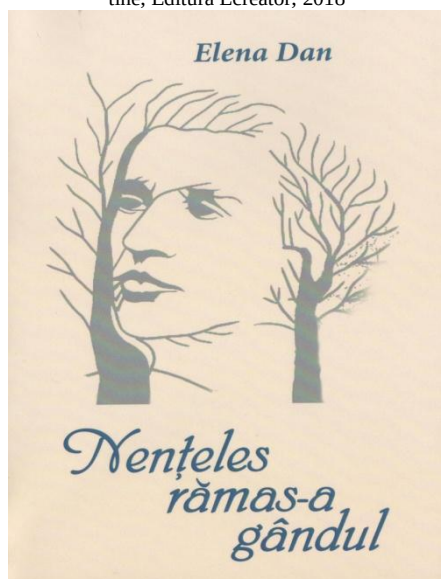
Alina Narcisa Cristian – Te iubesc, dar nu rămân cu tine, Editura Ecreator, 2018

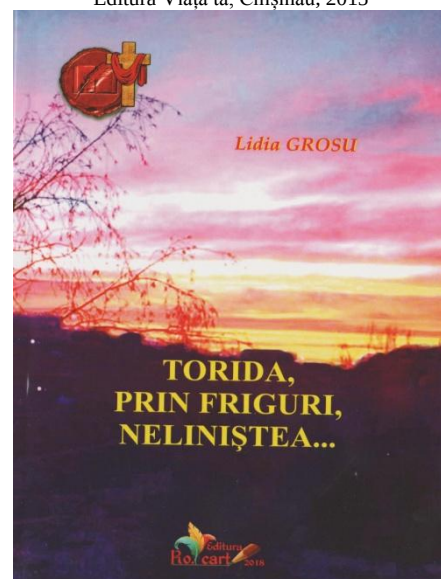
Gutiera Prodan – Clipe de veșnicie Editura Viața ta, Chișinău, 2015

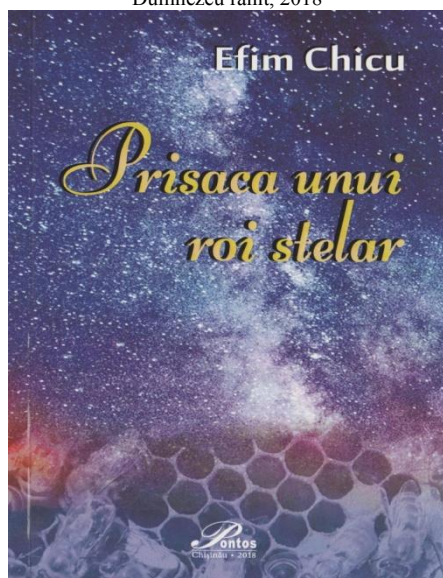
Laurian Stănescu & Co – Mihai Eminescu - un Dumnezeu rănit, 2018

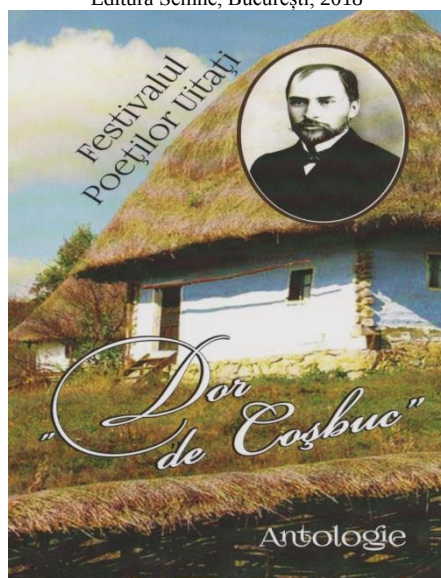
Elena Dan – Nențeles rămas-a gândul Editura Semne, București, 2018

Lidia Grosu – Torifa, prin friguri, neliniștea... Editura Ro.cart, 2018

Efim Chicu – Prisaca unui roi stelar Editura Pontos, Chișinău, 2018

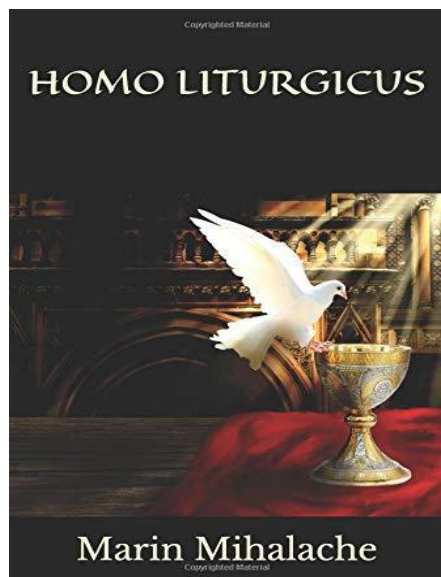

Antologie – Festivalul Poeților Uitați "Dor de Coșbuc", Editura Ro.cart, Chișinău, 2018

Lidia Grosu – Mireasa timpului, trăirea Editura Iunie-Prim, Chișinău, 2018

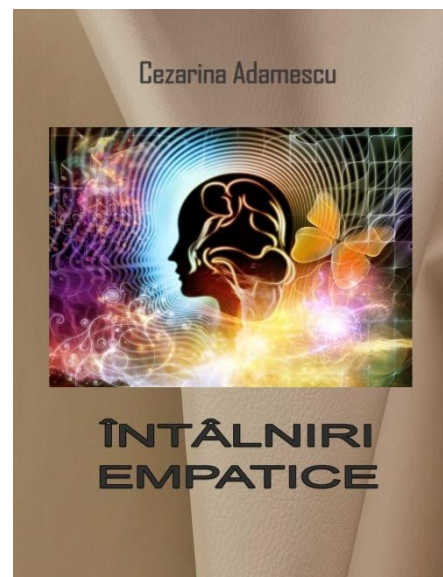
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

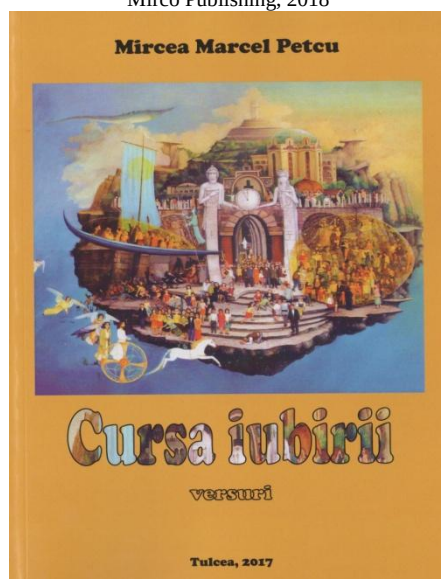
Marin Mihalache – Homo liturgicus (En)
Mirco Publishing, 2018

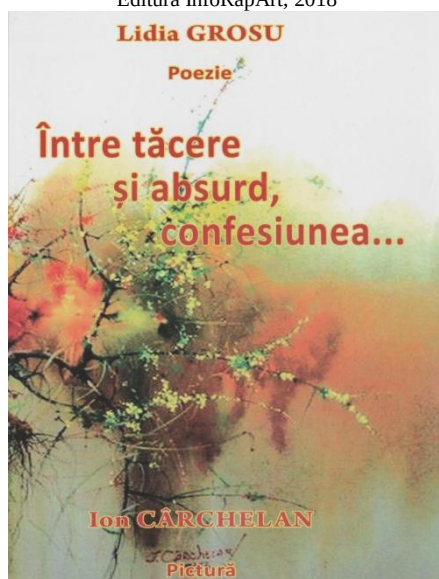
Constantin Oancă - Ți a fost o dimineață...
Editura InfoRapArt, 2018

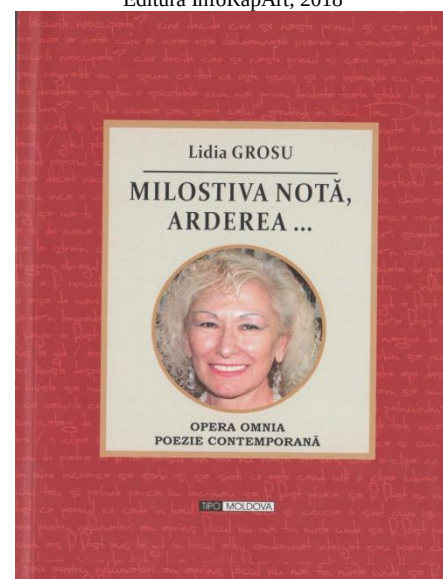
Cezarina Adamescu – Întâlniri empatice
Editura InfoRapArt, 2018

Mircea Marcel Petcu – Cursa iubirii
Tulcea 2017

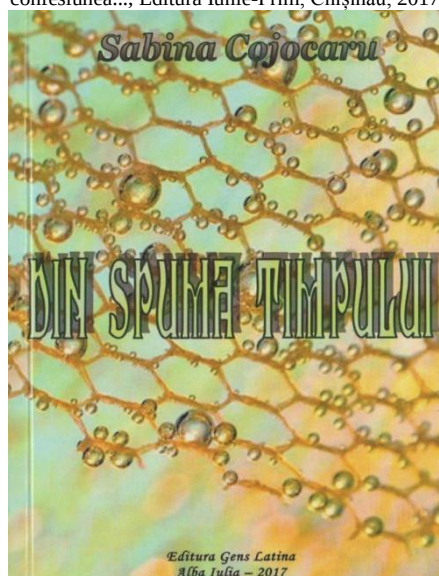
Lidia Grosu & Ion Cărcel – Între tăcere și absurd,
confesiunea..., Editura Iunie-Prim, Chișinău, 2017

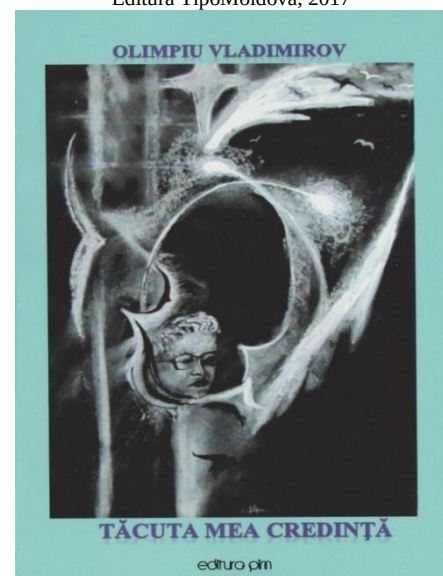
Lidia Grosu – Milostiva notă, arderea...
Editura TipoMoldova, 2017

Ioan Romeo Roșianu – Scrisori de dragoste
pierdută, Editura Ecreator, 2018

Sabina Cojocaru – Din spuma timpului
Editura Gens Latina, Alba Iulia, 2017

Olimpiu Vladimirov – Tăcuta mea credință
Editura Pim, Iași, 2017

Alexander ALDYN

Viitoarea Eva 1 – Monochrome

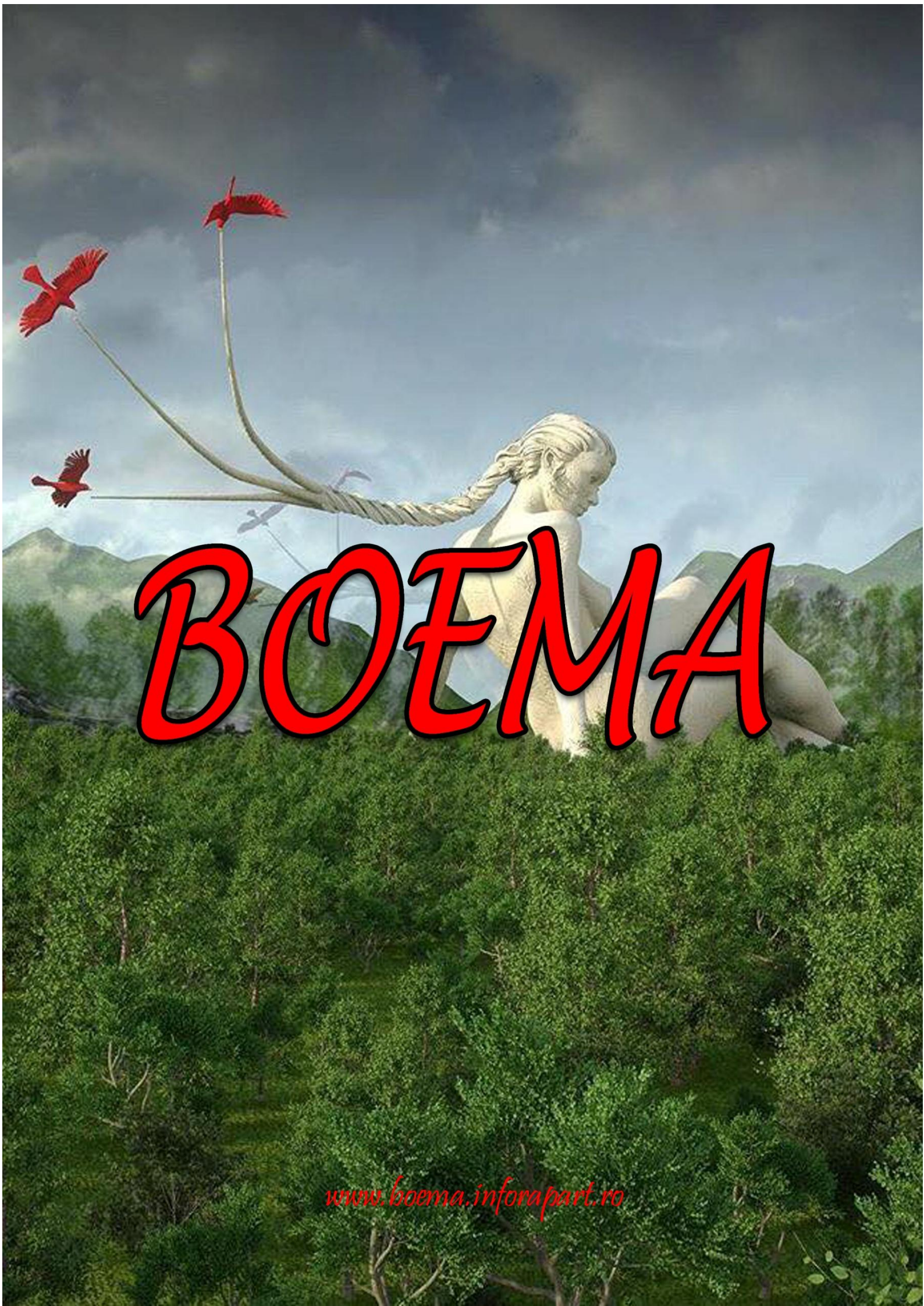
Animozitate

Mnemosina 2 - Emoticon

Nistagmus 1 - Tăietura

BOEMA

www.boema.inforapart.ro